

ΠΑΝΤΕΙΟΝ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ

PANTEION UNIVERSITY OF SOCIAL AND POLITICAL SCIENCES

Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών
«ΕΓΚΛΗΜΑΤΟΛΟΓΙΑ»

Διπλωματική Εργασία :

«Σεξουαλική εγκληματικότητα μέσω διαδικτύου:
Η περίπτωση των ανηλίκων»

Φοιτήτρια: (AM 3218M013) **Κατερίνα Φ. ΤΡΙΑΝΤΑΦΥΛΛΟΠΟΥΛΟΥ**

Επιβλέπουσα: **Καθηγήτρια Ανθοζωή Χάιδου**

Τριμελής εξεταστική επιτροπή:

Επιβλέπουσα: Καθηγήτρια Ανθοζωή Χαΐδου

Μέλη:

1. Καθηγήτρια Βασιλική Αρτινοπούλου
2. Δρ. Ιωάννα Τσίγκανου, Διευθύντρια Ερευνών ΕΚΚΕ

Copyright © Κατερίνα Τριανταφυλλοπούλου, 2020

Με επιφύλαξη παντός δικαιώματος. All rights reserved.

Απαγορεύεται η αντιγραφή, αποθήκευση και διανομή της παρούσας εργασίας, εξ ολοκλήρου ή τμήματος αυτής, για εμπορικό σκοπό. Επιτρέπεται η ανατύπωση, αποθήκευση και διανομή για σκοπό μη κερδοσκοπικό, εκπαιδευτικής ή ερευνητικής φύσης, υπό την προϋπόθεση να αναφέρεται η πηγή προέλευσης και να διατηρείται το παρόν μήνυμα. Ερωτήματα που αφορούν τη χρήση της εργασίας για κερδοσκοπικό σκοπό πρέπει να απευθύνονται προς τη συγγραφέα. Οι απόψεις και τα συμπεράσματα που περιέχονται σε αυτό το έγγραφο εκφράζουν τη συγγραφέα και δεν πρέπει να ερμηνευθεί ότι αντιπροσωπεύουν τις επίσημες θέσεις του Παντείου Πανεπιστημίου Κοινωνικών και Πολιτικών Επιστημών.

«Υπερασπίσου το παιδί, γιατί αν γλιτώσει το παιδί υπάρχει ελπίδα...»¹

Σε κάθε ανυπεράσπιστο παιδί που είναι η ελπίδα μας...

*και
στην οικογένεια μου, που με έμαθε να παλεύω για την ελπίδα,
ιδίως στη μητέρα μου, που αγωνίζεται για την ελπίδα...
σαν **ηρώίδα***

¹ Κάποτε θα 'ρθουν, Λευτέρης Παπαδόπουλος, Μίκης Θεοδωράκης, 1979

Ευχαριστίες

Η παρούσα εργασία αποτελεί διπλωματική εργασία στα πλαίσια του μεταπτυχιακού προγράμματος «ΕΓΚΛΗΜΑΤΟΛΟΓΙΑ» του τμήματος Κοινωνιολογίας του Παντείου Πανεπιστημίου Κοινωνικών και Πολιτικών Επιστημών.

Πριν την παρουσίαση της παρούσας διπλωματικής εργασίας, αισθάνομαι την υποχρέωση να ευχαριστήσω την επιβλέπουσα καθηγήτρια της διπλωματικής εργασίας, Καθηγήτρια Ανθοζωή Χάιδου για την τιμή της επίβλεψης, την εμπιστοσύνη ανάθεσης καθώς και την πολύτιμη συμβολή της με εποικοδομητικές υποδείξεις.

Στη συνέχεια θα ήθελα να ευχαριστήσω την Καθηγήτρια Βασιλική Αρτινοπούλου και Δρ. Ιωάννα Τσίγκανου, Διευθύντρια Ερευνών ΕΚΚΕ, που δέχτηκαν να είναι μέλη της τριμελούς επιτροπής αξιολόγησης της μεταπτυχιακής εργασίας.

Τέλος, οφείλω ένα ιδιαίτερα μεγάλο ευχαριστώ στην οικογένεια μου και τον Χρήστο για την υπομονή τους ... τη Βικάρα μου για τη βοήθεια της ... αλλά και όλους όσους με στήριξαν και με στηρίζουν, ώστε να συνεχίζω να αγωνίζομαι προσωπικά, ερευνητικά και υπηρεσιακά για μία ελπίδα... για έναν κόσμο στον οποίο δε θα χωρά η σεξουαλική εκμετάλλευση ανηλίκων...

Περίληψη

Η παρούσα διπλωματική αφορά την σεξουαλική εγκληματικότητα μέσω διαδικτύου σε βάρος ανηλίκων από ενήλικους ή ανήλικους δράστες. Εξετάζεται ο ρόλος του διαδικτύου στο φαινόμενο της σεξουαλικής εκμετάλλευσης ανηλίκων, όταν αυτή είτε λαμβάνει χώρα αποκλειστικά εντός του κυβερνοχώρου, είτε επεκτείνεται και στο φυσικό κόσμο. Επίσης καταγράφονται οι νέες μορφές διαδικτυακής κακοποίησης ανηλίκων και οι δυσχέρειες αποτελεσματικής πρόληψής και καταστολής τους. Ακολούθως παρουσιάζεται η εθνική και διεθνής νομοθεσία για την αντιμετώπιση του φαινομένου και η ανάγκη συνεχούς αναπροσαρμογής της.

Λέξεις κλειδιά:

Σεξουαλικά εγκλήματα, σεξουαλική εγκληματικότητα, διαδίκτυο, κυβερνοχώρος, ανήλικοι.

ABSTRACT

This thesis deals with online sexual criminality against minors, by either adult or juvenile offenders. It examines the role of the internet on the phenomenon of sexual exploitation of minors, either this takes place exclusively in cyberspace or extends to the physical world. Furthermore, new forms of online child abuse are recorded, as well as the difficulties in effectively preventing and suppressing them. Finally, the national and international legislation for tackling the phenomenon and the need for its regular update are presented.

Key words:

Sexual crimes, sexual criminality, internet, cybercrime, minors

Πίνακας Περιεχομένων

Εισαγωγή	13
----------------	----

ΜΕΡΟΣ Α -ΘΕΩΡΗΤΙΚΟ ΜΕΡΟΣ
**ΘΕΩΡΗΤΙΚΕΣ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΕΙΣ ΚΑΙ ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΙΣ ΕΝΝΟΙΕΣ/
ΕΝΝΟΙΟΛΟΓΙΚΟΙ ΠΡΟΣΔΙΟΡΙΣΜΟΙ ΚΑΙ ΟΡΙΟΘΕΤΗΣΕΙΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ**

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1 –ΟΙ ΕΝΝΟΙΕΣ ΤΗΣ ΑΝΗΛΙΚΟΤΗΤΑΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΣΕΞΟΥΑΛΙΚΗΣ ΕΓΚΛΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑΣ - ΟΡΙΟΘΕΤΗΣΕΙΣ	15
1.1 Οριοθέτηση της ανηλικότητας.....	15
1.2 Τα ηλικικά όρια ανάμεσα σε σεξουαλική ελευθερία και σεξουαλική εγκληματικότητα	20
1.3 Σεξουαλική Εγκληματικότητα σε βάρος ανηλίκων	21
1.4 Οριοθέτηση της ανηλικότητας για τα θύματα σεξουαλικών εγκλημάτων – Επιβαρυντικές περιστάσεις	22
1.5 Ηλικία συναίνεσης σε σεξουαλική επαφή και αποτύπωση αυτής– Δικαίωμα αυτοδιάθεσης / Οριοθέτηση ανηλικότητας για τους δράστες σεξουαλικών εγκλημάτων	23
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2- Η ΕΝΝΟΙΑ ΤΟΥ ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΟΥ/ΔΙΑΔΙΚΤΥΑΚΟΥ ΕΓΚΛΗΜΑΤΟΣ	25
2.1 Το διαδίκτυο και η χρήση του - Νέες μορφές επικοινωνίας.....	25
2.2 Η επίδραση του διαδικτύου στην εγκληματικότητα	26
2.3 Η έννοια του Ηλεκτρονικού Εγκλήματος (<i>Ηλεκτρονικό Έγκλημα/ Κυβερνοέγκλημα</i>).....	27
2.4 Η έκταση, τα χαρακτηριστικά γνωρίσματα των ηλεκτρονικών εγκλημάτων –εγκλημάτων στον κυβερνοχώρο (cybercrime) και η επίδρασή τους στον σκοτεινό αριθμό εγκληματικότητας	30
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3- ΑΙΤΙΟΛΟΓΙΑ ΤΟΥ ΦΑΙΝΟΜΕΝΟΥ ΤΗΣ ΔΙΑΔΙΚΤΥΑΚΗΣ ΣΕΞΟΥΑΛΙΚΗΣ ΕΓΚΛΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑΣ- ΘΕΩΡΗΤΙΚΕΣ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΕΙΣ	33
3.1 Το «πέραςμα στην πράξη» στο διαδικτυακό έγκλημα	33
3.2. Ο ρόλος του ανεπίσημου και επίσημου κοινωνικού ελέγχου στο διαδίκτυο	34
3.3 Η φεμινιστική προσέγγιση στις περιπτώσεις σεξουαλικής εγκληματικότητας σε βάρος ανηλίκων μέσω διαδικτύου	36
3.4 Η αιτιολογική προσέγγιση της σεξουαλικής εγκληματικότητας μέσω διαδικτύου, μέσα από τη θεωρία της Κοινωνικής Μάθησης (Social learning theory -SLT).....	37
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4- ΑΝΗΛΙΚΟΙ ΚΑΙ ΣΕΞΟΥΑΛΙΚΗ ΕΓΚΛΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ ΜΕΣΩ ΔΙΑΔΙΚΤΥΟΥ / ΣΚΟΠΟΣ ΜΕΛΕΤΗΣ ΚΑΙ ΟΡΙΟΘΕΤΗΣΕΙΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ	40
4.1 Πορίσματα εμπειρικών ερευνών και οριοθετήσεις παρούσας εργασίας.....	40
4.2 Σκοπός και αντικείμενο της μελέτης.....	43

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5 –ΣΥΜΠΕΡΙΦΟΡΕΣ ΚΑΙ ΜΕΣΑ ΔΙΑΠΡΑΞΗΣ ΚΑΙ ΔΙΕΥΚΟΛΥΝΣΗΣ ΤΗΣ ΣΕΞΟΥΑΛΙΚΗΣ ΕΓΚΛΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑΣ ΣΕ ΒΑΡΟΣ ΑΝΗΛΙΚΩΝ ΜΕΣΩ ΔΙΑΔΙΚΤΥΟΥ	46
5.1 Η σεξουαλική εγκληματικότητα σε βάρος ανηλίκων μέσω διαδικτύου - Χαρακτηριστικά και τύποι εγκλημάτων.....	46
Το φαινόμενο της προσέλκυσης παιδιών - Άγρα παιδιών στο διαδίκτυο για γενετήσιους λόγους /σεξουαλικούς σκοπούς -Διαδικτυακή αποπλάνηση ανηλίκων (Cyber Sexual Grooming -CSG)	47
Το φαινόμενο της Σεξουαλικής Εκβίασης-Σεξουαλικός Εκφοβισμός μέσω διαδικτύου (<i>Sextortion- Sexual Coercion and Extortion of Minors</i>).....	51
Το φαινόμενο της Παιδικής Πορνογραφίας - Πορνογραφίας Ανηλίκων και των πορνογραφικών παραστάσεων στο διαδίκτυο.....	55
5.2 Νέες μορφές διαδικτυακής κακοποίησης και εκμετάλλευσης παιδιών	63
Απευθείας μετάδοση σεξουαλικής κακοποίησης (Broad casting of live sex abuse) /Υλικό κατά παραγγελία (Made-to-order child sexual abuse material)/ Webcam child prostitution (WCP)	63
Εκμετάλλευση καταστάσεων ευνοϊκών για τους δράστες - το παράδειγμα του Covid-19.....	65
5.3 Οι παρεκκλίνουσες συμπεριφορές στο διαδίκτυο – αραβατικότητα και Εγκληματικότητα.....	66
Διακίνηση πορνογραφικού υλικού μεταξύ ανήλικων συνομήλικων- μηνύματα σεξουαλικής έκφρασης / απεικόνισης (sexts)	66
Εικονική παιδική πορνογραφία.....	68
Υλικό μη πραγματικών ανηλίκων που παράγεται με επεξεργασία υλικού- φωτογραφιών πραγματικών ανηλίκων	71
Υλικό μη πραγματικών ανηλίκων, που παράγεται με επεξεργασία υλικού- φωτογραφιών ενηλίκων	72
Υλικό ενηλίκου, που εμφανίζεται και συμπεριφέρεται ως ανήλικος.....	73
Υλικό ανηλίκου, που εμφανίζεται και συμπεριφέρεται ως ενήλικος.....	73
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6- ΔΡΑΣΤΕΣ, ΠΑΡΑΒΑΤΕΣ ΚΑΙ ΘΥΜΑΤΑ	74
6.1 Ενήλικοι δράστες σεξουαλικών αδικημάτων σε βάρος ανηλίκων μέσω διαδικτύου.....	74
6.2 Ανήλικοι παραβάτες σεξουαλικών αδικημάτων	77
6.3 Προφίλ των σεξουαλικά κακοποιημένων παιδιών - Χαρακτηριστικά που ευνοούν την θυματοποίηση - σεξουαλική εκμετάλλευση ανηλίκων μέσω διαδικτύου	78

ΜΕΡΟΣ Γ– ΑΝΤΕΓΚΛΗΜΑΤΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ/ Η ΚΑΤΑΠΟΛΕΜΗΣΗ ΤΟΥ
ΦΑΙΝΟΜΕΝΟΥ

ΝΟΜΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΚΑΙ ΜΕΣΑ ΠΡΟΛΗΨΗΣ ΚΑΙ ΚΑΤΑΣΤΟΛΗΣ

**ΚΕΦΑΛΑΙΟ 7- Η ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΗ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ ΤΗΣ ΔΙΑΔΙΚΤΥΑΚΗΣ ΣΕΞΟΥΑΛΙΚΗΣ
ΕΓΚΛΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑΣ ΣΧΕΤΙΖΟΜΕΝΗΣ ΜΕ ΑΝΗΛΙΚΟΥΣ..... 81**

7.1 Διεθνές Νομικό Πλαίσιο 82

*Η Σύμβαση της Βουδαπέστης - Σύμβαση του Συμβουλίου της Ευρώπης για την καταπολέμηση του
εγκλήματος στον κυβερνοχώρο (Convention on Cyber-crime*

7.2 Νομικό πλαίσιο σε επίπεδο Ευρωπαϊκής Ένωσης..... 85

*Απόφαση- Πλαίσιο 2004/68/ΔΕΥ Του Συμβουλίου για την καταπολέμηση της Σεξουαλικής Εκμετάλλευσης
Ανήλικων και της Πορνογραφίας Ανηλίκων*

*Οδηγία 2011/93/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 13ης Δεκεμβρίου 2011 σχετικά
με την καταπολέμηση της σεξουαλικής κακοποίησης και της σεξουαλικής εκμετάλλευσης ανηλίκων και της
Πορνογραφίας Ανηλίκων και την αντικατάσταση της Απόφασης- Πλαίσιο 2004/68/ΔΕΥ του Συμβουλίου*

7.3 Νομικό πλαίσιο σε εθνικό επίπεδο 88

A. Νομοθετικές Ρυθμίσεις – Ιστορική Αναδρομή στα νομοθετήματα για τη ρύθμιση της σεξουαλικής
εγκληματικότητας με χρήση διαδικτύου σε βάρος ανηλίκων.....89

*Νόμος 4411/2016 «Κύρωση της Σύμβασης του Συμβουλίου της Ευρώπης για το έγκλημα στον Κυβερνοχώρο
και του Προσθέτου Πρωτοκόλλου της, σχετικά με την ποινικοποίηση πράξεων ρατσιστικής και ξενοφοβικής
φύσης, που διαπράττονται μέσω Συστημάτων Υπολογιστών»-Μεταφορά στο ελληνικό δίκαιο της Οδηγίας
2013/40/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για τις επιθέσεις κατά συστημάτων
πληροφοριών και την αντικατάσταση της απόφασης – πλαισίου 2005/222/ΔΕΥ του Συμβουλίου, ρυθμίσεις
σωφρονιστικής και αντεγκληματικής πολιτικής και άλλες διατάξεις*

B. Εφαρμοστέο Δίκαιο - Διατάξεις Ουσιαστικού Ποινικού δικαίου -Τυποποίηση σεξουαλικής
εγκληματικότητας μέσω διαδικτύου95

348Α Π. Κ «Πορνογραφία ανηλίκων»

348Β «Προσέλκυση παιδιών για γενετήσιους λόγους»

348Γ «Πορνογραφικές παραστάσεις ανηλίκων»

337 «Προσβολή της γενετήσιας αξιοπρέπειας»

Νόμος 4637/2019 «Τροποποιήσεις Ποινικού Κώδικα, Κώδικα Ποινικής Δικονομίας και συναφείς διατάξεις.»

**ΚΕΦΑΛΑΙΟ 8- ΤΡΟΠΟΙ ΚΑΤΑΠΟΛΕΜΗΣΗΣ- ΠΡΟΛΗΠΤΙΚΕΣ ΚΑΙ ΚΑΤΑΣΤΑΛΤΙΚΕΣ
ΔΡΑΣΕΙΣ - Ο ΡΟΛΟΣ ΤΩΝ ΑΡΧΩΝ ΕΠΙΒΟΛΗΣ ΤΟΥ ΝΟΜΟΥ..... 99**

8.1 Καταστολή σεξουαλικής εγκληματικότητας μέσω διαδικτύου99

Εθνικό επίπεδο- Διεύθυνση Δίωξης Ηλεκτρονικού Εγκλήματος 100

Ευρωπαϊκό επίπεδο- Ευρωπόλ (πλήρης ονομασία Ευρωπαϊκή Αστυνομική Υπηρεσία, αγγλικά: European
Police Office, Europol) 101

Διεθνές επίπεδο- Ιντερπόλ (πλήρης ονομασία Διεθνής Οργάνωση Εγκληματολογικής
Αστυνομίας, αγγλικά: International Criminal Police Organization, INTERPOL) 103

8.2 Πρόληψη σεξουαλικής εγκληματικότητας μέσω διαδικτύου	104
Αρχές Επιβολής του Νόμου	104
Πρωτοβουλία Ιδιωτικού- Δημοσίου Τομέα « SafeLine»	106
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 9 - ΕΘΝΙΚΑ ΔΕΔΟΜΕΝΑ - Παράθεση στατιστικών στοιχείων των τελευταίων ετών και μελέτη δεδομένων από τα δελτία τύπου για συλληφθέντες τα έτη 2018 και 2019	107
9.1 Παράθεση στατιστικών στοιχείων δραστηριότητας της Διεύθυνσης Δίωξης Ηλεκτρονικού Εγκλήματος για τα έτη 2015 έως 2018.....	107
9.2 Μελέτη δεδομένων από τα Δελτία Τύπου για συλληφθέντες τα έτη 2018 και 2019.....	108
Επίλογος- Πορίσματα και συζήτηση	111
Βιβλιογραφία	114
Παράρτημα Ι.....	114
Παράρτημα ΙΙ.....	131
Παράρτημα ΙΙΙ	132
Παράρτημα VI.....	134

Πίνακας Εικόνων

Εικόνα 1 Όρια ανηλικότητας	25
Εικόνα 2 Πως οι δράστες προσεγγίζουν τα θύματα.....	49
Εικόνα 3- Στιγμιότυπο από βίντεο https://www.youtube.com/watch?v=5ttHYODhenY	53
Εικόνα 4 - https://cyberalert.gr/	57
Εικόνα 5 Στιγμιότυπο από βίντεο για την « Sweetie» https://www.youtube.com/watch?v=inKkkX9CGQY	64
Εικόνα 6 Στιγμιότυπο από βίντεο αναφορικά με καμπάνια πρόληψης της online σεξουαλικής κακοποίησης ανηλίκων στις Φιλιππίνες « You have not seen any pictures, so you think the problem does not exist. https://www.youtube.com/watch?v=gims-frYAtU , https://www	65
Εικόνα 7 Στιγμιότυπο από βίντεο «I saw your willy» (Video – danger about online sharing) https://www.youtube.com/watch?time_continue=60&v=sch_WMjd6go&feature=emb_title	68
Εικόνα 8 https://frogkun.com/2015/05/31/rape-and-child-abuse-in-the-world-of-grisaia/	71
Εικόνα 9 https://www.europol.europa.eu/activities-services/public-awareness-and-prevention-guides/online-sexual-coercion-and-extortion-crime	105
Εικόνα 10 Στιγμιότυπο από www.vimeo.com/86895084	113
Εικόνα 11 https://www.inhope.org/EN/the-facts	132
Εικόνα 12 https://www.inhope.org/media/pages/the-facts/download-our-whitepapers/3976156299-1576235919/2019.12.13_ih_annual_report_digital.pdf σελ.25	133
Εικόνα 13 https://www.inhope.org/media/pages/the-facts/download-our-whitepapers/3976156299-1576235919/2019.12.13_ih_annual_report_digital.pdf σελ.24.....	133
Εικόνα 14 http://www.hellenicpolice.gr	134
Εικόνα 15 http://www.hellenicpolice.gr	135
Εικόνα 16 http://www.hellenicpolice.gr	136
Εικόνα 17 http://www.hellenicpolice.gr	136

Συντομογραφίες

☞ Ελληνικά

αρ. : άρθρο

βλ. περ.: βλέπε περισσότερα

δηλ. : δηλαδή

ΔΙΔΗΕ: Διεύθυνση Δίωξης Ηλεκτρονικού Εγκλήματος

ΕΕ: Ευρωπαϊκή Ένωση

ΕΕΕυρΔ: Ελληνική Επιθεώρηση Ευρωπαϊκού Δικαίου (περιοδικό)

Ε.Κ.Κ.Ε Εθνικό Κέντρο Κοινωνικών Ερευνών

ΕΛΣΤΑΤ : Ελληνική Στατιστική Αρχή

επ: επόμενα/επόμενες/επόμενοι

ΚΜ: Κράτη Μέλη

λ.χ. : λόγου χάρη

Ν. : Νόμος

ό.π.: όπου/όπως παραπάνω

παρ. : παράγραφος

Ποιν Δικ : Ποινική Δικαιοσύνη (περιοδικό)

Π.Κ : Ποινικός Κώδικας

Ποιν Χρ: Ποινικά Χρονικά(περιοδικό)

π.χ : παραδείγματος χάριν

σελ. : σελίδα

Συντ.: Σύνταγμα

ΣΑΠΔ: Σύστημα Απονομής Ποινικής Δικαιοσύνης

ΤΠΕ: Τεχνολογία πληροφοριών και επικοινωνίας ή τεχνολογία της πληροφορίας (αγγλ. IT ή ICT)

υλικό: υλικό σεξουαλικής εκμετάλλευσης ανηλίκων

φ **Αγγλικά**

CAMs: Child Abuse Materials

CSA: Child sexual abuse

CSE: Child Sexual Exploitation

CSEM: Child Sexual Exploitation Material

CSG: Cyber Sexual Grooming

IOCTA: INTERNET ORGANISED CRIME THREAT ASSESSMENT

ISPs: Internet Service Providers

P2P: Peer to peer

SGEM: Self-generated explicit material

Sext/sexting: sending sexually explicit photographs or messages via devices connected to the internet (αποστολή φωτογραφιών ή μηνυμάτων σεξουαλικού περιεχομένου μέσω συσκευών συνδεδεμένων στο διαδίκτυο)

NCMEC: National Center for Missing and Exploited Children

WCP: Webcam child prostitution

IOCTA: Internet Organised Crime Threat Assessment

COVID: coronavirus disease

EMPACT: European multidisciplinary platform against criminal threats

Εισαγωγή

Η σεξουαλική εγκληματικότητα δεν είναι σύγχρονο φαινόμενο. Αντιθέτως έχει παλιές ρίζες οι οποίες επεκτείνονται σε παγκόσμια κλίμακα. Όταν το φαινόμενο αυτό αφορά παιδιά, σίγουρα πρόκειται για το εφιαλτικότερο σενάριο το οποίο μάλιστα τα τελευταία χρόνια, «τα χρόνια του διαδικτύου», διαδραματίζεται με αυξημένη συχνότητα. Αυτός ίσως είναι και ο λόγος που απασχολεί όλο και περισσότερο την κοινή γνώμη, αναδεικνύοντας έτσι τη σοβαρότητά του και την επιτακτική ανάγκη πρόληψης και καταστολής του.

Στην προδιαδικτυακή εποχή, η σεξουαλική εγκληματικότητα σε βάρος ανηλίκων ήταν περιορισμένη σε φυσικές τοποθεσίες, όπως εντός των σπιτιών, σε παιδικές χαρές, κατασκηνώσεις κ.τ.λ. Η έκρηξη του διαδικτύου, δημιούργησε ένα ιδιαίτερα ευνοϊκό έδαφος για αυτή τη μορφή εγκληματικότητας, επιτρέποντάς της να παρεισφρέει σε κάθε χώρο, με μεγαλύτερη ευκολία. Ανήλικοι ανταλλάσσουν με άλλους ανήλικους, ή ακόμα και με ενήλικους ερωτικά μηνύματα και φωτογραφικό ή βιντεοληπτικό υλικό (sexting) μέσω εφαρμογών διαδικτύου, αγνοώντας τις συνέπειες. Οι παιδόφιλοι, δε χρειάζεται να προσεγγίσουν τα ανήλικα θύματά τους στο δρόμο. Η άγρα παιδιών για σεξουαλικούς λόγους μπορεί να επιτευχθεί ακόμα και όταν το θύμα βρίσκεται εντός του ίδιου χώρου με τους γονείς και συνομιλεί, εν αγνοία τους, με κάποιον κακόβουλο χρήστη στο διαδίκτυο. Η διακίνηση υλικού παιδικής πορνογραφίας, δεν περιορίζεται πια σε έντυπα, φωτογραφίες και βιντεοταινίες που απαιτούν «φυσικό χώρο» συναλλαγής-ανταλλαγής ή ταχυδρομική αποστολή. Το υλικό σεξουαλικής εκμετάλλευσης ανηλίκων, στις ημέρες μας, διακινείται ψηφιακά μέσω άμεσης, ανέξοδης και ανώνυμης επικοινωνίας εντός του κυβερνοχώρου. Οι παιδόφιλοι γίνονται μέλη εικονικών κοινοτήτων, δημιουργώντας δίκτυα επικοινωνίας, αλληλοκάλυψης και ανταλλαγής υλικού με όμοιούς τους.

Η παρούσα έρευνα, έχει ως εγχείρημά της, τη μελέτη της σεξουαλικής εγκληματικότητας σε βάρος ανηλίκων, μέσω διαδικτύου και των τρόπων εκδήλωσής της. Θα αναζητηθεί πώς το διαδίκτυο οδήγησε σε νέες μορφές σεξουαλικής εκμετάλλευσης ανηλίκων. Επιπρόσθετα, θα συζητηθεί η σημασία της ύπαρξης νομοθετικής πρόβλεψης για την τιμωρία τέτοιων συμπεριφορών και η ανάγκη συνεχούς αναπροσαρμογής της ώστε να περιλαμβάνονται οι νέες μορφές που διαρκώς εμφανίζονται. Τέλος, θα παρουσιασθούν οι τρόποι καταπολέμησης του φαινομένου, μέσω της πρόληψης και της καταστολής.

Συγκεκριμένα, στο πρώτο κεφάλαιο της έρευνας παρουσιάζεται η βιβλιογραφική επισκόπηση που εστιάζει στον εννοιολογικό προσδιορισμό της σεξουαλικής εγκληματικότητας εν γένει και σε βάρος των ανηλίκων. Το δεύτερο κεφάλαιο αφορά το διαδίκτυο και την επίδραση αυτού στο υπό μελέτη φαινόμενο. Το τρίτο κεφάλαιο επικεντρώνεται σε επισκόπηση θεωρητικών προσεγγίσεων αιτιολογίας του φαινομένου. Ακολούθως, στο επόμενο κεφάλαιο παρουσιάζεται ο σκοπός της παρούσας μελέτης και οι ερευνητικές υποθέσεις της εργασίας. Στο πέμπτο κεφάλαιο, παρατίθενται οι συμπεριφορές και τα μέσα διάπραξης των εγκλημάτων αυτών, στον κυβερνοχώρο. Στο έκτο κεφάλαιο, εξετάζεται το προφίλ των ενηλίκων δραστών, των ανηλίκων παραβατών και των ανηλίκων θυμάτων. Εν συνεχεία, το έβδομο και όγδοο κεφάλαιο αναφέρονται στη νομοθετική αντιμετώπιση και τον ρόλο των Αρχών Επιβολής του Νόμου, αντιστοίχως. Στο ένατο κεφάλαιο, παρατίθενται εθνικά δεδομένα, ήτοι στατιστικά στοιχεία της Ελληνικής Αστυνομίας και δεδομένα από τα δελτία τύπου - ανακοινώσεις που εκδόθηκαν από τη Διεύθυνση Δίωξης Ηλεκτρονικού Εγκλήματος, αναφορικά με τους συλληφθέντες για υποθέσεις σεξουαλικών εγκλημάτων σε βάρος ανηλίκων για τα έτη 2018 και 2019. Στο δέκατο και τελευταίο κεφάλαιο συζητούνται τα ερευνητικά ευρήματα και προτάσεις περαιτέρω έρευνας.

ΜΕΡΟΣ Α -ΘΕΩΡΗΤΙΚΟ ΜΕΡΟΣ
**ΘΕΩΡΗΤΙΚΕΣ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΕΙΣ ΚΑΙ ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΙΣ ΕΝΝΟΙΕΣ/
ΕΝΝΟΙΟΛΟΓΙΚΟΙ ΠΡΟΣΔΙΟΡΙΣΜΟΙ ΚΑΙ ΟΡΙΟΘΕΤΗΣΕΙΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ**

Στο πρώτο μέρος είναι αρχικά μείζονος σημασίας να γίνει εννοιολόγηση των όρων και να δοθεί το θεωρητικό πλαίσιο και οι απαιτούμενες αποσαφηνίσεις γύρω από τη σεξουαλική εγκληματικότητα σε βάρος ανηλίκων. Επιπρόσθετα, θα παρουσιασθεί η έννοια του διαδικτυακού εγκλήματος και οι θεωρίες που τυγχάνουν εφαρμογής στο πλαίσιο αυτού, προκειμένου εν συνεχεία να μελετηθεί η διαδικτυακή σεξουαλική εγκληματικότητα με επίκεντρο τους ανήλικους, ως δράστες και ως θύματα. Έτσι, επισημαίνονται οι βασικές έννοιες που αφορούν στο υπό διερεύνηση θέμα, η φαινομενολογία αυτού καθώς και οι θεωρητικές του προσεγγίσεις σύμφωνα και με τους άξονες αλλά και τα όρια της έρευνας.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1 –ΟΙ ΕΝΝΟΙΕΣ ΤΗΣ ΑΝΗΛΙΚΟΤΗΤΑΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΣΕΞΟΥΑΛΙΚΗΣ ΕΓΚΛΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑΣ - ΟΡΙΟΘΕΤΗΣΕΙΣ

1.1 Οριοθέτηση της ανηλικότητας

Ως **«Ανηλικότητα»** περιγράφεται το χρονικό διάστημα της αδιατάραχτης βιολογικής, πνευματικής, συναισθηματικής και σεξουαλικής ανάπτυξης του παιδιού μέχρι την ολοκλήρωσή του². Πρόκειται για τη διάσταση του ανθρώπου από τη γέννησή του μέχρι τη σωματική, πνευματική και συναισθηματική του ολοκλήρωση³.

«Ανήλικος» θεωρείται το άτομο που διανύει την παιδική ή την εφηβική ηλικία και το οποίο, ανάλογα με την ισχύουσα νομοθεσία, δεν έχει φθάσει ακόμη σε συγκεκριμένη ηλικία, ώστε να θεωρείται ενήλικος. Διεθνώς, σύμφωνα με πρώτο άρθρο της **Σύμβασης των Ηνωμένων Εθνών**

² Πολυζωΐδου Β., «Το αξιόποιο της πορνογραφίας ανηλίκων», Εκδόσεις Νομική Βιβλιοθήκη, Αθήνα, 2016, σελ.205

³Καϊάφα -Γκμπάντι Μ., Διαδικτυακές προσβολές της ανηλικότητας, Ποιν Χρ. 2012, σελ 162

για τα Δικαιώματα του Παιδιού, ως «παιδί⁴» θεωρείται κάθε πρόσωπο ηλικίας μικρότερης των δεκαοχτώ ετών⁵.

Στο πλαίσιο των διατάξεων του Συντάγματος, η παιδική ηλικία, τελεί υπό την προστασία του Κράτους, το οποίο λαμβάνει μέτρα, ειδικά για την προστασία της νεότητας (αρ. 21 § 1, 3 του Συντάγματος).

Κατά συνέπεια, η έναρξη και η λήξη της ανηλικότητας αποτελούν κομβικό σημείο για την νομοθετική αντιμετώπιση τόσο του ανήλικου θύματος το οποίο χρήζει ιδιαίτερης προστασίας όσο και του ανήλικου παραβάτη ο οποίος χρήζει ιδιαίτερης μεταχείρισης από την πλευρά του κοινωνικού ελέγχου.

Ανήλικα Θύματα

Αναντίρρητα, το ανήλικο θύμα παρουσιάζει ιδιαίτερο εγκληματολογικό ενδιαφέρον, καθώς τα χαρακτηριστικά του, όπως αθωότητα, παρόρμηση, ευπιστία, επιπολαιότητα, περιέργεια, άγνοια κινδύνου και ενθουσιασμός, τον καθιστούν πιο ευάλωτο για θυματοποίηση⁶. Επίσης, τα ανήλικα θύματα μπορεί να έχουν σοβαρές ψυχοσωματικές συνέπειες εξαιτίας της σε βάρος τους πράξης. Για το λόγο αυτό, τόσο ο ενωσιακός όσο και ο εθνικός νομοθέτης προέβλεψαν **ειδικές προστατευτικές διατάξεις για τους ανηλίκους**, είτε εν γένει προληπτικές προς αποφυγή θυματοποίησής τους, είτε κατασταλτικές σε περίπτωση διάπραξης εγκλήματος σε βάρος τους⁷. Έτσι, όταν εμπλέκονται ανήλικα θύματα, υπάρχουν περιπτώσεις στις οποίες, πλην του προαναφερόμενου βιολογικού κριτηρίου της ανώριμης ηλικίας, πρέπει να ληφθεί υπόψη και κάποιο αξιολογικό ή άλλου είδους κριτήριο. Σε αυτές τις περιπτώσεις, ο εθνικός νομοθέτης

⁴Αποσαφηνίζεται ότι, σε αντίθεση με την ελληνική νομοθεσία και εν γένει και τον Ποινικό Κώδικα όπου χρησιμοποιείται ο όρος «**ανήλικος**», στα διεθνή κείμενα υιοθετείται ο όρος «**παιδί- child**».

⁵Διεθνής Σύμβαση για τα Δικαιώματα του Παιδιού, 44/25 Απόφαση της Γενικής Συνέλευσης των Ηνωμένων Εθνών, 1989, ηλεκτρονικά διαθέσιμη <https://www.refworld.org/cgi-bin/texis/vtx/rwmain/opendocpdf.pdf?reldoc=y&docid=4bcbf83a2>

⁶ Βλ. περισσότερα: Δημόπουλος Χ., «Εισαγωγή στη Θυματολογία», Εκδόσεις Νομική Βιβλιοθήκη, Αθήνα, 2006, σελ. 24-44

⁷ εδώ εντάσσονται εγκλήματα, τα οποία θίγουν μεταξύ άλλων το αυτοτελές έννομο αγαθό της ανηλικότητας, όπως αυτά που περιγράφονται στα άρθρα 312, 337 παρ. 2, 339, 348Α, 348Β, 348Γ Π.Κ. .
Βλ. περισσότερα για το αυτοτελές έννομο αγαθό της ανηλικότητας: Μανωλεδάκης Ι., «Η παιδική ηλικία ως αυτοτελές έννομο αγαθό», Νομικό Βήμα, τεύχος 32, Δικηγορικός Σύλλογος Αθηνών, 1984, σελ. 1105-1114

καθορίζει το ανώτατο ηλικιακό όριο του ανηλικού θύματος, **στην ειδική διάταξη του εκάστοτε εγκλήματος** και ανάλογα με το είδος του διαπραττόμενης άδικης πράξης και το βαθμό της φέρουσας εγκληματικής απαξίας. Σε **διατάξεις όπου δεν υπάρχει προσδιορισμός ανώτατου ορίου, το τέλος της ανηλικότητας προσδιορίζεται με γνώμονα την ανωτέρω γενική κατηγοριοποίηση**. Από την άλλη, όπου δεν αναφέρεται το κατώτατο όριο, αυτό συνάγεται με βάση ομοίως την ανωτέρω κατηγοριοποίηση, αλλά και τους κανόνες της λογικής και τα διδάγματα της επιστήμης και της κοινής πείρας⁸.

Κατόπιν των ανωτέρω, στο πλαίσιο της παρούσας εργασίας, οι όροι «**παιδί**» ή «**ανήλικο**» **θύμα** θα χρησιμοποιηθούν, φέροντας το ίδιο περιεχόμενο, περιγράφοντας άτομο ηλικίας **κάτω των δεκαοχτώ ετών**.

Ανήλικοι Παραβάτες- Ποινικά υπεύθυνοι ανήλικοι

Η παραβατικότητα των ανηλικών αποτελεί, επίσης, πεδίο ενδιαφέροντος ποικίλων επιστημονικών ειδικοτήτων όπως νομικών, κοινωνιολόγων, ψυχολόγων, ψυχιάτρων, κοινωνικών λειτουργών και εγκληματολόγων. Μάλιστα και σε εθνικό επίπεδο στο χώρο της βιβλιογραφίας σημειώνονται σημαντικά συγγραφικά έργα και αναφορές-μελέτες⁹ σχετικά με την φαινομενολογία, των παραγόντων ώθησης των ανηλικών στην τέλεση παραβατικών πράξεων, την αιτιολογική προσέγγιση της εγκληματογένεσης και την αντιμετώπισή της από τους φορείς απονομής της ποινικής δικαιοσύνης.

Αναφορικά με τους ανήλικους παραβάτες, υπό το πρίσμα των διατάξεων του προαναφερόμενου άρθρου 21 (παρ. 1) του Ελληνικού Συντάγματος, ο εθνικός νομοθέτης, έχει προβλέψει **ειδικά νομοθετικά μέτρα για την αντιμετώπιση και του ανήλικου παραβάτη**, με στόχο την διαπαιδαγώγησή του και την αποβολή της αντικοινωνικής συμπεριφοράς ενώ θέτει το μέτρο της

⁸ Σπινέλλη Κ., «Ελληνικό Δίκαιο Ανηλικών, Δραστών και Θυμάτων. Ένας κλάδος υπό διαμόρφωση», Εκδόσεις Σάκκουλας, Αθήνα-Κομοτηνή, 1992, σελ. 160 επ.

⁹ Βλ. περισσότερα:

Χαΐδου Α., «Εγκληματικότητα Ανηλικών. Αιτιολογικές Προσεγγίσεις, πρόληψη και κοινωνικός έλεγχος», 2η έκδοση, Εκδόσεις Νομική Βιβλιοθήκη, Αθήνα, 2019,σελ 5 επ.

Κουράκης Ν., «Δίκαιο παραβατικών ανηλικών», Εκδόσεις Σάκκουλας, 2004, σελ. 55 επ.

Φαρσεδάκης Ι., «Παραβατικότητα και κοινωνικός έλεγχος των ανηλικών», Εκδόσεις Νομική Βιβλιοθήκη, Αθήνα, 2005, σελ. 100 επ.

επιβολής στερητικών της ελευθερίας ποινών ως την έσχατη επιλογή. Δυνάμει του άρθρου 40 παρ. 3 της Διεθνούς Συμβάσεως για τα Δικαιώματα του Παιδιού (που επικυρώθηκε με τον Ν. 2101/1992), επιβλήθηκε η **θέσπιση κατώτατου ορίου ηλικίας** κάτω από το οποίο τα παιδιά θα θεωρούνται ότι δεν έχουν την ικανότητα παράβασης του ποινικού νόμου. Ο Ν. 3189/2003, όριζε το κατώτατο όριο πράξης στα **8 έτη**, το οποίο και τροποποιήθηκε προσφάτως με τον νέο Ποινικό κώδικα. Η ισχύουσα ελληνική νομοθεσία ορίζει το **κατώτατο όριο πράξης τα 12 έτη**. Αυτό σημαίνει ότι μέχρι τα 12 έτη στερούνται της ικανότητας τέλεσης μίας αξιόποινης πράξης.

Ειδικότερα, σύμφωνα με την **ελληνική έννομη τάξη**, στο 8^ο κεφάλαιο του Ποινικού Κώδικα, κατά τις διατάξεις του άρθρου 121 (Νόμος 4619/2019 - ΦΕΚ 95/Α/11-6-2019 - Κύρωση του Ποινικού Κώδικα)¹⁰, ο ποινικός νομοθέτης διακρίνει τους ανηλίκους σε τρεις κατηγορίες ανάλογα με την ηλικία τους:

α) Ανήλικοι ποινικώς αδιάφοροι είναι όσοι έχουν ηλικία κάτω των δώδεκα (12) ετών

β) Ανήλικοι ποινικώς ανεύθυνοι είναι όσοι διανύουν από το δωδέκατο (12ο) έως και το δέκατο πέμπτο (15ο) έτος της ηλικίας τους. Αυτό το ηλικιακό στάδιο αποτελεί, κατ' αμάχητο τεκμήριο, λόγο άρσης του καταλογισμού, καθώς σύμφωνα με το άρθρο 126 παρ.1 ΠΚ: *Η αξιόποινη πράξη που τελέστηκε από ανήλικο δώδεκα έως δεκαπέντε ετών δεν καταλογίζεται σε αυτόν*. Βέβαια, σύμφωνα με την παρ.2 του άρθρου 126 Π.Κ, το δικαστήριο μπορεί να επιβάλλει τα αναμορφωτικά/θεραπευτικά μέτρα σύμφωνα με τις διατάξεις των άρθρων 122 Π.Κ και 123 Π.Κ αντίστοιχα.

γ) Ανήλικοι ποινικώς υπεύθυνοι είναι όσοι διανύουν από το δέκατο πέμπτο (15^ο) έως και το δέκατο όγδοο (18^ο) έτος της ηλικίας τους. Σε **ανήλικο που τέλεσε αξιόποινη πράξη και έχει συμπληρώσει το δέκατο πέμπτο έτος της ηλικίας του επιβάλλονται επίσης αναμορφωτικά ή θεραπευτικά μέτρα, εκτός αν κρίνεται αναγκαίο να επιβληθεί περιορισμός σε ειδικό**

¹⁰ Πριν την αλλαγή του ΠΚ (Νόμος 4619/2019 - ΦΕΚ 95/Α/11-6-2019 - Κύρωση του Ποινικού Κώδικα.) ίσχυε ότι ανήλικοι νοούνταν αυτοί που κατά τον χρόνο τέλεσης της πράξης, είχαν ηλικία μεταξύ **όγδοου και δέκατου όγδοου** έτους της ηλικίας

κατάστημα κράτησης νέων¹¹ (κατ' άρθρο 127 Π. Κ) **ο οποίος μπορεί να αντικατασταθεί εν όλω ή εν μέρει από την κατ' οίκον έκτιση της ποινής** (κατ' άρθρο 128 Π. Κ). Είναι σημαντικό να τονιστεί ότι ο περιορισμός σε ειδικό κατάστημα κράτησης νέων ή η κατ' οίκον έκτιση της ποινής επιβάλλεται μόνο σε ανηλίκους που έχουν συμπληρώσει το δέκατο πέμπτο έτος της ηλικίας τους, εφόσον η πράξη τους, αν την τελούσε ενήλικος θα ήταν κακούργημα και εμπεριέχει στοιχεία βίας ή στρέφεται κατά της ζωής ή της σωματικής ακεραιότητας.

Στοιχείο, λοιπόν, της ποινικής ανηλικότητας είναι ο **χρόνος τέλεσης της πράξης** χωρίς να έχει σημασία πότε επήλθε το αποτέλεσμα ή πότε έγινε γνωστή η πράξη. Δηλαδή, ο ανήλικος απασχολεί το Ποινικό Δίκαιο, εφόσον τελήσει την πράξη μετά τη συμπλήρωση του **δωδέκατου έτους** και μέχρι την συμπλήρωση του **δεκάτου ογδόου έτους** της ηλικίας. Ουσιαστικά, η διαφοροποίηση μεταξύ ποινικά ανεύθυνων και ποινικά υπεύθυνων έγκειται στο ότι στην περίπτωση των ποινικά υπευθύνων, ο νομοθέτης χρησιμοποιεί, **ως έσχατο μέσο, τον ποινικό σωφρονισμό**, τον οποίο το **Δικαστήριο μπορεί να επιβάλει, διατάσσοντας τον εγκλεισμό του ανηλίκου σε ειδικό κατάστημα κράτησης νέων ή σε κατ' οίκον έκτιση ποινής**. Άλλωστε, όπως δείχνουν και τα σχετικά εμπειρικά πορίσματα¹² η χρήση μέτρων στερητικών της ελευθερίας για την αντιμετώπιση της νεανικής παραβατικότητας είναι **μη αποτελεσματική, ενισχύει την ιδρυματοποίηση¹³ και οδηγεί μαθηματικά στην υποτροπή.**¹⁴

Κατόπιν των ανωτέρω, στο πλαίσιο της παρούσας εργασίας, λαμβάνοντας υπόψιν τα ηλικιακά όρια κατά τα οποία εάν τελεστεί πράξη **παρεμβαίνουν τα όργανα του επίσημου κοινωνικού ελέγχου,**

¹¹ Περιορισμός σε ειδικό κατάστημα κράτησης νέων επιβάλλεται μόνο σε ανηλίκους που έχουν συμπληρώσει το δέκατο πέμπτο έτος της ηλικίας τους, εφόσον η πράξη τους, αν την τελούσε ενήλικος θα ήταν κακούργημα και εμπεριέχει στοιχεία βίας ή στρέφεται κατά της ζωής ή της σωματικής ακεραιότητας.

¹² Κουράκης Ν., Σταθουλοπούλου Ε., Μηλιώνη Φ., «Νεαροί κρατούμενοι μετά την αποφυλάκισή τους: Τα προβλήματα που αντιμετωπίζουν, τα ποσοστά υποτροπής και η περαιτέρω πορεία τους μέσα στην κοινωνία», Ποινικός Λόγος 6/2004, σελ. 2895 -2912

¹³ Χάιδου Α., «Το σωφρονιστικό σύστημα: Ζητήματα θεωρίας και πρακτικής» Εκδόσεις Νομική Βιβλιοθήκη, Αθήνα 2002, σελ. 80

¹⁴ Χάιδου Α., «Η ιδρυματική και εξωιδρυματική μεταχείριση των ανηλίκων στην Ελλάδα και στο εξωτερικό», Εκδόσεις Νομική Βιβλιοθήκη, Αθήνα, 1990, σελ. 113 και

Πιτσελά Α., «Η ποινική αντιμετώπιση της εγκληματικότητας των ανηλίκων», ζ' έκδοση, Εκδόσεις Σάκκουλας, Αθήνα – Θεσσαλονίκη, 2013, σελ. 270

ο όρος **ανήλικος παραβάτης** θα χρησιμοποιηθεί περιγράφοντας δράστη, ηλικίας, κατά τον χρόνο τέλεσης της πράξης, **δώδεκα έως δεκαοχτώ ετών**.

1.2 Τα ηλικιακά όρια ανάμεσα σε σεξουαλική ελευθερία και σεξουαλική εγκληματικότητα

Ο τρόπος με τον οποίο κάθε άνθρωπος εκφράζεται στη σεξουαλική του ζωή αποτελεί στοιχείο της προσωπικότητας του ατόμου και κατά συνέπεια θα πρέπει να προστατεύεται, με τον ίδιο τρόπο που αναγνωρίζεται ως δικαίωμα και προστατεύεται η ελεύθερη ανάπτυξη της προσωπικότητας. Η διαμόρφωση της σεξουαλικής ταυτότητας αποτελεί μέρος της συνολικής προσωπικότητας. Βέβαια, η άσκηση του εν λόγω δικαιώματος προϋποθέτει ότι κινείται εντός των ορίων μη παραβίασης δικαιωμάτων άλλων προσώπων¹⁵. Έτσι, για να είναι νόμιμη η σεξουαλική πράξη, πρέπει το έτερο πρόσωπο/α να επιθυμεί την οποιασδήποτε μορφής εμπλοκή του σε αυτή. Δηλαδή η σεξουαλική ελευθερία του καθενός μπορεί να ασκηθεί μόνο με τη συναίνεση του άλλου. Σε περίπτωση **παραβίασης της επιθυμίας του ετέρου προσώπου να απέχει από τη γενετήσια πράξη, στοιχειοθετείται παραβίαση της ελευθερίας του προσώπου αυτού.**

Κατά συνέπεια σεξουαλική παραβίαση είναι η συμμετοχή ή η έκθεση του ατόμου που δέχεται την προσβολή (θύματος), σε πράξεις με σεξουαλικό περιεχόμενο υποκινούμενες από άτομο που έχει ως σκοπό τη σεξουαλική διέγερση ή/και ικανοποίηση του ή τρίτων (θύτης-δράστης).

Στην εθνική νομοθεσία η λέξη που υποκαθιστά τον όρο «**σεξουαλική**» είναι ο όρος «**γενετήσια**»¹⁶ και τα εγκλήματα που προβλέπονται, αναφέρονται στο 19^ο κεφάλαιο του Ποινικού Κώδικα με τίτλο «*Εγκλήματα κατά της Γενετήσιας Ελευθερίας και Εγκλήματα Οικονομικής Εκμετάλλευσης της Γενετήσιας Ζωής*», τα οποία παρατίθενται αναλυτικά στο **Παράρτημα Ι**¹⁷.

¹⁵ Άρθρο 5 παρ1. Συντ. -**Ελεύθερη ανάπτυξη της προσωπικότητας, προσωπική ελευθερία**

Καθένας έχει δικαίωμα να αναπτύσσει ελεύθερα την προσωπικότητά του και να συμμετέχει στην κοινωνική, οικονομική και πολιτική ζωή της Χώρας, εφόσον δεν προσβάλλει τα δικαιώματα των άλλων και δεν παραβιάζει το Σύνταγμα ή τα χρηστά ήθη.

¹⁶ Δοκουμετζίδης Γ., «Προβλήματα Προστασίας των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου», Εκδόσεις Καστανιώτη, Αθήνα, 1997, σελ.110

¹⁷ Βλ. περισσότερα για εγκλήματα κατά της γενετήσιας ελευθερίας και οικονομικής εκμετάλλευσης της γενετήσιας ζωής: Ανδρουλάκης Ν., Μαγκάκης Γ.-Α., Μανωλεδάκης Ι., Σπινέλλης Δ., Σταμάτης Κ.,

1.3 Σεξουαλική εγκληματικότητα σε βάρος ανηλίκων

Ο Έλληνας Νομοθέτης κάνει ιδιαίτερη πρόβλεψη για τις περιπτώσεις όπου τα προαναφερόμενα «Εγκλήματα κατά της Γενετήσιας Ελευθέριας και Εγκλήματα Οικονομικής Εκμετάλλευσης της Γενετήσιας Ζωής» τελούνται σε **βάρος ανηλίκων**, λόγω αφενός της φύσης των εγκλημάτων αυτών και αφετέρου της ιδιαίτερης υποχρέωσης της πολιτείας για προστασία της παιδικής ηλικίας.

Κατά την Αμερικάνικη Ψυχολογική Ένωση¹⁸, **γενετήσια κακοποίηση παιδιού** είναι η *γενετήσια δραστηριότητα που αναπτύσσεται ανάμεσα σε ένα μικρότερης ηλικίας και σε ένα μεγαλύτερης ηλικίας πρόσωπο, με τρόπο που η κυρίαρχη θέση του μεγαλύτερου στην ηλικία προσώπου να χρησιμοποιείται ώστε ο νεότερος ανήλικος να εξαναγκαστεί να τελέσει σεξουαλικές πράξεις ή να πέσει θύμα οποιασδήποτε σεξουαλικής εκμετάλλευσης.*

Επομένως, **σεξουαλική κακοποίηση ανηλίκου** – σεξουαλική εγκληματικότητα σε βάρος ανηλίκου- αποτελούν οι πράξεις που αφορούν οποιοδήποτε τύπου επαφής με ένα ανήλικο και στοχεύουν σε σεξουαλική ικανοποίηση. Εμπεριέχει διάφορες μορφές, από την έκθεση σε επίδειξη, τις θωπείες, την παρενόχληση και τις πράξεις γενετήσιου χαρακτήρα, έως την έσχατη μορφή, τον βιασμό¹⁹. Τέτοιες πράξεις αποτελούν για παράδειγμα *η θωπεία στα γεννητικά όργανα ενός παιδιού,*

Ψαρούδα-Μπενάκη Α., «Συστηματική Ερμηνεία του ποινικού κώδικα», Εκδόσεις Σάκκουλας, 2005 σελ.9 επ.

¹⁸Δημόπουλος Χ. «Εγκλήματα της γενετήσιας εκμετάλλευσης ανηλίκων- Εμπορία - Πορνογραφία - Κατάχρηση σε ασέλγεια», Εκδόσεις Νομική Βιβλιοθήκη, Αθήνα, 2006, σελ.6

Βλ. επίσης σχετικά:

Εθνική Σχολή Δικαστικών Λειτουργών, «Ποινικό Δίκαιο Σήμερα - Μέσο προστασίας ή μέτρο ελευθερίας;», Εκδόσεις Νομική Βιβλιοθήκη, Αθήνα, 2010, σελ.181 επ.

και

Fergusson D.M, Horwood L.J, Lynskey M.T, «Childhood sexual abuse and psychiatric disorder in young adulthood: II. Psychiatric outcomes of childhood sexual abuse», Journal of the American Academy of Child and Adolescent Psychiatry, 35 (10), 1996, σελ. 1365-1374

¹⁹ Έχει κριθεί νομολογικά (Απόφαση 1388/2008 (Ποινικές - ΣΤ) - Άρειος Πάγος) ότι αποτελούν *ασέλγεις πράξεις όχι μόνον η συνουσία και η παρά φύση ασέλγεια, αλλά και όλες οι πράξεις οι οποίες αντικειμενικώς προσβάλλουν το αίσθημα της αιδούς και των ηθών και κατευθύνονται στην ικανοποίηση ή την διέγερση της γενετήσιας επιθυμίας του δράστη . Έτσι ασέλγεις πράξεις με την παραπάνω έννοια αποτελούν οι ψεύσεις και οι θωπείες των γεννητικών οργάνων ή άλλων απόκρυφων μερών του σώματος του θύματος, ο εναγκαλισμός και το καταφίλημα στο πρόσωπο και στο σώμα, εφ' όσον κατατείνουν στη διέγερση ή ικανοποίηση της*

η διείσδυση με οποιονδήποτε τρόπο στο στόμα ή τα γεννητικά του όργανα, ο αιμομικτικός βιασμός, η παρά φύσιν ασέλγεια, η έκθεση γυμνών μερών του σώματος, όπως επίσης και η προώθηση του παιδιού στην πορνεία και η παραγωγή υλικού παιδικής πορνογραφίας²⁰. Μάλιστα, οι παράνομες ενέργειες που αποσκοπούν στη χρήση ανήλικου ατόμου για **οικονομικό όφελος** χαρακτηρίζονται ως «**σεξουαλική εκμετάλλευση ανηλίκου**» (λ.χ. σωματεμπορία, εκμετάλλευση πορνών, χρησιμοποίηση ανηλίκου για παραγωγή πορνογραφικού υλικού).²¹ Το φαινόμενο της **γενετήσιας εκμετάλλευσης παιδιών** συνίσταται, κατά βάση, στην εμπορία παιδιών για σεξουαλικούς λόγους, δηλαδή στην προαγωγή τους σε πορνεία με οικονομικό όφελος των δραστών τους, στην παιδική πορνογραφία και στην παιδοφιλία²².

1.4 Οριοθέτηση της ανηλικότητας για τα θύματα σεξουαλικών εγκλημάτων – Επιβαρυντικές περιστάσεις

Πλην της προαναφερόμενης (στο 1.2) ηλικιακής οριοθέτησης των ανήλικων θυμάτων, ήτοι έως 18 ετών, ειδικά αναφορικά με τα ανήλικα θύματα **σεξουαλικών εγκλημάτων, ανάλογα με το αδίκημα και τον τρόπο τέλεσης της πράξης, διακυμαίνεται αντίστοιχο ηλικιακό όριο** με στόχο την **επιπλέον προστασία** των ανηλίκων σε σχέση με ιδιαιτέρως ειδική σεξουαλικά εγκλήματα. Η διακύμανση αυτή αφορά καθορισμό κατώτατων ορίων ηλικιακών ομάδων ανηλίκων, που η θυματοποίηση τους συνιστά επιβαρυντική περίσταση (λ.χ. *άρθρο 336 ΠΚ- «Βιασμός*»: η ποινή είναι βαρύτερη όταν το θύμα είναι νεότερο των 15 ετών). Δηλαδή, η

γενετήσιας επιθυμίας του δράστη, αφού και αυτές προσβάλλουν την αγνότητα της παιδικής ηλικίας, η θωπεία του γεννητικού μορίου, η προστριβή του πέους στο σώμα του θύματος και τέλος, μεταξύ του βιασμού και της αποπλάνησης υπάρχει αληθής κατ' ιδέαν συρροή, διότι μεταξύ των εγκλημάτων αυτών δεν υφίσταται ταυτότητα προσβαλλόμενων αγαθών, τα οποία συγκροτούνται από διαφορετικά στοιχεία και κανένα δεν απορροφάται από το άλλο, αφού κανένα δεν αποτελεί συστατικό στοιχείο ή επιβαρυντική περίπτωση ή αναγκαίο μέσο τέλεσεως του άλλου. Συγκεκριμένα, στο έγκλημα του βιασμού, προσβάλλεται το έννομο αγαθό της γενετήσιας ελευθερίας, ενώ στην αποπλάνηση παιδιών, προσβάλλεται η αγνότητα της παιδικής ηλικίας, από γενετήσιες προσβολές.

²⁰ Τσίμπρη Π., «Παιδική κακοποίηση, A presentation / lecture about child abuse to a parents' & teachers' club», 2018, ηλεκτρονικά διαθέσιμο https://www.researchgate.net/publication/325059423_Paidike_kakopoiiese

²¹ Βλ. περισσότερα: Σπινέλλη Κ., «Ελληνικό δίκαιο ανηλίκων, δραστών και θυμάτων-ένας κλάδος υπό διαμόρφωση», Εκδόσεις Σάκκουλας, 1992, σελ. 178 επ.

²² Δημόπουλος Χ., ο.π., 2006, σελ.6

ποινική προστασία εξαρτάται όχι μόνο ως προς την ύπαρξή της αλλά και ως προς την έντασή της από την ηλικιακή μεταβλητή²³.

Νομοθετική πρόβλεψη υπάρχει και για τις περιπτώσεις που τα προαναφερόμενα αδικήματα τελούνται μέσω διαδικτύου, ή η τέλεσή τους διευκολύνεται με τη χρήση του διαδικτύου. Στις περιπτώσεις αυτές, όπως και στη μη ψηφιακή ζωή, σε όλα τα σχετικά διεθνή και ευρωπαϊκά κείμενα **υιοθετείται ομοίως ως όριο ηλικίας το δέκατο όγδοο έτος** με στόχο την ενιαία ποινική μεταχείριση.

1.5 Ηλικία συναίνεσης σε σεξουαλική επαφή και αποτύπωση αυτής– Δικαίωμα αυτοδιάθεσης / Οριοθέτηση ανηλικότητας για τους δράστες σεξουαλικών εγκλημάτων

Ο Νομοθέτης ορίζει ηλικιακούς περιορισμούς στη σεξουαλική αυτοδιάθεση, δηλαδή περιορισμούς στη προσωπική ελευθερία (αρ. 5 παρ.1 Συντ.)²⁴, στοχεύοντας ακριβώς στην προστασία των αγαθών της παιδικής ηλικίας (αρ. 21 παρ.1 Συντ.) και της νεότητας (αρ. 21 παρ.3 Συντ.)²⁵. Το δικαίωμα σεξουαλικής αυτοδιάθεσης δεν μπορεί να ασκηθεί ελεύθερα από ανήλικο άτομο, καθώς, εξαιτίας της περιορισμένης ανάπτυξής του, στερείται της δυνατότητας διαμόρφωσης έγκυρης βούλησης. Έτσι, ο Νομοθέτης θέτει ηλικιακά όρια με στόχο την εξασφάλιση μιας πλήρους ανεπτυγμένης σεξουαλικά προσωπικότητας, η οποία να μπορεί να συναινεί ή όχι σε σεξουαλικές πράξεις.

²³ Παρασκευόπουλος Ν., Φυτράκης Ε., «Αξιόποινες Σεξουαλικές Πράξεις. Άρθρα 336-353 ΠΚ», Εκδόσεις Σάκκουλας, Αθήνα - Θεσσαλονίκη, 2011, σελ. 219 επ.

²⁴ Άρθρο 5, Συντάγματος -**Ελεύθερη ανάπτυξη της προσωπικότητας, προσωπική ελευθερία**

1. Καθένας έχει δικαίωμα να αναπτύσσει ελεύθερα την προσωπικότητά του και να συμμετέχει στην κοινωνική, οικονομική και πολιτική ζωή της Χώρας, εφόσον δεν προσβάλλει τα δικαιώματα των άλλων και δεν παραβιάζει το Σύνταγμα ή τα χρηστά ήθη.

²⁵ Άρθρο 21, Συντάγματος -**Προστασία οικογένειας, γάμου, μητρότητας και παιδικής ηλικίας, δικαιώματα ατόμων με αναπηρίες**

1. Η οικογένεια, ως θεμέλιο της συντήρησης και προαγωγής του Έθνους, καθώς και ο γάμος, η μητρότητα και η παιδική ηλικία τελούν υπό την προστασία του Κράτους. Το Κράτος μεριμνά για τη διασφάλιση συνθηκών αξιοπρεπούς διαβίωσης όλων των πολιτών μέσω ενός συστήματος ελάχιστου εγγυημένου εισοδήματος, όπως νόμος ορίζει.

3. Το Κράτος μεριμνά για την υγεία των πολιτών και παίρνει ειδικά μέτρα για την προστασία της νεότητας, του γήρατος, της αναπηρίας και για την περίθαλψη των απόρων.

Η ηλικία συναίνεσης δηλαδή η ηλικία στην οποία ή πάνω από την οποία, ένα άτομο μπορεί να έχει συναινετικές σεξουαλικές σχέσεις με κάποιον άλλον που βρίσκεται επίσης ή πάνω από αυτήν την ηλικία, στη συντριπτική πλειοψηφία των Ευρωπαϊκών χωρών είναι μεταξύ δεκατεσσάρων έως δεκαοκτώ ετών. Σύμφωνα με τα άρθρα 339, 337, 348 Β του ελληνικού Ποινικού Κώδικα, η ηλικία συγκατάθεσης σε σεξουαλική επαφή στην Ελλάδα είναι δεκαπέντε έτη.

Κατά συνέπεια, **οποιαδήποτε πρόσωπο (ενήλικος ή ανήλικος)** έρχεται σε σεξουαλική επαφή με **παιδί** το οποίο, **ακόμα και εάν συμφωνεί, δεν** βρίσκεται σε ηλικία συγκατάθεσης, διαπράττει **ποινικό αδίκημα**. Σημειώνεται ότι οι **γενετήσιες πράξεις μεταξύ ανηλίκων κάτω των δεκαπέντε ετών** δεν τιμωρούνται, εκτός αν η μεταξύ τους διαφορά ηλικίας είναι μεγαλύτερη των τριών ετών, οπότε μπορούν να επιβληθούν μόνο αναμορφωτικά ή θεραπευτικά μέτρα (*Άρθρο 339 - Ποινικός Κώδικας (Νόμος 4619/2019) - Γενετήσιες πράξεις με ανηλίκους ή ενόπιόν τους*).

Απαραίτητο είναι να αποσαφηνισθεί ότι η ανωτέρω ηλικία συναίνεσης αφορά **μόνο την σεξουαλική επαφή** και **όχι** την με οποιαδήποτε τρόπο **ψηφιακή αποτύπωση της**. Βέβαια, η Οδηγία 2011/93/ΕΕ²⁶ δίνει στα κράτη την διακριτική ευχέρεια να εξαιρέσουν από την ποινικοποίηση περιπτώσεις **παραγωγής και κατοχής πορνογραφικού υλικού** για ίδια χρήση όταν αφορά ανηλίκους σε ηλικία σεξουαλικής συναίνεσης, καθώς και περιπτώσεις πορνογραφικών παραστάσεων στις οποίες συμμετέχουν παιδιά σε ηλικία σεξουαλικής συναίνεσης και οι σύντροφοί τους. Ωστόσο, στο ημεδαπό ποινικό δίκαιο **δεν έχει μεταφερθεί αυτή η εξαίρεση**. Κατά συνέπεια στις εν λόγω περιπτώσεις παραγωγής και κατοχής πορνογραφικού υλικού, όπου **συμμετέχει ανήλικος**, οποιασδήποτε ηλικίας, **ακόμα και εάν συναινεί ευρισκόμενος σε ηλικία ικανής για συναίνεση σε σεξουαλική πράξη (άνω των δεκαπέντε ετών)**, ο κάτοχος /παραγωγός κτλ. πορνογραφικού υλικού ανηλίκων, ενήλικος ή ανήλικος, **φέρει ποινική ευθύνη**.

²⁶<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/HTML/?uri=CELEX:32011L0093&from=el>

Εικόνα 1 Όρια ανηλικότητας

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2- Η ΕΝΝΟΙΑ ΤΟΥ ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΟΥ/ΔΙΑΔΙΚΤΥΑΚΟΥ ΕΓΚΛΗΜΑΤΟΣ

2.1 Το διαδίκτυο και η χρήση του - νέες μορφές επικοινωνίας

Το διαδίκτυο είναι ένα παγκόσμιο δίκτυο που συνενώνει πολλά ετερογενή δίκτυα, δηλαδή ένα παγκόσμιο σύστημα διασυνδεδεμένων δικτύων υπολογιστών που εξυπηρετεί καθημερινά εκατομμύρια χρήστες σε παγκόσμια κλίμακα, μεταφέροντας έναν τεράστιο όγκο δεδομένων²⁷ και επιτρέποντας την επικοινωνία και αλληλεπίδραση μεταξύ των χρηστών. Η επικοινωνία μέσω του διαδικτύου μπορεί να είναι υπό μορφή ακουστικών μηνυμάτων και οπτικού υλικού (κειμένων, φωτογραφιών) και συνήθως γίνεται μέσω του ηλεκτρονικού ταχυδρομείου, των κοινωνικών δικτύων (*Social media*) και των φόρουμ συζήτησης (*Internet forums*). Με την άνοδο των πληροφοριακών συστημάτων το διαδίκτυο και οι ηλεκτρονικοί υπολογιστές διείσδυσαν στην καθημερινότητα. Ενδεικτικό της καθιέρωσής τους είναι ότι σχεδόν κάθε σπίτι έχει πρόσβαση στο διαδίκτυο και μάλιστα όχι μόνο από ηλεκτρονικούς υπολογιστές αλλά από πλήθος πληροφοριακών συστημάτων, όπως έξυπνα τηλέφωνα, έξυπνα ρολόγια και έξυπνες τηλεοράσεις, που προσφέρουν δυνατότητες πρόσβασης στο διαδίκτυο. Χαρακτηριστικά εμφανίζεται στο **Παράρτημα II**, η

²⁷ Πολυζωΐδου Β., ο.π., 2016, σελ.322

παγκόσμια χρήση του διαδικτύου για το έτος 2019, η οποία **ξεπερνά το ήμισυ του παγκόσμιου πληθυσμού**. Επίσης, ανάλογα είναι και τα εθνικά δεδομένα, καθώς σύμφωνα με έρευνα²⁸ της Ελληνικής Στατιστικής Αρχής (ΕΛΣΤΑΤ), η οποία δημοσιεύθηκε το 2019, **8 στα 10** νοικοκυριά έχουν πρόσβαση στο διαδίκτυο (**ποσοστό 78,5%**). Σε όμοια συμπεράσματα υψηλής χρήσης του διαδικτύου κατέληξε και η εμπειρική έρευνα «World Internet Project Greece»²⁹, που υλοποιήθηκε από το Εθνικό Κέντρο Κοινωνικών Ερευνών (Ε.Κ.Κ.Ε.) και εντάσσεται στη διεθνή σύμπραξη «World Internet Project». Συγκεκριμένα, σύμφωνα με την εν λόγω έρευνα, η χρήση του διαδικτύου στην Ελλάδα είναι **σχετικά υψηλή** και σχεδόν 60% του πληθυσμού άνω των δεκαπέντε ετών αυτοπροσδιορίζονται ως χρήστες του διαδικτύου.

2.2 Η επίδραση του διαδικτύου στην εγκληματικότητα

Η χρήση των ηλεκτρονικών υπολογιστών και του διαδικτύου αποτελούν, όπως προαναφέρθηκε, αναπόσπαστο κομμάτι της καθημερινότητας, καθώς η σύγχρονη κοινωνία εκ του τρόπου λειτουργίας της είναι «ψηφιακή»³⁰. Εφόσον ολόκληρη η κοινωνία έχει ενταχθεί στο διαδικτυακό χώρο, είναι αναπόφευκτο και η εγκληματικότητα να μεταφερθεί σε αυτόν. Σύστοιχο της χρήσης του διαδικτύου σε κάθε πτυχή της σύγχρονης ζωής, είναι η ανάπτυξη παραβατικών και εγκληματικών συμπεριφορών σε αυτό. Κάθε έγκλημα μπορεί να διευκολυνθεί με τη χρήση των υπολογιστών ή των τεχνολογιών της πληροφορικής³¹ με συνέπεια οι άνθρωποι να περνούν ευκολότερα σε μια εγκληματική δραστηριότητα στο διαδίκτυο σε σχέση με τον φυσικό κόσμο³².

²⁸<https://www.statistics.gr/documents/20181/adbe1a27-e2d2-5529-2f50-6872239bbff7>

²⁹ Εθνικό Κέντρο Κοινωνικών Ερευνών, κύριος ερευνητής Δεμερτζής Ν., τελική έκθεση του «World Internet Project 2015» με τίτλο «Το Διαδίκτυο στην Ελλάδα», Μάρτιος 2016, ηλεκτρονικά διαθέσιμο στο https://www.ekke.gr/siemens/WIPreport_gr.pdf

³⁰ Τσουραμάνης Χ., «Ψηφιακή εγκληματικότητα – Η (αν)ασφαλής όψη του διαδικτύου», Εκδόσεις Κατσαρού Β. Ν, 2005,σελ. 1

³¹ Παπαθανασίου Α., Γέρμανος Γ., «Έγκλημα και ποινική καταστολή σε εποχή κρίσης», Τιμητικός Τόμος για τον καθηγητή Νέστωρα Κουράκη, Α΄ Τόμος, Εκδόσεις Σάκκουλας, 2016, σελ. 1305-1319

³² Φαρσεδάκης Ι., «Το έγκλημα στον κυβερνοχώρο και η αντιμετώπισή του», Π.Μ.Σ Εγκληματολογία, Πάντειο Πανεπιστήμιο, Αθήνα, 2009, σελ. 1, ηλεκτρονικά διαθέσιμο: <https://criminology.panteion.gr/attachments/article/386/j%20farsedakis%20κυβερνοχώρος.pdf>

Επίσης, μέσα στον χώρο του διαδικτύου, δίνεται η δυνατότητα να εκδηλωθούν παράνομες συμπεριφορές που δε θα ήταν εφικτό χωρίς αυτό. Το διαδίκτυο λοιπόν, επέτρεψε όχι μόνο τον **εκσυγχρονισμό παραδοσιακών εγκλημάτων** αλλά και την **εμφάνιση νέων μορφών εγκληματικής δράσης** καθώς τα χαρακτηριστικά του (λ.χ. η άμεση, γρήγορη και δωρεάν πρόσβαση σε πληροφορίες και υπηρεσίες, η εύκολη και ανώνυμη αλληλεπίδραση των χρηστών του, ο παγκόσμιος χαρακτήρας του και η απουσία ουσιαστικού ελέγχου της δραστηριότητάς του, τα οποία θα αναφερθούν στη συνέχεια) συνθέτουν πρόσφορο έδαφος για εγκληματική συμπεριφορά.

2.3 Η έννοια του Ηλεκτρονικού Εγκλήματος (Ηλεκτρονικό Έγκλημα/ Κυβερνοέγκλημα)

Ηλεκτρονικά εγκλήματα (electronic crimes), OnLine εγκλήματα (OnLine crimes), διαδικτυακά εγκλήματα (Internet crimes), ψηφιακά εγκλήματα (digital crimes), εγκλήματα νέων τεχνολογιών (new technology crimes), κυβερνοεγκλήματα (cybercrimes)³³ κτλ. είναι κάποιοι ορισμοί που έχουν δοθεί για να χαρακτηρίσουν τις **αξιόποινες εγκληματικές πράξεις που τελούνται μέσω των νέων τεχνολογιών πληροφοριών και επικοινωνιών ή με τη χρήση** αυτών. Δεν υπάρχει επίσημος και καθολικά αποδεκτός ορισμός της έννοιας, καθώς διαφορετικοί οργανισμοί και φορείς υιοθετούν διαφορετικούς ορισμούς, ανάλογα με τις αρμοδιότητές τους. Μια πρώτη προσπάθεια να δοθεί ένας ορισμός έγινε από τον Οργανισμό Οικονομικής Συνεργασίας και Ανάπτυξης (ΟΟΣΑ- Organisation for Economic Co-operation and Development), σύμφωνα με τον οποίο: *«Πληροφορικό έγκλημα συνιστά κάθε παράνομη, ανήθικη ή μη εγκεκριμένη συμπεριφορά που έχει σχέση με την αυτόματη επεξεργασία και τη μεταφορά στοιχείων»³⁴*. Ωστόσο, ο ορισμός αυτός επικρίθηκε για την γενικότητα

³³Φαρσεδάκης Ι, ό.π, 2009, σελ.1. και

Alkaabi A., Mohay G., McCullagh A., and Chantler N., «Dealing with the problem of cybercrime», Lecture Notes of the Institute for Computer Sciences, Social-Informatics and Telecommunications Engineering, LNICST. 53, 2010, σελ. 3

³⁴ Λάζος Γ., «Πληροφορική & Έγκλημα», Εκδόσεις Νομική Βιβλιοθήκη, Αθήνα, 2001, σελ. 51

και την αοριστία του που τον καθιστούσαν μη επαρκή για την οριοθέτηση των σχετικών εγκλημάτων.³⁵

Σύμφωνα με τον Ιωάννη Αγγελή, τα εγκλήματα που τελούνται μέσω των νέων τεχνολογιών πληροφοριών και επικοινωνιών ή με τη χρήση αυτών διακρίνονται ως ακολούθως³⁶:

α) εγκλήματα που διαπράττονται τόσο σε κοινό περιβάλλον όσο και στο διαδίκτυο, π.χ. η συκοφαντική δυσφήμιση, η αντιγραφή ενός πνευματικού έργου π.χ. μουσικού τραγουδιού (άρθρο 66 Ν. 2121/1993) ή ενός προγράμματος ηλεκτρονικού υπολογιστή, η πορνογραφία ανηλίκων κλπ. Όταν το έγκλημα αυτό τελεστεί σε περιβάλλον διαδικτύου, τότε πρόκειται για έγκλημα σχετιζόμενο με τον κυβερνοχώρο ή για έγκλημα που διαπράττεται στον κυβερνοχώρο ή για έγκλημα που διαπράττεται με τη βοήθεια του κυβερνοχώρου (**Internet related crime**).

β) εγκλήματα που διαπράττονται μόνο σε περιβάλλον ηλεκτρονικών υπολογιστών (χωρίς τη χρήση του διαδικτύου) π.χ. τα εγκλήματα που προβλέπονται από το άρθρο 370B Π.Κ. «Παράνομη πρόσβαση σε σύστημα πληροφοριών ή σε δεδομένα» και

γ) γνήσια εγκλήματα κυβερνοχώρου με την έννοια της εγκληματοποίησης συμπεριφοράς που έχει σχέση αποκλειστικά με τον κυβερνοχώρο, π.χ. η παράνομη ή χωρίς δικαίωμα πρόσβαση σε ηλεκτρονικό υπολογιστή (Hacking).

Σύμφωνα με την Ευρωπαϊκή Επιτροπή (αγγλικά: *European Commission*, γαλλικά: *Commission européenne*, αναφέρεται συνήθως ως *Κομισιόν*)³⁷ στον ορισμό για το κυβερνοέγκλημα, περιλαμβάνονται τρεις μεγάλες κατηγορίες:

³⁵ Μυλωνόπουλος Χ., Ηλεκτρονικοί Υπολογιστές και Ποινικό Δίκαιο, Εκδόσεις Σάκκουλας, Αθήνα 1991, σελ. 13-14

³⁶ Αγγελής Ι., «Η προς ψήφιση Σύμβαση του Συμβουλίου της Ευρώπης για το έγκλημα στον κυβερνοχώρο: η σχέση της με την ελληνική έννομη τάξη», Νομική Επιθεώρηση, Έτος ΙΕ, Αριθμός τεύχους 30,2001, σελ.75-104

³⁷ Ανακοίνωση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο και την Ευρωπαϊκή Επιτροπή των Περιφερειών προς την κατεύθυνση γενικής πολιτικής σχετικά με την καταπολέμηση του εγκλήματος στον κυβερνοχώρο {SEC(2007) 641, {SEC(2007) 642}, Βρυξέλλες, 22.5.2007, COM(2007), ηλεκτρονικά διαθέσιμο <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/?uri=CELEX%3A52007DC0267>

1. παραδοσιακά εγκλήματα, όπως η απάτη διαμέσου δικτύων επικοινωνιών,
2. παράνομο περιεχόμενο που μεταδίδεται μέσα από ψηφιακά μέσα (λ.χ. υλικό σεξουαλικής εκμετάλλευσης ανηλίκων ή ρατσιστικός λόγος),
3. εγκλήματα που μπορούν να διαπραχθούν μόνο μέσω ηλεκτρονικών δικτύων, όπως επιθέσεις εναντίον πληροφοριακών συστημάτων, επιθέσεις άρνησης παροχής υπηρεσιών (λ.χ. Denial of Service) και ηλεκτρονικής παρείσφρησης- χάκινγκ/ Hacking.

Σύμφωνα με το περιεχόμενο της υπ' αριθμ. 2 από 22/5/2019 Εγκύκλιου της Εισαγγελίας Αρείου Πάγου^{38 39}, προβλέπονται δύο (2) διακρίσεις:

α) **γνήσια κυβερνοεγκλήματα - stricto sensu (cyber offences)** πρόκειται μόνο αυτά που στρέφονται εναντίον ηλεκτρονικών δικτύων επικοινωνιών και συστημάτων πληροφοριών (ή/και με χρήση αυτών) (π.χ. άρθρο 370B ΠΚ «Παράνομη πρόσβαση σε σύστημα πληροφοριών ή σε δεδομένα», άρθρο 386Α Π.Κ. (ν.4411/2016) «Απάτη με Υπολογιστή», άρθρο 292Α Π.Κ. (ν. 4411/2016) «Παρακώλυση λειτουργίας πληροφοριακών συστημάτων» κτλ.

β) **Μη Γνήσια κυβερνοεγκλήματα (διαδίκτυο ως μέσο)** πρόκειται για τις περιπτώσεις που το διαδίκτυο χρησιμοποιείται ως απλή πλατφόρμα -μέσο για την τέλεση ενός συμβατικού εγκλήματος, τα οποία δεν συνιστούν κυβερνοεγκλήματα αλλά κοινές παραδοσιακές μορφές αδικημάτων τελούμενων μέσω διαδικτύου (π.χ. Εξύβριση, Απάτη, Απειλή, Νομοθεσία περί Προσωπικών Δεδομένων, κ.λπ.).

³⁸ Εισαγγελέας του Αρείου Πάγου είναι ο ανώτατος εισαγγελικός λειτουργός στην Ελλάδα <http://eisap.gr/?q=thesmos>

³⁹ Εγκύκλιος 02/2019- Παροχή οδηγιών σχετικά με την λειτουργία και αρμοδιότητες της Διεύθυνσης Δίωξης Ηλεκτρονικού Εγκλήματος και της Υποδιεύθυνσης Δίωξης Ηλεκτρονικού Εγκλήματος Βορείου Ελλάδας - Αποστολή ποινικών δικογραφιών και εισαγγελικών παραγγελιών που αφορούν μόνο σοβαρές υποθέσεις γνήσιων κυβερνοεγκλημάτων και εφ' όσον αυτές απαιτούν εξειδικευμένη τεχνική ή ψηφιακή έρευνα και υπάγονται στην αρμοδιότητα της υπηρεσίας, ηλεκτρονικά διαθέσιμο: <https://www.eisap.gr/?q=node/1359>

2.4 Η έκταση, τα χαρακτηριστικά γνωρίσματα των ηλεκτρονικών εγκλημάτων –εγκλημάτων στον κυβερνοχώρο (cybercrime) και η επίδρασή τους στον σκοτεινό αριθμό εγκληματικότητας

Στα περισσότερα κράτη, τα δεδομένα για την έκταση του εγκλήματος προέρχονται από καταγεγραμμένα στατιστικά των Αρχών Επιβολής του Νόμου. Παράλληλα με τα επίσημα στατιστικά, σχετικά στοιχεία ενδέχεται να δημοσιεύονται κατόπιν ερευνών ιδιωτικών οργανισμών και φορέων (π.χ. εκθέσεις ιδιωτικών επιχειρήσεων- εταιρείες antivirus). Βέβαια, τα στοιχεία των εκθέσεων αυτών, αντλούνται από δεδομένα που προέρχονται από τους πελάτες της εκάστοτε εταιρείας – δηλαδή από ένα μικρό τμήμα του συνολικού πληθυσμού⁴⁰. Συνακόλουθα, τα συμπεράσματα των εκθέσεων αυτών δεν είναι δυνατόν να γενικευτούν. Παράλληλα, προβληματισμούς εγείρουν και οι επίσημες στατιστικές που προέρχονται από τις αστυνομικές, εισαγγελικές και δικαστικές Αρχές, καθώς η νομοθεσία για το κυβερνοέγκλημα και το σύστημα απονομής ποινικής δικαιοσύνης (ΣΑΠΔ) διαφέρουν ανάμεσα στα κράτη (διαφορετικοί ορισμοί εγκλημάτων, διαφορετικές μέθοδοι καταγραφής και καταμέτρησης των εγκλημάτων κτλ).⁴¹ Μάλιστα, ακόμα και στο εσωτερικό ενός κράτους, η εκτίμηση των επίσημων στατιστικών δεν μπορεί να θεωρηθεί απόλυτα αξιόπιστη, καθώς όπως χαρακτηριστικά αναφέρθηκε από τους Clive Coleman και Jenny Moynihan: *«Η ανά έτος ποσοτική αποτύπωση των αδικημάτων και των ποινών, των φερόμενων ως δραστών και των καταδικασθέντων, των χαρακτηριστικών της εγκληματικής δραστηριότητας αλλά και του ποινικού πληθυσμού των φυλακών, αντανακλά τμήμα μόνο της κοινωνικής πραγματικότητας του εγκλήματος, την κορυφή του παγόβουνου, λόγω της αδιευκρίνιστης οντότητας του σκοτεινού αριθμού»*.⁴² Το ίδιο ισχύει και στην περίπτωση του κυβερνοεγκλήματος που αποτελεί έννοια η οποία εμπεριέχεται στην ευρύτερη, του εγκλήματος.

⁴⁰ Chebyshev V., Sinitsyn F., Parinov D., Liskin A., Kupreev O., «Kaspersky, IT threat evolution Q1 2018. Statistics», 2018, ηλεκτρονικά διαθέσιμο <https://securelist.com/it-threat-evolution-q1-2018-statistics/85541/>

⁴¹ https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Archive:Crime_statistics/el&oldid=260072#cite_note-1

⁴² Coleman C., Moynihan J., «Understanding Crime Data. Haunted by the dark figure», Open University Press, U.K., 1996, σελ. 1-22 και

Οι λόγοι οι οποίοι αποτελούν ταυτοχρόνως και τα χαρακτηριστικά⁴³ του διαδικτύου και **συμβάλλουν στην αύξηση του σκοτεινού αριθμού** εγκληματικότητας, είναι:

- ✓ Η ταχύτητα με την οποία επέρχεται. Το κυβερνοέγκλημα είναι τόσο γρήγορο που πολλές φορές δεν το αντιλαμβάνεται ούτε το ίδιο το θύμα εγκαίρως,
- ✓ Η δύσκολη ποσοτικοποίηση - εκτίμηση επιπτώσεων μορφών κυβερνοεγκλήματος (σε οργανισμούς, σε κράτη και μεμονωμένα άτομα),
- ✓ Η απροθυμία των επιχειρήσεων και τραπεζικών ιδρυμάτων να δημοσιεύσουν και να καταγγείλουν περιστατικά κυβερνοεγκλήματος που τους αφορούν,
- ✓ Η απροθυμία των θυμάτων να καταγγείλουν τις τελούμενες σε βάρος τους πράξεις, είτε γιατί η ζημία είναι μικρή, είτε γιατί νιώθουν ενοχή ή ανησυχία για πιθανό διασυρμό (π.χ. απειλή για δημοσίευση άσεμνου υλικού του θύματος, μόλυνση από κακόβουλο λογισμικό μετά την επίσκεψη σε έναν ιστότοπο με πορνογραφικό περιεχόμενο κτλ.)
- ✓ Η διασυνοριακή φύση του διαδικτύου που δυσχεραίνει την ποινική διαδικασία, ανακάλυψη του δράστη και απόδοση κατηγοριών, δεδομένου ότι οι Αρχές Επιβολής του Νόμου σε πολλές χώρες δεν συνεργάζονται ή απαιτούν δικαστική συνδρομή για παροχή στοιχείων, η οποία διενεργείται υπό προϋποθέσεις και για συγκεκριμένα αδικήματα. Δραστηριότητες και συμπεριφορές μπορεί να είναι σε ένα κράτος ποινικώς τιμωρητέες, ενώ σ' ένα άλλο όχι. Θέματα λογοκρισίας και ταμπού σε έναν πολιτισμό, μπορεί να αγνοούνται σ' έναν άλλο.
- ✓ Πρόκειται για μία κατηγορία εγκλημάτων «χωρίς πατρίδα» καθώς η φύση τους είναι διασυνοριακή. Ενδέχεται μάλιστα να συμβαίνουν ταυτοχρόνως σε περισσότερους τόπους τέλεσης, με χαρακτηριστικά παραδείγματα τις περιπτώσεις συνδιάλεξης σε πραγματικό χρόνο μέσω διαδικτύου (Internet Relay Channel- IRC). Μάλιστα, συμπεριφορές και πράξεις που σε κάποιο κράτος θεωρούνται ποινικά κολάσιμες, ενδεχομένως να είναι ποινικά αδιάφορες σε κάποιο άλλο κράτος.

Βλ. περισσότερα για στατιστική αποτύπωση του εγκληματικού φαινομένου: Τσίγκανου Ι., «Η στατιστική αποτύπωση του εγκληματικού φαινομένου στη σύγχρονη Ελλάδα», 2016, ηλεκτρονικά διαθέσιμο <https://theartofcrime.gr/η-στατιστική-αποτύπωση-του-εγκληματι/> και

Τσίγκανου Ι., Κουτσούκου Η., Λαμπράκη Ι., Λεμπέση Μ., «Το Εγκληματικό Φαινόμενο στη Σύγχρονη Ελλάδα: Δεδομένα και Αναγνώσεις», Εκδόσεις Παπαζήσης, Αθήνα, 2016

⁴³Μητσέας Η., «Ηλεκτρονικό έγκλημα (cyber crime) και ασφάλεια στο διαδίκτυο (Internet safety)», ηλεκτρονικά διαθέσιμο: www.farenews.gr/ηλεκτρονικό-έγκλημα-cyber-crime-και-ασφάλεια/

- ✓ Το σκοτεινό διαδίκτυο (Dark Web) όπου ενισχύεται η ανωνυμία που χαρακτηρίζει τη φύση του διαδικτύου.
- ✓ Η δυσχέρεια συγκέντρωσης και αποθήκευσης του αποδεικτικού υλικού.

Άρα, με τη μελέτη αποκλειστικά και μόνο των επίσημων στατιστικών, χωρίς τη συνεκτίμηση του μεγέθους του «σκοτεινού αριθμού» είναι δύσκολο να ποσοτικοποιηθεί ο αντίκτυπος του εγκλήματος στον κυβερνοχώρο και να αναπτυχθούν στρατηγικές αντεγκληματικής πολιτικής. **Ωστόσο, τα δεδομένα αυτά είναι απαραίτητα για να χρησιμοποιηθούν ως βάση για τον προσδιορισμό των τάσεων.**

Δεν υπάρχει αμφιβολία ότι το κυβερνοέγκλημα γνωρίζει αυξητικές τάσεις, σε παγκόσμιο επίπεδο. Η αύξηση του ηλεκτρονικού εγκλήματος στην Ελλάδα παρουσιάζεται μέσω της παράθεσης των στατιστικών στοιχείων – συνολικού αριθμού νέων υποθέσεων και αδικημάτων, όπως καταγράφηκαν από τη Διεύθυνση Δίωξης Ηλεκτρονικού Εγκλήματος της Ελληνικής Αστυνομίας για τα έτη 2015, 2016, 2017 και 2018 (*Παράρτημα ΙΙΙ*). Σε διεθνές επίπεδο, χαρακτηριστικές εκθέσεις για αυξητική τάση του κυβερνοεγκλήματος αποτελούν οι ετήσιες εκθέσεις του κέντρου καταγγελιών διαδικτυακών εγκλημάτων «Internet Crime Complaint Center (IC3)» του FBI⁴⁴.

Η αύξηση αυτή μπορεί να εξηγηθεί, καθώς:

- ο αριθμός των συσκευών που διασυνδέονται και αποκτούν τη δυνατότητα επικοινωνίας διαρκώς αυξάνεται. Κατά συνέπεια, αυξάνεται και ο κατάλογος των υποψήφιων θυμάτων.
- Λόγω της ανωνυμίας που επικρατεί στον κυβερνοχώρο ο κίνδυνος εντοπισμού των κυβερνοεγκληματιών από τις διοικητικές αρχές είναι σχετικά μικρός.
- Οι οικονομικές απώλειες –οικονομική ζημία των παθόντων από το κυβερνοέγκλημα είναι πολύ μεγάλες⁴⁵.

⁴⁴Βλ. για παράδειγμα Internet Crime Report του FBI για το έτος 2016, ηλεκτρονικά διαθέσιμο: https://pdf.ic3.gov/2016_IC3Report.pdf

⁴⁵Βλ. για παράδειγμα Cooper A., Dowling S., «Understanding the costs of cybercrime, A report of key findings from the Costs of Cyber Crime Working Group», Home Office Research Report, 96, 2018, σελ. 36.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3- ΑΙΤΙΟΛΟΓΙΑ ΤΟΥ ΦΑΙΝΟΜΕΝΟΥ ΤΗΣ ΔΙΑΔΙΚΤΥΑΚΗΣ ΣΥΕΘΟΥΛΙΚΗΣ ΕΓΚΛΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑΣ -ΘΕΩΡΗΤΙΚΕΣ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΕΙΣ

3.1 Το «πέραςμα στην πράξη» στο διαδικτυακό έγκλημα

Όπως παρουσιάστηκε στην προηγούμενη ενότητα, καθώς το ρίσκο τέλεσης διαδικτυακού εγκλήματος είναι μικρό και τα οικονομικά κέρδη υψηλά, το **κυβερνοέγκλημα αυξάνεται (θεωρία της ορθολογικής επιλογής)**⁴⁶. Έτσι, επιβεβαιώνεται πως: «Οι δράστες με κίνητρο, όταν συναντούν την κατάλληλη ευκαιρία στο πλαίσιο της καθημερινής τους ενασχόλησης σε ψηφιακό περιβάλλον, σταθμίζοντας το αναμενόμενο όφελος σε σχέση με το κόστος, παίρνουν την ορθολογική απόφαση να θυματοποιήσουν εξ αποστάσεως στόχους που δεν διαθέτουν ικανή φύλαξη⁴⁷». Για την ερμηνεία αυτού, βρίσκουν εφαρμογή και οι θέσεις του L. Manoungier, που διατύπωσε τις αναγκαίες και ικανές προϋποθέσεις για το πέρασμα στην εγκληματική πράξη. Οι ουσιώδεις προϋποθέσεις, που πρέπει να υπερκεραστούν για να διαπράξει ο δράστης το έγκλημα είναι⁴⁸: **α) η ηθική προϋπόθεση, β) η ποινική προϋπόθεση, γ) η υλική προϋπόθεση και δ) η συναισθηματική προϋπόθεση**. Έτσι, ο δράστης θα διαπράξει το έγκλημά του εάν δεν συγκρατηθεί από την ηθική αποδοκιμασία (μη συγκράτηση από την ηθική απαξία της πράξης), την επαπειλούμενη ποινή (μη συγκράτηση από τον φόβο για την επιβολή της προβλεπόμενης από το νόμο ποινής), τις υλικές δυσκολίες (μη συγκράτηση από τις δυσχέρειες υλοποίησης του εγκλήματος) και τον πόνο-βλάβη που προκαλεί στο θύμα (μη συγκράτηση από το κακό του προξενείται στο θύμα).

Έτσι, η επιλογή του διαδικτύου ως μέσο τέλεσης του εγκλήματος **δημιουργεί πρόσφορο έδαφος** αφού μέσω της ανωνυμίας του διαδικτύου, μπορεί να αποφευχθούν οι νομικές συνέπειες μίας εγκληματικής δραστηριότητας καθώς δυσχεραίνεται ο εντοπισμός του δράστη (**μη συγκράτηση**

⁴⁶ Σύμφωνα με τη θεωρία της ορθολογικής επιλογής το έγκλημα αποτελεί αποτέλεσμα απόφασης που λαμβάνουν οι δράστες με βάση υπολογισμούς που κάνουν σταθμίζοντας τα αναμενόμενα οφέλη, το κόστος δηλαδή τους πιθανούς κινδύνους σύλληψης ή καταδίκης. Βλ. περισσότερο, για θεωρία της ορθολογικής επιλογής: Cornish D. B, Clarke R. V. G., «The reasoning criminal: rational choice perspectives on offending», New York, Springer-Verlag, 1986

⁴⁷ Περγέρης Α., «Το εγκληματικό πρότυπο του ηλεκτρονικο-οικονομικού εγκλήματος και ρόλος των εγκληματικών ευκαιριών δημιουργίας του», Εγκληματολογία, Ιανουάριος-Δεκέμβριος 2015, σελ. 89 -100

⁴⁸ Φαρσεδάκης Ι., «Η Εγκληματολογική Σκέψη, Απ' την αρχαιότητα ως τις μέρες μας», Τόμος 1', Εκδόσεις Νομική Βιβλιοθήκη, Αθήνα, 1990, σελ.200-201 και του ιδίου, ό.π., 2005, σελ. 92

από το φόβο για τυχόν επιβολή ποινής), ο εκμηδενισμός των αποστάσεων, η ταχύτητα και η αμεσότητα εξαλείφουν τεχνικές δυσχέρειες (**μη συγκράτηση από τις δυσχέρειες υλοποίησης του εγκλήματος**), και η έλλειψη φυσικής επαφής του δράστη με το θύμα καθιστά ευκολότερη τη **μη συγκράτηση από το κακό του προξενείται στο θύμα**, καθώς δεν υπάρχει άμεση βία.

3.2. Ο ρόλος του ανεπίσημου και επίσημου κοινωνικού ελέγχου στο διαδίκτυο

Γενικά για θεωρία κοινωνικού ελέγχου - Hirschi

Όπως αναφέρει ο Travis Hirschi⁴⁹ «ένα παιδί είναι λιγότερο πιθανό να εμπλακεί σε παραβατικές συμπεριφορές όχι γιατί οι γονείς περιορίζουν τις δραστηριότητές του, αλλά γιατί μοιράζεται τις δραστηριότητες αυτές μαζί τους». Επίσης, «η παραβατικότητα δεν οφείλεται σε παράβαση, αλλά οφείλεται στην απουσία πεποιθήσεων που απαγορεύουν την παραβατικότητα»⁵⁰

Σύμφωνα με τη θεωρία των Travis Hirschi και Michael R. Gottfredson το χαμηλό επίπεδο αυτοελέγχου, είναι εκείνο το οποίο δύναται να οδηγήσει σε εκδήλωση παραβατικής συμπεριφοράς. Οι άνθρωποι είναι πιο πιθανό να διαπράξουν έγκλημα όταν βιώνουν ή αντιλαμβάνονται μειωμένο επίσημο ή άτυπο κοινωνικό έλεγχο⁵¹. Κατά συνέπεια, ο κοινωνικός έλεγχος είναι ένας σημαντικός μηχανισμός μέσω του οποίου η κοινωνία μπορεί να επιβάλει τη συμμόρφωση.

Ο ρόλος του ανεπίσημου και επίσημου κοινωνικού ελέγχου στις περιπτώσεις σεξουαλικής εγκληματικότητας σε βάρος ανηλίκων μέσω διαδικτύου. Η σημασία του αυτοελέγχου
ΕΜΠΕΙΡΙΚΑ ΔΕΔΟΜΕΝΑ

Σε σύγκριση με τον φυσικό κόσμο, το διαδικτυακό περιβάλλον είναι πιο ανώνυμο και επομένως λιγότερο εύκολο να ελεγχθεί. Κατά συνέπεια, κάποιος μπορεί να υποθέσει ότι οι άνθρωποι είναι

⁴⁹ Hirschi T., «Causes of delinquency», Berkeley: University of California Press, 1969, σελ. 89-90

⁵⁰ Hirschi T., ό.π., σελ.26

⁵¹ Berenblum T., Weulen- Kranenbarg M., Maimon D., «Out of control online? A combined examination of peer-offending and perceived formal and informal social control in relation to system trespassing», Journal of Crime and Justice, 42(5), 2019, σελ. 616-631

πιο πιθανό να διαπράξουν έγκλημα στο διαδίκτυο από ότι στο φυσικό κόσμο. Στο διαδικτυακό περιβάλλον, οι παραδοσιακές έννοιες του επίσημου ελέγχου είναι ανεπαρκείς, καθώς ο παγκόσμιος χαρακτήρας του διαδικτύου δεν επιτρέπει την αποτελεσματική ρύθμιση από μια Χώρα, και αντ' αυτού απαιτεί διεθνή συνεργασία και αυτορρύθμιση των χρηστών του διαδικτύου και των κοινοτήτων τους⁵². Αυτό εξηγεί γιατί, όταν αναφερόμαστε σε κοινωνικό έλεγχο στο διαδικτυακό περιβάλλον, οι κοινότητες χρηστών διαδραματίζουν ζωτικό ρόλο και ενδέχεται να αναμένουμε να δούμε την ανάπτυξη μηχανισμών άτυπου κοινωνικού ελέγχου, όπως συλλογικές απαντήσεις και πρακτικές αυτοβοήθειας. Καθώς ο επίσημος διαδικτυακός κοινωνικός έλεγχος είναι περιορισμένος, ο άτυπος κοινωνικός έλεγχος είναι επομένως πιο σημαντικός. Επομένως, η αποκλίνουσα συμπεριφορά στο διαδίκτυο μπορεί να επηρεαστεί από τις «αντιδράσεις στην προσβολή».

Σύμφωνα με τους Thomas J. Holt, Adam M. Bossler και Kathryn C. Seigfried-Spellar, οι θεωρητικοί αυτοελέγχου υποστηρίζουν ότι οι περισσότερες μορφές ηλεκτρονικού εγκλήματος είναι παρόμοιες με αυτές του παραδοσιακού εγκλήματος: έχουν απλό χαρακτήρα, μπορούν να εκτελεστούν με ελάχιστη έως καθόλου δεξιάτητα και θα οδηγήσουν σε μακροπρόθεσμες συνέπειες μεγαλύτερες από τα βραχυπρόθεσμα οφέλη. Έτσι, **ο λόγος για τον οποίο οι άνθρωποι διαπράττουν έγκλημα στον κυβερνοχώρο είναι ο ίδιος λόγος για τον οποίο οι άνθρωποι κλέβουν, χτυπούν, ληστεύουν και πωλούν ναρκωτικά - ανεπαρκή επίπεδα αυτοέλεγχου**⁵³. Εμπειρική έρευνα⁵⁴ υποστηρίζει ότι ο χαμηλός αυτοέλεγχος είναι ένας σημαντικός προγνωστικός παράγοντας στην κατανόηση του γιατί οι άνθρωποι διαπράττουν μια μεγάλη ποικιλία εγκλημάτων στον κυβερνοχώρο, συμπεριλαμβανομένων, ενδεικτικά, της διαδικτυακής παρενόχλησης και της διαδικτυακής πορνογραφίας. Άτομα που είναι παρορμητικά και εστιάζουν στην εύκολη και απλή άμεση ικανοποίηση είναι πιο πιθανό να δουν και να κατεβάσουν διαδικτυακή πορνογραφία.

⁵² Barzilai -Nahon K., Neumann S., «Bounded in Cyberspace: An Empirical Model of Self-Regulation in Virtual Communities», Proceedings of the 38th Annual Hawaii International Conference on System Sciences - Volume 07, Institute of Electrical and Electronics Engineers (IEEE) Computer Society, USA, 2005

⁵³ Holt T. J., Bossler, A. M., Seigfried-Spellar K. C., « Cybercrime and Digital Forensics -An Introduction», London: Routledge, 1st Edition, 2015, σελ. 291-292

⁵⁴ Buzzell T., Foss D., Middleton Z., «Explaining Use of Online Pornography: A Test of Self-Control Theory and Opportunities for Deviance», Journal of Criminal Justice and Popular Culture, 13(2), 2006, σελ 96-116

3.3 Η φεμινιστική προσέγγιση στις περιπτώσεις σεξουαλικής εγκληματικότητας σε βάρος ανηλίκων μέσω διαδικτύου

Γενικά –Η φεμινιστική προσέγγιση

Οι φεμινιστικές απόψεις σεξουαλικής επιθετικότητας υποστηρίζουν ότι πρόκειται για ψευδοσεξουαλική πράξη η οποία παρακινείται βασικά από την κοινωνικοπολιτική κυριαρχία των ανδρών⁵⁵. Σύμφωνα με τη φεμινιστική θεώρηση, η κοινωνία δομείται έτσι ώστε να ενισχύεται το πατριαρχικό μοντέλο, το οποίο προάγει και καλλιεργεί την ανδρική κυριαρχία. Η ανδρική σεξουαλική κοινωνικοποίηση αποτελεί έναν παράγοντα εκδήλωσης σεξουαλικής παραβατικής συμπεριφοράς σε βάρος παιδιών.

Η φεμινιστική προσέγγιση στις περιπτώσεις σεξουαλικής εγκληματικότητας σε βάρος ανηλίκων μέσω διαδικτύου

Σύμφωνα με την Christine Harrison και τη φεμινιστική προσέγγιση, στις περιπτώσεις σεξουαλικής εγκληματικότητας σε βάρος ανηλίκων μέσω διαδικτύου⁵⁶, ο κυβερνοχώρος είναι ένας κοινωνικά κατασκευασμένος χώρος στον οποίο αναπαράγονται οι σχέσεις ανισότητας των φύλων και απαλλοτριώθηκε για να κλιμακώσει τη σεξουαλική κακοποίηση παιδιών και άλλα σεξουαλικά αδικήματα. Έτσι, υποστηρίζει ότι οι φεμινιστικές προοπτικές παρέχουν ένα ουσιαστικό πλαίσιο για την κατανόηση του πώς οι νέες τεχνολογίες πληροφοριών και επικοινωνιών ενισχύουν τις στάσεις που υποβαθμίζουν τις γυναίκες και τα παιδιά. Η σεξουαλική εγκληματικότητα σε βάρος ανηλίκων στο διαδίκτυο αποτελεί μέρος του ευρύτερου φαινομένου της παιδικής σεξουαλικής κακοποίησης. Ο κυβερνοχώρος σημαίνει βία και εκμετάλλευση, που διαπερνά κάθε πτυχή της ζωής, για έναν ολοένα αυξανόμενο αριθμό γυναικών και παιδιών με σκοπό να ικανοποιήσουν την εμπορική και μη εμπορική απαίτηση για σεξουαλικά καταχρηστικό περιεχόμενο. Η δημόσια αρένα του κυβερνοχώρου, όπως η ιδιωτική αρένα της οικογένειας, είναι ένας χώρος στον οποίο καταγράφονται οι πατριαρχικές πρακτικές. Σύμφωνα με τη φεμινιστική προοπτική, οι νέες

⁵⁵ http://egklimatologia.blogspot.com/2015/10/blog-post_40.html

⁵⁶ Harrison C., «Cyberspace and Child Abuse Images: A Feminist Perspective», *Affilia: Journal of Women and Social Work*, 21(4), 2006, σελ. 365–379

τεχνολογίες πληροφοριών και επικοινωνιών δεν οδηγούν απλά σε διαφορετικές μορφές κακοποίησης γυναικών και παιδιών, αλλά **κυρίως σε έναν χώρο που χρησιμοποιείται για σεξουαλική κακοποίηση, επικοινωνία με άλλους παραβάτες και αποτροπή της ταυτοποίησης των θυμάτων και της δίωξης των παραβατών.** Η συμβολή της φεμινιστικής θεωρίας έγκειται στην κατανόηση του τι συμβαίνει στον κυβερνοχώρο και στο να ρίξει φως στα κρυφά σημεία του⁵⁷.

3.4 Η αιτιολογική προσέγγιση της σεξουαλικής εγκληματικότητας μέσω διαδικτύου μέσα από την θεωρία της Κοινωνικής Μάθησης (Social learning theory -SLT)

Γενικά - Albert Bandura - Θεωρία Κοινωνικής Μάθησης (Social learning theory -SLT)

Ο θεωρητικός της κοινωνικής μάθησης, Albert Bandura,⁵⁸ υποστηρίζει ότι τα άτομα **δεν** γεννιούνται με μια έμφυτη ικανότητα να ενεργούν βίαια αλλά η βία και η επιθετικότητα **μαθαίνονται** μέσω μιας διαδικασίας μοντελοποίησης συμπεριφορών. Έτσι, η ανθρώπινη συμπεριφορά μαθαίνεται, ως επί το πλείστον, μέσω της παρατήρησης άλλων. Αυτή η διαδικασία συμβαίνει όταν ένας παρατηρητής παρακολουθεί ένα «μοντέλο» που συμπεριφέρεται με κάποιο τρόπο⁵⁹. Ο παρατηρητής μπορεί να μιμηθεί τη συμπεριφορά αμέσως ή απλά να την ενσωματώσει και να την μιμηθεί αργότερα. Αυτό που ρυθμίζει τη συμπεριφορά του είναι η ικανότητά του να προβλέπει τις επιπτώσεις των πράξεων του. Πράξεις κακοποίησης που επιβραβεύονται, αντί να κατακρίνονται και να εξαλείφονται, γίνονται προϊόν μίμησης των ατόμων. Επίσης, **η επανάληψη ενός ερεθίσματος με όλο και μεγαλύτερη διάρκεια αυξάνει την πιθανότητα** το άτομο να **επαναλάβει** αυτό που παρατήρησε καθώς «Όσο πιο συχνά και όσο περισσότερο τα παιδιά παρατηρούν τη συμπεριφορά του μοντέλου τους, τόσο υψηλότερο είναι το δικό τους επίπεδο

⁵⁷Harrison C., ο.π, σελ. 376.

⁵⁸ Bandura A., «Social learning theory», New York: General Learning Press., 1977, ηλεκτρονικά διαθέσιμο: http://www.asecib.ase.ro/mps/Bandura_SocialLearningTheory.pdf

⁵⁹ Bandura A., Ross D., Ross S.A., «Transmission of aggression through imitation of aggressive models», The Journal of Abnormal and Social Psychology, 63(3), 1961, σελ. 575-582

μάθησης»⁶⁰. Η σεξουαλική θυματοποίηση και το τραύμα είναι εμπειρίες που οδηγούν στη μάθηση⁶¹.

Η Θεωρία Κοινωνικής Μάθησης στις περιπτώσεις σεξουαλικής εγκληματικότητας σε βάρος ανηλίκων μέσω διαδικτύου- ΕΜΠΕΙΡΙΚΑ ΔΕΔΟΜΕΝΑ

Η θεωρία τυγχάνει εφαρμογής στις περιπτώσεις σεξουαλικής εγκληματικότητας σε βάρος ανηλίκων μέσω διαδικτύου καθώς σύμφωνα με τους Sandy Jung, Liam Ennis και Alvin Malesky⁶²: Το διαδίκτυο διευκόλυνε σε μεγάλο βαθμό την επικοινωνία και χρησιμεύει ως πλατφόρμα για τη μοντελοποίηση των τύπων συμπεριφορών. Ως εκ τούτου, από την οπτική γωνία της θεωρίας κοινωνικής μάθησης προκύπτει ότι εάν κάποιος «**παρατηρεί**» ή **αλληλεπιδρά διαδικτυακά με άτομα που υποστηρίζουν συμπεριφορές σεξουαλικής κακοποίησης ανηλίκων στο διαδίκτυο, όπως η πρόσβαση σε υλικό σεξουαλικής εκμετάλλευσης ανηλίκων, ο παρατηρητής θα «μάθει» τις συμπεριφορές που σχετίζονται με αυτά τα αδικήματα.** Επιπλέον, είναι πιθανό ότι θα εκλείψουν οι αναστολές, οι οποίες ενδέχεται να είχαν εμποδίσει τον παρατηρητή να προβεί σε σεξουαλικά εγκλήματα σε βάρος ανηλίκων. Μάλιστα, ισχύει ότι παρά τις προσπάθειες των Αρχών Επιβολής του Νόμου, εντοπίζεται και συλλαμβάνεται μόνο ένα μικρό ποσοστό των δραστών. Το γεγονός αυτό είναι ιδιαίτερης σημασίας από την οπτική γωνία της Θεωρίας Κοινωνικής Μάθησης καθώς η έρευνα του Bandura έδειξε ότι η αυξημένη δέσμευση μίας συγκεκριμένης συμπεριφοράς θα είχε **αμελητέα** διαφορά **αν η συμπεριφορά ήταν μοντελοποιημένη και ατιμώρητη ή η συμπεριφορά ανταμείφθηκε.** Η απουσία των αναμενόμενων αρνητικών συνεπειών έχει σημαντικό αντίκτυπο στην αύξηση της συμπεριφοράς. Επιπρόσθετα, ιδιαίτερη σημασία έχει η έρευνα του Keith Durkin⁶³, σύμφωνα με την οποία, οι γνωστικές στρεβλώσεις λειτουργούν ως

⁶⁰ Bandura A., «Social foundation of thought and action: A social cognitive theory», Engelwood Cliffs, NJ: Prentice-Hall., 1986, σελ. 53

⁶¹ Burton D. L., Miller D. L., Shill C. T, «A social learning theory comparison of the sexual victimization of adolescent sexual offenders and nonsexual offending male delinquents», Child Abuse & Neglect, 26(9), 2002, σελ. 903

⁶² Jung S., Ennis L., Malesky L.A, «Child Pornography Offending Seen Through Three Theoretical Lenses». Deviant Behavior, 33 (8), 2012, 655- 673

⁶³ Durkin K.F, «Accounts and sexual deviance in cyberspace: The case of pedophilia», Unpublished doctoral dissertation, Virginia Polytechnic Institute and State University, Blacksburg, 1996, σελ. 109 επ., ηλεκτρονικά διαθέσιμο: https://vtechworks.lib.vt.edu/bitstream/handle/10919/38001/LD5655.V856_1996.D875.pdf?sequence=1,

παράγοντας που επιτρέπει στους δράστες σεξουαλικών αδικημάτων να ανέχονται ενδόμυχα την παραβατική συμπεριφορά και να διαπράττουν σεξουαλικά εγκλήματα. Οι σεξουαλικοί παραβάτες φαίνεται να μην κατανοούν την επίδραση των βίαιων ενεργειών τους και τείνουν να εκμηδενίσουν ή να ελαχιστοποιήσουν τη ζημιά που προκάλεσαν στα θύματά τους⁶⁴, αποδίδοντας πολλές φορές την ευθύνη στα ίδια τα θύματά τους. Έτσι στα σεξουαλικά αδικήματα μέσω διαδικτύου, μπορεί να υποστηριχθεί ότι το ανήλικο θύμα ηθελημένα απέστειλε υλικό σεξουαλικού περιεχομένου, ή συναίνεσε στη σεξουαλική πράξη που αποτέλεσε αντικείμενο αποτύπωσης ή στη συνάντηση σε φυσικό κόσμο για σεξουαλικούς λόγους. Επίσης, κατά τον Dean Knudsen, **η επαναλαμβανόμενη έκθεση σε υλικό σεξουαλικής εκμετάλλευσης ανηλίκων μπορεί να αλλάξει τις αντιλήψεις για τη σεξουαλικότητα και τις σχέσεις και να μειώσει τη συμπόνια για τα θύματα**. Σύμφωνα με τον ίδιο, η πορνογραφία ανηλίκων σπάνια αποτελεί πρωταρχικό ή άμεσο κίνητρο βίαιων σεξουαλικών πράξεων, αλλά μπορεί έμμεσα να επηρεάσει τη σεξουαλική κακοποίηση παιδιών⁶⁵. Οι απεικονίσεις της απόλαυσης των παιδιών και η έλλειψη αρνητικών συνεπειών μπορεί να χρησιμεύσουν ως ενισχυτές αυτών των συμπεριφορών. Από εμπειρικά δεδομένα^{66 67} έχει προκύψει ότι οι δράστες σεξουαλικών αδικημάτων σε βάρος παιδιών αναφέρουν αυξημένη χρήση πορνογραφίας πριν από τη σεξουαλική κακοποίηση. Μάλιστα, έτερη έρευνα των Michael C. Seto, James M. Cantor και Ray M. Blanchard⁶⁸, έχει προτείνει τη χρήση της παιδικής πορνογραφίας ως αξιόπιστου δείκτη σεξουαλικού ενδιαφέροντος για ανήλικους. Αξιοσημείωτο είναι ότι σε

⁶⁴ Βλ. περισσότερα για θεωρία των Sykes G.M. και Matza D. για τις τεχνικές εξουδετέρωσης: Sykes G.M., Matza D., «Techniques of Neutralization: a theory of delinquency», American Sociological Review, 22, 1957, σελ. 664 - 670.

⁶⁵ Βλ. περισσότερα. Knudsen D., «Child Protective Services discretion, decisions, dilemmas», Charles C. Thomas, Springfield, IL, 1988

⁶⁶ Howitt D., «Pornography and the paedophile: Is it criminogenic?», British Journal of Medical Psychology, 68(Pt 1), 1995, σελ. 15-27.

⁶⁷ Marshall W. L., «The use of sexually explicit stimuli by rapists, child molesters, and nonoffenders», The Journal of Sex Research, 25:2, 1988, σελ. 267-288

⁶⁸ Seto M. C., Cantor J. M., Blanchard R., «Child pornography offenses are a valid diagnostic indicator of pedophilia», Journal of Abnormal Psychology, 115(3), 2006, σελ. 610–615

μελέτες,⁶⁹ οι παραβάτες ανέφεραν τη χρήση πορνογραφίας για να παραπλανήσουν τα παιδιά, ώστε να μπορούν να τα εκμεταλλευτούν σεξουαλικά στον φυσικό κόσμο.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4- ΑΝΗΛΙΚΟΙ ΚΑΙ ΣΕΞΟΥΑΛΙΚΗ ΕΓΚΛΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ ΜΕΣΩ ΔΙΑΔΙΚΤΥΟΥ / ΣΚΟΠΟΣ ΜΕΛΕΤΗΣ ΚΑΙ ΟΡΙΟΘΕΤΗΣΕΙΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

4.1 Πορίσματα εμπειρικών ερευνών και οριοθετήσεις παρούσας εργασίας

Τα σεξουαλικά εγκλήματα με ανήλικους εμπλεκόμενους, δεν είναι ένα φαινόμενο της σύγχρονης εποχής. Αντιθέτως, πρόκειται για ένα διαχρονικό και καθολικό φαινόμενο που αφορά όλες τις κοινωνίες και θεωρούνται ιδιαίτερα ειδεχθή, ειδικά όταν τα θύματα ανήκουν στις ευαίσθητες ομάδες. Η εμφάνιση του διαδικτύου και των σχετικών τεχνολογιών πληροφορικής και επικοινωνίας **έχουν αυξήσει τους κινδύνους σεξουαλικής κακοποίησης και εκμετάλλευσης ανηλίκων** τόσο σε **φυσικό- offline** όσο και σε **διαδικτυακό-online περιβάλλον**⁷⁰. Οι εγκληματίες του κυβερνοχώρου μπορούν εύκολα να αξιοποιήσουν το διαδίκτυο για τη διευκόλυνση τέλεσης παραδοσιακών μορφών σεξουαλικών εγκλημάτων όπως το trafficking (δουλεμπόριο- παράνομη διακίνηση και εμπορία), μέσω δικτύων με διαδικτυακές μαύρες αγορές όπου οι εγκληματίες είναι σε θέση να αναλάβουν εξειδικευμένους ρόλους.

Το διαδίκτυο εμφανίζεται να **ενισχύει τη σεξουαλική εγκληματικότητα σε βάρος ανηλίκων** είτε **διευκολύνοντας την τέλεση παραδοσιακών σεξουαλικών εγκλημάτων**, είτε με τη δημιουργία νέων **σεξουαλικών εγκλημάτων**, δίνοντας ευκαιρίες σε δράστες όλων των ομάδων (ενήλικοι/ανήλικοι, οργανωμένη εγκληματικότητα ή μη κ.τ.λ.).

⁶⁹ Marshall W.L., ο.π, 1988, σελ. 1988

⁷⁰ <https://www.unicef-irc.org/research/sexual-abuse-and-exploitation-of-children-through-the-internet-and-other-information/>

Ο Keith Durkin⁷¹ προτείνει τρεις τρόπους με τους οποίους το διαδίκτυο μπορεί να χρησιμοποιηθεί από σεξουαλικούς παραβάτες:

- (1) διαμοιρασμός υλικού για προσωπικούς ή / και εμπορικούς λόγους
- (2) δημιουργία, συμμετοχή και επικοινωνία εντός κοινωνικών δικτύων με άλλα άτομα που έχουν σεξουαλικό ενδιαφέρον για παιδιά και
- (3) να εμπλακούν σε ακατάλληλη σεξουαλική επικοινωνία με παιδιά ή / και να προσελκύσουν ανήλικους για κακοποίηση.

Μάλιστα, η σεξουαλική εκμετάλλευση παιδιών στον διαδικτυακό και στον πραγματικό κόσμο, δεν πρέπει να θεωρούνται ως διαφορετικές εγκληματικές περιοχές. Όπως αναφέρεται και στην εκτίμηση απειλής του σοβαρού και οργανωμένου εγκλήματος (Serious and Organised Crime Threat Assessment - SOCTA) της Europol⁷² υπάρχουν ενδείξεις ότι ένα σημαντικό ποσοστό των παραβατών που έχουν στην κατοχή τους πορνογραφικό υλικό ανηλίκων, εμπλέκονται **και** σε φυσική σεξουαλική κακοποίηση ανηλίκων.

Επίσης, σύμφωνα με τους Taylor, Holland, και Quayle το διαδίκτυο είναι εύκολο μέσο για τους παιδόφιλους για τη διακίνηση παιδικής πορνογραφίας, για να εντοπίσουν παιδιά προκειμένου να **τα παρενοχλήσουν σεξουαλικά** και για **να επικοινωνήσουν με άλλους παιδόφιλους**⁷³.

Επιπλέον, ο Kenneth V. Lanning⁷⁴ αναφέρει ότι το υλικό - καταχρηστικές εικόνες- μπορεί να χρησιμοποιηθεί για την **απευαισθητοποίηση και / ή τη μείωση των αναστολών** σε έναν δράστη ή θύμα πριν ή κατά τη διάρκεια ενός αδικήματος.

⁷¹ Durkin K. F., «Misuse of the Internet by pedophiles: Implications for law enforcement and probation practice», Federal Probation, 61(3), 1997, σελ. 14–18

⁷² <https://www.europol.europa.eu/socta-report>

⁷³ Quayle E., Taylor M., «Child seduction and self-representation on the Internet», Cyber Psychology & Behavior, 4(5), 2001, σελ. 597–608

⁷⁴ Lanning K.V., «Child molesters: A behavioral analysis, 4th ed., VA: National Center for Missing & Exploited Children, Arlington 2001, ηλεκτρονικά διαθέσιμο: www.missingkids.org/content/dam/missingkids/pdfs/publications/nc70.pdf

Από εμπειρικά δεδομένα^{75 76} έχει προκύψει ότι οι δράστες σεξουαλικών αδικημάτων σε βάρος παιδιών αναφέρουν αυξημένη χρήση πορνογραφίας πριν από τη σεξουαλική κακοποίηση. Επίσης όπως προαναφέρθηκε, έρευνα των Michael C. Seto, James M. Cantor και Ray M. Blanchard⁷⁷, έχει προτείνει τη χρήση της παιδικής πορνογραφίας ως αξιόπιστου δείκτη σεξουαλικού ενδιαφέροντος για ανηλίκους.

Αξιοσημείωτο είναι ότι, σε μελέτες,⁷⁸ οι παραβάτες ανέφεραν τη **χρήση πορνογραφίας για να παραπλανήσουν** τα παιδιά ώστε να μπορούν να τα εκμεταλλευτούν σεξουαλικά στον φυσικό κόσμο.

Ταυτόχρονα, το διαδίκτυο έχει αλλάξει και τον τρόπο παραγωγής και διανομής της παιδικής πορνογραφίας. Η σημερινή τεχνολογία δίνει δυνατότητες απεικόνισης σε πορνογραφικές εικόνες χωρίς ποτέ να έχουν εμπλακεί σε τέτοιες πράξεις.

Με βάση τα ανωτέρω, για τους σκοπούς της παρούσας εργασίας:

- ✓ θα μελετηθούν τα **διαδικτυακά σεξουαλικά εγκλήματα με ανήλικα θύματα**, τα οποία τελούνται από **ανήλικους ή ενήλικους δράστες**.
- ✓ ως **διαδικτυακά σεξουαλικά εγκλήματα**, ορίζονται οι πράξεις που **διαπράττονται τόσο σε κοινό, όσο και σε ηλεκτρονικό περιβάλλον** (λ.χ. *επικοινωνία με αγνώστους μέσω διαδικτύου η οποία καταλήγει σε συνάντηση και φυσική τέλεση σεξουαλικού εγκλήματος*) αλλά και εγκλήματα

⁷⁵ Howitt D., ο.π., 1995, σελ 15-27

⁷⁶ Marshall W. L., «The use of sexually explicit stimuli by rapists, child molesters, and nonoffenders», The Journal of Sex Research, 25:2, 1988, σελ. 267-288

⁷⁷ Seto M. C., Cantor J. M., Blanchard R., ο.π., 2006, σελ. 610–615

⁷⁸ Ο.π. Marshall L., 1988, σελ. 267-288

που διαπράττονται μόνο σε περιβάλλον ηλεκτρονικών υπολογιστών ή στο περιβάλλον του διαδικτύου –κυβερνοχώρου (λ.χ. ηλεκτρονική διακίνηση υλικού παιδικής πορνογραφίας)⁷⁹.

- ✓ Η σεξουαλική εγκληματικότητα που θα μελετηθεί αφορά **ανήλικα θύματα**, καθώς λόγω της φύσης του διαδικτύου, τα «*Εγκλήματα κατά της Γενετήσιας Ελευθέριας και Εγκλήματα Οικονομικής Εκμετάλλευσης της Γενετήσιας Ζωής*», που όπως προαναφέρθηκε παρατίθενται αναλυτικά στο **Παράρτημα Ι** και εμπεριέχουν την έννοια του διαδικτύου και των Τ.Π.Ε, αναφέρονται σε ανήλικους.
- ✓ δεδομένου ότι η εγκληματικότητα ως κοινωνικό φαινόμενο υφίσταται περιορισμούς όχι μόνο στον χώρο αλλά και στον χρόνο, πρέπει να επισημανθεί ότι η παρούσα διπλωματική τοποθετείται **χρονικά στην εμφάνιση και εξάπλωση του διαδικτύου**, δηλαδή στις τελευταίες δεκαετίες.

4.2 Σκοπός και αντικείμενο της μελέτης

Το σεξουαλικό ενδιαφέρον για τα παιδιά προηγείται της εμφάνισης του διαδικτύου. Ωστόσο, η εμφάνιση των σύγχρονων τεχνολογιών πληροφορικής και επικοινωνιών είχε επίδραση στη σεξουαλική εγκληματικότητα. Αντικείμενο της εργασίας είναι η διερεύνηση του **ρόλου της ραγδαίας εξάπλωσης του διαδικτύου στη σεξουαλική εγκληματικότητα σε βάρος ανηλίκων**, μέσα από την παρουσίαση και ανάλυση των κυριότερων τρόπων εκδήλωσης εγκληματικών και παραβατικών **διαδικτυακών συμπεριφορών**, από ενήλικους ή ανήλικους. Πρόκειται για μία βιβλιογραφική μελέτη, η οποία εμπεριέχει εμπειρικά δεδομένα, αναφορές διεθνών οργανισμών και εθνικά στοιχεία των τελευταίων ετών, στοχεύοντας στην παρουσίαση του φαινομένου και ενδεικτικών στοιχείων της έκτασης της σεξουαλικής εγκληματικότητας μέσω διαδικτύου και των δραστών αυτής, με επίκεντρο τους ανήλικους. Θα εξεταστεί **τι σημαίνει σεξουαλική εγκληματικότητα σε διαδικτυακό περιβάλλον, πως εκδηλώνεται και γιατί οι δράστες επιλέγουν να δρουν εντός διαδικτύου οδηγώντας σε αύξηση των εγκλημάτων αυτών.**

⁷⁹ Μήτρου Λ., «Σημειώσεις: Ηλεκτρονικό και διαδικτυακό έγκλημα- το Ποινικό δίκαιο της Πληροφορικής», Πανεπιστήμιο Αιγαίου ΜΠΕΣ- ΠΜΣ, ηλεκτρονικά διαθέσιμο: http://www.icsd.aegean.gr/website_files/metaptyxiako/410378398.doc

Οι κακόβουλοι χρήστες εκμεταλλεύονται την ανωνυμία και τις τεχνικές απόκρυψης του διαδικτύου για να ανταλλάξουν υλικό σεξουαλικής εκμετάλλευσης ανηλίκων. Επίσης, χρησιμοποιούν το διαδίκτυο για να προσελκύσουν ανήλικους και να τους οδηγήσουν σε φυσική σεξουαλική κακοποίηση ή αποστολή πρωτότυπου υλικού. Μάλιστα, οι δράστες φαίνεται να εκμεταλλεύονται όχι μόνο τις τεχνολογικές εξελίξεις που λαμβάνουν χώρα στο ψηφιακό κόσμο αλλά και τις κοινωνικές που λαμβάνουν χώρα στον φυσικό κόσμο. Συνεπώς, οι επιμέρους ερευνητικές υποθέσεις / ερευνητικά ερωτήματα που τίθενται είναι:

- ✓ Η σεξουαλική εγκληματικότητα μέσω διαδικτύου (αναφορικά με τους ανήλικους) **συνδέεται** και είναι το ίδιο **επικίνδυνη** με αυτή που αναπτύσσεται στον φυσικό κόσμο.

(Η απάντηση θα δοθεί μέσω της ανάλυσης των συμπεριφορών – βλ. Κεφ.5.1)

- ✓ Σύμφωνα με ερευνητικά δεδομένα, έχει αναγνωριστεί η δυσκολία του ακριβούς προσδιορισμού του αριθμού των εικόνων κατάχρησης και του αριθμού των παιδιών που κακοποιούνται⁸⁰. Το υλικό σεξουαλικής εκμετάλλευσης ανηλίκων που **εντοπίζουν** οι **Αρχές επιβολής του Νόμου** και ο αριθμός δραστών που συλλαμβάνονται **δεν ανταποκρίνονται** στην ποσότητα που **διακινείται** στο διαδίκτυο.

(Η απάντηση θα δοθεί μέσω της παρουσίασης του εγκληματικού φαινομένου και των νέων μορφών βλ. Κεφ. 5.2.)

- ✓ Η εκδήλωση παραβατικής συμπεριφοράς ανηλίκων εντός διαδικτύου αναφορικά με τα εγκλήματα που μελετάμε συνδέεται με την **απουσία τυπικού κοινωνικού ελέγχου** στον κυβερνοχώρο και **έλλειψης αυτοέλεγχου**.

(Η απάντηση θα δοθεί μέσω της παρουσίασης του προφίλ των ανηλίκων παραβατών – βλ. Κεφ. 6.2)

⁸⁰ Creighton S. J., «Child pornography: Images of the abuse of children» [Information briefing]. London: National Society for the Prevention of Cruelty to Children, 2003, ηλεκτρονικά διαθέσιμο <http://citeseerx.ist.psu.edu/viewdoc/download?doi=10.1.1.621.8903&rep=rep1&type=pdf>

- ✓ Η εξάπλωση των πληροφοριακών συστημάτων οδηγεί σε αύξηση των σεξουαλικών εγκλημάτων σε βάρος των ανηλίκων, τόσο σε φυσικό περιβάλλον όσο και σε διαδικτυακό περιβάλλον, για την καταπολέμηση των οποίων απαιτείται η εγκληματοποίηση ευρέος φάσματος συμπεριφορών, τόσο εκτός διαδικτύου όσο και μέσω διαδικτύου, καθώς και η λήψη προληπτικών μέτρων. Ωστόσο, εμφανίζεται ότι οι Αρχές Επιβολής του Νόμου αντιμετωπίζουν δυσχέρειες στη διερεύνηση αυτής της μορφής εγκληματικότητας. Θεωρώντας ως οπλοστάσιο της καταπολέμησης την Νομοθεσία, εμφανίζεται **απαραίτητη η εισαγωγή νέων ποινικών διατάξεων και η εγκληματοποίηση συμπεριφορών** όπως της προσέλευσης παιδιών (grooming).

(Η απάντηση θα δοθεί μέσω της ανασκόπησης του νομικού πλαισίου - βλ. Κεφ. 7)

- ✓ Η **εικονική παιδική πορνογραφία** μπορεί και **πρέπει να ρυθμίζεται** από τον **Νόμο**.

(Η απάντηση θα δοθεί μέσω της ανασκόπησης του φαινομένου- βλ. Κεφ. 5.3/Εικονική Παιδική Πορνογραφία).

- ✓ Οι δράστες των εγκλημάτων της γενετήσιας εκμετάλλευσης παιδιών, στο φυσικό κόσμο, είναι συνήθως συγγενείς ή γνωστοί του θύματος. Οι περισσότεροι **δράστες** αυτής της κατηγορίας, είναι **άνδρες**, ενώ το ποσοστό των γυναικών δραστών κυμαίνεται μεταξύ 5% και 20%⁸¹. Κατά την φεμινιστική προσέγγιση, στον κυβερνοχώρο καταγράφονται οι πατριαρχικές πρακτικές. Επίσης, η πλειονότητα των ερευνών και των δεδομένων διεθνών οργανισμών, αναφέρουν ότι δράστες των εν λόγω αδικημάτων που δρουν εντός του κυβερνοχώρου, ανήκουν στην ανδρική κοινότητα. Τα εθνικά μας στοιχεία επιβεβαιώνουν τα ανωτέρω για το εν λόγω αδίκημα όταν τελείται στον κυβερνοχώρο;

(Η απάντηση θα δοθεί μέσω της επισκόπησης των εθνικών στοιχείων - βλ. Κεφ. 9)

⁸¹ Δημόπουλος Χ., ο.π, 2006, σελ.36

Στο δεύτερο μέρος θα παρουσιασθεί το εγκληματικό φαινόμενο, οι τρόποι και τα μέσα τέλεσης του. Επιπρόσθετα, θα μελετηθεί το προφίλ τόσο των θυμάτων όσο και των δραστών, διαχωρισμένων στις δύο ηλικιακές κατηγορίες, με κριτήριο την ανηλικότητα.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5 –ΣΥΜΠΕΡΙΦΟΡΕΣ ΚΑΙ ΜΕΣΑ ΔΙΑΠΡΑΞΗΣ ΚΑΙ ΔΙΕΥΚΟΛΥΝΣΗΣ ΤΗΣ ΣΕΞΟΥΑΛΙΚΗΣ ΕΓΚΛΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑΣ ΣΕ ΒΑΡΟΣ ΑΝΗΛΙΚΩΝ ΜΕΣΩ ΔΙΑΔΙΚΤΥΟΥ

5.1 Η σεξουαλική εγκληματικότητα σε βάρος ανηλικών μέσω διαδικτύου - Χαρακτηριστικά και τύποι εγκλημάτων

Τα σεξουαλικά εγκλήματα σε βάρος ανηλικών τα οποία τελούνται μέσω διαδικτύου και θα παρουσιασθούν στην παρούσα εργασία είναι :

- η προσέλκυση παιδιών -άγρα παιδιών στο διαδίκτυο για γενετήσιους λόγους (*Online Grooming- OnLine Solicitation Of Children For Sexual Purposes*),
- η σεξουαλική εκβίαση (*Sexual Coercion and Extortion of Minors*) και
- και η παραγωγή, κατοχή και διάδοση υλικού παιδικής πορνογραφίας (*Online distribution of Child Sexual Exploitation Material (CSEM), including Self-Generated Explicit Material (SGEM)*)

καθώς σύμφωνα με την πιο πρόσφατη έκθεση για την αποτίμηση της απειλής του Οργανωμένου Διαδικτυακού Εγκλήματος (Internet Organized Crime Threat Assessment -IOCTA) 2019⁸² της Europol, αποτελούν τις **σημαντικότερες προκλήσεις** αναφορικά με την διαδικτυακή σεξουαλική εκμετάλλευση ανηλίκων.

Το φαινόμενο της Προσέλκυσης παιδιών - Άγρα παιδιών στο διαδίκτυο για γενετήσιους λόγους /σεξουαλικούς σκοπούς -Διαδικτυακή Αποπλάνηση Ανηλίκων (Cyber Sexual Grooming -CSG)

Η ευρεία χρήση του διαδικτύου και των μέσων κοινωνικής δικτύωσης από ανθρώπους ανεξαρτήτως ηλικίας σε συνδυασμό με την απουσία επίσημου και ανεπίσημου κοινωνικού ελέγχου στο χώρο του διαδικτύου⁸³, οδήγησε στην εμφάνιση και αύξηση του φαινομένου «grooming». Με τον όρο «grooming» αποδίδεται στην Αιτιολογική Έκθεση του Σχεδίου Νόμου 4267/2014 με τον οποίο ενσωματώθηκε στο Ελληνικό Δίκαιο η Οδηγία 2011/93/ΕΕ για την «καταπολέμηση της και της σεξουαλικής εκμετάλλευσης παιδιών και της παιδικής πορνογραφίας» η **άγρα παιδιών για σεξουαλικούς λόγους μέσω της χρήσης τη σύγχρονης τεχνολογίας**, κυρίως του διαδικτύου και των κινητών τηλεφώνων, **με απώτερο σκοπό την τέλεση ασελγών πράξεων σε βάρος τους ή/και την παραγωγή και συλλογή σχετικού πορνογραφικού υλικού**. Στη διεθνή βιβλιογραφία, συχνά, συναντάται το ίδιο περιεχόμενο με τους όρους «sexual grooming»⁸⁴, ή «child luring»⁸⁵ και «enticement»⁸⁶. Σύμφωνα με τους McCarthy και Gaunt, το «OnLine grooming» είναι «ένας τύπος συμπεριφοράς στο διαδίκτυο, ο οποίος είναι σχεδιασμένος να προσελκύσει ή να δαμάσει παιδιά ώστε να προβούν σε σεξουαλικές συμπεριφορές ή συζητήσεις, με ή χωρίς επίγνωση, με σκοπό την

⁸² Internet Organized Crime Threat Assessment (IOCTA), 2019, <https://www.europol.europa.eu/activities-services/main-reports/internet-organised-crime-threat-assessment-iocta-2019>

⁸³ Whittle H., Hamilton- Giachritsis C., Beech A., Collings G., «A Review of Online Grooming: Characteristics and Concerns», Aggression and Violent Behavior, 18(1), 2013, σελ. 66 επ.

⁸⁴ Ost S., «Child Pornography and Sexual Grooming: Legal and Societal Responses», Cambridge University Press, 2009, σελ. 34

⁸⁵ Savona E.U., Mignone M., «The Fox and the Hunters: How IC Technologies Change the Crime Race», European Journal on Criminal Policy and Research, 10, 2004, σελ. 14

⁸⁶ «What is online enticement of children for sexual acts», National Center for Missing and Exploited Children (NCMEC) ηλεκτρονικά διαθέσιμο: <https://www.missingkids.org/theissues/onlineenticement>

συνάντηση με το παιδί στον πραγματικό κόσμο και τη σεξουαλική του κακοποίηση⁸⁷». Πρόκειται για τυποποίηση προπαρασκευαστικής πράξης που στόχο έχει τη σεξουαλική κακοποίηση ανήλικων. Ο όρος, λοιπόν, αφορά την παράνομη συμπεριφορά του **ενήλικου δράστη**, που προσελκύει και **αποπλανά ανήλικο άτομο** μέσω του διαδικτύου **με σκοπό** να το **συναντήσει** (επιδίωξη για συνεύρεση). **Το διαδίκτυο και οι λοιπές σύγχρονες τεχνολογίες πληροφοριών και επικοινωνίας (ΤΠΕ) αποτελούν εννοιολογικό στοιχείο της παράνομης συμπεριφοράς.** Για να πετύχει το σκοπό του, δημιουργεί μία σχέση εχεμύθειας, ώστε να μην αποκαλυφθούν οι πράξεις του.

Καθώς όλο και περισσότεροι ανήλικοι είναι ενεργοί στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης, ο αριθμός των πιθανών θυμάτων αυξάνεται⁸⁸. Οι δράστες προσεγγίζουν παιδιά νεότερα της ηλικίας σεξουαλικής συναίνεσης, μέσω ιστοσελίδων κοινωνικής δικτύωσης (π.χ. Facebook, Twitter, Instagram κτλ.), δωματίων ανοιχτής επικοινωνίας «Chat rooms», ή διαδικτυακών παιχνιδιών και συχνά προσποιούνται ότι είναι συνομήλικοι. Κατά συνέπεια, για τη διάπραξη των εν λόγω αδικημάτων, **δεν απαιτούνται ειδικές τεχνικές γνώσεις απόκρυψης ταυτότητας** με χρήση προγραμμάτων για την είσοδο σε ιδιωτικές σελίδες. Πρόκειται για ομάδα ατόμων που αναφέρεται συνήθως στη βιβλιογραφία ως «*παραβάτες του chat room*»⁸⁹. Οι διαδικτυακοί «Groomers» επικοινωνούν μέσω ιστοτόπων εύκολα προσπελάσιμων και οικείων σε ανήλικους και συνήθως εμφανίζονται -παρουσιάζονται ως συνομήλικοι (λ.χ. επιδεικνύοντας ψευδή φωτογραφία προφίλ και ηλικία μικρότερη από την πραγματική). Μόλις δημιουργηθεί μια επαφή με ένα συγκεκριμένο παιδί, μεταθέτουν τη συνομιλία σε έναν ιδιωτικό πάροχο άμεσων μηνυμάτων όπως μέσω των εφαρμογών «Whats App» ή «Viber» ή μέσω ηλεκτρονικού ταχυδρομείου⁹⁰. Ακολουθώντας, ζητούν από τον ανήλικο συνάντηση στον φυσικό κόσμο. Έτσι, λόγω της ανωνυμίας που προσφέρει το

⁸⁷ McCarthy J., Gaunt N., « But I was only looking... », Paper presented at the Responding effectively to on-line child pornography offenders, Oxford University, 2005, ηλεκτρονικά διαθέσιμο: https://www.oii.ox.ac.uk/archive/downloads/research/cybersafety/papers/john_mccarthy.pdf

⁸⁸ Internet Organised Crime Threat Assessment (IOCTA), ο.π., 2019, σελ. 30 επ.

⁸⁹ Briggs P., Simon W. T., Simonsen S., «An exploratory study of Internet-initiated sexual offenses and the chat room sex offender: has the Internet enabled a new typology of sex offender? », Sexual Abuse: a Journal of Research and Treatment, 23(1), 2011, σελ. 72-91

⁹⁰Βλ. περισσότερα: Leander L., Christianson S.A., Granhag P.A., «Internet-initiated sexual abuse: Adolescent victims' reports about on- and off-line sexual activities. Applied Cognitive Psychology, 22, 2008, σελ. 1260-1274

διαδίκτυο, ο δράστης έχει τη δυνατότητα να προσεγγίζει πλήθος ανηλίκων προκειμένου να εντοπίσει τα δυνητικά θύματα. Καθοριστικής σημασίας είναι το ότι και **τα θύματα έχουν την αίσθηση ανωνυμίας και απουσίας κοινωνικού ελέγχου**, με συνέπεια να παρασύρονται σε διαλόγους σεξουαλικού περιεχομένου.

Εικόνα 2 Πως οι δράστες προσεγγίζουν τα θύματα

Η επικινδυνότητα του φαινομένου - Η προσέλκυση μέσω διαδικτύου (cyber sexual grooming (CSG) είναι πιο προβληματική από τη φυσική;

Σύμφωνα με τους Marie Eneman, Gillespie A. Alisdair και Bernd C. Stahl, το Cyber sexual grooming (CSG) συμβαίνει γρηγορότερα και με ταχύτερα αποτελέσματα, σε σύγκριση με την παραδοσιακή μορφή, καθώς οι δράστες δεν περιορίζονται από ζητήματα χρόνου ή προσβασιμότητας θύματος που συνήθως αντιμετωπίζουν και είναι σε θέση να προσεγγίσουν αμέτρητα παιδιά σε μεγάλες γεωγραφικές αποστάσεις ταυτόχρονα⁹¹. Υποστηρίζεται, ότι όταν οι ανήλικοι συνδέονται στο διαδίκτυο χωρίς επιτήρηση (λ.χ. από το δωμάτιό τους), είναι πιο εύκολα

⁹¹ Eneman M., Gillespie A.A, Bernd C.S., «Technology and sexual abuse: a critical review of an Internet grooming case», paper 144 (Paper presented at the 31st international conference on information systems-ICIS), St. Louis, 2010, ηλεκτρονικά διαθέσιμο: http://aisel.aisnet.org/icis2010_submissions/144

προσβάσιμοι στους δράστες⁹². Επίσης, το φαινόμενο CSG, μπορεί να προκαλέσει δυσχέρειες σε θέματα αστυνομικής έρευνας και δίωξης, σε σχέση με το είδος των αποδεικτικών στοιχείων και τα μέσα συλλογής τους. Συγκεκριμένα, οι δράστες έχουν περισσότερους τρόπους να αποκρύψουν την ταυτότητά τους, και τα ψηφιακά αποδεικτικά στοιχεία μπορούν εύκολα να εξαφανιστούν.⁹³ Ωστόσο, ίσως το πιο επικίνδυνο είναι ότι πολλά θύματα μέσα από την διαδικτυακή επικοινωνία αναπτύσσουν τόσο προσφιλή για τον δράστη συναισθήματα, που η αποκάλυψη της πραγματικής ηλικίας του δε λειτουργεί ανασταλτικά για το θύμα. Οι Benjamin T. Cornwell και David C. Lundgren, ύστερα από έρευνα ⁹⁴ που διεξήγαγαν σε άτομα τα οποία δημιούργησαν σχέσεις μέσω διαδικτύου, διαπίστωσαν ότι το 28% έλεγε ψέματα σχετικά με τα φυσικά του χαρακτηριστικά, όπως χρώμα μαλλιών, βάρος, κατάσταση υγείας. Επίσης, σύμφωνα με έτερα ερευνητικά δεδομένα⁹⁵ μόνο το 5% των παραβατών προσποιούνται ότι είναι ανήλικοι όταν συνομιλούν με πιθανά θύματα. Κατά συνέπεια, οι ανήλικοι αποδέχονται την συνομιλία και αγνοούν τους κινδύνους. Τέλος, για να εκτιμηθεί η συχνότητα εμφάνισης- επιδημιολογία, αναφέρεται ότι σύμφωνα με έρευνα των Kimberly J. Mitchell, David Finkelhor και Janis Wolak⁹⁶:

- 19% παιδιών και εφήβων οι οποίοι χρησιμοποιούσαν, τακτικά, το διαδίκτυο έγιναν στόχοι ανεπιθύμητης σεξουαλικής παρενόχλησης σε διάστημα ενός έτους,
- 3% των ανωτέρω παρενοχλήσεων ήταν ιδιαίτερα «επιθετικές» (οι παρενοχλούντες προσπάθησαν να έρθουν σε επαφή με τα παιδιά/ τους εφήβους **εκτός διαδικτύου**).
- Μόνο 10% αυτών των περιπτώσεων αναφέρθηκαν στην αστυνομία ή σε κάποια άλλη αρμόδια Αρχή.

⁹² Whittle H., Hamilton- Giachritsis C., Beech A., Collings G., ο.π. 2013, σελ. 66 επ.

⁹³ <http://www.techrepublic.com/blog/security/what-makes-cybercrime-laws-so-difficult-to-enforce/4997>

⁹⁴ Cornwell B., Lundgren D. C., «Love on the Internet: Involvement and misrepresentation in romantic relationships in cyberspace vs. real space», Computers in Human Behavior, 17(2), 2001, σελ.197–211

⁹⁵ Wolak J., Finkelhor D., Mitchel K., «Internet-initiated sex crimes against minors: Implications for prevention based on findings from a national study», Journal of Adolescent Health, 35, Issue 5, 2004, σελ. 424.e11- 424.e20, ηλεκτρονικά διαθέσιμο: [https://www.jahonline.org/article/S1054-139X\(04\)00171-5/fulltext](https://www.jahonline.org/article/S1054-139X(04)00171-5/fulltext)

⁹⁶ Mitchell K.J., Finkelhor D., Wolak J, «Risk factors and impact of online sexual solicitation of youth», JAMA: Journal of the American Medical Association, 285(23), 2001, σελ. 3011–3014

- ✓ **Κατά συνέπεια, η επικινδυνότητα του φαινομένου Cyber Sexual Grooming (CSG) εμφανίζεται πιο προβληματική από τη φυσική.**

Το φαινόμενο της Σεξουαλικής Εκβίασης-Σεξουαλικός Εκφοβισμός μέσω διαδικτύου (Sextortion- Sexual Coercion and Extortion of Minors)

Η σεξουαλική εκβίαση «sextortion» έχει λάβει μεγάλες διαστάσεις καθώς ο αυξανόμενος αριθμός των ατόμων που διαθέτουν έξυπνα κινητά συνοδεύεται από την παραγωγή άσεμνου υλικού το οποίο ενδέχεται να διαμοιράζεται μέσω εφαρμογών άμεσης ανταλλαγής μηνυμάτων ή κοινωνικών δικτύων («sexting») ανταλλαγή μηνυμάτων και φωτογραφιών σεξουαλικού περιεχομένου).

Ο σεξουαλικός διαδικτυακός εξαναγκασμός ανηλίκων αφορά στη μεθοδολογία κατά την οποία οι διαδικτυακοί δράστες **προσεγγίζουν** τα θύματά τους με δόλιο τρόπο, **μέσω διαδικτύου** (μέσα κοινωνικής δικτύωσης, διαδικτυακά παιχνίδια κ.ά.), **συνομιλώντας** μαζί τους. Κατά τη διάρκεια των διαδικτυακών συνομιλιών και αφού **αποκτήσουν την εμπιστοσύνη των ανηλίκων** με απατηλούς τρόπους, ζητούν υλικό ευαίσθητων προσωπικών δεδομένων (φωτογραφίες ή βίντεο), για προσωπική, δήθεν, χρήση ή για επαγγελματική προώθηση ή πείθουν το θύμα να προβεί σε σεξουαλικές πράξεις μπροστά στην κάμερα.

Σύμφωνα με τα στοιχεία του οργανισμού NCMEC (National Center for Missing and Exploited Children/ Εθνικό Κέντρο για τα Εξαφανισμένα και Κακοποιημένα Παιδιά), τακτικές που χρησιμοποιούν οι δράστες είναι⁹⁷: *ανταπόδοση (λ.χ. "Θα σου δείξω, αν μου δείξεις"), προσφορά ανταλλάγματος όπως χρήματα ή ναρκωτικές ουσίες, πείθουν τα θύματα ότι εργάζονται σε πρακτορείο μοντέλων και χρειάζονται υλικό για να τα προωθήσουν, κρυφή καταγραφή του παιδιού κατά τη διάρκεια συνομιλιών, απειλή ότι θα βλάψει σωματικά το παιδί ή τα μέλη της οικογένειάς του, χρήση πολλαπλών διαδικτυακών ταυτοτήτων για επικοινωνία με ένα παιδί, παράνομη πρόσβαση στον διαδικτυακό λογαριασμό του παιδιού χωρίς εξουσιοδότηση και απόσπαση εικόνων ή βίντεο του παιδιού, απειλή για δημιουργία εικόνων ή βίντεο του παιδιού χρησιμοποιώντας εργαλεία ψηφιακής επεξεργασίας, απειλή ότι θα αυτοκτονήσει εάν το παιδί δεν αποστείλει υλικό, αποθήκευση σεξουαλικής άσεμνης συνομιλίας με το παιδί και απειλή να τη δημοσιεύσει στο διαδίκτυο κτλ.*

⁹⁷ <https://www.missingkids.org/theissues/sextortion>

Σύμφωνα με το FBI⁹⁸ οι δράστες που διαπράττουν αυτό το έγκλημα έχουν μελετήσει προσεκτικά τον τρόπο προσέγγισης παιδιών. Για παράδειγμα, ένας συλληφθείς προσέφερε χρήματα και κινητά -smartphones στα θύματά του, ενώ σε άλλη περίπτωση, ο εγκληματίας απείλησε ένα κορίτσι λέγοντάς της ότι «εάν δεν έστειλε φωτογραφίες θα βομβάρδιζε το σχολείο της». Άλλες περιπτώσεις ξεκινούν με την προσφορά χρημάτων ή πιστώσεων για κάποιο βιντεοπαιχνίδι ως αντάλλαγμα για μια φωτογραφία.

Επιπλέον, το ανωτέρω υλικό μπορεί να αποκτηθεί **και μέσω παράνομης πρόσβασης του δράστη** σε λογαριασμούς του θύματος (όπου βρίσκεται οικειοθελώς αποθηκευμένο υλικό) ή σε λογαριασμούς τρίτου προσώπου (στον οποίο το θύμα έχει οικειοθελώς αποστείλει το υλικό). Στις περιπτώσεις αυτές απαιτούνται **ειδικές τεχνικές γνώσεις για να επιτευχθεί η παράνομη πρόσβαση** στα υπολογιστικά συστήματα του θύματος ή του τρίτου προσώπου, όπως αποστολή κακόβουλου λογισμικού. Τα κακόβουλα προγράμματα μπορούν να προσφέρουν στους χάκερς-hackers, πλήρη πρόσβαση στα δεδομένα που είναι αποθηκευμένα τοπικά στον ηλεκτρονικό υπολογιστή του θύματος. Επίσης μπορούν να ενεργοποιούν τις κάμερες, τα μικρόφωνα και προγράμματα καταγραφής της πληκτρολόγησης. Μέσω των προγραμμάτων καταγραφής πληκτρολόγησης (keyloggers), οι δράστες μπορούν να ανακαλύψουν τα διαπιστευτήρια για όλους τους λογαριασμούς και κατά συνέπεια να έχουν πρόσβαση σε υλικό που διαμοιράζεται μέσω αυτών (Social Media, emails, cloud κτλ.).

Όταν ο κυβερνοεγκληματίας παραλάβει το υλικό σεξουαλικού περιεχομένου, ξεκινά την παράνομη πράξη απειλώντας το ανήλικο θύμα ότι εάν δεν του αποστείλει επιπλέον υλικό στο οποίο να απεικονίζεται γυμνό ή κάποιο άλλο αντάλλαγμα θα δημοσιεύσει το υπάρχον στο διαδίκτυο ή για να το αποστείλει σε γνωστούς και φίλους του θύματος.⁹⁹ **Σκοπός του δράστη είναι είτε να αποκτήσει πρωτότυπο υλικό σεξουαλικού περιεχομένου του θύματος είτε να του αποσπάσει χρήματα.** Δηλαδή, οι δράστες των εγκλημάτων αυτής της μορφής έχουν, κυρίως, δύο κίνητρα¹⁰⁰:

1. Σεξουαλικό ενδιαφέρον, όπου ο σκοπός της εκβιαστικής ανταλλαγής είναι η προμήθεια

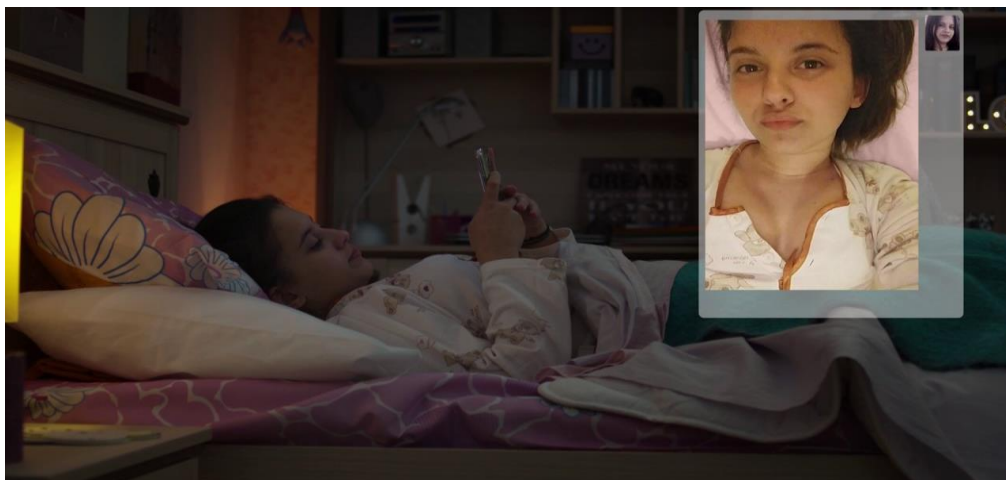
⁹⁸ <https://www.fbi.gov/news/stories/stop-sex-tortion-youth-face-risk-online-090319>

⁹⁹Βλ. Ελληνικό Κέντρο Ασφαλούς Διαδικτύου/ Ανοιχτή Γραμμή Καταγγελιών SafeLine - Δελτίο Τύπου: Το νέο φαινόμενο της σεξουαλικής εκβίασης μέσω Διαδικτύου, 2016, ηλεκτρονικά διαθέσιμο <https://www.saferinternet.gr/index.php?action=download&objId=File903>

¹⁰⁰ <https://www.europol.europa.eu/crime-areas-and-trends/crime-areas/child-sexual-exploitation/online-sexual-coercion-and-extortion-of-children>

σεξουαλικού υλικού (φωτογραφίες ή βίντεο που απεικονίζουν ανήλικο) και 2. οικονομικό ενδιαφέρον, όπου ο στόχος είναι να αποκομίσουν χρήματα από τον εκβιασμό.

Είναι σημαντικό να αναφερθούν τα στοιχεία πρόσφατης έρευνας¹⁰¹ που πραγματοποίησε το Ελληνικό Κέντρο Ασφαλούς Διαδικτύου του Ιδρύματος Τεχνολογίας και Έρευνας Κρήτης, σε μαθητές, αναφορικά με τις διαδικτυακές τους συνήθειες και το πώς επηρεάζεται η ψυχολογία τους από τα κοινωνικά δίκτυα και το OnLine Gaming- διαδικτυακά παιχνίδια, σύμφωνα με τα οποία το διαδίκτυο διευκολύνει την προσέγγιση των ανηλίκων. Η έρευνα αυτή πραγματοποιήθηκε το χρονικό διάστημα από τον Νοέμβριο έως τον Δεκέμβριο 2019 σε δείγμα 13.000 μαθητών, ηλικίας από 10-18 ετών, σε περίπου 500 σχολεία των νομών Αττικής, Θεσσαλονίκης, Έβρου, Ιωαννίνων, Ηρακλείου και Δωδεκανήσου. Σύμφωνα με τα συμπεράσματα της έρευνας το 18% των παιδιών δημοτικού και το 33% των παιδιών Γυμνασίου/Λυκείου έχει δεχτεί διαδικτυακή παρενόχληση μέσω κοινωνικών δικτύων. Το 3% των παιδιών δημοτικού και το 5% των μεγαλύτερων παιδιών δηλώνει ότι έχει εκφοβιστεί ότι θα δημοσιοποιηθούν πολύ προσωπικές φωτογραφίες στο διαδίκτυο, ενώ το 13% των παιδιών Γυμνασίου/Λυκείου δηλώνει ότι έχει μοιραστεί πολύ προσωπικές φωτογραφίες.

Εικόνα 3- Στιγμιότυπο από βίντεο <https://www.youtube.com/watch?v=5ttHYODhenY>

¹⁰¹ <https://saferinternet4kids.gr/nea/apotelesmata-ereynas-19-20/>

Σύμφωνα με την Kimberly Mitchell και τα αποτελέσματα από την έρευνα «Third Youth Internet Safety Survey (YISS-3)» του «Crimes against Children Research Center», η πλειονότητα των εφήβων που εμπλέκονται με υποθέσεις sexting ανέφεραν ότι η δημιουργία (51%) ή η λήψη (54%) σεξουαλικά προκλητικών εικόνων αποτελεί μέρος μιας ερωτικής σχέσης- γνωριμίας¹⁰². Η πλειοψηφία των ανηλίκων που προβαίνουν σε συμπεριφορές που εντάσσονται στο φαινόμενο του «sexting», επιδιώκουν είτε απλά να επικοινωνήσουν με άλλους εφήβους που είχαν ήδη αποστείλει γυμνές φωτογραφίες, είτε να επιδείξουν ερωτικά προκλητική συμπεριφορά, ενώ ταυτόχρονα αγνοούν τόσο τον άδικο χαρακτήρα της πράξης τους, όσο και τις ποινικές τους ευθύνες¹⁰³. Λαμβάνοντας υπόψιν ότι η ανωνυμία του διαδικτύου συνδέεται στενά με την άρση αναστολών (online disinhibition effect),¹⁰⁴ οι ανήλικοι λόγω αδυναμίας ελέγχου των παρορμήσεων, μπορεί να παραπλανηθούν και να αποστείλουν άσεμνο υλικό του εαυτού τους προς τους δράστες. Η επίδραση της φύσης του διαδικτύου στην μείωση των αναστολών υποστηρίζεται και από τους Azy Barak και William A. Fisher, οι οποίοι αναφέρουν ότι η επικοινωνία επηρεάζεται από αυτό που έχει οριστεί ως «the Penta-A Engine»¹⁰⁵ Επιπρόσθετα, αξιοσημείωτο είναι ότι πολλά από τα περιστατικά

¹⁰² Mitchell K. J., Finkelhor D., Jones L. M., Wolak J., «Prevalence and characteristics of youth sexting: A national study», *Pediatrics* 129(1), 2012, σελ. 13-20.

¹⁰³ Halloran McLaughlin J., « Crime and punishment: Teen sexting in context», *Penn State Law Review* 115(1), σελ 145, ηλεκτρονικά διαθέσιμο:
<http://www.pennstatelawreview.org/115/1/115%20Penn%20St.%20L.%20Rev.%20135.pdf>

¹⁰⁴ Ειδικότερα, σύμφωνα με τον Suler το φαινόμενο της έλλειψης αναστολών στο διαδίκτυο (*online disinhibition effect*), αφορά στη χαλαρότητα των κοινωνικών περιορισμών και της προσωπικής αυτοσυγκράτησης και οφείλεται σε έξι παράγοντες που αλληλεπιδρούν μεταξύ τους: α) ανωνυμία μέσω της αποσύνδεσης (*dissociative anonymity*), β) αορατότητα (*invisibility*), γ) ασύγχρονη επικοινωνία (*asynchronicity*) (λ.χ ένα μήνυμα μπορεί να σταλεί χωρίς να ληφθεί απάντηση για τα επόμενα λεπτά, ημέρες ή μήνες) , δ) σολιψιστική ενδοβολή (*solipsistic introjection*) (αίσθηση ότι συνομιλεί με τον εαυτό του), ε) αποστασιοποιημένη φαντασία (*dissociative imagination*), ζ) υποβάθμιση της εξουσίας (*minimizing authority*).

Βλ. περ. Suler J., «The Online Disinhibition Effect», *Cyberpsychology & behavior: the impact of the Internet, multimedia and virtual reality on behavior and society*, 7 (3), 2004, σελ. 321-326.

¹⁰⁵ Barak A., Fisher W. A., «Toward an Internet-driven, theoretically-based, innovative approach to sex education», *Journal of Sex Research*, Vol.38 (4), 2002, σελ. 38:4, σελ. 324-332

σεξουαλικού διαδικτυακού εκβιασμού δεν καταγγέλλονται στις αρμόδιες Αρχές είτε γιατί το θύμα αισθάνεται ντροπή για το υλικό που κλήθηκε να παράγει, είτε γιατί δε γνωρίζει (λόγω της ανηλικότητας) ότι έχει διαπραχθεί έγκλημα σε βάρος του.

- ✓ **Κατά συνέπεια, η επικινδυνότητα του φαινομένου sexting μέσω διαδικτύου εμφανίζεται πιο προβληματική από τη φυσική επικοινωνία**

Ανήλικοι αποδέκτες -διαμοιρασμός ψηφιακού υλικού ανηλίκων

Η ανταλλαγή εικόνων και βιντεοληπτικού υλικού μεταξύ ανηλίκων που διατηρούν ερωτικές σχέσεις συνιστά κατά κανόνα συμπεριφορά που δε θεωρείται εγκληματική, λόγω της κοινωνικής αποδοχής της σεξουαλικότητας των ανηλίκων, μέρος της οποίας αποτελεί και το φαινόμενο του διαμοιρασμού αυτοπορνογραφικού υλικού - self-generated indecent material. Η Kathy Martinez-Prather και η Donna M. Vandiver¹⁰⁶ διαπίστωσαν ότι το 39% των εφήβων **δε γνώριζαν** ότι το sexting θα μπορούσε να παραβιάζει τους νόμους για την παιδική πορνογραφία. Ομοίως, οι Heidi Strohmaier, Megan Murphy και David DeMatteo¹⁰⁷ διαπίστωσαν ότι το 61% των ανηλίκων **αγνοούσε ότι το sexting με ανήλικους είναι παραβατική συμπεριφορά**. Μάλιστα, προέκυψε ότι οι ανήλικοι που γνώριζαν ότι πρόκειται για παράνομη πράξη ήταν πολύ λιγότερο πιθανό να συμμετάσχουν στη συμπεριφορά.

¹⁰⁶ Martinez-Prather K., Vandiver D. M., «Sexting among teenagers in the United States: A retrospective analysis of identifying motivating factors, potential targets, and the role of a capable guardian», International Journal of Cyber Criminology, 8(1), 2014, σελ. 21-35

¹⁰⁷ Strohmaier H., Murphy M., DeMatteo D., «Youth sexting: Prevalence rates, driving motivations, and the deterrent effect of legal consequences», Sexuality Research and Social Policy, 11 (3), 2014, σελ. 245-255

Το φαινόμενο της παιδικής πορνογραφίας - πορνογραφίας ανηλίκων και των πορνογραφικών παραστάσεων στο διαδίκτυο

Παιδική πορνογραφία αποτελούν οι σεξουαλικές εικόνες ή βίντεο (εφεξής καλούμενο και ως «υλικό») με αντικείμενο παιδιά. Με χρήση βίας ή/και υπό την επήρεια ναρκωτικών ουσιών, ανήλικοι υποχρεούνται να συμμετέχουν σε σεξουαλικές πράξεις μεταξύ τους, με ενήλικες, με αντικείμενα και με ζώα.

Πριν την εμφάνιση και εξάπλωση του διαδικτύου η διακίνηση υλικού πορνογραφίας ανηλίκων λάμβανε χώρα με ανταλλαγή φωτογραφιών και βιντεοταινιών μεταξύ κλειστών ομάδων σε φυσικό χώρο- σημεία αγοράς και ανταλλαγής ή με ταχυδρομική αποστολή των αντικειμένων - παραδοσιακή αλληλογραφία. Το διαδίκτυο αποτέλεσε ένα πεδίο ιδανικό για τη δράση των παιδόφιλων, προσφέροντας το πλεονέκτημα της ανωνυμίας στο πλαίσιο μίας άμεσης και ταχείας επικοινωνίας και διακίνησης υλικού κάθε είδους (κειμένου, ήχου, εικόνας και βίντεο), καθιστώντας έτσι το έδαφος πρόσφορο για τη δημιουργία μιας ολόκληρης βιομηχανίας παραγωγής και διανομής υλικού πορνογραφίας ανηλίκων με σκοπό το κέρδος¹⁰⁸. Μάλιστα, η **αύξηση διαθεσιμότητας υλικού πορνογραφίας ανηλίκων**, επιβεβαιώνεται και στην πιο πρόσφατα δημοσιευμένη έκθεση IOCTA για το έτος 2019,¹⁰⁹.

Σύμφωνα με την Οδηγία 2011/93/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 13ης Δεκεμβρίου 2011¹¹⁰, ως υλικό πορνογραφίας ανηλίκων ορίστηκε το υλικό στο οποίο απεικονίζεται ή παριστάνεται **πραγματικό παιδί** που συμμετέχει ή επιδίδεται σε πράξη με σαφή σεξουαλικό χαρακτήρα, συμπεριλαμβανομένης της άσεμνης επίδειξης των γεννητικών οργάνων ή της ηβικής χώρας παιδιού, ή **πραγματικό πρόσωπο που εμφανίζεται ως παιδί** το οποίο συμμετέχει ή επιδίδεται σε τέτοιου είδους συμπεριφορές, ή **ρεαλιστικές εικόνες μη πραγματικού παιδιού** που συμμετέχει ή επιδίδεται σε τέτοιου είδους συμπεριφορές.

¹⁰⁸ Θεοδωρίδης Κ., «Πορνογραφία ανηλίκων στο διαδίκτυο», ΕΕΕυρΔ 3/2007, σελ. 671

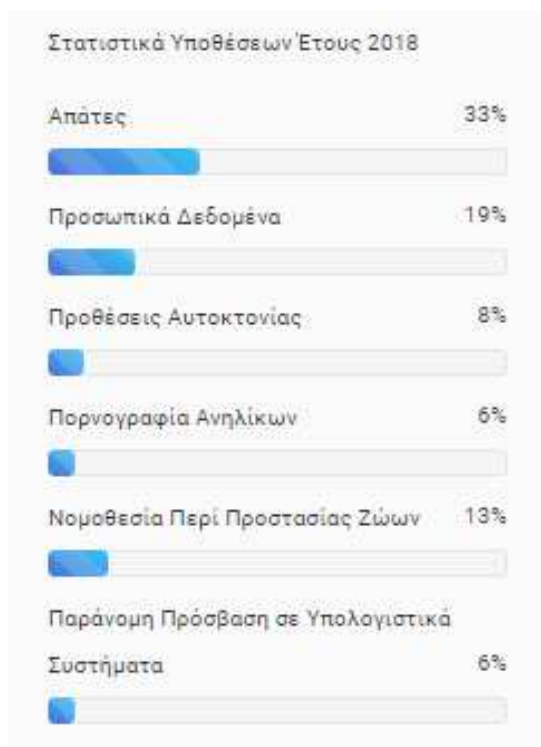
¹⁰⁹ <https://www.europol.europa.eu/activities-services/main-reports/internet-organised-crime-threat-assessment-iocta-2019>

¹¹⁰ <https://op.europa.eu/el/publication-detail/-/publication/d20901a4-66cd-439e-b15e-faeb92811424/language-el>

Σύμφωνα με την Οδηγία 2011/93/ΕΕ, τιμωρείται ως αδίκημα:

Η απόκτηση ή κατοχή παιδοπορνογραφικού υλικού, η εν γνώσει απόκτηση πρόσβασης σε παιδική πορνογραφία μέσω της τεχνολογίας των πληροφοριών και επικοινωνιών, η διανομή, διάδοση ή μετάδοση παιδοπορνογραφικού υλικού και η προσφορά ή με άλλο τρόπο διάθεση παιδοπορνογραφικού υλικού.

Στο σημείο αυτό και πάντα με την επιφύλαξη της αφανούς εγκληματικότητας-σκοτεινού αριθμού- για να εκτιμηθεί σωστά η έκταση του αδικήματος, παρουσιάζονται τα εθνικά στατιστικά των υποθέσεων της Διεύθυνση Δίωξης Ηλεκτρονικού Εγκλήματος (ΔΙ.Δ.Η.Ε), για το έτος 2018, όπου εμφανίζεται ότι οι υποθέσεις σεξουαλικής εκμετάλλευσης ανηλίκων αντιστοιχούν στο 8% του συνόλου των υποθέσεων και **τέταρτο πιο συχνό ποινικό αδίκημα**¹¹¹.

Εικόνα 4 - <https://cyberalert.gr/>

¹¹¹ *γενομένης μνείας ότι οι προθέσεις αυτοκτονίας δε θεωρούνται ποινικό αδίκημα

Το πρωτότυπο υλικό σεξουαλικής εκμετάλλευσης ανηλίκων αφορά τις ακόλουθες περιπτώσεις:

1η περίπτωση: Πρόκειται για υλικό το οποίο αποκτά ο δράστης μέσω της προαναφερόμενης διαδικτυακής αποπλάνησης ανηλίκου (*συρροή ποινικών αδικημάτων*).

2η περίπτωση: Πρόκειται για υλικό το οποίο παράγεται αυτοβούλως από τον ανήλικο (*Self-Generated Explicit Material (SGEM)*), λ.χ. αυτοφωτογράφιση του γυμνού- ημίγυμνου σώματος και οικειοθελής διαμοιρασμός. Τέτοιο υλικό μπορεί να αποκτηθεί είτε με οικειοθελή αποστολή στον δράστη είτε μέσω παράνομης πρόσβασης¹¹² του δράστη σε λογαριασμούς του θύματος όπου έχει οικειοθελώς αποθηκεύσει ή διαμοιράσει το υλικό. Έτσι, εάν το θύμα έχει στείλει απόρρητες εικόνες ή βίντεο μέσω κοινωνικών δικτύων ή μιας εφαρμογής συνομιλίας ή την έχει αποθηκεύσει σε κάποια από αυτές τις πλατφόρμες, θα μπορούσε να αποκτηθεί από κάποιο δράστη ο οποίος παραβίασε τα υπολογιστικά συστήματα. Από έρευνες του Ινστιτούτου του Internet Watch Foundation το 2012, το 88% προσωπικών εικόνων που είχαν "ανεβάσει" οι χρήστες κοινωνικών δικτύων, κλάπηκαν από την αρχική τους θέση μεταφόρτωσης (συνήθως κοινωνικά δίκτυα) και διατέθηκαν σε πορνογραφικές ιστοσελίδες.¹¹³

3η περίπτωση: Το υλικό παράγεται με φωτογράφιση, βιντεοσκόπηση ή απευθείας μετάδοση της σεξουαλικής εκμετάλλευσης- κακοποίησης του ανηλίκου.

¹¹² Παραβίαση μπορεί να γίνει λ.χ. με τη λήψη κακόβουλου λογισμικού στη συσκευή του θύματος που επιτρέπει στο δράστη- χάκερ (Hacker) να ελέγχει τις κάμερες και τα μικρόφωνα και να εγκαθιστά προγράμματα καταγραφής της πληκτρολόγησης, που συχνά αναφέρονται ως keylogging ή keyboard capturing. Μέσω των keyloggers, μπορούν να ανακαλύψουν τα διαπιστευτήρια για όλους τους λογαριασμούς.

¹¹³ Topping A., «Parasite porn websites stealing images and videos posted by young people», The Guardian. London: Guardian Media Group, 2012, ηλεκτρονικά διαθέσιμο <https://www.theguardian.com/technology/2012/oct/22/parasite-porn-websites-images-videos>

Προσπέλαση στο υλικό (Ομότιμα Δίκτυα (Peer-to-Peer), Σκοτεινό Διαδίκτυο (Dark Web))

Το υλικό παιδικής πορνογραφίας δεν εντοπίζεται σε ιστοσελίδες δημόσιας πρόσβασης δηλαδή στις ιστοσελίδες που ο καθένας μπορεί να προσπελάσει ελεύθερα, πληκτρολογώντας την πλήρη ηλεκτρονική διεύθυνση (URL) του ιστοτόπου ή αναζητώντας τέτοιο περιεχόμενο σε μηχανές (μηχανές αναζήτησης- search machines). Οι ιστοσελίδες αυτές γίνονται γνωστές στους ενδιαφερομένους είτε μέσω δωματίων επικοινωνίας στο Διαδίκτυο (chat rooms) είτε μέσω ηλεκτρονικού ταχυδρομείου (e-mail) είτε μέσω ομάδων συζήτησης (newsgroup). Οι δράστες εκμεταλλευόμενοι τεχνικές ενίσχυσης της ανωνυμίας του διαδικτύου, στρέφονται σε ιστοσελίδες ιδιωτικής πρόσβασης, σε Ομότιμα Δίκτυα (Peer-to-Peer) και στο Σκοτεινό Διαδίκτυο (Dark Web), καθιστώντας έτσι πιο δύσκολο τον εντοπισμό τους από τις Αρχές της Επιβολής το Νόμου. Ειδικότερα, ιστοσελίδες ιδιωτικής πρόσβασης είναι οι ιστότοποι που για να αποκτηθεί πρόσβαση πρέπει να τηρούνται συγκεκριμένες προϋποθέσεις (λ.χ. καταβολή κάποιου χρηματικού ποσού- συνδρομής, πρόσκληση από άλλο μέλος κτλ.) που καθορίζει ο διαχειριστής. Σημειώνεται ότι στην κατηγορία αυτή ανήκουν και τα κλειστά φόρουμς- forums. Επιπρόσθετα, τα δίκτυα Peer-to-Peer διαμοιρασμού αρχείων είναι ευρέως διαδεδομένα εργαλεία. Χρησιμοποιούνται για κατέβασμα βιντεοληπτικού υλικού- ταινιών ή μουσικής. Εξαιτίας της δομής αυτών των δικτύων, η διακίνηση του υλικού συνεπάγεται την τοπική αποθήκευσή του -κατέβασμα (download)¹¹⁴. Τα δίκτυα αυτά είναι πρόσφορα για την διακίνηση παράνομου υλικού καθώς δεν απαιτούν ιδιαίτερες τεχνικές γνώσεις και σε συνδυασμό με την μεγάλη ταχύτητα μεταφοράς των δεδομένων, καθίστανται εύκολη επιλογή για παράνομη δραστηριότητα.

Το Σκοτεινό Διαδίκτυο (Dark Web) αναφέρεται σε ιστοσελίδες που υπάρχουν σε ένα κρυπτογραφημένο δίκτυο και δεν μπορεί να ανευρεθεί με τη χρήση παραδοσιακών μηχανών αναζήτησης -συμβατικών προγραμμάτων περιήγησης. Η πρόσβαση γίνεται με χρήση προγράμματος που εξασφαλίζει την ανωνυμία, το «TOR» (συντομογραφία του «The onion router»). Πρόκειται δηλαδή για ανώνυμο διαδικτυακό ιστό. Το γεγονός αυτό, προσελκύει την

¹¹⁴Βλ περισσότερα για δομή P2P δικτύων: Συνοδινού Τ., «Πνευματική Ιδιοκτησία & Νέες Τεχνολογίες : Η σχέση χρήστη δημιουργού», Εκδόσεις Σάκκουλας, Αθήνα, 2008, σελ 269

και για έρευνα σχετική με χρήση p2p στην παιδική πορνογραφία Steel C. M. S., «Child pornography in peer-to-peer networks», Child Abuse & Neglect, 33(8), 2009, σελ. 560–568, ηλεκτρονικά διαθέσιμο: http://www.chadsteel.com/pubs/Child_Pornography_in_peer_to_peer_networks.pdf

παραβατικότητα και την παρανομία. Σε έρευνα που διενέργησε το Πανεπιστήμιο του Πόρτσμουθ (University of Portsmouth) του Ην. Βασιλείου υπολογίστηκε ότι ο **τύπος περιεχομένου που συναντάται με τη μεγαλύτερη συχνότητα στο Dark Web είναι η παιδική πορνογραφία**¹¹⁵. Βέβαια, πρέπει να αναφερθεί ότι αν και η δομή του σκοτεινού διαδικτύου υπόσχεται την προστασία της πραγματικής ταυτότητας των χρηστών, οι Αρχές Επιβολής του Νόμου αναπτύσσουν τεχνικές εντοπισμού και δήμευσης τους με στόχο την ανακάλυψη των χρηστών που περιηγούνται σε αυτές, με χαρακτηριστικό παράδειγμα την επιχείρηση «PACIFIER». Η επιχείρηση PACIFIER (Operation PACIFIER)¹¹⁶ χαρακτηρίζεται ως «*επιτυχημένη διείσδυση και τεχνική έρευνα*» στα Tor δίκτυα από την Europol και αποτέλεσε την αφορμή να συλληφθούν πολλοί παιδόφιλοι μέσω της Tor ιστοσελίδας «Playpen». Οι επισκέψεις στην ιστοσελίδα «Playpen» ήταν κατά μέσο όρο 11.000 την εβδομάδα και οι αναρτήσεις άνω των 117.000. Στις αναρτήσεις αυτές περιλαμβάνονταν εικόνες ανηλίκων που κακοποιούνταν σεξουαλικά και προσφέρονταν συμβουλές για την αποφυγή εντοπισμού των παιδόφιλων από τις διωκτικές αρχές. Σύμφωνα με το FBI¹¹⁷ ήταν η «*μεγαλύτερη γνωστή ιστοσελίδα του Dark Web η οποία φιλοξενούσε υλικό πορνογραφίας ανηλίκων*». Το 2015 το FBI κατάφερε να κατασχέσει τον διακομιστή - υπολογιστή που φιλοξενούσε την ιστοσελίδα και κατόπιν σχετικής δικαστικής εντολής, την επαναλειτουργήσαν για το χρονικό διάστημα από τις 20 Φεβρουαρίου 2015 έως και 4 Μαρτίου 2015, εντοπίζοντας δράστες.

Αξιοσημείωτο είναι να αναφερθεί ότι οι ενδιαφερόμενοι για τη διακίνηση και αποθήκευση του υλικού, αξιοποιούν **τεχνικές κρυπτογραφίας** προκειμένου να αποφεύγουν τον εντοπισμό του από τις διωκτικές αρχές. Η κρυπτογράφηση αποτελεί τρόπο ενίσχυσης της ασφάλειας αρχείων κατά τον οποίο τα περιεχόμενα μπορούν να διαβαστούν μόνο με χρήση κατάλληλου κλειδιού αποκρυπτογράφησης. Με την τεχνική αυτή, λοιπόν, δυσχεραίνεται όχι μόνο ο **εντοπισμός του υλικού που ανταλλάσσεται**, αλλά και σε περίπτωση ανακάλυψης του δράστη, η **συγκέντρωση αποδεικτικών στοιχείων**. Η μη γνωστοποίηση ή εντοπισμός με άλλο τρόπο του κλειδιού

¹¹⁵ Owen G. H., Savage N. J., «The tor dark net», Global Commission on Internet Governance; No. 20, Centre for International Governance Innovation, 2015, ηλεκτρονικά διαθέσιμο <https://www.cigionline.org/publications/tor-dark-net>

¹¹⁶ <https://www.europol.europa.eu/newsroom/news/major-online-child-sexual-abuse-operation-leads-to-368-arrests-in-europe>

¹¹⁷ <https://www.fbi.gov/news/stories/playpen-creator-sentenced-to-30-years>

αποκρυπτογράφησης καθιστά αδύνατη την ανάγνωση περιεχομένου αρχείων που εντοπίζονται στα ψηφιακά πειστήρια.

Χαρακτηριστικά παραδείγματα αποτελούν οι ακόλουθες υποθέσεις¹¹⁸:

A. Υπόθεση James DeSilva, Ηνωμένες Πολιτείες Αμερικής, 2014: Ο δράστης συνελήφθη για το αδίκημα της σεξουαλικής εκμετάλλευσης ανηλίκου του οποίου τις φωτογραφίες διαμοίρασε μέσω διαδικτύου. Τα ψηφιακά μέσα του υπολογιστή του ήταν κρυπτογραφημένα με το λογισμικό «Truecrypt». Ο δράστης αρνήθηκε να δώσει τον κωδικό αποκρυπτογράφησης στις αστυνομικές αρχές με αποτέλεσμα να είναι **αδύνατη η αποκρυπτογράφηση** και ο DeSilva να καταδικαστεί σε 5 χρόνια φυλάκιση.

B. Υπόθεση John Cockroft, Ηνωμένο Βασίλειο, 2014: Οι αστυνομικές αρχές είχαν στοιχεία ότι ο δράστης είχε αποθηκευμένο στα ψηφιακά μέσα των υπολογιστών του, υλικό σεξουαλικής εκμετάλλευσης ανηλίκων. Ωστόσο τα δύο κρυπτογραφημένα αρχεία, από άγνωστο πρόγραμμα, που εντοπίστηκαν, **δεν ήταν δυνατό να αποκρυπτογραφηθούν**.

- ✓ Συνεπώς, οι τεχνικές απόκρυψης που χρησιμοποιούν οι δράστες σε συνδυασμό με τις διαφορετικές προελεύσεις του υλικού σεξουαλικής εκμετάλλευσης ανηλίκων οδηγούν στην αδυναμία των διοικητικών Αρχών αφενός να το εντοπίσουν στο διαδίκτυο και να το αφαιρέσουν όσο και να το χρησιμοποιήσουν ως αποδεικτικό στοιχείο στη δικαστική διαδικασία. Η δυσκολία εντοπισμού του εν λόγω υλικού έχει αναγνωριστεί και από σχετικές έρευνες¹¹⁹.

Γίνεται μνεία ότι, σε διεθνές επίπεδο, ο όρος *Παιδική Πορνογραφία ή Πορνογραφία Ανηλίκων*, τείνει να εγκαταλειφθεί στους επιστημονικούς και συναφείς με τη δίωξη κύκλους καθώς η κοινή χρήση του λήμματος «πορνογραφία» για την περιγραφή τόσο του νόμιμου πορνογραφικού υλικού

¹¹⁸ <http://scienceblogs.de/klausis-krypto-kolumne/when-encryption-baffles-the-police-a-collection-of-cases>

¹¹⁹ Creighton S. J., ο.π., 2003 ηλεκτρονικά διαθέσιμο
<http://citeseerx.ist.psu.edu/viewdoc/download?doi=10.1.1.621.8903&rep=rep1&type=pdf>

μεταξύ ενηλίκων όσο και του καταφανώς παράνομου υλικού σε βάρος των ανηλίκων, είναι προβληματική. Έτσι, για τους μη εμπειρογνώμονες, που δε γνωρίζουν ότι η Πορνογραφία Ανηλίκων είναι ένα σοβαρό έγκλημα και όχι ένα άλλο είδος νόμιμης πορνογραφίας, η χρήση του όρου «πορνογραφία» μπορεί να παραπέμψει στη συναινετική σεξουαλική δραστηριότητα με συνέπεια τη μείωση της σοβαρότητας του ποινικού αδικήματος, τον στιγματισμό των θυμάτων και την εκ νέου θυματοποίησή τους. Όπως αναφέρεται ρητά από την Interpol «*When children are involved, it's not porn. It's abuse. It's a crime- Όταν εμπλέκονται παιδιά, δεν είναι πορνογραφία. Είναι κακοποίηση. Είναι έγκλημα*¹²⁰».

Έτσι, ο όρος Παιδική Πορνογραφία ή Πορνογραφία Ανηλίκων, παρόλο που αναγράφεται ρητά σε όλο το φάσμα του Ελληνικού Θεσμικού Πλαισίου, οφείλει να αντικατασταθεί με τον **όρο Υλικό Σεξουαλικής Εκμετάλλευσης Ανηλίκων ή Υλικό Σεξουαλικής Κακοποίησης Ανηλίκων**, που προέρχεται από τη ζεύξη των όρων Σεξουαλική Εκμετάλλευση Ανηλίκων και Σεξουαλική Κακοποίηση Ανηλίκων και υποδηλώνει Ποινικό αδίκημα εναντίον ανηλίκου¹²¹. Με τη χρήση ορθότερης ορολογίας, δίνουμε στο πρόβλημα την πραγματική του διάσταση.

¹²⁰ <https://www.interpol.int/Crimes/Crimes-against-children/Appropriate-terminology>

¹²¹ ECPAT International Terminology Guidelines for the Protection of Children from Sexual Exploitation and Sexual Abuse, 2016, σελ. 17 επ. Διαθέσιμο <http://luxembourgguidelines.org/english-version/>
ECPAT (End Child Prostitution, Child Pornography and Trafficking of Children for Sexual Purposes) είναι ένα παγκόσμιο δίκτυο οργανώσεων και ατόμων που εργάζονται από κοινού για την εξάλειψη της παιδικής πορνείας, της παιδικής πορνογραφίας και της εμπορίας παιδιών για σεξουαλικούς σκοπούς. Επιδιώκει να ενθαρρύνει την παγκόσμια κοινότητα να εξασφαλίσει στα παιδιά την προστασία των θεμελιωδών δικαιωμάτων τους και να τα απολαμβάνουν ασφαλή και ελεύθερα από όλες τις μορφές της εμπορικής σεξουαλικής εκμετάλλευσης.

Γενικά συνίσταται η αντικατάσταση των ακόλουθων όρων :

- «~~Παιδική πορνογραφία~~» με «υλικό παιδικής σεξουαλικής εκμετάλλευσης στο διαδίκτυο» ή «παιδική σεξουαλική εκμετάλλευση στο διαδίκτυο»,
- «~~Παιδική πορνεία~~» με «παιδί θύμα εμπορίας για σεξουαλικούς σκοπούς» ή «παιδί που είναι θύμα εκμετάλλευσης μέσω πορνείας»,
- «~~Παιδικός σεξοτουρισμός~~» με «σεξουαλική εκμετάλλευση παιδιών στα ταξίδια και τον τουρισμό»,
- «~~Τουρίστας για παιδικό σεξοτουρισμό~~» με «ταξιδιώτης σεξουαλικός παραβάτης εναντίον παιδιών» ή «διεθνής σεξουαλικός παραβάτης εναντίον παιδιών»

5.2 Νέες Μορφές Διαδικτυακής Κακοποίησης και Εκμετάλλευσης Παιδιών

Απευθείας μετάδοση σεξουαλικής κακοποίησης (Broad casting of live sex abuse) /Υλικό κατά παραγγελία (Made-to-order child sexual abuse material)/ Webcam child prostitution (WCP)

Η διευκόλυνση ζωντανής μετάδοσης στο διαδίκτυο, η βελτίωση των εργαλείων βιντεοσκόπησης και οι γρήγορες ταχύτητες έχουν συμβάλει στην δημιουργία μιας νέας μορφής σεξουαλικής εκμετάλλευσης ανηλίκων. Έτσι, χαρακτηριστικό «υλικό» που προσφέρεται τα τελευταία χρόνια είναι το «υλικό απευθείας μετάδοσης - *live streaming*», κατά το οποίο ο εκάστοτε διαχειριστής ιστοσελίδων προσφέρει ζωντανή κακοποίηση ανηλίκων θυμάτων. Πρόκειται για υλικό το οποίο συνήθως παράγει ο ίδιος, κακοποιώντας κατά κύριο λόγο συγγενικά του ανήλικα θύματα (τέκνα, εγγόνια κλπ.) και για την θέαση του οποίου απαιτείται η καταβολή αντιτίμου από τα μέλη-συνδρομητές- επισκέπτες της εν λόγω ιστοσελίδας. Επιπρόσθετα, οι δράστες παρέχουν τη δυνατότητα προς τους «πελάτες-θεατές», έναντι αντιτίμου, να επιλέξουν το «**είδος- μορφή σεξουαλικής κακοποίησης**». Υπάρχουν περιπτώσεις, όπου ο διαχειριστής κάποιας ιστοσελίδας απαιτεί από τους επισκέπτες αντί για χρηματικό αντίτιμο να προβούν σε μετάδοση ζωντανής σεξουαλικής κακοποίησης ανηλίκων. Έτσι, πλήθος ατόμων, σε διαφορετικές τοποθεσίες ανά τον κόσμο, κακοποιούν πλήθος θυμάτων την ίδια στιγμή. Σύμφωνα με τρίμηνη μελέτη από το Internet Watch Foundation (IWF)¹²² με τίτλο «Online Child Sexual Exploitation: Examining the Distribution of Captures of Live-streamed Child Sexual Abuse», σχετικά την *live-streaming* σεξουαλική κακοποίηση ανηλίκων, μέσω webcams, tablets και κινητών τηλεφώνων, εντοπίστηκαν περισσότερες από δύο χιλιάδες (συγκεκριμένα 2.082) εικόνες και βίντεο σεξουαλικής κακοποίησης παιδιών σε απευθείας σύνδεση. Η ζήτηση για μετάδοση σεξουαλικής κακοποίησης ανηλίκων σε απευθείας σύνδεση έχει οδηγήσει στην παραγωγή όλο και πιο βίαιου υλικού εκμετάλλευσης ανηλίκων, στο οποίο συμπεριλαμβάνονται και βρέφη. Για να εκτιμηθεί ο παγκόσμιος χαρακτήρας του φαινομένου, αναφέρεται χαρακτηριστικά, ότι κατά τη διάρκεια της επιχείρησης «Endeavour»¹²³, έγιναν είκοσι εννέα (29) διεθνείς συλλήψεις. Ωστόσο, αυτό δεν είναι «*καν η*

¹²² Internet Watch Foundation (IWF), «Trends in Online Child Sexual Exploitation: Examining the Distribution of Captures of Live-streamed Child Sexual Abuse», 2018, ηλεκτρονικά διαθέσιμο <https://www.iwf.org.uk/sites/default/files/inline-files/Distribution%20of%20Captures%20of%20Live-streamed%20Child%20Sexual%20Abuse%20FINAL.pdf>

¹²³ **Operation Endeavour** -Επιχείρηση Endeavour (Ιαν 2014) - ομάδα οργανωμένου εγκλήματος που διευκόλυνε τη ζωντανή κατ' απαίτηση σεξουαλική κακοποίηση παιδιών στις Φιλιππίνες εντοπίστηκε μετά

κορυφή του παγόβουνου», σύμφωνα με τη μη κυβερνητική οργάνωση Terre des Hommes (TdH)¹²⁴ με έδρα στην Ολλανδία, η οποία για να δείξει την πραγματική κλίμακα του προβλήματος, δημιούργησε ένα τρισδιάστατο -3D - μοντέλο ενός δεκάχρονου κοριτσιού, με το όνομα «Sweetie».

Εικόνα 5 Στιγμιότυπο από βίντεο για την « Sweetie» <https://www.youtube.com/watch?v=inKkKX9CGQY>

Κατά τη διάρκεια μυστικής επιχείρησης¹²⁵ που διεξήχθη από την TdH Netherlands σε δημόσια chat rooms -αίθουσες συνομιλίας και διαδικτυακούς ιστότοπους γνωριμιών, εντοπίστηκαν στοιχεία από χίλιων (1.000) δραστών από εβδομήντα μία (71) διαφορετικές χώρες, οι οποίοι προσέφεραν χρήματα στην Sweetie για να επιδοθεί σε σεξουαλικές πράξεις μπροστά στην κάμερα. Μάλιστα,

από κοινή έρευνα (joint investigation) από την Εθνική Υπηρεσία Εγκλήματος του Ηνωμένου Βασιλείου (U.K.'s National Crime Agency -NCA), την Ομοσπονδιακή Αστυνομία της Αυστραλίας (Australian Federal Police (AFP) και την Υπηρεσία των ΗΠΑ Επιβολής της Νομοθεσίας περί Μετανάστευσης και Τελωνείων (U.S. Immigration and Customs Enforcement (ICE)). Η επιχείρηση Endeavour που ξεκίνησε το 2012, είχε ως αποτέλεσμα: 29 διεθνείς συλλήψεις, εκ των οποίων οι 11 ήταν μέρος της ομάδας διευκόλυνσης στις Φιλιππίνες.

Μάλιστα δεκαπέντε παιδιά ηλικίας μεταξύ 6-15 ετών από τις Φιλιππίνες ταυτοποιήθηκαν. Επίσης αναγνωρίστηκε ότι το δίκτυο πελατών είχε καταβάλει πάνω από 37.500 £ (60.000 \$) για ζωντανή κακοποίηση παιδιών. Βλ. περ. <https://www.bbc.com/news/uk-25749326>

¹²⁴ <https://www.terredeshommes.nl/nl/>

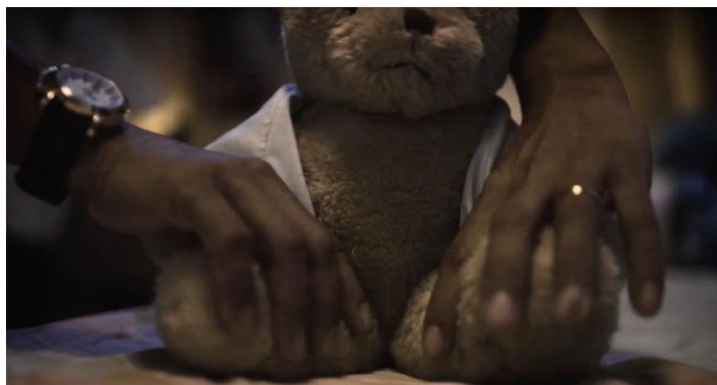
¹²⁵ <https://vimeo.com/86895084> «Sweetie for Terre des Homme»

<https://www.youtube.com/watch?v=inKkKX9CGQY>

<http://www.bbc.com/news/uk-24818769> «Computer-generated 'Sweetie' catches online predators», BBC News.

σε χρονικό διάστημα δέκα εβδομάδων, πάνω από είκοσι χιλιάδες (20.000) άτομα προσπάθησαν να έρθουν σε επαφή με τη Sweetie¹²⁶. Η επικοινωνία όλων κατεγράφη και οι πληροφορίες καταχωρήθηκαν στην Interpol.

- ✓ Οι δράστες διαδικτυακών σεξουαλικών εγκλημάτων φαίνεται να εκμεταλλούνται καταστάσεις – εξελίξεις του ψηφιακού κόσμου.

Εικόνα 6 Στιγμιότυπο από βίντεο αναφορικά με καμπάνια πρόληψης της online σεξουαλικής κακοποίησης ανηλίκων στις Φιλιππίνες « You have not seen any pictures, so you think the problem does not exist. <https://www.youtube.com/watch?v=gims-frYAtU>, <https://www>

Εκμετάλλευση καταστάσεων ευνοϊκών για τους δράστες - το παράδειγμα του Covid-19

Οι εγκληματίες φαίνεται ότι εκμεταλλεύονται όχι μόνο τις τεχνολογικές εξελίξεις αλλά και τις ιδανικές συνθήκες για εγκληματική δράση στον τομέα της διαδικτυακής σεξουαλικής εγκληματικότητας. Προσφάτως, κατά την πανδημία COVID-19 (νέος κορονοϊός), οι εγκληματίες εκμεταλλεύτηκαν την παγκόσμια κρίση προσαρμόζοντας τους τρόπους δράσης τους και συμμετέχοντας σε νέες εγκληματικές δραστηριότητες. Μάλιστα, οι κυβερνοεγκληματίες φαίνεται να ευνοήθηκαν ακόμα περισσότερο για την εγκληματική τους δράση. Η αύξηση των πιθανών θυμάτων που παρέμειναν στις κατοικίες τους και χρησιμοποιούσαν διαδικτυακές υπηρεσίες, κατά την διάρκεια του coronavirus lockdown¹²⁷ δημιούργησαν νέες ευκαιρίες και ευπάθειες, τις οποίες

¹²⁶ Acar K., «Webcam Child Prostitution: An Exploration of Current and Futuristic Methods of Detection», International Journal of Cyber Criminology, 11(1), 2017, σελ 99

¹²⁷ lockdown /λοκντάουν /απαγόρευση κυκλοφορίας

οι κυβερνοεγκληματίες επιδίωξαν να εκμεταλλευτούν. Η έκθεση της Europol με τίτλο: «*Pandemic profiteering - how criminals exploit the COVID-19 crisis*»- Μάρτιος 2020 -είναι μία επισκόπηση της προσαρμογής των εγκληματιών στην εκμετάλλευση της κρίσης του ιού COVID- 19, η οποία βασίστηκε σε δεδομένα που συλλέχθηκαν από τα Κράτη - Μέλη και επικεντρώνεται, μεταξύ άλλων, στη] διαδικτυακή σεξουαλική εκμετάλλευση παιδιών. Σύμφωνα με την έκθεση, σημειώθηκε σημαντική αύξηση του διαδικτυακού υλικού σεξουαλικής εκμετάλλευσης παιδιών (Child Sexual Exploitation Material- CSEM), η οποία διαπιστώθηκε κυρίως από τις πληροφορίες των εθνικών Αρχών Επιβολής του Νόμου και των αναφορών από ιδιώτες προς τις Αρχές Επιβολής του Νόμου ή άλλα ιδρύματα (ανοιχτές γραμμές). Επιπρόσθετα, σημαντικός δείκτης ήταν και η αύξηση των συνομιλιών σε φόρουμ, όπου οι χρήστες δήλωναν χαρακτηριστικά, ότι «ενδιαφέρονται» και ότι θα έχουν «περισσότερο χρόνο για λήψη του διαθέσιμου υλικού». Επίσης, οι παραβάτες δήλωσαν αυξημένο ενδιαφέρον για την εφαρμογή «Omegle: Talk to strangers»¹²⁸.

- ✓ Οι δράστες διαδικτυακών σεξουαλικών εγκλημάτων φαίνεται να εκμεταλλεύονται κοινωνικές καταστάσεις – μεταβολές που λαμβάνουν χώρα στο φυσικό κόσμο.

5.3 Οι παρεκκλίνουσες συμπεριφορές στο διαδίκτυο – Παραβατικότητα και Εγκληματικότητα

Διακίνηση πορνογραφικού υλικού μεταξύ ανήλικων συνομήλικων- μηνύματα σεξουαλικής έκφρασης / απεικόνισης (sexts)

Η λήψη και αποστολή σεξουαλικών μηνυμάτων - φωτογραφιών - βίντεο από τους εφήβους εκφράζει ένα είδος ερωτικής σχέσης μεταξύ τους. Τα μηνύματα σεξουαλικής έκφρασης / απεικόνισης (sexts), σε πρώτο επίπεδο διακίνησης, παράγονται και διαδίδονται με τη βούληση του απεικονιζόμενου προσώπου. Στην προψηφιακή εποχή, το sexting μεταξύ των ανηλικών, γινόταν συνήθως με χρήση κινητών τηλεφώνων αποστέλλοντας μηνύματα κειμένου- SMS (Short Message Service) και πολυμέσα- MMS (Multimedia Messaging Service. Στη σύγχρονη ψηφιακή εποχή, όπου η σύνδεση στο διαδίκτυο γίνεται μέσω κάθε συσκευής (κινητά τηλέφωνα, tablet κ.τ.λ.), τα sexts διαμοιράζονται μέσω ιστοτόπων κοινωνικής δικτύωσης και λοιπών εφαρμογών ανταλλαγής μηνυμάτων (Viber κ.τ.λ.) Μελέτη, που πραγματοποιήθηκε το 2015 σε εξακόσια (600) παιδιά

¹²⁸ <https://www.omegle.com> Εφαρμογή συνομιλίας κειμένου ή βίντεο με τυχαίους αγνώστους χρήστες. Η υπηρεσία συνδυάζει τυχαία τους χρήστες σε συνεδρίες συνομιλίας one-on-one όπου συνομιλούν ανώνυμα.

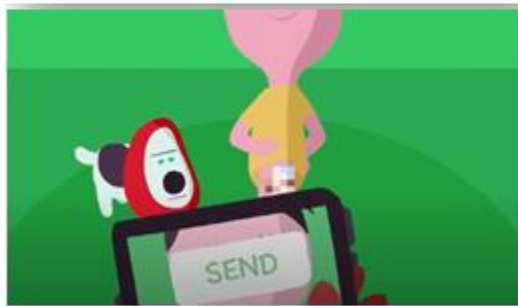
μεταξύ 12 και 18 ετών, έδειξε ότι το sexting αναγνωρίζεται από το 11% των παιδιών 14-15 ετών ως μια κοινή μορφή αλληλεπίδρασης μεταξύ τους¹²⁹. Μέσω της ψηφιακής τεχνολογίας διευκολύνεται η ευρεία και ταχεία διάδοση των εικόνων και οπτικοακουστικού υλικού, με συνακόλουθο την αύξηση του κινδύνου θυματοποίησης των ατόμων που απεικονίζονται στα sexts αλλά και του κινδύνου **εκδήλωσης παραβατικής συμπεριφοράς από τον ανήλικο, που ίσως δεν έχει αντιληφθεί τη σοβαρότητα και τις νομικές συνέπειες ενός δεύτερου διαμοιρασμού.**

Στις περιπτώσεις που το απεικονιζόμενο άτομο είναι ανήλικο (κάτω των δεκαοχτώ ετών), το άτομο που έκανε τη βιντεοσκόπηση ή φωτογράφιση, **ακόμα και εάν αυτή έγινε με τη συναίνεση του απεικονιζόμενου**, καθώς και όσα άτομα εμπλέκονται στη διακίνηση του υλικού δύνανται να έχουν **νομικές συνέπειες**, οι οποίες είναι **ανεξάρτητες από τη συναίνεση ή όχι στη διακίνηση σε δεύτερο επίπεδο προώθησης**. Οι **νομικές συνέπειες βαραίνουν και τους ανήλικους εμπλεκόμενους**. Ειδικότερα, η διακίνηση μιας ημίγυμνης ή γυμνής φωτογραφίας ενός ανήλικου που μπορεί να γίνει στο πλαίσιο μια προσωπικής επικοινωνίας, εμπίπτει νομικά στις διατάξεις περί διακίνησης υλικού παιδικής πορνογραφίας. Επίσης, ο διαμοιρασμός ή η γνωστοποίηση σε τρίτους, τέτοιου είδους υλικού σεξουαλικού περιεχομένου, που αφορούν ανήλικους υπάγεται στη νομοθεσία που απαγορεύει τη συλλογή και επεξεργασία ευαίσθητων προσωπικών δεδομένων¹³⁰ (Ν. 2472/1997) και συνιστά **αδίκημα σχετικό με παιδική πορνογραφία (άρθρο 348 Α ΠΚ).**

¹²⁹ Telefono Azzurro, «Time of web: children and parents online (Il tempo del web: adolescenti e genitori online)», 2016, όπως αναφέρεται στην Ευρωπαϊκή Έρευνα του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου Cyber bullying among young people, European Parliament, Directorate - General for Internal Policies, Policy Department C on Citizens Rights and Constitutional Affairs, LIBE Committee, 2016, σελ. 213.

[http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2016/571367/IPOL_STU\(2016\)571367_EN.pdf](http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2016/571367/IPOL_STU(2016)571367_EN.pdf)

¹³⁰ Νόμος 2472/1997 - ΦΕΚ Α 50/10.04.1997 - Προστασία του ατόμου από την επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα.

Εικόνα 7 Στιγμιότυπο από βίντεο «I saw your willy» (Video – danger about online sharing)
https://www.youtube.com/watch?time_continue=60&v=sch_WMjd6go&feature=emb_title

Εικονική Παιδική Πορνογραφία

Η εικονική παιδική πορνογραφία αφορά **μη ρεαλιστικές** εικόνες/βίντεο ανηλίκων (λ.χ κινούμενα σχέδια-anime, manga, Yaoi),¹³¹ που έχουν κατασκευαστεί από την αρχή **ψηφιακά** με τη χρήση της τρισδιάστατης (3-d) τεχνολογίας, χωρίς τη χρησιμοποίηση ενός φυσικού προσώπου. Πρόκειται για κατασκευασμένες ψηφιακά εικόνες, οι οποίες απεικονίζουν συμμετοχή ανηλίκων σε σεξουαλική δραστηριότητα, αλλά στην ουσία δεν είναι τίποτα άλλο από απεικονίσεις φανταστικών προσώπων. Αν και η εγκληματοποίηση της πραγματικής παιδικής πορνογραφίας είναι αποδεκτή για την πλειονότητα, δεν ισχύει το ίδιο και με την **εικονική παιδική πορνογραφία**. Οι υποστηρικτές της εγκληματοποίησης αναφέρουν ότι η εικονική παιδική πορνογραφία ενδέχεται να διευκολύνει τους δράστες να παρακάμψουν τους φόβους τους και τις κοινωνικές τους αναστολές, και τους επιτρέπει

¹³¹**Manga:** αναφέρεται στα κόμιξ που παράγονται στην Ιαπωνία. Τα **Manga** διασκευάζονται σε **anime**, Yaoi: τα manga με ομοερωτικό περιεχόμενο. βλ. για ετυμολογία Zanghellini, A., «Underage Sex and Romance in Japanese Homoerotic Manga and Anime», *Social & Legal Studies*, 18(2), 2009, σελ 159-177

να εμπλακούν σε παιδική κακοποίηση¹³². Αυτό σημαίνει ότι λόγω της εξοικείωσης με τέτοιο υλικό, οι δυνάμεις που εξωθούν στο έγκλημα - εγκληματικά κίνητρα μπορούν πιο εύκολα να ξεπεράσουν τις δυνάμεις συγκράτησης (λόγω αρχών και ηθικής, φόβο κοινωνικής κατακραυγής κτλ), δηλαδή τις αναστολές. Η νομιμοποίηση της εικονικής παιδικής πορνογραφίας εμποδίζει την ικανότητα της κυβέρνησης να καταπολεμήσει αποτελεσματικά τη χρήση των πραγματικών παιδιών στην πορνογραφία.¹³³ Οι δράστες - παιδόφιλοι, χρησιμοποιούν συχνά το υλικό αυτό, προκειμένου να ωθήσουν ανήλικους σε πρωτογενή παραγωγή υλικού παιδικής πορνογραφίας.¹³⁴ Μέσα από εκτενή μαρτυρία εμπειρογνομόνων παιδικής πορνογραφίας, το Κογκρέσο διαπίστωσε ότι οι δράστες σεξουαλικών εγκλημάτων σε βάρος παιδιών θα μπορούσαν να χρησιμοποιούν, εξίσου αποτελεσματικά με τις εικόνες πραγματικών παιδιών, υπολογιστικές αναπαραστάσεις απεικονίσεων παιδικής σεξουαλικής δραστηριότητας για να εξαλείψουν τις αναστολές στη σεξουαλική συμπεριφορά¹³⁵. Δηλαδή, ένας παιδόφιλος μπορεί, προβάλλοντας αθώες εικόνες που έχουν μετατραπεί σε εικόνες που εμπλέκονται σε σεξουαλική συμπεριφορά, να πείσει άλλα παιδιά να κάνουν σεξουαλικές πράξεις.

Στον αντίποδα, οι υπέρμαχοι της μη εγκληματοποίησης της εικονικής παιδικής πορνογραφίας, υποστηρίζουν ότι ο χαρακτηρισμός της παραγωγής, κατοχής και διακίνησης εικονικού υλικού ως εγκληματικών και αξιόποινων πράξεων, δεν επιτελεί τον σκοπό της προστασίας των ανηλίκων από τη σεξουαλική κακοποίηση, αφού δεν εμπλέκονται παιδιά. Η στοιχειοθέτηση εγκλήματος δημιουργίας, κατοχής και διαμοιρασμού εικονικού πορνογραφικού υλικού με εικονικούς ανηλίκους θεωρείται ως μία έμμεση τιμώρηση του φρονήματος, μία εγκληματοποίηση της καλλιτεχνικής φαντασίας, λαμβάνοντας υπόψιν ότι η σεξουαλική έλξη προς ένα παιδί, από μόνη της, δεν αποτελεί έγκλημα. Χαρακτηριστική της απόψεως αυτής ήταν η απόφαση του Ανώτατου

¹³² Marshall W. L., «Revisiting the use of pornography by sexual offenders: Implications for theory and practice», *Journal of Sexual Aggression*, 6:1-2, 2000, σελ.67-77

¹³³ Anderson W., «Criminalizing "Virtual" Child Pornography Under the Child Pornography Prevention Act: Is it Really What it "Appears to Be?"», 35 *U. Rich. L. Rev.*, 2001, σελ 393-421, ηλεκτρονικά διαθέσιμο <https://scholarship.richmond.edu/lawreview/vol35/iss2/6>

¹³⁴ McCabe K., Gregory S., «Recognizing the illegal activities of computer users», *Social Science Computer Review*, 16 (4), 1998, σελ. 419-422

Βλ. περισσότερα: Sykas S., «Digital crime and crime within a digital environment: The child pornography case», *Homo Virtualis* 2(1), 2019, σελ. 57-62

¹³⁵ Wade T. Anderson, ο.π, 2002, σελ. 417

Δικαστηρίου των ΗΠΑ, στη νομική υπόθεση No. 00-795 «John David Ashcroft, Attorney General, et al., Petitioners v. The Free Speech Coalition, et al»,¹³⁶ με την οποία, το 2002, κρίθηκε ότι η εξίσωση της νομικής ποινικής μεταχείρισης της παιδικής πορνογραφίας με την εικονική παιδική πορνογραφία κατά τον Νόμο «Child Pornography Prevention Act» του 1996, είναι αντισυνταγματική. Η απάντηση του Αμερικάνικου Ανώτατου Δικαστηρίου, στο επιχείρημα της κυβέρνησης ότι η εικονική παιδική πορνογραφία ενθαρρύνει τον παιδόφιλο να κακοποιήσει παιδιά, ήταν ότι ο εν λόγω ισχυρισμός έχει ως «*διανοητικό ισοδύναμο τον ισχυρισμό ότι ο Ρωμαίος και η Ιουλιέτα ενθαρρύνουν τους εφήβους να αυτοκτονήσουν και για αυτό τον λόγο θα έπρεπε να μη διδάσκεται στα σχολεία*». Επίσης, κατά το ημεδαπό δίκαιο και σύμφωνα με το άρθρο 7 παρ.1 του Συντάγματος,¹³⁷ απαραίτητη προϋπόθεση για την επιβολή ποινικού κολασμού είναι η στοιχειοθέτηση εγκλήματος. Αναλύοντας τα στοιχεία του άρθρου 14§1 ΠΚ¹³⁸ προϋπόθεση του εγκλήματος είναι η ύπαρξη πράξης ή παράλειψης, η οποία επιφέρει στον εξωτερικό κόσμο κάποια μεταβολή με κοινωνικό νόημα, πλήττει δηλαδή ένα έννομο αγαθό¹³⁹. Στην παρούσα περίπτωση, κανένα έννομο αγαθό δε θίγεται και κατά συνέπεια το άρθρο 348Α Π.Κ είναι αντίθετο προς το Σύνταγμα.

Είναι εμφανές, ότι η ανωτέρω αντιπαράθεση αποτελεί ένα **πολύπλοκο ζήτημα που περιλαμβάνει διάφορες φιλοσοφικές και νομικές ανησυχίες**. Στην Ελλάδα το εν λόγω υλικό θεωρείται **παράνομο ως έμμεση βλάβη στους ανήλικους**. Ψηφιακές εικόνες, οι οποίες απεικονίζουν ανήλικους σε ρητή σεξουαλική δραστηριότητα, δεν εξυπηρετούν κανένα δημόσιο αγαθό και δεν μπορεί να θεωρείται, κατά την άποψη της συγγράφουσας, ότι έχουν καλλιτεχνική αξία και αποτελούν έκφραση δημιουργικής φαντασίας που πρέπει να προστατευτεί. Άλλωστε, η προστασία των παιδιών είναι σημαντικότερης αξίας αγαθό από την προστασία της ελευθερίας της έκφρασης.

¹³⁶ <https://caselaw.findlaw.com/us-supreme-court/535/234.html>

¹³⁷ Άρθρο 7 παρ. 1. Συντάγματος
Έγκλημα δεν υπάρχει ούτε ποινή επιβάλλεται χωρίς νόμο που να ισχύει πριν από την τέλεση της πράξης και να ορίζει τα στοιχεία της.

¹³⁸ Άρθρο 14§1 ΠΚ «*Έγκλημα είναι πράξη, άδικη και καταλογιστή στο δράστη της, η οποία τιμωρείται από τον νόμο*».

¹³⁹ Χρυσόγονος Κ., «Ατομικά και Κοινωνικά Δικαιώματα», Εκδόσεις Νομική Βιβλιοθήκη, 3η έκδοση, Αθήνα, 2006, σελ.237

Εικόνα 8 <https://frogkun.com/2015/05/31/rape-and-child-abuse-in-the-world-of-grisaia/>

Στιγμιότυπα της ιαπωνικής σειράς *The Fruit of Grisaia* (μια σειρά από οπτικά μυθιστορήματα που δημιουργήθηκαν και δημοσιεύθηκαν στην Ιαπωνία το 2011 και αργότερα μεταφράστηκαν παγκοσμίως. Η σειρά εκτείνεται σε πλευρικές ιστορίες, anime και manga προσαρμογές. Στην εν λόγω σειρά προβάλλονται σκηνές παιδικής πορνογραφίας και αιμομιξίας- σκηνή πέντε λεπτών του ανήλικου πρωταγωνιστή που κακοποιείται στο μπάνιο από τη μεγαλύτερη αδερφή του.

Υλικό μη πραγματικών ανηλίκων που παράγεται με επεξεργασία υλικού- φωτογραφιών πραγματικών ανηλίκων

Η σημερινή τεχνολογία επιτρέπει να απεικονίζεται ανήλικος σε πορνογραφικές εικόνες χωρίς ποτέ να έχει εμπλακεί ο ίδιος σε σεξουαλική ή άσεμνη πράξη. Το στοιχείο παιδικής εικόνας του υλικού αυτού προέρχεται, συχνά, από τα κοινωνικά μέσα και τα ιστολόγια,¹⁴⁰ και προστίθεται σε υλικό πορνογραφικού περιεχομένου ενηλίκων με χρήση λογισμικών (λ.χ. photoshop, adobe κ.α). Φωτογραφίες που έχουν ληφθεί ή/και αναρτηθεί στο διαδίκτυο με τη συναίνεση των γονέων,

¹⁴⁰ <http://nationalpost.com/news/canada/photos-shared-on-pedophile-sites-taken-from-parents-social-media-accounts>.

μπορεί να αποθηκευτούν από κακόβουλους χρήστες, οι οποίοι στη συνέχεια τις χρησιμοποιήσουν για να δημιουργήσουν παιδική πορνογραφία.

Παρόλο που τα παιδιά τα οποία απεικονίζονται σε αυτές τις εικόνες **δεν** υφίστανται σεξουαλική κακοποίηση κατά τη δημιουργία της εικόνας, μπορεί δυνητικά να υποστούν σημαντική βλάβη όταν δημοσιευτεί ή διαμοιραστεί το υλικό. Χαρακτηριστικά παρατίθεται ενδεικτική μαρτυρία θύματος η οποία αντλήθηκε από έκθεση -έρευνα βασισμένη σε πληροφορίες που συλλέχθηκαν από συνεντεύξεις εικοσιπέντε θυμάτων από διάφορες περιοχές του Ηνωμένου Βασιλείου, της Αυστραλίας και της Νέας Ζηλανδίας και ειδικών που σχετίζονται με αυτή τη μορφή εγκληματικότητας (αστυνομικούς, νομοθέτες, δικηγόρους και οργανισμούς στήριξης των θυμάτων), σύμφωνα με την οποία η Σ...Α αναφέρει: *«Κάποιος μου είχε στείλει ένα email λέγοντας: «Είσαι σίγουρη πως θες αυτά να βρίσκονται στο διαδίκτυο;. Και βλέπω μπροστά μου διάφορες φωτογραφίες με ακραίο σεξουαλικό περιεχόμενο, βλέπω το πρόσωπό μου σε αυτές τις εικόνες και το όνομά μου να αναγράφεται από κάτω... Αλλά όλο αυτό ήταν αποτέλεσμα photoshop. Ο άνθρωπος αυτός είχε προφανώς δει τις φωτογραφίες μου στο Facebook και μέσω επεξεργασίας έβαλε το πρόσωπό μου σε κάποιες εικόνες σκληρής πορνογραφίας αναρτώντας αυτές στο διαδίκτυο, θέτοντας ως φωτογραφία προφίλ στον ιστότοπο που είχαν αναρτηθεί, την ίδια με αυτή που διατηρούσα στο Facebook. Άνετα θα μπορούσε να με είχε αναγνωρίσει οποιοσδήποτε» και συνεχίζει με αναφορά σε εργαζόμενο στην υποστήριξη θυμάτων ο οποίος ανέφερε ότι: «Από τη στιγμή που αυτή είναι μία δική σου φωτογραφία, τότε η πράξη αυτή ανάγεται σε κακοποίηση».*

Υλικό μη πραγματικών ανηλίκων, που παράγεται με επεξεργασία υλικού- φωτογραφιών ενηλίκων

Η σημερινή τεχνολογία επιτρέπει την παραγωγή υλικού παιδικής πορνογραφίας **χωρίς ποτέ** να έχει εμπλακεί ανήλικος σε σεξουαλική ή άσεμνη πράξη. Το στοιχείο παιδικής εικόνας του υλικού προκύπτει από επεξεργασία φωτογραφιών ενηλίκων. Και στην περίπτωση αυτή κανένας ανήλικος δεν υφίσταται σεξουαλική κακοποίηση κατά τη δημιουργία της εικόνας.

Για τον λόγο αυτό, σε συνδυασμό με την άποψη ότι με τον τρόπο αυτό οι εν δυνάμει δράστες ικανοποιούν τις σεξουαλικές τους ορέξεις χωρίς να τίθενται σε κίνδυνο παιδιά, υποστηρίζεται η αποεγκληματοποίηση του πορνογραφικού αυτού υλικού. Ωστόσο, από την αντίθετη άποψη η

ελεύθερη κυκλοφορία τέτοιου υλικού ενδέχεται να προκαλέσει ανάλογες επιθυμίες στους ενήλικους θεατές.

Σύμφωνα με τη θέση της συγγράφουσας η αποεγκληματοποίηση τέτοιων εικόνων μειώνει την απαξία του ειδεχθούς εγκλήματος της σεξουαλικής κακοποίησης ανηλίκων. Το υλικό που παράγεται με αυτό το τρόπο είναι ιδιαίτερα αληθοφανές. Δεν νοείται νόμιμη δημιουργία και κυκλοφορία τόσο αληθοφανούς υλικού.

Υλικό ενηλίκου, που εμφανίζεται και συμπεριφέρεται ως ανήλικος

Στις περιπτώσεις αυτές το απεικονιζόμενο πρόσωπο είναι ενήλικο, αλλά μοιάζει με ανήλικο ως προς τα χαρακτηριστικά του, το σωματότυπό του ή/και την συμπεριφορά του. Αφού το απεικονιζόμενο άτομο είναι ενήλικο, δεν υφίσταται σεξουαλική κακοποίηση κάποιος ανήλικος. Ωστόσο, όταν σκοπός της προστασίας είναι εν γένει η ανηλικότητα, τέτοιο υλικό θα μπορούσε να τους παρασύρει σε σεξουαλική θυματοποίηση- σεξουαλική εκμετάλλευση και ιδίως όταν πρόκειται για ανήλικους στο όριο της σεξουαλικής αυτοδιάθεσης όπου η θέαση τέτοιου υλικού μπορεί να χρησιμοποιηθεί από ενήλικους δολίως για να ωθήσουν ανήλικους σε σεξουαλικές πράξεις. Άλλωστε, από ερευνητικά δεδομένα¹⁴¹ προκύπτει ότι ο μεγαλύτερος καταναλωτής πορνογραφικού υλικού στο διαδίκτυο είναι παιδιά ηλικίας 12-17 ετών τα οποία βλέπουν το υλικό εντός της οικίας τους.

Υλικό ανηλίκου, που εμφανίζεται και συμπεριφέρεται ως ενήλικος

Στις περιπτώσεις αυτές το απεικονιζόμενο πρόσωπο είναι ανήλικο, αλλά μοιάζει με ενήλικο προς τα χαρακτηριστικά του, το σωματότυπό του ή/και δηλώνει ότι είναι ανήλικο. Αφού το απεικονιζόμενο άτομο είναι ανήλικο, τότε, εάν δεν βρίσκεται σε ηλικία ικανή για συναίνεση, υφίσταται σεξουαλική κακοποίηση. Σε κάθε περίπτωση, το οπτικοακουστικό υλικό αποτελεί υλικό παιδικής πορνογραφίας. Η τιμωρία ή όχι του δράστη είναι ζήτημα καταλογισμού για την οποία θα αποφανθεί η δικαιοσύνη κατά την αποδεικτική διαδικασία.

- ✓ Εν κατακλείδι και έχοντας ως δεδομένο ότι η πορνογραφία ανηλίκων δεν προσβάλλει μόνον την προσωπικότητα του συγκεκριμένου ανηλίκου που κακοποιείται, αλλά **αφορά εν γένει το**

¹⁴¹ Quinn J., Forsyth G., «Describing sexual behavior in the era of the Internet: A typology for empirical research», *Deviant Behavior*, 26:3, 2005, σελ. 191-207.

σύνολο των ανηλίκων οι οποίοι ερχόμενοι σε επαφή (μέσω θέασης) με το υλικό αυτό στο διαδίκτυο καθώς θα μπορούσαν να παρασυρθούν και να γίνουν στο μέλλον και οι ίδιοι θύματα ή δράστες σεξουαλικής εκμετάλλευσης (ό.π θεωρία κοινωνικής μάθησης), ορθά εγκληματοποιούνται όλες οι ανωτέρω παρεκκλίνουσες συμπεριφορές και εντάσσονται στη ρύθμιση του άρθρου 348Α ΠΚ, καθώς η απειλή ποινής ενδέχεται να λειτουργήσει αποτρεπτικά για την παραγωγή και κατοχή πορνογραφικού υλικού πραγματικών παιδιών.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6- ΔΡΑΣΤΕΣ, ΠΑΡΑΒΑΤΕΣ ΚΑΙ ΘΥΜΑΤΑ

6.1 Ενήλικοι Δράστες σεξουαλικών αδικημάτων σε βάρος ανηλίκων μέσω διαδικτύου

Παιδοφιλία και Δράστες σεξουαλικών αδικημάτων σε βάρος ανηλίκων μέσω Διαδικτύου

Παρατηρείται ανομοιογένεια στη σκιαγράφηση του προφίλ των δραστών καθώς διαφέρει ουσιωδώς η παράνομη συμπεριφορά τους. Έτσι, λ.χ. συχνά οι δράστες της πορνογραφίας ανηλίκων χαρακτηρίζονται (ιδίως από τα ΜΜΕ) ως «παιδόφιλοι», χωρίς να ερευνάται εάν επιθυμούσαν ή όχι την κλιμάκωση σε φυσική σεξουαλική κακοποίηση ανηλίκων, εάν αρκούνταν αποκλειστικά και μόνο από την παρακολούθηση υλικού για την ικανοποίησή τους ή εάν κατείχαν υλικό και το διαμοίραζαν αποκλειστικά και μόνο για οικονομικούς λόγους χωρίς να έλκονται σεξουαλικά από αυτό. Άλλωστε μπορεί κάποιος να διαπράξει μια σεξουαλική πράξη με ένα παιδί αλλά να μην είναι παιδόφιλος. Γενικά, παιδόφιλος είναι ο ενήλικος που σεξουαλικά προσελκύεται από παιδιά. Αφορά τη σεξουαλική προτίμηση και πρέπει να εξεταστεί ανεξάρτητα από το σεξουαλικό αδίκημα. Η παιδοφιλία είναι μια κλινική διάγνωση που συνήθως γίνεται από ψυχίατρο ή ψυχολόγο. Σύμφωνα με τα διαγνωστικά κριτήρια κατά DSM-IV του Διαγνωστικού και Στατιστικού Εγχειρίδιου των Ψυχικών Διαταραχών¹⁴² ένας παιδόφιλος είναι ένα άτομο που φαντασιώνεται και διεγείρεται σεξουαλικά με σεξουαλικές εμπειρίες με παιδιά προεφηβικής ηλικίας (συνήθως κάτω των 13 ετών), για μία περίοδο τουλάχιστον 6 μηνών.

¹⁴² Guze S., «Diagnostic and Statistical Manual of Mental Disorders», 4th ed. (DSM-IV), American Journal of Psychiatry, 1995, 152:8, σελ. 1228-1228

Παιδοφιλία λοιπόν ορίζεται ως «επαναλαμβανόμενες και επίμονες σεξουαλικές τάσεις και φαντασιώσεις που αφορούν σεξουαλική δραστηριότητα με παιδιά». Ο δράστης πρέπει να είναι τουλάχιστον 16 ετών και 5 χρόνια μεγαλύτερος από το παιδί. Οι παιδόφιλοι συνήθως αναφέρουν ότι η έλξη τους για τα παιδιά αρχίζει κατά το χρόνο της εφηβείας. Ωστόσο, σεξουαλική έλξη ενηλίκων προς παιδιά, ενδέχεται να προκύψει και μετά την εφηβεία, ίσως και αρκετά αργότερα κατά την ζωή τους¹⁴³.

Ωστόσο, με βάση τον ανωτέρω χαρακτηρισμό, παιδόφιλος μπορεί να είναι άτομο που έχει φαντασίωση αλλά δεν έχει διαπράξει σεξουαλικό αδίκημα, ενώ αντίθετα δεν μπορεί να είναι το άτομο που έχει κακοποιήσει σεξουαλικά ένα παιδί αλλά δεν έχει τέτοιες φαντασιώσεις και επιθυμίες.

Κατά συνέπεια, **τα κριτήρια του DSM εμφανίζεται να μην ανταποκρίνονται στην ουσία των αδικημάτων** και ο χαρακτηρισμός “παιδόφιλος” να είναι αδόκιμος για την περιγραφή των σεξουαλικών αδικημάτων σε βάρος ανηλίκων μέσω διαδικτύου. Για τον λόγο αυτό, προτιμάται ο όρος «child molester» ή παιδικός σεξουαλικός παραβάτης «child sex offender» αναφορικά με το άτομο που κακοποιεί σεξουαλικά παιδιά και «Groomer» για το άτομο που διαπράττει cyber sexual grooming (CSG).

Οι δράστες διαδικτυακών σεξουαλικών εγκλημάτων σε βάρος ανηλίκων, είναι πιο ορθό να κατηγοριοποιούνται, σύμφωνα με το επίπεδο της προσωπικής επαφής που επιδιώκουν με τα θύματά τους. Έτσι, λ.χ. υπάρχουν α) αυτοί που συλλέγουν διαδικτυακό υλικό σεξουαλικής εκμετάλλευσης ανηλίκων για προσωπική τους χρήση και οι οποίοι έχουν σεξουαλικές φαντασιώσεις με ανήλικους και πολλές φορές επικοινωνούν με άλλους χρήστες παρόμοιου υλικού, β) αυτοί που παρουσιάζονται στα θύματά τους ως συνομήλικοι επιδιώκοντας στη συνέχεια ερωτική συνεύρεση μαζί τους, αλλά υπάρχουν και γ) αυτοί που συγκεντρώνουν υλικό και το διανέμουν με σκοπό την αποκόμιση χρηματικών ποσών, χωρίς να έχουν οι ίδιοι σεξουαλικές προτιμήσεις για ανηλίκους¹⁴⁴.

¹⁴³ Freund K., Kuban M. «Toward a testable developmental model of pedophilia: the development of erotic age preference», Child Abuse & Neglect, Volume 17, Issue 2, 1993, σελ. 315-324.

¹⁴⁴ Βλ. αναλυτικά για τις κατηγοριοποιήσεις: Κιούπης Δ.-Ιωαννίδου Α, «Η παιδική πορνογραφία στο διαδίκτυο», Νομική Βιβλιοθήκη, Αθήνα, 2007, σελ. 21 επ

Εν γένει, σύμφωνα με ερευνητικά δεδομένα¹⁴⁵ το πιο κοινό χαρακτηριστικό στο προφίλ τόσο των παιδόφιλων όσο και των δραστών που παρακολουθούν, διανέμουν ή παράγουν υλικό σεξουαλικής εκμετάλλευσης ανηλίκων μέσω διαδικτύου ή αποπλανούν παιδιά, είναι ότι **ανήκουν στην ανδρική κοινότητα**. Χωρίς βέβαια αυτό να απορρίπτει περιπτώσεις όπου δράστες είναι γυναίκες και ιδίως όταν ο στόχος της εκμετάλλευσης είναι η αποκόμιση οικονομικού οφέλους. Χαρακτηριστικά, αναφέρεται¹⁴⁶ η πρόσφατη υπόθεση σύλληψης αλλοδαπής από τη Διεύθυνση Δίωξης Ηλεκτρονικού Εγκλήματος για κατάχρηση ανηλίκων σε ασέλγεια και πορνογραφία ανηλίκων, μέσω διαδικτύου. Οι δράστες μπορεί να είναι ετεροφυλόφιλοι, ομοφυλόφιλοι ή αμφιφυλόφιλοι. Κάποιοι μπορεί να είναι παντρεμένοι και να έχουν παιδιά¹⁴⁷.

Γενικά, τα σεξουαλικά εγκλήματα σε βάρος ανηλίκων διαπράττονται από γνωστούς παραβάτες, η πλειονότητα των οποίων είναι άνδρες¹⁴⁸. Αυτό το ανδρικό μονοπώλιο ισχύει ανεξάρτητα από το αν τα θύματα είναι άνδρες ή γυναίκες. Οι ανήλικοι διατρέχουν τον κίνδυνο να υποστούν σεξουαλική κακοποίηση από ενήλικες, κυρίως άνδρες, αλλά και γυναίκες σε θέσεις εξουσίας σε χώρους όπου κινούνται όπως λ.χ. σχολεία, σύλλογοι, εκκλησιαστικοί και αθλητικοί χώροι. (Wurtele, 2012α¹⁴⁹). Οι ανήλικοι μπορούν επίσης να γίνουν θύματα κατά τη χρήση τεχνολογιών πληροφοριών και επικοινωνιών (ΤΠΕ). Το διαδίκτυο χρησιμοποιείται από ενήλικες για τη

¹⁴⁵ Durham A., «Young men surviving child sexual abuse: Research stories and lessons for therapeutic practice», Chichester, John Wiley & Sons Inc, New York, 2003

Finkelhor D., «The international epidemiology of child sexual abuse», Child Abuse and Neglect, 18 (5), 1994, σελ. 409-417

Grubin D., «Sex offending against children: Understanding the risk», Police Research Series Paper 99, London: Home Office, 1998

¹⁴⁶http://www.astynomia.gr/index.php?option=ozo_content&lang=%27..%27&perform=view&id=87216&Itemid=2288&lang=

¹⁴⁷ Murray J. B., «Psychological Profile of Pedophiles and Child Molesters», The Journal of Psychology, 134(2), 2000, σελ 220.

¹⁴⁸ Finkelhor D., Hammer H., Sedla A.J., «Sexually Assaulted Children: National Estimates and Characteristics», Juvenile Justice Bulletin – NCJ214383, Washington, DC: US Government Printing Office, 2008, σελ. 1-12, ηλεκτρονικά διαθέσιμο <https://www.ncjrs.gov/pdffiles1/ojjdp/214383.pdf>

¹⁴⁹ Wurtele, S.K., «Preventing the sexual exploitation of minors in youth-serving organizations», Children and Youth Services Review, Elsevier, 34(12), 2012, σελ 2442-2453.

δημιουργία, τη συλλογή και την ανταλλαγή υλικού σεξουαλικής εκμετάλλευσης ανηλίκων, αλλά παράλληλα αποτελεί δίαυλο επικοινωνίας με ανηλίκους, με απώτερο σκοπό τη φυσική σεξουαλική επαφή.^{150 151}

6.2 Ανήλικοι παραβάτες σεξουαλικών αδικημάτων

Μορφές σεξουαλικής κακοποίησης ανηλίκων από ανηλίκους μέσω διαδικτύου

Σεξουαλική κακοποίηση ανηλίκων από ανήλικους ορίζεται όταν ένας ανήλικος ηλικίας **δώδεκα έως δεκαογτώ ετών**, εμπλέκεται σε ανεπιθύμητη και επιθετική σεξουαλική δραστηριότητα με παιδί υπό το καθεστώς της απειλής, με σκοπό τη σεξουαλική διέγερση ή ικανοποίηση του. Μπορεί να πάρει διάφορες μορφές όπως ηδονοβλεψία, θωπεία στα γεννητικά όργανα, επίδειξη των γεννητικών οργάνων, έκθεση σε πορνογραφικό υλικό, ασέλγεια και βιασμό. Ο σκοτεινός αριθμός της σεξουαλικής παραβατικότητας ανηλίκων είναι υψηλός καθώς σε μεγάλο βαθμό, το φαινόμενο είναι, συχνά, άδηλο. Οι ανήλικοι εκτίθενται σε σεξουαλικές εικόνες καθημερινά μέσω τηλεοπτικών προγραμμάτων, ταινιών, βιντεοπαιχνιδιών, διαφημίσεων στο διαδίκτυο κτλ. Από έρευνα που έγινε σε επίπεδο ΕΕ με συνεντεύξεις παιδιών (συγκεκριμένα ελήφθησαν 25.142 συνεντεύξεις) ηλικίας από 11 έως 16 ετών, προέκυψε έκθεση σε σεξουαλικό περιεχόμενο στο διαδίκτυο σε ποσοστό 15% των ανηλίκων¹⁵². Αυτός ο όγκος πληροφοριών σεξουαλικής φύσεως, ενδέχεται να προκαλέσει σύγχυση και να εξάψει την περιέργεια των ανηλίκων για πειραματισμό, που ενδεχομένως να οδηγήσει σε τέλεση σεξουαλικών αδικημάτων. Σε πολλές περιπτώσεις σεξουαλικών εγκλημάτων, οι ανήλικοι βρίσκονται σε σύγχυση ή θέλουν να μιμηθούν τις εικόνες που βλέπουν. Έρευνα σχετικά με την ακούσια έκθεση των νέων στην πορνογραφία μέσω δικτύων κοινής χρήσης αρχείων (Peer-

¹⁵⁰ Wurtele S.K., «Preventing cyber sexual solicitation of adolescents», Alexander, R. (Ed.), Research and Practices in Child Maltreatment Prevention, vol. 1. STM Learning, Inc., St. Louis, MO, 2017, σελ 361–393

¹⁵¹ Wurtele S.K., Miller-Perrin C, «Preventing technology-initiated sexual victimization of youth: a developmental perspective», Kenny, M.C. (Ed.), Sex Education: Attitude of Adolescents, Cultural Differences and Schools' Challenges. Nova, New York, 2014, σελ 147–175.

¹⁵² Ευρωπαϊκή έρευνα του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου Dalla Pozza V., Di Pietro A., Morel S., Psaila E., «Cyber bullying among young people», European Parliament, Directorate - General for Internal Policies, Policy Department C on Citizens Rights and Constitutional Affairs, LIBE Committee, 2016, σελ. 28, ηλεκτρονικά διαθέσιμο [http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2016/571367/IPOL_STU\(2016\)571367_EN.pdf](http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2016/571367/IPOL_STU(2016)571367_EN.pdf)

to-Peer), κατέληξε ότι το σεξουαλικό υλικό μπορεί να επηρεάσει τις ηθικές αξίες, τη σεξουαλική δραστηριότητα και τη σεξουαλική στάση ανηλίκων, συμπεριλαμβανομένης της στάσης τους απέναντι στη σεξουαλική βία¹⁵³.

Αναφορικά με το αντικείμενο μελέτης της παρούσας εργασίας και τις μορφές εγκλημάτων που εξετάζονται, **σεξουαλική κακοποίηση ανηλίκων από ανηλίκους μέσω διαδικτύου διαπράττεται όταν πραγματοποιείται καταγραφή γυμνής εικόνας ή σεξουαλικής δραστηριότητας ετέρου ανηλίκου σε βίντεο ή φωτογραφικό υλικό**. Όταν ένας έφηβος κατέχει ή διαμοιράζει γυμνή εικόνα ανηλίκου, όπως αναλύθηκε προηγουμένως, θεωρείται «παιδική πορνογραφία», ακόμα και εάν γίνεται με τη συναίνεση του θύματος. Πολλές περιπτώσεις σεξουαλικής εκμετάλλευσης είναι, στην πραγματικότητα, συνέπεια του «sexting». Το «Sexting», δηλαδή η ανταλλαγή σεξουαλικών μηνυμάτων / εικόνων μέσω κινητού τηλεφώνου ή διαδικτύου, αποτελεί αναγνωρισμένη μορφή εκφοβισμού στον κυβερνοχώρο¹⁵⁴. Όπως, αναλύθηκε ανωτέρω (βλ. 5.3), αναφορικά με το sexting, πολλοί ανήλικοι **αγνοούν ότι διαπράττουν διαδικτυακό σεξουαλικό αδίκημα** όταν α) βιντεοσκοπούν άλλους ανηλίκους σε άσεμνες πράξεις ή γυμνές εικόνες αυτών και β) κατέχουν ή γ) ανταλλάσσουν το υλικό αυτό. Καθώς, όπως παρουσιάστηκε, το πλήθος των εφήβων που κάνουν sexting δε θεωρούν τη συμπεριφορά ως παράνομη, η **εκδήλωση παραβατικής συμπεριφοράς δεν μπορεί να σχετισθεί με εκούσια λήψη απόφασης παράβασης του νόμου και τυχόν απουσία κοινωνικού ελέγχου ή αυτοελέγχου**.

6.3 Προφίλ των Σεξουαλικά Κακοποιημένων Παιδιών - Χαρακτηριστικά που ευνοούν την θυματοποίηση -σεξουαλική εκμετάλλευση ανηλίκων μέσω διαδικτύου

Σύμφωνα με μελέτη από το Internet Watch Foundation (IWF) με τίτλο “Online Child Sexual Exploitation: Examining the Distribution of Captures of Live-streamed Child Sexual Abuse”, αναφορικά με την live-streaming σεξουαλική κακοποίηση ανηλίκων, μέσω webcams, tablets και κινητών τηλεφώνων, εντοπίστηκαν, σε χρονική περίοδο τριών μηνών, άνω των δύο χιλιάδων (συγκεκριμένα **2.082**) αποτελεσμάτων- εικόνες και βίντεο σεξουαλικής κακοποίησης παιδιών σε

¹⁵³ Greenfield P., «Inadvertent Exposure to Pornography on the Internet: Implications of Peer-to-Peer File-Sharing Networks for Child Development and Families» Journal of Applied Developmental Psychology, Volume 25, Issue 6, 2004, σελ. 741-750

¹⁵⁴ Dalla Pozza V., Di Pietro A., Morel S., Psaila E., ο.π, 2016, σελ. 40.

ζωντανή σύνδεση. Το 98% των εικόνων που βρέθηκαν ήταν παιδιά ηλικίας **μέχρι δεκατριών ετών**. Μάλιστα, το μικρότερο θύμα ήταν μόλις **τριών ετών**.

Τα σημαντικότερα πορίσματα της μελέτης ήταν τα ακόλουθα:

- ✓ **Το 96% των θυμάτων ήταν κορίτσια.**
- ✓ Το 96% των περιπτώσεων αφορούσε ένα παιδί μόνο του, σε έναν χώρο εντός οικίας.
- ✓ Το 18% των περιπτώσεων κατηγοριοποιήθηκε ως κατηγορία Α, η οποία περιλαμβάνει το βιασμό και τα σεξουαλικά βασανιστήρια των παιδιών.
- ✓ Το 40% των περιπτώσεων κατηγοριοποιήθηκε ως κατηγορία Α ή Β, η οποία υποδηλώνει σοβαρή σεξουαλική κακοποίηση.

Για την εκτίμηση των ποσοστών αυτών αξίζει να αναφερθεί ότι, σύμφωνα με την ίδια έρευνα, κάθε επτά λεπτά προβάλλονται σε κάποια ιστοσελίδα νέες εικόνες παιδιών που κακοποιούνται σεξουαλικά. Το 2017 εντοπίστηκαν 78.589 διευθύνσεις που περιείχαν εικόνες σεξουαλικής κακοποίησης, κυρίως στις Κάτω Χώρες, στις Ηνωμένες Πολιτείες, στον Καναδά, στη Γαλλία και στη Ρωσία.¹⁵⁵ Αξιοσημείωτα είναι και τα αποτελέσματα δύο μελετών που δημοσιεύθηκαν τον Μάρτιο του 2018. Η πρώτη μελέτη αφορά την παραγωγή και εμπορία εικόνων σεξουαλικής εκμετάλλευσης ανηλίκων, όπου απεικονίζουν προσδιορισμένα θύματα. Η έρευνα αυτή βασίζεται σε δεδομένα που συλλέγονται από το πρόγραμμα αναγνώρισης θυμάτων παιδιών του Εθνικού Κέντρου για τα Εξαφανισμένα και Κακοποιημένα Παιδιά-National Center for Missing and Exploited Children- NCMEC¹⁵⁶, με έδρα στις Η.Π.Α ¹⁵⁷. Η δεύτερη μελέτη αφορά τα παγκόσμια περιστατικά όπου τα θύματα δεν έχουν αναγνωρισθεί στο υλικό σεξουαλικής εκμετάλλευσης και βασίζεται σε δεδομένα από το παγκόσμιο σύστημα της Interpol¹⁵⁸.

¹⁵⁵ <https://www.pbc2019.org/protection-of-minors/child-abuse-on-the-global-level>

¹⁵⁶ <http://www.missingkids.com/theissues/sexualabuseimagery>

¹⁵⁷ http://www.missingkids.com/content/dam/missingkids/pdfs/ncmec-analysis/Production%20and%20Active%20Trading%20of%20CSAM_ExecutiveSummary.pdf

¹⁵⁸ ECPAT International and INTERPOL, «Towards a global indicator on unidentified victims in child sexual exploitation material», 2018, <http://www.ecpat.org/wp-content/uploads/2018/03/TOWARDS-A-GLOBAL-INDICATOR-ON-UNIDENTIFIED-VICTIMS-IN-CHILD-SEXUAL-EXPLOITATION-MATERIAL-Summary-Report.pdf>

Παρακάτω παρατίθενται βασικά ευρήματα από αυτές τις δύο μελέτες:

- ✓ *Στη συντριπτική πλειοψηφία του υλικού εμφανίζονται κορίτσια*
- ✓ *Τα προεφηβικά παιδιά έχουν τον μεγαλύτερο κίνδυνο θυματοποίησης*
- ✓ *Όταν τα αγόρια είναι θύματα, είναι πολύ πιο πιθανό από τα κορίτσια να υποβάλλονται σε πιο έκδηλη κατάχρηση.*
- ✓ *Κατά μέσο όρο τα αγόρια που απεικονίζονται είναι νεότερα από τα κορίτσια και είναι πιο πιθανό να μην έχουν φτάσει στην εφηβική ηλικία*

Σύμφωνα με τη γραφική απεικόνιση των δεδομένων του INHOPE, από το 2017 το ποσοστό των θυμάτων ηλικίας μεταξύ 3 και 13 ετών έχουν αυξηθεί. Το ποσοστό των κοριτσιών φαίνεται να έχει μειωθεί πλην όμως εξακολουθούν να αντιπροσωπεύουν την πλειοψηφία των θυμάτων που απεικονίζονται στο υλικό σεξουαλικής εκμετάλλευσης ανηλίκων (κατά το πρώτο εξάμηνο του 2019 βλέπουμε ότι πάνω από το 90% των θυμάτων που απεικονίζονται στο *Child Sexual Abuse Material -CSAM είναι κορίτσια*) (Βλ. **Παράρτημα III**).

Η **Ιαπωνία** κατέχει την πρώτη θέση στην **παραγωγή πρωτότυπου υλικού σεξουαλικής κακοποίησης ανηλίκων**, το οποίο διοχετεύεται σε όλον τον κόσμο. Η πλειοψηφία των ταινιών που διακινούνται στο διαδίκτυο με παιδική πορνογραφία παρουσιάζουν παιδιά που κατάγονται από Ασία, Αφρική και Λατινική Αμερική ενώ οι ενήλικοι άνδρες που τα κακοποιούν φαίνεται να προέρχονται τις περισσότερες φορές από την Ευρώπη και τις ΗΠΑ. Η παραγωγή γίνεται επίσης σε χώρες όπως οι Φιλιππίνες, η Ινδία, το Βιετνάμ.

Αναφορικά με τις υποθέσεις **Sextortion** σύμφωνα με στοιχεία του οργανισμού NCMEC (National Center for Missing and Exploited Children), το 78 % των καταγγελιών αφορούν κορίτσια και η ηλικία του συνόλου των θυμάτων είναι από 8-17 ετών.¹⁵⁹

Αναφορικά με υποθέσεις **Grooming**, πιο ευάλωτοι σε σεξουαλικά εγκλήματα μέσω του Διαδικτύου είναι οι έφηβοι που δεν έχουν κατασταλάξει αναφορικά με τη σεξουαλικότητά τους, λόγω της συχνότητας με την οποία πραγματοποίησαν αναζήτηση σε ιστοτόπους που σχετίζονται

¹⁵⁹ missingkids.org/theissues/sextortion

με το σεξ. Όπως βρέθηκε από έρευνα του Wolak et al. (2008¹⁶⁰), οι παραβάτες στο διαδίκτυο εκμεταλλεύονται τη σεξουαλική σύγχυση και τις ανασφάλειες για τον σεξουαλικό τους προσανατολισμό.

ΜΕΡΟΣ Γ

ΑΝΤΕΓΚΛΗΜΑΤΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ- Η ΚΑΤΑΠΟΛΕΜΗΣΗ ΤΟΥ ΦΑΙΝΟΜΕΝΟΥ ΝΟΜΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΚΑΙ ΜΕΣΑ ΠΡΟΛΗΨΗΣ ΚΑΙ ΚΑΤΑΣΤΟΛΗΣ

Στο τρίτο μέρος θα παρουσιασθεί η νομοθετική ρύθμιση της σεξουαλικής εγκληματικότητας σε βάρος ανηλίκων μέσω διαδικτύου, όπως διαμορφώθηκε σήμερα μετά από τις τροποποιήσεις. Επιπρόσθετα, δεδομένου ότι ως αντεγκληματική πολιτική ορίζεται το σύνολο των διαδικασιών μέσω των οποίων το κοινωνικό σώμα οργανώνει τις απαντήσεις του στο εγκληματικό φαινόμενο, θα παρουσιασθούν οι τρόποι καταπολέμησης αυτής της μορφής εγκληματικότητας, τόσο από πλευράς πρόληψης όσο και από πλευράς καταστολής. Τέλος, θα παρατεθούν τα εθνικά δεδομένα, όπως εξήχθησαν από τις ανοιχτές πηγές της αρμόδιας για την πρόληψη και καταστολή εθνικής Υπηρεσίας ήτοι της Διεύθυνσης Δίωξης Ηλεκτρονικού Εγκλήματος της Ελληνικής Αστυνομίας.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 7- Η ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΗ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ ΤΗΣ ΔΙΑΔΙΚΤΥΑΚΗΣ ΣΕΞΟΥΑΛΙΚΗΣ ΕΓΚΛΗΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑΣ ΣΧΕΤΙΖΟΜΕΝΗΣ ΜΕ ΑΝΗΛΙΚΟΥΣ

Η σεξουαλική εκμετάλλευση παιδιών δε συνιστούσε πάντοτε έγκλημα αλλά επιτρεπτή ομοφυλοφιλία, η οποία ορίζεται ως *η τάση αναζήτησης αισθησιακών απολαύσεων μέσω της σωματικής επαφής κατά προτίμηση με ομοφύλους*¹⁶¹. Πολλές ελληνικές αγγειογραφίες απεικονίζουν ενήλικες άνδρες να ψηλαφούν, να εναγκαλίζονται ή να προχωρούν σε

¹⁶⁰ Wolak J., Finkelhor D., Mitchell K.J., Ybarra M.L., «Online “predators” and their victims: myths, realities, and implications for prevention and treatment», *The American psychologist*, Vol. 63 (2), 2010, σελ. 111-12

¹⁶¹ Δημόπουλος Χ, ο.π, 2006, σελ. 147

σεξουαλικές πράξεις με νεότερους. Στα νομοθετικά κείμενα της πρώιμης βυζαντινής περιόδου εντάχθηκε στα βαριά εγκλήματα και με νόμο του Κωνσταντίνου Α' καθιερώθηκε η θανατική ποινή σε βάρος των παιδεραστών. Η θανατική ποινή διατηρήθηκε και στη νομοθεσία των Ισαύρων. Στο Εκλογάδιον, το όριο απαλλαγής του δράστη από την επιβολή θανατικής ποινής ανήλθε στα 15 έτη, αλλά επιβλήθηκε παράλληλα η ελαφρότερη ποινή μαστίγωσης και εγκλεισμού σε μονή¹⁶².

Στις ημέρες μας, η νομοθετική απαγόρευση της παιδικής σεξουαλικής εκμετάλλευσης αποτελεί «παλιό» κεκτημένο, με μια σειρά διεθνών και ευρωπαϊκών συμβάσεων. Βέβαια, οι νομοθετικές ρυθμίσεις των έννομων τάξεων, κατά κανόνα, ακολουθούν τις καταστάσεις. Τα γεγονότα ωθούν και η έννομη τάξη έρχεται εκ των υστέρων να ρυθμίσει νομοθετικά τις καταστάσεις. Χαρακτηριστικό είναι ότι πριν από δύο δεκαετίες οι υφιστάμενες νομοθετικές ρυθμίσεις δεν επαρκούσαν για την καταπολέμηση του κυβερνοεγκλήματος ενώ στη σημερινή εποχή πλήθος χωρών έχουν νομοθετικές προβλέψεις που εστιάζουν σε αυτά τα εγκλήματα.

7.1 Διεθνές Νομικό Πλαίσιο

Σε διεθνές επίπεδο, η **Σύμβαση για τα δικαιώματα του Παιδιού** (Convention on the Rights of the Children) η οποία υιοθετήθηκε ομόφωνα από τη Γενική Συνέλευση των Ηνωμένων Εθνών στις 20 Νοεμβρίου 1989 και **κυρώθηκε από την Ελλάδα με το Ν. 2101/1992**¹⁶³ (ΦΕΚ Α' 192), αποτελεί σημαντική έκφραση ειδικής έννομης προστασίας προς τους ανηλίκους. Αναφορικά με την προστασία από σεξουαλικά αδικήματα σε βάρος τους, αξιοσημείωτα για την παρούσα εργασία, είναι να αναφερθούν δύο εκ των άρθρων της Συμβάσεως, το άρθρο 19 και το άρθρο 34. Κατά το άρθρο 19 παρ. 1¹⁶⁴ της Σύμβασης, καλύπτεται η κατάχρηση

¹⁶² Δημόπουλος Χ, ο.π, 2006, σελ 149

¹⁶³ <https://www.e-nomothesia.gr/inner.php/kat-anilikoi/nomos-2101-1992-phek-192-a-2-12-1992.html?print=1>

¹⁶⁴ Τα Συμβαλλόμενα Κράτη λαμβάνουν όλα τα κατάλληλα νομοθετικά, διοικητικά, κοινωνικά και εκπαιδευτικά μέτρα, προκειμένου να προστατεύσουν το παιδί από κάθε μορφή βίας, προσβολής ή βιαιοπραγιών σωματικών ή πνευματικών, εγκατάλειψης ή παραμέλησης, κακής μεταχείρισης ή εκμετάλλευσης, συμπεριλαμβανόμενης της σεξουαλικής βίας, κατά το χρόνο που βρίσκεται υπό την επιμέλεια των γονέων του ή του ενός από τους δύο, του ή των νόμιμων εκπροσώπων του ή οποιουδήποτε άλλου προσώπου στο οποίο το έχουν εμπιστευθεί.

ανηλικού σε ασέλγεια -προσεέλκυση ανηλικών για σεξουαλικούς σκοπούς, Αναφορικά με τα **διαδικτυακά σεξουαλικά αδικήματα**, στο άρθρο 34 της Σύμβασης¹⁶⁵, προβλέπεται η υποχρέωση προστασίας των ανηλικών από κάθε μορφή σεξουαλικής εκμετάλλευσης και σεξουαλικής βίας μεταξύ των οποίων η εκμετάλλευση για την παραγωγή θεαμάτων ή υλικού πορνογραφικού χαρακτήρα. Την Σύμβαση, συμπληρώνει το **Προαιρετικό Πρωτόκολλο σχετικά με την εμπορία παιδιών, την παιδική πορνεία και παιδική πορνογραφία**¹⁶⁶ το οποίο υιοθετήθηκε με το ψήφισμα 54/263 (25 Μαΐου 2000) της Γενικής Συνέλευσης των Ηνωμένων Εθνών και κυρώθηκε από την Ελλάδα με το Ν. 3625/2007¹⁶⁷. Στο συγκεκριμένο πρωτόκολλο **χαράσσονται οι κατευθυντήριες γραμμές** προστασίας ενάντια στην παιδική πορνογραφία με ειδική αναφορά στην **πορνογραφία ανηλικών μέσω διαδικτύου και άλλων τεχνολογικών μέσων**. Σύμφωνα με το πρώτο άρθρο προβλέπεται η απαγόρευση της παιδικής πορνογραφίας, η οποία ορίζεται ρητά στο δεύτερο άρθρο. Επίσης, σύμφωνα με το άρθρο 3 προβλέπεται ρητά η υποχρέωση των Κρατών να εξασφαλίσουν ότι οι περιγραφόμενες πράξεις και δραστηριότητες **«καλύπτονται πλήρως στο ποινικό τους δίκαιο, ανεξάρτητα από το αν τα εν λόγω εγκλήματα τελούνται στο εσωτερικό ή διεθνώς ή σε μεμονωμένη ή οργανωμένη βάση»**. Συνεπώς αναγνωρίζεται η **διακρατική φύση του αδικήματος**. Επιπρόσθετα στην παρ. 1γ αναφέρεται ρητά ότι κάθε κράτος οφείλει να ποινικοποιήσει την παραγωγή, διάθεση, διάδοση, εισαγωγή, εξαγωγή, προσφορά, πώληση ή κατοχή υλικού παιδικής πορνογραφίας με σκοπό τη γενετήσια εκμετάλλευση του παιδιού.

¹⁶⁵ Άρθρο 34 της Σύμβασης

Τα Συμβαλλόμενα Κράτη αναλαμβάνουν την υποχρέωση να προστατεύσουν το παιδί από κάθε μορφή σεξουαλικής εκμετάλλευσης και σεξουαλικής βίας. Για το σκοπό αυτόν, τα Κράτη, ειδικότερα, παίρνουν όλα τα κατάλληλα μέτρα σε εθνικό, διμερές και πολυμερές επίπεδο για να εμποδίσουν:

*α) Την παρακίνηση ή τον εξαναγκασμό των παιδιών σε παράνομη σεξουαλική δραστηριότητα.
β) Την εκμετάλλευση των παιδιών για πορνεία ή για άλλες παράνομες σεξουαλικές δραστηριότητες.
γ) Την εκμετάλλευση των παιδιών για την παραγωγή θεαμάτων ή υλικού πορνογραφικού χαρακτήρα.*

¹⁶⁶ Optional Protocol to the Convention on the Rights of the Child on the Sale of Children, Child Prostitution and Child Pornography

¹⁶⁷ ΦΕΚ 290/Α/24-12-2007, <https://e-nomothesia.gr/kat-anilikoi/n-3625-2007.html>

Η Σύμβαση της Βουδαπέστης είναι η **πρώτη Διεθνής Συνθήκη η οποία αποσκοπεί στην αντιμετώπιση του Ηλεκτρονικού Εγκλήματος** μέσω της εναρμόνισης των εθνικών νομοθεσιών, της βελτίωσης των διερευνητικών τεχνικών και τη αύξησης της συνεργασίας μεταξύ των κρατών και αποτελεί σημαντικό εργαλείο για την αντιμετώπιση του εγκλήματος στον Κυβερνοχώρο. Αυτό επετεύχθη στο Συνέδριο για το Ηλεκτρονικό Έγκλημα (Convention on Cybercrime), που έγινε το 2001 στη Βουδαπέστη, του οποίου όλα τα συμπεράσματα αποκρυσταλλώνονται στη Συνθήκη που υπεγράφη μετά το πέρας των εργασιών του Συνεδρίου στις 23.11.2001 και τέθηκε σε ισχύ τον Ιούλιο του 2004. Από τη Χώρα μας, τα ανωτέρω Νομοθετήματα κυρώθηκαν με χρονική καθυστέρηση, το 2016 και συγκεκριμένα με το Νόμο 4411/2016. Στη Συνθήκη της Βουδαπέστης, την οποία υπέγραψαν 26 χώρες¹⁶⁸ κράτη – μέλη του Συμβουλίου της Ευρώπης και 4¹⁶⁹ χώρες – παρατηρητές, υπάρχουν επεξηγήσεις και ρυθμίσεις για όλα τα ηλεκτρονικά εγκλήματα μεταξύ των οποίων και τα σεξουαλικά εγκλήματα σε βάρος ανηλίκων¹⁷⁰. Η Σύμβαση αυτή βρίσκεται στο

¹⁶⁸ Αλβανία, Αρμενία, Αυστρία, Βέλγιο, Βουλγαρία, Κροατία, Κύπρος, Εσθονία, Φινλανδία, Γαλλία, Γερμανία, Ελλάδα, Ουγγαρία, Ιταλία, Μολδαβία, Ολλανδία, Νορβηγία, Πολωνία, Πορτογαλία, Ρουμανία, Ισπανία, Σουηδία, Ελβετία, πρώην Γιουγκοσλαβική Δημοκρατία της Μακεδονίας, Ουκρανία, Ηνωμένο Βασίλειο

¹⁶⁹ Καναδάς, Ιαπωνία, Νότιος Αφρική και Ηνωμένες Πολιτείες Αμερικής

¹⁷⁰ Ειδικότερα, στην εν λόγω Συνθήκη γίνεται ρητή αναφορά στο άρθρο 9 αναφορικά με τα εγκλήματα πορνογραφίας ανηλίκων
Άρθρο 9

1. Κάθε Συμβαλλόμενο Μέρος θα λάβει τα νομοθετικά και άλλα μέτρα που είναι αναγκαία για να ποινικοποιηθούν στο εγχώριο δίκαιό του οι ακόλουθες συμπεριφορές, όταν διαπράττονται από πρόθεση και άνευ δικαιώματος:

α. παραγωγή παιδικής πορνογραφίας με σκοπό την διανομή της μέσω ενός συστήματος υπολογιστή,
β. προσφορά ή διάθεση παιδικής πορνογραφίας μέσω ενός συστήματος υπολογιστή,
γ. διανομή ή μετάδοση παιδικής πορνογραφίας μέσω ενός συστήματος υπολογιστή,
δ. προμήθεια παιδικής πορνογραφίας μέσω ενός συστήματος υπολογιστή για ιδία χρήση ή για άλλο πρόσωπο,
ε. κατοχή παιδικής πορνογραφίας σε ένα σύστημα υπολογιστή ή σε ένα μέσο αποθήκευσης δεδομένων υπολογιστή.

2. Για τους σκοπούς της παραγράφου 1 ανωτέρω, ο όρος "παιδική πορνογραφία" θα περιλαμβάνει πορνογραφικό υλικό που απεικονίζει οπτικά:

α. ένα ανήλικο να εμπλέκεται σε σαφώς σεξουαλική συμπεριφορά
β. ένα πρόσωπο που φαίνεται ότι είναι ανήλικο να συμμετέχει σε σαφώς σεξουαλική συμπεριφορά,
γ. ρεαλιστικές εικόνες που απεικονίζουν ένα ανήλικο να εμπλέκεται σε σαφώς σεξουαλική συμπεριφορά.

επίκεντρο κάθε οργανωμένης προσπάθειας αντιμετώπισης του κυβερνοεγκλήματος, καθότι θέτει σε διεθνές επίπεδο τις βάσεις για μια εναρμόνιση της νομοθεσίας και έχει υπογραφεί, όχι μόνο από όλες τις χώρες που είναι μέλη του Συμβουλίου της Ευρώπης, αλλά και τρίτες χώρες. Για το λόγο αυτό, η ως άνω Σύμβαση **θεωρείται το πληρέστερο, έως σήμερα, διεθνές πρότυπο.**

7.2 Νομικό πλαίσιο σε επίπεδο Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Σε επίπεδο Ευρωπαϊκής Ένωσης, το **πρώτο σημαντικό βήμα για την προστασία από τη διαδικτυακή σεξουαλική εκμετάλλευση ανηλίκων** έγινε με την Ανακοίνωση της Επιτροπής στο Συμβούλιο, στο Ευρωπαϊκό κοινοβούλιο, στην οικονομική και κοινωνική Επιτροπή και στην Επιτροπή των περιφερειών- COM/2000/0890 τελικό¹⁷¹- «για μια ασφαλέστερη Κοινωνία της πληροφορίας με τη βελτίωση της ασφάλειας των υποδομών πληροφόρησης και την καταπολέμηση του εγκλήματος πληροφορικής»¹⁷². Ακολούθως, οι κυριότερες νομοθετικές πρωτοβουλίες του Συμβουλίου της Ευρώπης - Ευρωπαϊκές αποφάσεις που αφορούν την καταπολέμηση της Σεξουαλικής Εκμετάλλευσης Ανηλίκων και της Πορνογραφίας Ανηλίκων είναι:

3. Για τους σκοπούς της παραγράφου 2 ανωτέρω, ο όρος "ανήλικος" θα περιλαμβάνει όλα τα πρόσωπα κάτω των 18 ετών. Ένα συμβαλλόμενο Μέρος, μπορεί, παρά ταύτα, να ορίσει χαμηλότερο όριο ηλικίας, το οποίο δεν μπορεί να είναι κάτω των 16 ετών.

4. Κάθε Συμβαλλόμενο Μέρος μπορεί να διατηρήσει το δικαίωμα να μην εφαρμόσει εν όλω ή εν μέρει τις παραγράφους 1, υποπαραγράφους δ και ε και 2 και τις υποπαραγράφους β και γ.

¹⁷¹ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/PDF/?uri=CELEX:52000DC0890&from=EL>

¹⁷² Στο εν λόγω κείμενο αναφέρεται ρητά ότι « Η Επιτροπή καλωσορίζει την απόφαση του Συμβουλίου για την καταπολέμηση της παιδικής πορνογραφίας στο Διαδίκτυο, αλλά συμεριζεται την άποψη του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου ότι απαιτείται περαιτέρω δράση για την προσέγγιση των εθνικών νομοθεσιών. Η Επιτροπή προτίθεται να υποβάλει πριν από το τέλος αυτού του έτους πρόταση απόφασης - πλαισίου του Συμβουλίου η οποία θα περιλαμβάνει διατάξεις για την προσέγγιση των νομοθεσιών και των κυρώσεων που αφορούν την παιδική πορνογραφία στο Διαδίκτυο»

Θεμελιώδους σημασίας για την καταπολέμηση της σεξουαλικής εκμετάλλευσης ανηλίκων και της παιδικής πορνογραφίας είναι η Απόφαση Πλαίσιο 2004/68/ΔΕΥ του Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης, η οποία εκδόθηκε στις 22 Δεκεμβρίου 2003. Στόχευε **στην προσέγγιση των νομοθετικών και κανονιστικών διατάξεων των κρατών-μελών όσον αφορά την αστυνομική και δικαστική συνεργασία στον ποινικό τομέα, την καταπολέμηση της σεξουαλικής εκμετάλλευσης των ανηλίκων και της πορνογραφίας ανηλίκων.** Στην εν λόγω απόφαση-πλαίσιο απαριθμούνται συμπεριφορές που μπορούν να θεωρηθούν ως αδικήματα συνδεδεμένα με τη σεξουαλική εκμετάλλευση ανηλίκων, δηλαδή: εξαναγκασμός ανηλίκου σε πορνεία, εκμετάλλευση, καθ' οιονδήποτε τρόπο διευκόλυνση του φαινομένου αυτού ή κερδοσκοπία, σεξουαλική δραστηριότητα με ανήλικο, όταν γίνεται χρήση εξαναγκασμού, βίας ή απειλής, προσφέρονται χρήματα ή άλλου είδους αμοιβές, ως αντάλλαγμα για σεξουαλικές υπηρεσίες, γίνεται κατάχρηση αναγνωρισμένης θέσης κηδεμονίας, εξουσίας ή επιρροής επί του ανηλίκου. Οι αξιόποινες συμπεριφορές που συνιστούν αδίκημα συνδεδεμένο με την πορνογραφία ανηλίκων, είτε γίνονται με τη βοήθεια ηλεκτρονικού συστήματος είτε όχι, είναι:

- ⊗ παραγωγή πορνογραφίας ανηλίκων, διανομή, διάδοση ή μετάδοση πορνογραφίας ανηλίκων,
- ⊗ προσφορά ή με άλλο τρόπο διάθεση πορνογραφίας ανηλίκων,
- ⊗ απόκτηση και κατοχή πορνογραφίας ανηλίκων.

Οι ποινικές κυρώσεις που προβλέπονται από κάθε κράτος μέλος πρέπει να προβλέπουν ποινή στερητική της ελευθερίας. Για να αποφευχθεί το ενδεχόμενο να μην τιμωρηθεί το έγκλημα λόγω σύγκρουσης αρμοδιοτήτων, η απόφαση θεσπίζει κριτήρια δικαιοδοσίας¹⁷⁴.

¹⁷³ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/?uri=celex:32004F0068>

¹⁷⁴ Ένα κράτος θεμελιώνει τη δικαιοδοσία του όταν:

- ✓ το αδίκημα διαπράττεται στην επικράτειά του (αρχή της εδαφικότητας),
- ✓ ο δράστης του αδικήματος είναι υπήκοος του κράτους αυτού (αρχή της δωσιδικίας του δράστη),
- ✓ το αδίκημα διαπράττεται προς όφελος νομικού προσώπου εγκατεστημένου στην επικράτειά του.

Οδηγία 2011/93/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 13ης Δεκεμβρίου 2011 σχετικά με την καταπολέμησή της σεξουαλικής κακοποίησης και της σεξουαλικής εκμετάλλευσης ανηλίκων και της Πορνογραφίας Ανηλίκων και την αντικατάσταση της Απόφασης- Πλαίσιο 2004/68/ΔΕΥ του Συμβουλίου¹⁷⁵.

Σκοπός της Οδηγίας (η οποία ενσωματώθηκε στην ελληνική νομοθεσία με το Νόμο 4267/2014, που θα αναλυθεί στην συνέχεια) είναι η λήψη μέτρων για την πρόληψη, καταστολή και καταπολέμηση των αδικημάτων της σεξουαλικής κακοποίησης και σεξουαλικής εκμετάλλευσης ανηλίκων, της πορνογραφίας ανηλίκων και της άγρας ανηλίκων για σεξουαλικούς σκοπούς, η προστασία και στήριξη των θυμάτων των εν λόγω αδικημάτων, η δημιουργία μηχανισμών ελέγχου και εποπτείας θυμάτων και θυτών και η προώθηση της διεθνούς συνεργασίας για την εφαρμογή των πιο πάνω μέτρων. Συγκεκριμένα, με την Οδηγία 2011/93/ΕΕ τα Κράτη-Μέλη **δεσμεύονται για πρώτη φορά** να προστατεύσουν τους ανήλικους από κάθε μορφή σεξουαλικής κακοποίησης και εκμετάλλευσης. Με βάση την Οδηγία ορίζονται ποινικά αδικήματα βάσει τεσσάρων κατηγοριών :

- 1.σεξουαλική κακοποίηση, όπως σεξουαλική πράξη με ανήλικο που δεν έχει φθάσει την ηλικία σεξουαλικής συναίνεσης ή χρήση βίας στον ανήλικο για να αποδεχτεί τέτοιες δραστηριότητες με άλλο πρόσωπο,
2. σεξουαλική εκμετάλλευση, όπως για παράδειγμα, εξαναγκασμός ανηλίκου να συμμετάσχει σε πορνεία ή σε πορνογραφικές παραστάσεις,
- 3.πορνογραφία ανηλίκων: κατοχή, απόκτηση πρόσβασης, διανομή, παροχή και παραγωγή υλικού πορνογραφίας ανηλίκων,
- 4.άγρα ανηλίκων στο διαδίκτυο για σεξουαλικούς σκοπούς: το να προτείνεται, μέσω διαδικτύου, συνάντηση με ανήλικο, με σκοπό την τέλεση σεξουαλικής κακοποίησης καθώς και το να παροτρύνεται ο ανήλικος, χρησιμοποιώντας το ίδιο μέσο, να παρέχει πορνογραφικό υλικό που τον απεικονίζει.

Ορίζεται ότι η πορνογραφία ανηλίκων μέσω διαδικτύου πρέπει να καταπολεμηθεί με την παρεμπόδιση της κυκλοφορίας του υλικού, κάνοντας δηλαδή πιο δύσκολο το ανέβασμα (upload) τέτοιων αρχείων στο Διαδίκτυο. Τα Κράτη-Μέλη οφείλουν να λάβουν όλα τα απαραίτητα μέτρα

¹⁷⁵<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/?uri=CELEX:32011L0093>

<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/PDF/?uri=CELEX:32011L0093&from=EL>

για να εξασφαλίσουν την άμεση απόσυρση των ιστοσελίδων που περιέχουν ή διαδίδουν υλικό πορνογραφίας ανηλίκων στην επικράτειά τους και να καταβάλουν προσπάθεια για το κατέβασμα τους εκεί όπου δεν έχουν δικαιοδοσία. Δηλαδή, προβλέπεται **η κατάργηση ιστοτόπων που περιέχουν παιδική πορνογραφία, και η λήψη μέτρων για τη φραγή της πρόσβασης σε ιστοσελίδες που διαδίδουν παιδική πορνογραφία στους χρήστες του Διαδικτύου στην επικράτειά τους.**

Σημαντικό ρόλο στην καταπολέμηση της σεξουαλικής κακοποίησης και εκμετάλλευσης ανηλίκων, λαμβάνει σύμφωνα με την Οδηγία, η μείωση του κινδύνου θυματοποίησης των ανηλίκων, η οποία μπορεί να επιτευχθεί **με ενημερωτικές εκστρατείες και εκστρατείες ευαισθητοποίησης** της κοινής γνώμης -διαφημίσεις, έρευνες, εκπαιδευτικά προγράμματα, βοηθητικές γραμμές και τηλεφωνικά κέντρα.

Γίνεται επίσης ιδιαίτερη αναφορά στην υποχρέωση των Κρατών Μελών **να έχουν υποδομές ώστε οι ιστότοποι πορνογραφίας ανηλίκων που φιλοξενούνται στο έδαφός τους να καταργούνται ταχέως και να προσπαθούν να εξασφαλίζουν την κατάργηση τέτοιου είδους σελίδων που φιλοξενούνται στο εξωτερικό.**

7.3 Νομικό πλαίσιο σε εθνικό επίπεδο

Σε εθνικό επίπεδο, η εξέλιξη στη θέσπιση νομοθετικών προβλέψεων για το κυβερνοέγκλημα καθυστέρησε σημαντικά. Στην ελληνική έννομη τάξη μέχρι το 2016 δεν υπήρχε Νόμος που να ρυθμίζει την συμπεριφορά των χρηστών του διαδικτύου και για το λόγο αυτό χρησιμοποιούνταν κυρίως ορισμένα άρθρα του Ποινικού Κώδικα. Ο Ν.4411/2016ν αποτέλεσε την αφετηρία με επικύρωση της Σύμβασης της Βουδαπέστης, την ενσωμάτωση της Οδηγίας 2013/40/Ε.Ε. στο ελληνικό νομικό δίκαιο και την προσαρμογή άρθρων του Ποινικού Κώδικα.

A. Νομοθετικές Ρυθμίσεις – Ιστορική Αναδρομή στα νομοθετήματα για τη ρύθμιση της σεξουαλικής εγκληματικότητας με χρήση διαδικτύου σε βάρος ανηλίκων

Νομοθεσία για καταπολέμηση των κυβερνοεγκλημάτων

Μέχρι το 2016 (Ν.4411/2016 Κύρωση της Σύμβασης του Συμβουλίου της Ευρώπης για το έγκλημα στον Κυβερνοχώρο), η καταπολέμηση των κυβερνοεγκλημάτων έβρισκε νομική βάση στο Ν. 1805/1988. Σύμφωνα με τον Ν. 1805/1988¹⁷⁶ (ΦΕΚ 199/Α/31-8-1988) «Εκσυγχρονισμός τον θεσμού τον ποινικού μητρώου, τροποποίηση ποινικών διατάξεων και ρύθμιση άλλων σχετικών θεμάτων», προστέθηκαν στον Ποινικό Κώδικα διατάξεις σχετικές με την προστασία από επιθέσεις σε πληροφοριακά συστήματα. Ειδικότερα, ο Ν. 1805/88, τροποποίησε (άρθρο 13 εδάφιο γ΄ Π.Κ., διευρύνθηκε η νομική έννοια του εγγράφου ώστε να καταλαμβάνει «κάθε μαγνητικό, ηλεκτρονικό ή άλλο υλικό στο οποίο εγγράφεται οποιαδήποτε πληροφορία, εικόνα, σύμβολο ή ήχος αυτοτελώς ή σε συνδυασμό», ενώ σε ό,τι αφορά συγκεκριμένα τους Η/Υ, η έννοια του εγγράφου επεκτάθηκε και σε «κάθε μέσο το οποίο χρησιμοποιείται από υπολογιστή ή περιφερειακή μνήμη υπολογιστή με ηλεκτρονικό, μαγνητικό ή άλλο τρόπο, για εγγραφή, αποθήκευση, παραγωγή ή αναπαραγωγή στοιχείων που δεν μπορούν να διαβαστούν άμεσα») ή συμπλήρωσε σχετικές διατάξεις του Π.Κ αναφορικά με κυβερνοεγκλήματα (λ.χ άρθρο 370B παρ. 1 όπου εγκληματοποιείται η παράνομη πρόσβαση σε στοιχεία υπολογιστή που συνιστούν κρατικά, επαγγελματικά, επιστημονικά, επιχειρησιακά απόρρητα, το άρθρο 370Γ παρ. 2, σύμφωνα με το οποίο εγκληματοποιείται η παράνομη πρόσβαση σε στοιχεία υπολογιστή και το άρθρο 386Α σύμφωνα με το οποίο εγκληματοποιείται ο επηρεασμός της διαδικασίας ψηφιακών δεδομένων με σκοπό τον προσπορισμό παράνομου περιουσιακού οφέλους που βλάπτει ξένη περιουσία).

Νομοθεσία για σεξουαλικά αδικήματα με χρήση διαδικτύου σε βάρος ανηλίκων

Μέχρι το 2002, τα εγκλήματα πορνογραφίας σε βάρος ανηλίκων αντιμετωπίζονταν ποινικά σύμφωνα με τις διατάξεις του Ν. 5060/1931 (ΦΕΚ Α΄ 172/30.6.1931) «Περί τύπου, προσβολών της τιμής εν γένει και άλλων σχετικών διατάξεων», ως **άσεμνα δημοσιεύματα**. Το 2002, ο Ν. 3064 τυποποιεί την πράξη της Παιδικής Πορνογραφίας. Ειδικότερα, ο Ν. 3064/2002¹⁷⁷ (ΦΕΚ

¹⁷⁶ <https://www.e-nomothesia.gr/kat-dikasteria-dikaiosune/n-1805-1988.html>

¹⁷⁷ <https://www.e-nomothesia.gr/kat-egklema-organomeno/n-3064-2002.html>

248/A/15-10-2002) «Καταπολέμηση της εμπορίας ανθρώπων, των εγκλημάτων κατά της γενετήσιας ελευθερίας, της πορνογραφίας ανηλίκων και γενικότερα της οικονομικής εκμετάλλευσης της γενετήσιας ζωής και αρωγή στα θύματα των πράξεων αυτών» εισήγαγε στο 19ο Κεφάλαιο του Ποινικού Κώδικα, το **άρθρο 348Α** με τον τίτλο «**Πορνογραφία Ανηλίκων**», που όριζε ως πορνογραφία «κάθε περιγραφή ή πραγματική ή εικονική αποτύπωση, σε οποιονδήποτε υλικό φορέα, του σώματος ανηλίκου που αποσκοπεί στη γενετήσια διέγερση, καθώς και η καταγραφή ή αποτύπωση, σε οποιονδήποτε υλικό φορέα, πραγματικής, προσποιητής ή εικονικής ασελγούς πράξης που ενεργείται για τον ίδιο σκοπό από ή με ανήλικο». Η εισαγωγή του Νόμου αυτού αποτέλεσε κομβικό σημείο για την αντιμετώπιση του φαινομένου, έχοντας όμως μία κερκόπορτα. Για τη στοιχειοθέτηση του αδικήματος βασικό στοιχείο ήταν ο σκοπός κερδοσκοπίας. Κατά συνέπεια, λόγω του «σκοπού περί κερδοσκοπίας» αξιόποινες θεωρούνταν μόνο οι πράξεις που εντάσσονταν στο κύκλωμα διακίνησης του πορνογραφικού υλικού για τον πορισμό κέρδους. Δηλαδή ο δράστης, έπρεπε να μεταβιβάζει ή να έχει σκοπό να μεταβιβάσει στο μέλλον το υλικό παιδικής πορνογραφίας σε τρίτους έναντι οικονομικού ανταλλάγματος. Ο σκοπός κερδοσκοπίας, βέβαια, αποτελεί στοιχείο ιδιαίτερα δυσχερές να αποδειχθεί, με αποτέλεσμα οι δράστες προβάλλοντας σκοπό ίδιας χρήσης, να μην τιμωρούνται. Ο εν λόγω σκοπός **αποτελούσε εμπόδιο για την αποτελεσματική καταπολέμηση του φαινομένου της πορνογραφίας ανηλίκων έως το 2007**¹⁷⁸, όταν ο Ν.3625/2007 (ΦΕΚ Α΄ 290/24.12.2007)¹⁷⁹ «Κύρωση, εφαρμογή του Προαιρετικού Πρωτοκόλλου στη Σύμβαση για τα Δικαιώματα του Παιδιού σχετικά με την εμπορία παιδιών, την παιδική πορνεία και πορνογραφία ανηλίκων και άλλες διατάξεις.», στο άρθρο 6, μετέβαλε και τον ορισμό της πορνογραφίας ανηλίκων ως ακολούθως: «*Πορνογραφία Ανηλίκων σημαίνει κάθε αναπαράσταση, με οποιοδήποτε μέσο, ενός παιδιού που εμπλέκεται σε πραγματικές ή προσομοιωμένες γενετήσιες δραστηριότητες, ή οποιαδήποτε αναπαράσταση των γεννητικών οργάνων ενός παιδιού*». Με τον ανωτέρω Νόμο **απαλείφθηκε ο όρος κερδοσκοπία** και κατά συνέπεια το αξιόποινο της πράξης συνίσταται στην ύπαρξη πορνογραφικού υλικού, **ακόμα και για προσωπική χρήση**. Δηλαδή η ύπαρξη παιδοπορνογραφικού υλικού τόσο για προσωπική χρήση όσο και για εμπορία – πώληση/

¹⁷⁸ Μάλιστα, σύμφωνα με στατιστικά στοιχεία, κατά την περίοδο 2004-2008 καταγράφηκαν μόνο δύο καταδικαστικές αποφάσεις για το έγκλημα της πορνογραφίας ανηλίκων -το 2007, ενώ κατά τα υπόλοιπα έτη **δεν υπάρχουν** καταδίκες- Παρασκευόπουλος Ν., Φυτράκης Ε., «Αξιόποινες Σεξουαλικές Πράξεις. Άρθρα 336-353 ΠΚ», Εκδόσεις Σάκουλας, Αθήνα - Θεσσαλονίκη, 2011, σελ. 288-289

¹⁷⁹ <https://www.e-nomothesia.gr/kat-egklema-organomeno/n-3064-2002.html>

διάθεση κτλ. αντιμετωπίζονται πλέον από τον Νομοθέτη, με την ίδια απαξία. Ακολούθως, η προστασία των ανηλίκων από την σεξουαλική εγκληματικότητα σε βάρος τους, ενισχύθηκε με τον Ν. 3727/2008 (ΦΕΚ 257/Α'/18-12-2008)¹⁸⁰ «Προστασία των παιδιών από κακοποίηση, Ναρκωτικά, Αποσυμφόρηση φυλακών και άλλες διατάξεις». Ο εν λόγω Νόμος, τροποποίησε εκ νέου το άρθρο 348Α με την προσθήκη των παραμέτρων «**κατ' επάγγελμα ή κατά συνήθεια**» και την επιβαρυντική περίπτωση εάν «*η παραγωγή του υλικού της πορνογραφίας ανηλίκων συνδέεται με την εκμετάλλευση της ανάγκης, της ψυχικής ή της διανοητικής ασθένειας ή σωματικής δυσλειτουργίας λόγω οργανικής νόσου ανηλίκου ή με την άσκηση ή απειλή χρήσης βίας ανηλίκου ή με τη χρησιμοποίηση ανηλίκου που δεν έχει συμπληρώσει το δέκατο πέμπτο έτος*». Επίσης, με αυτόν τον Νόμο τροποποιήθηκε το άρθρο 337¹⁸¹ «**Προσβολή της γενετήσιας αξιοπρέπειας**» με την προσθήκη των παραγράφων 3 και 4¹⁸², με το **άρθρο 3 παρ. 1, ώστε να καλύπτει τις περιπτώσεις της προσβολής της γενετήσιας αξιοπρέπειας μέσω διαδικτύου ή άλλου μέσου επικοινωνίας**. Επίσης, **προστέθηκε και το άρθρο 348Β Π.Κ**¹⁸³ « Προσέλκυση παιδιών για γενετήσιους λόγους», το οποίο αφορά το φαινόμενο Grooming. Κύριο στοιχείο της αντικειμενικής υπόστασης είναι ο

¹⁸⁰ http://www.dsnet.gr/Epikairothta/Nomothesia/n3727_08.htm

¹⁸¹ Εισηγητική Έκθεση Ν. 3727/2008 όπου στο άρθρο 3 αναφέρει: «Σκοπός των διατάξεων είναι να επεκτείνουν την προστασία των ανηλίκων από σύγχρονες μορφές προσβολής της γενετήσιας αξιοπρέπειας που μπορούν να εκδηλωθούν με τη χρήση των τεχνολογιών πληροφορικής, χωρίς απαραίτητα να υπάρξει συνενόηση ή σωματική επαφή. Η προσθήκη αυτή γίνεται κατ' εφαρμογή των άρθρων 19 και 23 της Σύμβασης του Συμβουλίου της Ευρώπης.»

¹⁸² Παρ. 3. *Ενήλικος, ο οποίος μέσω διαδικτύου ή άλλου μέσου επικοινωνίας, αποκτά επαφή με πρόσωπο που δε συμπλήρωσε τα δεκαπέντε έτη και, με χειρονομίες ή προτάσεις ασελγείς, προσβάλλει την αξιοπρέπειά του στο πεδίο της γενετήσιας ζωής του, τιμωρείται με φυλάκιση τουλάχιστον δύο ετών. Αν η πράξη τελείται κατά συνήθεια ή αν επακολούθησε συνάντηση, ο ενήλικος τιμωρείται με φυλάκιση τουλάχιστον τριών ετών.*

Παρ. 4. *Ενήλικος, ο οποίος μέσω διαδικτύου ή άλλου μέσου επικοινωνίας, αποκτά επαφή με πρόσωπο που εμφανίζεται ως ανήλικο κάτω των δεκαπέντε ετών και, με χειρονομίες ή προτάσεις ασελγείς, προσβάλλει την αξιοπρέπειά του στο πεδίο της γενετήσιας ζωής του, τιμωρείται με φυλάκιση τουλάχιστον ενός έτους. Αν η πράξη τελείται κατά συνήθεια ή αν επακολούθησε συνάντηση με το εμφανιζόμενο ως ανήλικο πρόσωπο, τιμωρείται με φυλάκιση τουλάχιστον τριών ετών*

¹⁸³ 348Β Π.Κ « Προσέλκυση παιδιών για γενετήσιους λόγους»

«*Όποιος με πρόθεση, μέσω της τεχνολογίας πληροφόρησης και επικοινωνίας, προτείνει σε ενήλικο να συναντήσει ανήλικο, που δεν συμπλήρωσε τα δεκαπέντε έτη, με σκοπό τη διάπραξη σε βάρος του των αδικημάτων των παραγράφων 1 και 2 του άρθρου 339 και 348Α, όταν η πρόταση αυτή ακολουθείται από περαιτέρω πράξεις που οδηγούν στη διάπραξη των αδικημάτων αυτών, τιμωρείται με φυλάκιση τουλάχιστον δύο ετών και χρηματική ποινή πενήντα χιλιάδων έως διακοσίων χιλιάδων ευρώ.*»

ενήλικας μέσω της τεχνολογίας πληροφόρησης και επικοινωνίας να αποσκοπεί στην αποπλάνηση του παιδιού (339 Π.Κ.) και στον φυσικό κόσμο. Ακολούθως με τον Ν.4267/2014 (ΦΕΚ Α' 137/12-06-2014)¹⁸⁴ για την «Καταπολέμηση της σεξουαλικής κακοποίησης και εκμετάλλευσης παιδιών και της πορνογραφίας ανηλίκων και άλλες διατάξεις», προστέθηκε και το άρθρο 348Γ Π.Κ «Πορνογραφικές παραστάσεις ανηλίκων», το οποίο τυποποίησε την απευθείας έκθεση -ζωντανή παράσταση ασελγών πράξεων με ανηλίκους. Πορνογραφική παράσταση, κατά την έννοια του άρθρου, συνιστά η οργανωμένη απευθείας έκθεση, που προορίζεται για θέαση ή ακρόαση, μεταξύ άλλων και με χρήση της τεχνολογίας των πληροφοριών και επικοινωνιών: α) ανηλίκου που επιδίδεται σε πραγματική ή εικονική πράξη γενετήσιου χαρακτήρα ή β) των γεννητικών οργάνων ή του σώματος εν γένει του ανηλίκου κατά τρόπο που προδήλως προκαλεί γενετήσια διέγερση. (πχ live streaming). Έτσι κατ' επέκταση τυποποιούνται και θεωρούνται αξιόποινες οι πράξεις απευθείας σύνδεσης- live-streaming -εικόνες σε πραγματικό χρόνο μέσω webcams, οι οποίες δεν αποτελούν εικονική αποτύπωση και συνεπώς δεν μπορούσαν να στοιχειοθετηθούν σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 348Α ΠΚ «Πορνογραφία ανηλίκων». Επίσης, κομβικής σημασίας ήταν η προαναφερόμενη πρόβλεψη που περιλαμβάνει ο Ν.4267/2014 στο Άρθρο 18¹⁸⁵ για απενεργοποίηση του ονόματος χώρου/ φραγή πρόσβασης σε ιστοσελίδα, η οποία φιλοξενείται στην Ελλάδα και περιέχει ή διαδίδει υλικό παιδικής πορνογραφίας με διάταξη του αρμοδίου Εισαγγελέα Πρωτοδικών ή του Εισαγγελέα Εφετών (εάν η υπόθεση εκκρεμεί στο εφετείο). Σημειώνεται ότι για τις προαναφερόμενες διαδικασίες, δηλαδή περιορισμού πρόσβασης χρηστών σε περιεχόμενο στο διαδίκτυο (όχι διαγραφή περιεχομένου ιστοτόπου), αρμόδια Αρχή είναι η Εθνική Επιτροπή Τηλεπικοινωνιών και Ταχυδρομείων (Ε.Ε.Τ.Τ.) η οποία κοινοποιεί την προαναφερόμενη διάταξη στους παρόχους υπηρεσιών πρόσβασης στο διαδίκτυο¹⁸⁶ (Internet Service Providers – ISPs) που λειτουργούν στην

¹⁸⁴ <https://www.e-nomothesia.gr/kat-anilikoi/n-4267-2014.html>

Με τον Ν.4267/2014 κυρώθηκε η Οδηγία 2011/93/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με την καταπολέμηση της σεξουαλικής κακοποίησης και εκμετάλλευσης παιδιών και της πορνογραφίας ανηλίκων, όπως είδαμε παραπάνω, που αντικατέστησε την Απόφαση-Πλαίσιο 2004/68/ΔΕΥ του Συμβουλίου

¹⁸⁵ Άρθρο 25 της Οδηγίας

¹⁸⁶ Πάροχοι υπηρεσιών πρόσβασης στο διαδίκτυο νοούνται όλοι οι εγγεγραμμένοι στο Μητρώο Παρόχων Δικτύων και Υπηρεσιών Ηλεκτρονικών Επικοινωνιών, που τηρεί η Ε.Ε.Τ.Τ., σύμφωνα με τον Ν. 4070/2012 (Α' 82),

Ελλάδα και ζητά την άμεση εφαρμογή τους και την ενημέρωση των χρηστών. Αυτό σημαίνει, ότι το παράνομο περιεχόμενο που κυκλοφορεί στο διαδίκτυο δεν αφαιρείται από τις Αρχές Επιβολής του Νόμου, αλλά περιορίζεται η πρόσβαση σε αυτό από την Εθνική Επιτροπή Τηλεπικοινωνιών και Ταχυδρομείων (Ε.Ε.Τ.Τ.) και τους παρόχους υπηρεσιών διαδικτύου.

Νόμος 4411/2016 «Κύρωση της Σύμβασης του Συμβουλίου της Ευρώπης για το έγκλημα στον Κυβερνοχώρο και του Προσθέτου Πρωτοκόλλου της, σχετικά με την ποινικοποίηση πράξεων ρατσιστικής και ξενοφοβικής φύσης, που διαπράττονται μέσω Συστημάτων Υπολογιστών»

-Μεταφορά στο ελληνικό δίκαιο της Οδηγίας 2013/40/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για τις επιθέσεις κατά συστημάτων πληροφοριών και την αντικατάσταση της απόφασης – πλαισίου 2005/222/ΔΕΥ του Συμβουλίου, ρυθμίσεις σφραγιστικής και αντεγκληματικής πολιτικής και άλλες διατάξεις

Η Σύμβαση της Βουδαπέστης αποτελεί ένα σημαντικό εργαλείο για την αντιμετώπιση του εγκλήματος στον Κυβερνοχώρο. Ωστόσο η ενσωμάτωσή της έγινε με μεγάλη καθυστέρηση. Μετά από δεκαπέντε έτη, με τον Νόμο 4411/2016, (ΦΕΚ 142/Α/3-8-2016) κυρώθηκε η Σύμβαση του Συμβουλίου της Ευρώπης για το έγκλημα στον Κυβερνοχώρο που υπογράφηκε στη Βουδαπέστη στις 23 Νοεμβρίου 2001 και το Πρόσθετο Πρωτόκολλο αυτής (το οποίο υπογράφηκε στο Στρασβούργο στις 28 Ιανουαρίου 2003), αναφορικά με την ποινικοποίηση πράξεων ρατσιστικής και ξενοφοβικής φύσης που διαπράττονται μέσω συστημάτων υπολογιστών. Με την κύρωση αυτή επικαιροποιήθηκε η υφιστάμενη ποινική νομοθεσία στον τομέα της «κυβερνοεγκληματικότητας». Ειδικότερα, με το προαναφερόμενο Νόμο ποινικοποιήθηκαν πράξεις που στρέφονται κατά των δικτύων πληροφοριών¹⁸⁷. Στο δεύτερο κεφάλαιο «Μέτρα που πρέπει να ληφθούν σε εθνικό επίπεδο-Τμήμα 1 - Ουσιαστικό ποινικό δίκαιο» του Νόμου 4411/2016 παρατίθενται οι διατάξεις ουσιαστικού ποινικού δικαίου, οι οποίες είναι απαραίτητες για την προσαρμογή της ελληνικής νομοθεσίας στη Σύμβαση για το

¹⁸⁷ δηλαδή ενέργειες ή παραβλέψεις που αποσκοπούν στην από πρόθεση πρόκληση βλάβης στα δίκτυα και στρέφονται κατά της ακεραιότητας, της διαθεσιμότητας των δεδομένων ή των συστημάτων πληροφορικής, τιμωρούνται πράξεις που αφορούν την παράνομη πρόσβαση, την υποκλοπή, την παρεμβολή σε δεδομένα και τις παρεμβολές σε συστήματα και υιοθετούνται μέτρα για την αποτελεσματική καταπολέμηση αυτών των εγκληματικών πράξεων, διευκολύνοντας τον εντοπισμό, την έρευνα και την δίωξή τους, τόσο σε τοπικό όσο και σε διεθνές επίπεδο και προβλέποντας ρυθμίσεις για ταχεία και αξιόπιστη διεθνή συνεργασία.

έγκλημα στον Κυβερνοχώρο και την εναρμόνιση της ελληνικής νομοθεσίας με την Οδηγία 2013/40/ΕΕ¹⁸⁸. Αναφορικά με την εγκληματικότητα που μελετάται στην παρούσα εργασία, στο άρθρο 348Α Π.Κ. «Πορνογραφία ανηλίκων¹⁸⁹» και το άρθρο 348Β Π.Κ «Προσέλκυση παιδιών για γενετήσιους λόγους»¹⁹⁰ εισάγεται ο όρος του πληροφοριακού συστήματος,¹⁹¹ προκειμένου να αποφευχθεί η ορολογική ανομοιογένεια στις διάφορες διατάξεις του Ποινικού Κώδικα. Επίσης, γίνεται ιδιαίτερη αναφορά στη διαδικασία της δικαστικής συνδρομής, η οποία λόγω της διασυνοριακής φύσης του διαδικτύου, είναι **απαραίτητη** για την αρμονική συνεργασία των αλλοδαπών χωρών με στόχο την αποτελεσματικότερη αντιμετώπιση της σεξουαλικής εκμετάλλευσης ανηλίκων μέσω διαδικτύου. Συγκεκριμένα,¹⁹² ορίζεται, σε σχέση με τις προβλεπόμενες από την Σύμβαση διατάξεις περί έκδοσης και αμοιβαίας δικαστικής συνδρομής, ως αρμόδια αρχή το Υπουργείο Δικαιοσύνης, ενώ με το άρθρο έκτο ορίζεται ως σημείο επαφής για την εκπλήρωση των σκοπών του άρθρου 35 της Σύμβασης («Δίκτυο 24/7») η Διεύθυνση Δίωξης Ηλεκτρονικού Εγκλήματος της Ελληνικής Αστυνομίας υπό την εποπτεία Εισαγγελέα Εφετών. Συνεπώς, για επείγουσες περιπτώσεις όπου απαιτείται άμεση επικοινωνία με τις αρμόδιες διωκτικές Αρχές σχετικά με το κυβερνοέγκλημα των Κρατών Μελών της

¹⁸⁸ Ειδικότερα, στο άρθρο 13 του Π.Κ., με στοιχεία η' και θ', εισάγονται, δύο πρόσθετοι ορισμοί, του πληροφοριακού συστήματος και των ψηφιακών δεδομένων, οι οποίοι περιέχονται στη Σύμβαση και την Οδηγία και είναι απαραίτητοι για την ερμηνεία τόσο των νέων διατάξεων που εισάγονται στον Ποινικό Κώδικα, όσο και εκείνων που τροποποιήθηκαν με τον Ν. 4411/2016.

¹⁸⁹ Οι παράγραφοι 2 και 5 του άρθρου 348Α του Ποινικού Κώδικα αντικαταστάθηκαν ως εξής:

2. Όποιος με πρόθεση παράγει, προσφέρει, πωλεί ή με οποιονδήποτε τρόπο διαθέτει, διανέμει, διαβιβάζει, αγοράζει, προμηθεύεται ή κατέχει υλικό παιδικής πορνογραφίας ή διαδίδει πληροφορίες σχετικά με την τέλεση των παραπάνω πράξεων, μέσω πληροφοριακών συστημάτων, τιμωρείται με φυλάκιση τουλάχιστον δύο (2) ετών και χρηματική ποινή πενήντα χιλιάδων έως τριακοσίων χιλιάδων ευρώ.

5. Όποιος εν γνώσει αποκτά πρόσβαση σε υλικό παιδικής πορνογραφίας μέσω πληροφοριακών συστημάτων, τιμωρείται με φυλάκιση τουλάχιστον ενός (1) έτους».

¹⁹⁰ Όποιος με πρόθεση, μέσω πληροφοριακών συστημάτων, προτείνει σε ανήλικο που δεν συμπλήρωσε τα δεκαπέντε έτη, να συναντήσει τον ίδιο ή τρίτο, με σκοπό τη διάπραξη σε βάρος του ανηλίκου των αδικημάτων των άρθρων 339 παράγραφοι 1 και 2 ή 348Α, όταν η πρόταση αυτή ακολουθείται από περαιτέρω πράξεις που οδηγούν σε μία τέτοια συνάντηση, τιμωρείται με φυλάκιση τουλάχιστον δύο (2) ετών και χρηματική ποινή πενήντα χιλιάδων έως διακοσίων χιλιάδων ευρώ».

¹⁹¹ άρθρο 13 Π.Κ.

¹⁹² άρθρο 5 της Σύμβασης

Σύμβασης της Βουδαπέστης, πραγματοποιείται επικοινωνία με τη Διεύθυνση Δίωξης Ηλεκτρονικού Εγκλήματος.

B. Εφαρμοστέο Δίκαιο - Διατάξεις Ουσιαστικού Ποινικού δικαίου -Τυποποίηση σεξουαλικής εγκληματικότητας μέσω διαδικτύου

Σε εθνικό επίπεδο, σε βάρος των δραστών σεξουαλικής εκμετάλλευσης ανηλίκων και πορνογραφίας ανηλίκων μέσω διαδικτύου, τυγχάνουν εφαρμογής οι διατάξεις του Π.Κ., στα πλαίσια της αντιμετώπισης της εν γένει εγκληματικότητας, ήτοι τα άρθρα:

348A¹⁹³ Π. Κ «Πορνογραφία ανηλίκων»

¹⁹³348A «Πορνογραφία ανηλίκων»

1. Όποιος με πρόθεση παράγει, διανέμει, δημοσιεύει, επιδεικνύει, εισάγει στην Επικράτεια ή εξάγει από αυτήν, μεταφέρει, προσφέρει, πωλεί ή με άλλον τρόπο διαθέτει, αγοράζει, προμηθεύεται, αποκτά ή κατέχει υλικό παιδικής πορνογραφίας ή διαδίδει ή μεταδίδει πληροφορίες σχετικά με την τέλεση των παραπάνω πράξεων, τιμωρείται με φυλάκιση τουλάχιστον ενός έτους και χρηματική ποινή.
2. Όποιος με πρόθεση παράγει, προσφέρει, πωλεί ή με οποιονδήποτε τρόπο διαθέτει, διανέμει, διαβιβάζει, αγοράζει, προμηθεύεται ή κατέχει υλικό παιδικής πορνογραφίας ή διαδίδει πληροφορίες σχετικά με την τέλεση των παραπάνω πράξεων, μέσω πληροφοριακών συστημάτων, τιμωρείται με φυλάκιση τουλάχιστον δύο ετών και χρηματική ποινή.
3. Υλικό παιδικής πορνογραφίας, κατά την έννοια των προηγούμενων παραγράφων συνιστά η αναπαράσταση ή η πραγματική ή η εικονική αποτύπωση σε ηλεκτρονικό ή άλλο υλικό φορέα των γεννητικών οργάνων ή του σώματος εν γένει του ανηλίκου, κατά τρόπο που προδήλως προκαλεί γενετήσια διέγερση, καθώς και της πραγματικής ή εικονικής γενετήσιας πράξης που διενεργείται από ή με ανήλικο.
4. Οι πράξεις των παραγράφων 1 και 2 τιμωρούνται με κάθειρξη έως δέκα έτη και χρηματική ποινή: α. αν τελέστηκαν κατ' επάγγελμα, β. αν η παραγωγή του υλικού της παιδικής πορνογραφίας συνδέεται με την εκμετάλλευση της ανάγκης, της ψυχικής ή της διανοητικής ασθένειας ή της σωματικής δυσλειτουργίας, λόγω οργανικής νόσου ανηλίκου ή με την άσκηση ή απειλή χρήσης βίας ανηλίκου ή με τη χρησιμοποίηση ανηλίκου που δεν έχει συμπληρώσει το δέκατο πέμπτο έτος ή αν η παραγωγή του υλικού της παιδικής πορνογραφίας εξέθεσε τη ζωή του ανηλίκου σε σοβαρό κίνδυνο και γ. αν δράστης της παραγωγής του υλικού παιδικής πορνογραφίας είναι πρόσωπο στο οποίο έχουν εμπιστευθεί ανήλικο για να τον επιβλέπει ή να τον φυλάσσει, έστω και προσωρινά.
5. Αν η παραγωγή του υλικού της παιδικής πορνογραφίας συνδέεται με τη χρησιμοποίηση ανηλίκου που δεν έχει συμπληρώσει το δωδέκατο έτος της ηλικίας του, επιβάλλεται κάθειρξη τουλάχιστον δέκα ετών και χρηματική ποινή. Η ίδια ποινή επιβάλλεται αν η πράξη των περιπτώσεων β' και γ' της προηγούμενης παραγράφου είχε ως αποτέλεσμα τη βαριά σωματική βλάβη του παθόντος, αν δε αυτή είχε ως αποτέλεσμα το θάνατο, επιβάλλεται κάθειρξη ισόβια ή πρόσκαιρη τουλάχιστον δέκα ετών και χρηματική ποινή.
6. Όποιος εν γνώσει αποκτά πρόσβαση σε υλικό παιδικής πορνογραφίας μέσω πληροφοριακών συστημάτων, τιμωρείται με φυλάκιση έως τρία έτη ή χρηματική ποινή.

Το άρθρο αυτό που όπως προαναφέρθηκε αναλυτικά, εισήχθη για πρώτη φορά στον Ποινικό Κώδικα το 2002¹⁹⁴ και σήμερα βρίσκεται σε ισχύ μετά τις λαβούσες χώρα προαναφερόμενες τροποποιήσεις¹⁹⁵, προβλέπει στην παρ. 2 :

*«Όποιος με πρόθεση παράγει, προσφέρει, πωλεί ή με οποιονδήποτε τρόπο διαθέτει, διανέμει, διαβιβάζει, αγοράζει, προμηθεύεται ή κατέχει υλικό παιδικής πορνογραφίας ή διαδίδει πληροφορίες σχετικά με την τέλεση των παραπάνω πράξεων, μέσω πληροφοριακών συστημάτων, τιμωρείται με φυλάκιση τουλάχιστον δύο ετών και χρηματική ποινή».*¹⁹⁶

348B¹⁹⁷ «Προσέλκυση παιδιών για γενετήσιους λόγους»

Στην εθνική έννομη τάξη, η τυποποίηση της άγρας παιδιών στο διαδίκτυο για γενετήσιους λόγους /σεξουαλικούς σκοπούς συμπεριφοράς έγινε με την προσθήκη του άρθρου 348B «Προσέλκυση παιδιών για γενετήσιους λόγους» στον Ποινικό Κώδικα με τον Ν.3727/2008. Εν συνεχεία όπως αναλυτικά παρουσιάστηκε, τροποποιήθηκε αφενός με τον Ν 4267/2014 προς συμμόρφωση με τις προβλέψεις του άρθρου 23 της Σύμβασης και αφετέρου με το Ν. 4411/2016. Μετά τις τελευταίες

¹⁹⁴ άρθρο 6 του Νόμου 3064/2002

¹⁹⁵ Ν.3625/2007, Ν. 3727/2008, Ν. 4267/2014 και Ν. 4637/2019

¹⁹⁶ Μάλιστα αναφέρεται ρητά στη παρ. 3 τι συνιστά υλικό παιδικής πορνογραφίας,. Επιβαρυντικές περιπτώσεις που τιμωρούνται με κάθειρξη έως δέκα έτη και χρηματική ποινή συνιστούν κατά την παρ. 3 οι πράξεις:

α. αν τελέσθηκαν κατ' επάγγελμα,

β. αν η παραγωγή του υλικού της παιδικής πορνογραφίας συνδέεται με την εκμετάλλευση της ανάγκης, της ψυχικής ή της διανοητικής ασθένειας ή της σωματικής δυσλειτουργίας, λόγω οργανικής νόσου ανηλίκου ή με την άσκηση ή απειλή χρήσης βίας ανηλίκου ή με τη χρησιμοποίηση ανηλίκου που δεν έχει συμπληρώσει το δέκατο πέμπτο έτος ή αν η παραγωγή του υλικού της παιδικής πορνογραφίας εξέθεσε τη ζωή του ανηλίκου σε σοβαρό κίνδυνο και

γ. αν δράστης της παραγωγής του υλικού παιδικής πορνογραφίας είναι πρόσωπο στο οποίο έχουν εμπιστευθεί ανήλικο για να τον επιβλέπει ή να τον φυλάσσει, έστω και προσωρινά.

Επίσης, κατά την παρ.5 εάν η παραγωγή του υλικού της παιδικής πορνογραφίας συνδέεται με τη χρησιμοποίηση ανηλίκου που δεν έχει συμπληρώσει το δωδέκατο έτος της ηλικίας του, επιβάλλεται κάθειρξη τουλάχιστον δέκα ετών και χρηματική ποινή.

¹⁹⁷ **348B «Προσέλκυση παιδιών για γενετήσιους λόγους»**

Όποιος με πρόθεση, μέσω πληροφοριακών συστημάτων, προτείνει σε ανήλικο που δεν συμπλήρωσε τα δεκαπέντε έτη, να συναντήσει τον ίδιο ή τρίτο, με σκοπό τη διάπραξη σε βάρος του ανηλίκου των αδικημάτων των άρθρων 339 παρ. 1 και 2 ή 348Α, όταν η πρόταση αυτή ακολουθείται από περαιτέρω πράξεις που οδηγούν σε μία τέτοια συνάντηση, τιμωρείται με φυλάκιση τουλάχιστον δύο ετών και χρηματική ποινή.

τροποποιήσεις του Ποινικού Κώδικα¹⁹⁸, στο άρθρο 348 Β προβλέπεται ρητά και τιμωρείται **και μόνη η προσέλευση ανηλίκων για γενετήσιους λόγους μέσω πληροφοριακών συστημάτων**.¹⁹⁹

348Γ²⁰⁰ «Πορνογραφικές παραστάσεις ανηλίκων»

Η διαφορά των πορνογραφικών παραστάσεων ανηλίκων σε σχέση με το παιδοπορνογραφικό υλικό είναι «η οργανωμένη απευθείας έκθεση, που προορίζεται για θέαση ή ακρόαση, μεταξύ άλλων και με χρήση της τεχνολογίας των πληροφοριών και επικοινωνιών». Δηλαδή, διαφοροποιείται η έννοια της παράστασης του άρθρου 348Γ από αυτήν της αναπαράστασης του άρθρου 348 Α ΠΚ καθώς σύμφωνα με το 348Γ πορνογραφικές παραστάσεις είναι **η οργανωμένη απευθείας έκθεση**

¹⁹⁸ με τους Νόμους 4619/2019 και 4637/2019

¹⁹⁹ «Όποιος με πρόθεση, μέσω πληροφοριακών συστημάτων, προτείνει σε ανήλικο που δεν συμπλήρωσε τα δεκαπέντε έτη, να συναντήσει τον ίδιο ή τρίτο, με σκοπό τη διάπραξη σε βάρος του ανηλίκου των αδικημάτων των άρθρων 339¹⁹⁹ παρ. 1 και 2 ή 348Α, όταν η πρόταση αυτή ακολουθείται από περαιτέρω πράξεις που οδηγούν σε μία τέτοια συνάντηση, τιμωρείται με φυλάκιση τουλάχιστον δύο ετών και χρηματική ποινή».

²⁰⁰ 348Γ «Πορνογραφικές παραστάσεις ανηλίκων»:

1. Όποιος εξωθεί ή παρασύρει ανήλικο προκειμένου να συμμετάσχει σε πορνογραφικές παραστάσεις ή διοργανώνει αυτές, τιμωρείται ως εξής: α) αν ο παθών δεν συμπλήρωσε τα δώδεκα έτη, με κάθειρξη, β) αν ο παθών συμπλήρωσε τα δώδεκα αλλά όχι τα δεκατέσσερα έτη, με κάθειρξη έως δέκα έτη, γ) αν ο παθών συμπλήρωσε τα δεκατέσσερα έτη, με φυλάκιση τουλάχιστον δύο ετών. Όποιος εν γνώσει, έχοντας καταβάλει σχετικό αντίτιμο, παρακολουθεί πορνογραφική παράσταση στην οποία συμμετέχουν ανήλικοι τιμωρείται στις περιπτώσεις α' και β' του προηγούμενου εδαφίου με φυλάκιση τουλάχιστον δύο ετών και στην περίπτωση γ' με φυλάκιση τουλάχιστον ενός έτους.

2. Εφόσον οι πράξεις της προηγούμενης παραγράφου τελέστηκαν με τη χρήση βίας ή απειλής, προκειμένου να συμμετάσχει ανήλικος σε πορνογραφικές παραστάσεις ή με σκοπό την επιδίωξη οικονομικού οφέλους από αυτές, επιβάλλεται: α) στην περίπτωση α' της προηγούμενης παραγράφου κάθειρξη τουλάχιστον δέκα ετών, β) στην περίπτωση β' κάθειρξη, γ) στην περίπτωση γ' κάθειρξη έως δέκα έτη.

3. Πορνογραφική παράσταση, κατά την έννοια των προηγούμενων παραγράφων, συνιστά η οργανωμένη απευθείας έκθεση, που προορίζεται για θέαση ή ακρόαση, μεταξύ άλλων και με χρήση της τεχνολογίας των πληροφοριών και επικοινωνιών: α) ανηλίκου που επιδίδεται σε πραγματική ή εικονική πράξη γενετήσιου χαρακτήρα ή β) των γεννητικών οργάνων ή του σώματος εν γένει του ανηλίκου κατά τρόπο που προδήλως προκαλεί γενετήσια διέγερση.

ανηλίκων διά των σύγχρονων μέσων επικοινωνίας, που δεν αποτυπώνεται σε υλικό φορέα, ώστε να συνιστά υλικό παιδικής πορνογραφίας, όπως μέσω εφαρμογών VoIP λχ. Skype.

337²⁰¹ «Προσβολή της γενετήσιας αξιοπρέπειας»

Με το εν λόγω αδίκημα εγκληματοποιείται²⁰² η **αποστολή υλικού σεξουαλικού περιεχομένου από ενήλικα σε ανήλικο** κάτω των δεκαπέντε ετών η οποία κυρίως αποσκοπεί στην πορνογράφιση του ανηλίκου. Εάν αποκτηθεί υλικό ανηλίκου τότε ο δράστης τιμωρείται βαρύτερα²⁰³. Καθώς η σωματική επαφή δεν είναι νοητή μέσω διαδικτύου, οι χειρονομίες ή προτάσεις μεταφέρονται με εικόνες ή οποιασδήποτε μορφής κάλεσμα για τέλεση ασελών πράξεων.

Νόμος 4637/2019 «Τροποποιήσεις Ποινικού Κώδικα, Κώδικα Ποινικής Δικονομίας και συναφείς διατάξεις.»

Μετά την πρόσφατη μεταρρύθμιση που επήλθε με τον Ν 4620/2019 (ΦΕΚ Α' 96/11.6.2019), αλλαγές σημειώθηκαν και σε διατάξεις που προαναφέρθηκαν και τυποποιούν τα σεξουαλικά

201 Άρθρο 337 «Προσβολή Γενετήσιας Αξιοπρέπειας»:

1. Όποιος με χειρονομίες γενετήσιου χαρακτήρα, με προτάσεις που αφορούν γενετήσιες πράξεις, με γενετήσιες πράξεις που τελούνται ενώπιον άλλου ή με επίδειξη των γεννητικών του οργάνων, προσβάλλει βάναυσα την τιμή άλλου, τιμωρείται με φυλάκιση έως ένα έτος ή χρηματική ποινή. Για την ποινική δίωξη απαιτείται έγκληση.
2. Με φυλάκιση έως δύο έτη ή χρηματική ποινή τιμωρείται η πράξη της προηγούμενης παραγράφου, αν ο παθών είναι νεότερος των δώδεκα ετών.
3. Ενήλικος, ο οποίος μέσω διαδικτύου ή άλλων μέσων ή τεχνολογιών πληροφορικής αποκτά επαφή με πρόσωπο που δεν συμπλήρωσε τα δέκα πέντε έτη και με χειρονομίες ή προτάσεις, προσβάλλει την τιμή του ανηλίκου στο πεδίο της γενετήσιας ζωής του, τιμωρείται με φυλάκιση τουλάχιστον δύο ετών. Αν επακολούθησε συνάντηση ο ενήλικος τιμωρείται με φυλάκιση τουλάχιστον τριών ετών.
4. Όποιος προβαίνει σε χειρονομίες γενετήσιου χαρακτήρα ή διατυπώνει προτάσεις για τέλεση γενετήσιων πράξεων σε πρόσωπο που εξαρτάται εργασιακά από αυτόν ή εκμεταλλεζόμενος την ανάγκη ενός προσώπου να εργαστεί, τιμωρείται με φυλάκιση έως τρία έτη ή χρηματική ποινή. Για την ποινική δίωξη απαιτείται έγκληση.

²⁰² Με την παράγραφο 3

²⁰³ Με το άρθρου 348 Α σε συρροή με το άρθρο 337 ΠΚ

εγκλήματα σε βάρος ανήλικων, και τελούνται με τη χρήση ή μέσω διαδικτύου. Συνοπτικά, οι σημαντικότερες αλλαγές στα προαναφερθέντα αδικήματα έχουν ως ακολούθως:

- **Άρθρο 337** «Προσβολή Γενετήσιας Αξιοπρέπειας»: Αξιοσημείωτο είναι ότι για την παράγραφο 1 και 4 απαιτείται έγκληση, ενώ αν το θύμα είναι **ανήλικος κάτω των δεκαπέντε ετών δεν απαιτείται η υποβολή έγκλησης- το αδίκημα είναι αυτεπαγγέλτως διωκόμενο**.
 - **Άρθρο 339** «Γενετήσιες πράξεις με ανήλικους ή ενόπιόν τους» (Αντικατάσταση του άρθρου με τίτλο «Αποπλάνηση παιδιών»): Οι γενετήσιες πράξεις **μεταξύ ανηλίκων κάτω των δεκαπέντε ετών δεν τιμωρούνται, εκτός** αν η μεταξύ τους διαφορά ηλικίας **είναι μεγαλύτερη των τριών ετών**, οπότε μπορούν να επιβληθούν μόνο αναμορφωτικά ή θεραπευτικά μέτρα.
- ✓ *Συμπερασματικά, εμφανίζεται ότι καθώς η νομοθεσία παρακολουθεί από απόσταση τις τεχνολογικές εξελίξεις και οι νομοθετικές ρυθμίσεις έπονται της κοινωνικής πραγματικότητας, το διαδίκτυο αποτελεί πεδίο πρόσφορο για την εκδήλωση εγκληματικών συμπεριφορών. Νέες συμπεριφορές που δημιουργούνται στον ψηφιακό κόσμο και χαρακτηρίζονται ως ηθικά επιλήψιμες και υπό ευρεία έννοια βλαπτικές²⁰⁴ οδηγούν στην εισαγωγή νέων ποινικών διατάξεων για τη ρύθμισή τους.*

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 8- ΤΡΟΠΟΙ ΚΑΤΑΠΟΛΕΜΗΣΗΣ

ΠΡΟΛΗΠΤΙΚΕΣ ΚΑΙ ΚΑΤΑΣΤΑΛΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΕΙΣ - Ο ΡΟΛΟΣ ΤΩΝ ΑΡΧΩΝ ΕΠΙΒΟΛΗΣ ΤΟΥ ΝΟΜΟΥ

8.1 Καταστολή σεξουαλικής εγκληματικότητας μέσω διαδικτύου

Είναι γεγονός ότι για την ανακάλυψη και καταστολή του εν θέματι εγκλήματος απαιτούνται εξειδικευμένες γνώσεις και συνεχή εκπαίδευση των αρμοδίων για τη δίωξη Αρχών, σε τεχνολογίες πληροφορικής και επικοινωνιών, ανάλυσης ανοιχτών πηγών και συλλογής αποδείξεων.

²⁰⁴ Βλ. περισσότερα για αναγκαίους όρους για την εγκληματοποίηση μιας συμπεριφοράς: Ανδρουλάκης Ν., «Ποινικό Δίκαιο, Γενικό Μέρος, Ι. Θεωρία για το έγκλημα», β' έκδ, Εκδόσεις Σάκκουλας, Αθήνα, 2006, σελ. 65.

Εθνικό επίπεδο- Διεύθυνση Δίωξης Ηλεκτρονικού Εγκλήματος²⁰⁵

Με το Π.Δ. 178/2014 προβλέφθηκε η ίδρυση και η διάρθρωση της Διεύθυνσης Δίωξης Ηλεκτρονικού Εγκλήματος με έδρα την Αθήνα και η ίδρυση και διάρθρωση της Υποδιεύθυνσης Δίωξης Ηλεκτρονικού Εγκλήματος Βορείου Ελλάδας με έδρα τη Θεσσαλονίκη. Η αποστολή της Διεύθυνσης Δίωξης Ηλεκτρονικού Εγκλήματος συμπεριλαμβάνει την **πρόληψη, έρευνα και καταστολή εγκλημάτων ή αντικοινωνικών συμπεριφορών που διαπράττονται μέσω του διαδικτύου ή άλλων μέσων ηλεκτρονικής επικοινωνίας**, την υποστήριξη των Αρχών Επιβολής του Νόμου και τη συνεργασία με άλλες καθ' ύλη και κατά τόπο αρμόδιες κεντρικές και περιφερειακές Υπηρεσίες της Ελληνικής Αστυνομίας. Η Διεύθυνση Δίωξης Ηλεκτρονικού Εγκλήματος, στην εσωτερική της δομή, αποτελείται από πέντε τμήματα που συμπληρώνουν όλο το φάσμα προστασίας του χρήστη και ασφάλειας του Κυβερνοχώρου, μεταξύ των οποίων και των ανηλίκων. Μάλιστα, αναφορικά με την προστασία των ανηλίκων, έχει συσταθεί αυτοτελές τμήμα. Συγκεκριμένα, αποτελείται από: α) Τμήμα Διοικητικής Υποστήριξης και Διαχείρισης Πληροφοριών, β) Τμήμα Καινοτόμων Δράσεων και Στρατηγικής, γ) Τμήμα Ασφάλειας Ηλεκτρονικών και Τηλεφωνικών Επικοινωνιών και Προστασίας Λογισμικού και Πνευματικών Δικαιωμάτων, δ) **Τμήμα Διαδικτυακής Προστασίας Ανηλίκων και Ψηφιακής Διερεύνησης** και ε) Τμήμα Ειδικών Υποθέσεων και Δίωξης Διαδικτυακών Οικονομικών Εγκλημάτων. Με έδρα την Θεσσαλονίκη λειτουργεί η Υποδιεύθυνση Δίωξης Ηλεκτρονικού Εγκλήματος Βορείου Ελλάδος (Υ.Δ.Η.Ε.Β.Ε.), η οποία υπάγεται διοικητικά στην ΔΙΔ.Η.Ε. και έχει ταυτόσημη διάρθρωση και αποστολή. Η Διεύθυνση Δίωξης Ηλεκτρονικού Εγκλήματος αναπτύσσει πλήθος δράσεων αφενός στον τομέα της δίωξης των εγκλημάτων που διαπράττονται μέσω διαδικτύου ή με τη χρήση αυτού και αφετέρου στον τομέα της πρόληψης και ενημέρωσης των πολιτών για ζητήματα ασφαλούς πλοήγησης στο διαδίκτυο. Συγκεκριμένα οι **κυριότερες αρμοδιότητες του Τμήματος Διαδικτυακής Προστασίας Ανηλίκων και Ψηφιακής Διερεύνησης** είναι η εξιχνίαση και δίωξη των εγκλημάτων που διαπράττονται κατά των ανηλίκων με τη χρήση του διαδικτύου και των άλλων μέσων ηλεκτρονικής ή ψηφιακής επικοινωνίας και αποθήκευσης και η διερεύνηση υποθέσεων διαδικτυακής ή ηλεκτρονικής παρενόχλησης (cyber bullying) και ρατσισμού. Σε επίπεδο Ευρωπαϊκής Ένωσης, η Διεύθυνση Δίωξης Ηλεκτρονικού Εγκλήματος συμμετέχει, μεταξύ άλλων, σε εκπαιδευτικά σεμινάρια της Ευρωπαϊκής Αστυνομικής Ακαδημίας (CEPOL), της Europol και

²⁰⁵ http://www.astynomia.gr/index.php?option=ozo_content&perform=view&id=8194

της Interpol καθώς επίσης και στην υλοποίηση της προτεραιότητας Cybercrime Child Sexual Exploitation -EMPACT (European Multidisciplinary Cooperation Platform Against Criminal Threats) της Europol. Ενδεικτικά αναφέρεται ότι το 2017 χειρίστηκε εκατό εξήντα (160) περιπτώσεις που αφορούν σε πορνογραφία ανηλίκων ή σε προσβολή της γενετήσιας αξιοπρέπειας²⁰⁶:

Σε κάθε περίπτωση, κατά την διερεύνηση της πλειοψηφίας των υποθέσεων θυματοποίησης ανηλίκων ανακύπτουν νομικά και τεχνικά προβλήματα, τα οποία και προαναφέρθηκαν, όπως δυσκολία στην απόκτηση των πραγματικών στοιχείων του δράστη, λόγω τεχνικών απόκρυψης, δυσκολία στη συλλογή των αποδεικτικών στοιχείων, κυρίως λόγω του διαφορετικού διεθνώς, αλλά πάντοτε περιορισμένου, χρόνου διατήρησης των ηλεκτρονικών ιχνών και δεδομένων, αλλά και τη συνεργασία ή μη των εμπλεκόμενων εταιρειών που διαχειρίζονται τους εκάστοτε ιστοτόπους και λειτουργούν με βάση την εθνική νομοθεσία της έδρας τους, αλλά και διαφοροποιήσεων μεταξύ των εθνικών νομοθεσιών διαφόρων κρατών.

Ευρωπαϊκό επίτεδο- Ευρόπόλ (πλήρης ονομασία Ευρωπαϊκή Αστυνομική Υπηρεσία, αγγλικά: European Police Office, Europol)

Η Ευρωπαϊκή Αστυνομική Υπηρεσία (EUROPOL) είναι ο αρμόδιος οργανισμός της Ευρωπαϊκής Ένωσης για την επιβολή του νόμου.²⁰⁷ Ο ρόλος της είναι να συμβάλλει στη βελτίωση της αποτελεσματικότητας της δράσης των εθνικών αστυνομικών αρχών και των υπόλοιπων παρεμφερών αρχών, διευκολύνοντας τη μεταξύ τους συνεργασία. Η συνεργασία αυτή εστιάζει στην πρόληψη και στην καταπολέμηση, μεταξύ άλλων σοβαρών μορφών διασυνοριακής εγκληματικότητας, του εγκλήματος στον κυβερνοχώρο.²⁰⁸ Αξίζει να τονισθεί ότι στις ενωσιακές προτεραιότητες σχετικά με την καταπολέμηση του σοβαρού και οργανωμένου εγκλήματος κατά τον κύκλο πολιτικής για την περίοδο 2018-2021 εντάσσεται και το κυβερνοέγκλημα και ειδικότερα υποθέσεις διαδικτυακών απατών, απατών με κάρτες πληρωμών, σεξουαλικής εκμετάλλευσης

²⁰⁶http://www.hellenicpolice.gr/index.php?option=ozo_content&lang=%27..%27&perform=view&id=77997&Itemid=2052&lang=

²⁰⁷https://europa.eu/european-union/about-eu/agencies/europol_el

²⁰⁸<http://www.europarl.europa.eu/factsheets/el/sheet/156/police-cooperation>

ανηλίκων μέσω του διαδικτύου και επιθέσεων στον κυβερνοχώρο.²⁰⁹ Στο πλαίσιο αυτό, διοργανώνονται από την Europol παγκόσμιες δράσεις στις οποίες συμμετέχουν διωκτικές αρχές και οργανισμοί από διάφορες χώρες του κόσμου, για την από κοινού καταπολέμηση του κυβερνοεγκλήματος και εξάρθρωση εγκληματικών οργανώσεων. Αξιοσημείωτη είναι η πιο πρόσφατη επιχείρηση - Operation GARGAMEL²¹⁰ ανθρώπων. Η Europol σε συνεργασία με την Interpol, το FBI και την Ομοσπονδιακή Αστυνομία ξεκίνησαν την επιχείρηση Δρακουμέλ στην Ευρώπη κατά την διάρκεια του lockdown με στόχο την καταπολέμηση της παιδεραστίας, την εμπορία ανθρωπίνων οργάνων της παιδικής πορνογραφίας και της παράνομη διακίνηση και εμπορίας.

Επιπρόσθετα, η Europol, αναφορικά με το κυβερνοέγκλημα εκδίδει ετησίως έκθεση εκτίμησης της απειλής οργανωμένου διαδικτυακού εγκλήματος –Internet Organized Crime Threat Assessment (IOCTA)²¹¹. Στις εκθέσεις αυτές, αναφέρεται ρητά το αδίκημα της σεξουαλικής εκμετάλλευσης ανηλίκων ως μία από τις σημαντικότερες προκλήσεις.

Οι βασικές δραστηριότητες της Europol στην υποστήριξη των Κρατών – Μελών είναι η συλλογή, ανάλυση και διάδοση ποινικών πληροφοριών και ο συντονισμός των επιχειρήσεων. Κράτη – Μέλη που αντιμετωπίζουν ένα συγκεκριμένο εγκληματικό φαινόμενο, το οποίο επηρεάζει 2 ή περισσότερα Κράτη, επικοινωνούν με το επιχειρησιακό κέντρο της Europol (Europol's 24/7 operational centre) που αποτελεί τον «κόμβο» ανταλλαγής επιχειρησιακών πληροφοριών μεταξύ των Κρατών Μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης και των συνεργαζόμενων κρατών και Οργανισμών. Ειδικότερα, η Europol για κάθε σημαντική μορφή εγκλήματος έχει δημιουργήσει ειδικά εστιακά σημεία (Focal Points) τα οποία εξειδικεύονται στην ανάλυση και εξερεύνηση εγκλημάτων, όπως οι απάτες μέσω διαδικτύου FP Terminal, η **πορνογραφία ανηλίκων FP Twins**. Για την εγκληματικότητα που μελετάται στην παρούσα εργασία, το εστιακό σημείο Twins είναι υπεύθυνο για την ανάλυση, επεξεργασία και διαμοιρασμό οποιαδήποτε πληροφορίας έχει να κάνει με

²⁰⁹<https://www.consilium.europa.eu/el/policies/eu-fight-against-organised-crime-2018-2021/>

²¹⁰ <https://www.europol.europa.eu/newsroom/news/90-suspects-identified-in-major-online-child-sexual-abuse-operation>

²¹¹ Βλ. για παράδειγμα : <https://www.europol.europa.eu/activities-services/main-reports/internet-organised-crime-threat-assessment-iocta-2018>

εγκλήματα σεξουαλικής κακοποίησης ανηλίκων, στα οποία εμπλέκονται πάνω από δύο κράτη μέλη της ΕΕ.

Διεθνές επίπεδο- Ιντερπόλ (πλήρης ονομασία Διεθνής Οργάνωση Εγκληματολογικής Αστυνομίας, αγγλικά: International Criminal Police Organization, INTERPOL)

Η **INTERPOL** είναι ο διεθνής οργανισμός που λειτουργεί ως δίκτυο των ποινικών υπηρεσιών επιβολής του νόμου από διαφορετικές χώρες. Λειτουργεί ως διοικητικός συνεργάτης μεταξύ των υπηρεσιών επιβολής του νόμου των χωρών μελών, παρέχοντας βοήθεια επικοινωνιακή και βάσης δεδομένων, βοήθεια μέσω των κεντρικών της γραφείων στη Λυών της Γαλλίας²¹². Παρέχει στοχευμένες πρωτοβουλίες αστυνομικής εκπαίδευσης για τις εθνικές αστυνομίες και επίσης προσφέρει, όταν ζητείται, συμβουλές, οδηγίες και υποστήριξη στην ανάπτυξη ειδικών εργαλείων για την καταπολέμηση του εγκλήματος. Η εκπαίδευση περιλαμβάνει την ανταλλαγή γνώσεων, δεξιοτήτων και βέλτιστων πρακτικών στην αστυνόμευση και την καθιέρωση διεθνών προτύπων για την αντιμετώπιση συγκεκριμένων εγκλημάτων.

Ειδικότερα, όσον αφορά τα εγκλήματα κατά των παιδιών, η INTERPOL λειτουργεί διάφορες υπηρεσίες – εφαρμογές με τις οποίες προσπαθεί να βοηθήσει τις κατά τόπους αστυνομικές αρχές που είναι μέλη της για την καλύτερη καταπολέμηση του φαινομένου. Δηλαδή, εκτός από την ανταλλαγή πληροφοριών μεταξύ των κρατών – μελών της, διατηρεί **λίστα από ιστοσελίδες που περιέχουν υλικό πορνογραφίας ανηλίκων ώστε οι πάροχοι διαδικτύου ανά χώρα μέλους να ενημερώνονται και να αποτρέπουν την πρόσβαση σε αυτούς**. Επιπλέον, διαθέτει **διεθνή βάση για την αναγνώριση και ταυτοποίηση ανήλικων θυμάτων, που εμφανίζονται σε αρχεία βίντεο και εικόνας πορνογραφίας ανηλίκων με την ονομασία «International Child Sexual Exploitation image database (ICSE)²¹³»**. Στη βάση αυτή δύναται να έχει πρόσβαση κάθε μέλος κράτος, αρκεί οι επιλεγμένοι από την τοπική αστυνομική αρχή να έχουν εκπαιδευτεί για την σωστή και εύρυθμη λειτουργία της. Εκτός των ανωτέρω, διαθέτει την υπηρεσία των Κίτρινων Ειδοποιήσεων: κατόπιν αιτήματος ενός κράτους μέλους, η INTERPOL μπορεί να εκδώσει μια κίτρινη προειδοποίηση για τον εντοπισμό των αγνοουμένων, ιδίως των ανηλίκων. Οι ειδοποιήσεις

²¹² <https://www.interpol.int/Who-we-are/What-is-INTERPOL>

²¹³ <https://www.interpol.int/Crimes/Crimes-against-children/International-Child-Sexual-Exploitation-database>

αυτές κυκλοφορούν σε διεθνή κλίμακα και καταγράφονται στη βάση δεδομένων της INTERPOL των αγνοουμένων και απαχθέντων παιδιών. Τέλος, προσφέρει εκπαιδεύσεις σε αστυνομικούς των κρατών μελών της, στις βέλτιστες τεχνικές αντιμετώπισης και επίλυσης υποθέσεων σεξουαλικής εκμετάλλευσης ανηλίκων.

8.2 Πρόληψη σεξουαλικής εγκληματικότητας μέσω διαδικτύου

Ως «πρόληψη εγκλήματος» νοείται το σύνολο των στρατηγικών, προγραμμάτων και μέτρων που μπορούν να σχεδιαστούν και να υλοποιηθούν με στόχο την παρεμπόδιση της διάπραξης εγκλημάτων. Σύμφωνα με τα ερευνητικά αυτά δεδομένα, που προέκυψαν από την έρευνα που διεξήχθη στο πλαίσιο του Συμβουλίου της Ευρώπης αναφορικά με την αποτελεσματικότητα των διαφόρων ειδών μέτρων που λαμβάνονται από τα Κράτη για να αντιμετωπίσουν την αύξηση της εγκληματικότητας²¹⁴, τα μέτρα κοινωνικής πρόληψης έχουν μεγάλη αποτελεσματικότητα, η οποία παρατηρείται σε σύντομο σχετικά χρόνο. Συνεπώς, για την αποτελεσματική αντιμετώπιση του εγκλήματος και της υποκατηγορίας αυτού, της σεξουαλικής εγκληματικότητας σε βάρος ανηλίκων μέσω διαδικτύου, με τις διάφορες μορφές της, θα πρέπει να δοθεί έμφαση στα προληπτικά μέτρα. Άλλωστε όταν εμπλέκεται ανήλικος, η πρόληψη θα πρέπει να είναι το βασικότερο μέτρο.

Αρχές Επιβολής του Νόμου

Αναφορικά με τις **Αρχές Επιβολής του Νόμου**, χαρακτηριστικό παράδειγμα προληπτικών μέτρων για τον σεξουαλικό εκβιασμό μέσω διαδικτύου (Sextortion) σε βάρος ανηλίκων είναι η καμπάνια ενημέρωσης της **Europol** «Say No!» στην οποία συμμετείχε η **Διεύθυνση Δίωξης Ηλεκτρονικού Εγκλήματος της Ελληνικής Αστυνομίας**. Για την εκστρατεία ενημέρωσης έχει δημιουργηθεί επικοινωνιακό υλικό με τη μορφή βίντεο και σχεδίων²¹⁵. Σκοπός της εκστρατείας ήταν:

- ✓ η υποστήριξη και η παροχή συμβουλών στα παιδιά, τα οποία έχουν υποστεί τις συνέπειες του διαδικτυακού εκβιασμού και εξαναγκασμού,
- ✓ η εμπειρισταωμένη ενημέρωση των παιδιών που χρησιμοποιούν καθημερινά το διαδίκτυο και αποτελούν ενδεχόμενους στόχους «διαδικτυακού εκβιασμού και εξαναγκασμού» καθώς και

²¹⁴ Φαρσεδάκης Ι., «Παραβατικότητα και κοινωνικός έλεγχος των ανηλίκων», οπ, 2005, σελ. 125.

²¹⁵ <https://www.europol.europa.eu/sayno> (Εκστρατεία της Europol), <https://www.youtube.com/watch?v=cZAiW61p9DQ> (Βίντεο της εκστρατείας)

- ✓ η ανάδειξη της σημαντικότητας την οποία έχει η άμεση καταγγελία από τα θύματα των περιστατικών του «διαδικτυακού εκβιασμού και εξαναγκασμού».

Εικόνα 9 <https://www.europol.europa.eu/activities-services/public-awareness-and-prevention-guides/online-sexual-coercion-and-extortion-crime>

Επίσης, σε εθνικό επίπεδο, η ΔΙΔΗΕ, διοργανώνει πλήθος ενημερωτικών ημερίδων στη σχολική κοινότητα σε όλη την Ελληνική Επικράτεια, έχοντας ως στόχο την ενημέρωση μαθητών, γονέων και εκπαιδευτικών, την πρόληψη και την αντιμετώπιση των κινδύνων που σχετίζονται με τις νέες τεχνολογίες. Ενδεικτικά, αναφέρεται ότι τη σχολική χρονιά 2017-2018 πραγματοποιήθηκαν συνολικά τετρακόσιες τριάντα εννιά (439) ενημερωτικές ημερίδες σε όλη την Επικράτεια και συγκεκριμένα τριακόσιες σαράντα πέντε (345) σε σχολικές μονάδες και ενενήντα τέσσερις (94) σε διάφορους Φορείς. Επιπρόσθετα, η ιστοσελίδα <https://www.cyberkid.gov.gr/> της ΔΙ.Δ.Η.Ε απευθύνεται σε γονείς (ενημέρωση γύρω από τα ζητήματα του διαδικτύου και συμβουλές για ασφαλή πλοήγηση και έλεγχο των τέκνων τους), αλλά κυρίως στα ίδια τα παιδιά, και περιλαμβάνει «φιλικές συμβάσεις» μεταξύ των ανηλίκων και των γονέων τους για τη χρήση του διαδικτύου ανά κατηγορίες ηλικιών (6-10, 11-14 και 15-18 ετών), αλλά και έναν πλούσιο ψηφιακό παιδότοπο, με ασφαλή διαδικτυακά παιχνίδια. Βασικός στόχος της λειτουργίας του ιστότοπου www.cyberalert.gr είναι η άμεση, συγκεντρωτική και διαδραστική ενημέρωση των πολιτών για νέους κινδύνους αλλά και για τάσεις στον τομέα του κυβερνοεγκλήματος που ανακύπτουν καθημερινά στο διαδίκτυο από τον πλέον αρμόδιο φορέα - επιστημονικό προσωπικό της ΔΙ.Δ.Η.Ε αλλά και εξωτερικούς συνεργάτες, κυρίως παιδοψυχολόγους. Παράλληλα, για τον σκοπό της πρόληψης, ενημέρωσης και αμφίδρομης επικοινωνίας μεταξύ της ΔΙ.Δ.Η.Ε, αξιοποιούνται οι δυνατότητες των Μέσων Κοινωνικής Δικτύωσης με πιστοποιημένα προφίλ στο Facebook (www.facebook.com/cyberkid.gov.gr, www.facebook.com/CyberAlertGR), Instagram

(www.instagram.com/cyberalert.gr), Twitter (twitter.com/cyberalertgr) και Youtube (www.youtube.com/channel/UCSECTiscTH8tkxzBzX8gVcQ).

Αναφορικά με το **περιβάλλον του ανήλικου**, είναι σημαντικό από την παιδική ηλικία οι έχοντες την επιμέλειά του να του οριοθετούν τη χρήση διαδικτύου θέτοντας κανόνες πρόσβασης σε αυτό. Οι γονείς, θα πρέπει να περιφράζουν και να προστατεύσουν το παιδί, όπως και στον πραγματικό κόσμο. Άλλωστε, υπάρχει πλήθος διαθέσιμων τεχνολογικών εργαλείων και πακέτων λογισμικού με εργαλεία γονικού ελέγχου που διευκολύνουν την επιτήρηση. Επιπλέον, η εκπαίδευση από το σχολείο και η ενημέρωση από σχετικούς φορείς, συμβάλλουν ώστε τα παιδιά να είναι πιο προσεκτικά στις διαδικτυακές τους δραστηριότητες.

Πρωτοβουλία Ιδιωτικού- Δημοσίου Τομέα « SafeLine»

Πρόκειται για επίσημο μέλος του Ευρωπαϊκού δικτύου INSAFE/ INHOPE²¹⁶ (Διεθνής Σύνδεσμος Ανοικτών Γραμμών Διαδικτύου) και λειτουργεί από το 2003 στο πλαίσιο του προγράμματος «Safer Internet EL SIC» της Ευρωπαϊκής Επιτροπής. Η «SafeLine» είναι ιστοσελίδα (προσπελάσιμη στο www.safeline.gr) και ανοικτή γραμμή καταγγελιών για διαδικτυακούς τόπους, που περιέχουν εικόνες κακοποίησης παιδιών σε οποιοδήποτε σημείο του κόσμου και γενικά παράνομο υλικό. Παρέχει τη δυνατότητα στα θύματα να απευθυνθούν στην Ελληνική Ανοικτή Γραμμή καταγγελιών SafeLine, υποβάλλοντας ανώνυμη ή επώνυμη καταγγελία, είτε μέσω της σχετικής ιστοσελίδας (www.safeline.gr/report) είτε μέσω της ηλεκτρονικής διεύθυνσης report@safeline.gr. Η SafeLine μετά τη λήψη της καταγγελίας, προχωρεί σε τυπική επαλήθευση της, ότι δηλαδή το περιεχόμενο της καταγγελίας όντως υπάρχει και μπορεί ενδεχομένως να χαρακτηριστεί παράνομο. Εν συνεχεία, εντοπίζει τη χώρα προέλευσης του διαδικτυακού τόπου με τη χρήση τεχνικών μέσων. Στις περιπτώσεις που το περιεχόμενο προέρχεται από την Ελλάδα, ενημερώνει άμεσα την Ελληνική Αστυνομία/ Διεύθυνση Δίωξης Ηλεκτρονικού Εγκλήματος. Στις λοιπές περιπτώσεις, διαβιβάζει την καταγγελία στην αντίστοιχη ανοικτή γραμμή της χώρας προέλευσης. Εάν υπάρχει τέτοια

²¹⁶ Ο INHOPE (www.inhope.org) είναι ο Σύνδεσμος Ανοικτών Γραμμών Διαδικτύου διεθνώς. Ιδρύθηκε το 1999 υπό το Πρόγραμμα EC Safer Internet Action Plan της Ευρωπαϊκής Κοινότητας. Αντιπροσωπεύει όλες τις Ανοικτές Γραμμές Διαδικτύου σε όλο τον κόσμο και υποστηρίζει το σκοπό τους να ανταποκρίνονται σε καταγγελίες παράνομου περιεχομένου στο Διαδίκτυο για την καταπολέμηση της διακίνησης υλικού σεξουαλικής κακοποίησης παιδιών Child Sexual Abuse Material (CSAM). <https://www.inhope.org/EN/our-story>

γραμμή, ενημερώνεται η Ελληνική Αστυνομία, προκειμένου αυτή να γίνουν οι απαραίτητες ενέργειες για ενημέρωση της Διεθνούς Οργάνωσης Εγκληματολογικής Αστυνομίας (International Criminal Police Organization,- INTERPOL).

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 9 - ΕΘΝΙΚΑ ΔΕΔΟΜΕΝΑ - Παράθεση στατιστικών στοιχείων των τελευταίων ετών και μελέτη δεδομένων από τα δελτία τύπου για συλληφθέντες τα έτη 2018 και 2019

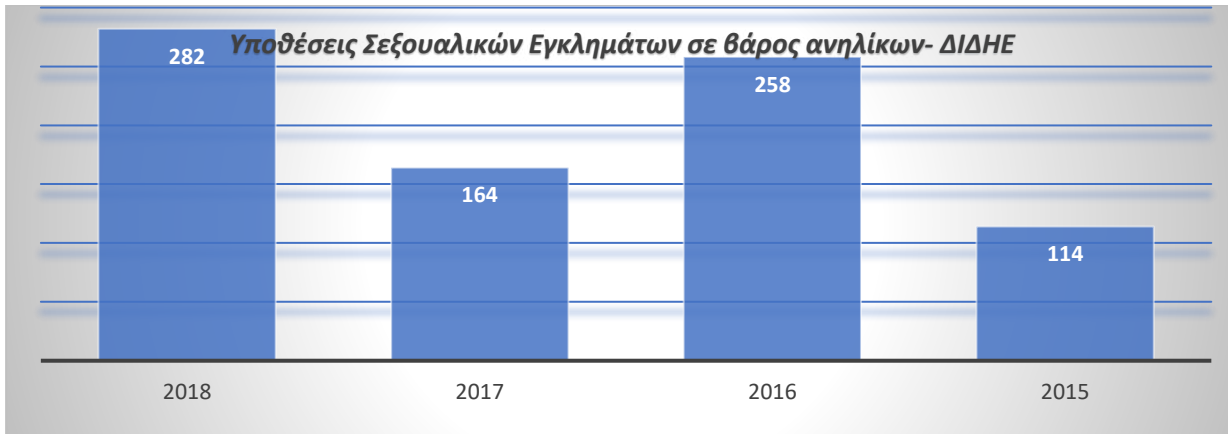
9.1 Παράθεση στατιστικών στοιχείων δραστηριότητας της Διεύθυνσης Δίωξης Ηλεκτρονικού Εγκλήματος για τα έτη 2015 έως 2018

Η Ελληνική Αστυνομία, στο πλαίσιο της αρχής της ανοιχτής διακυβέρνησης και της ενημέρωσης του πολίτη, δημοσιεύει ετησίως στατιστικά- απολογιστικά στοιχεία της εγκληματικότητας, όπως αποτυπώνεται στο ηλεκτρονικό σύστημα - πλατφόρμα «Police On Line». Μέσω του συστήματος «Police On Line» καταγράφονται καθημερινά, όλα τα περιστατικά, σε κάθε αστυνομική Υπηρεσία της Χώρας, μεταξύ των οποίων και της Διεύθυνσης Δίωξης Ηλεκτρονικού Εγκλήματος. Στον απολογισμό που δημοσιοποιείται ανά έτος, στον επίσημο ιστότοπο, <http://www.astynomia.gr>, περιλαμβάνονται στατιστικά στοιχεία των βασικών μορφών εγκληματικότητας, αναλυτικά και ανά κατηγορία αδικήματος, καθώς και τα συνολικά αποτελέσματα της αστυνομικής ανταπόκρισης (συλλήψεις, εξιχνιάσεις, εξαρθρώσεις εγκληματικών ομάδων). Για τους σκοπούς της παρούσας εργασίας, εξήχθησαν για τα έτη **2015-2018**, από τα αντίστοιχα Δελτία Τύπου Αρχηγείου Ελληνικής Αστυνομίας σχετικά με στατιστικά στοιχεία - απολογισμό συνολικής δραστηριότητας της Ελληνικής Αστυνομίας, τα στοιχεία της Διεύθυνσης Δίωξης Ηλεκτρονικού Εγκλήματος, τα οποία παρουσιάζονται σε πίνακα και σε γράφημα ως ακολούθως:

Πίνακας

<i>Έτος</i>	<i>Υποθέσεις Ηλεκτρονικών Εγκλημάτων</i>	<i>Υποθέσεις Σεξουαλικών Εγκλημάτων σε βάρος ανηλίκων- ΔΙΑΗΕ</i>
2018	4.857	282
2017	3.120	164
2016	2.751	258
2015	1.822	114

Γράφημα

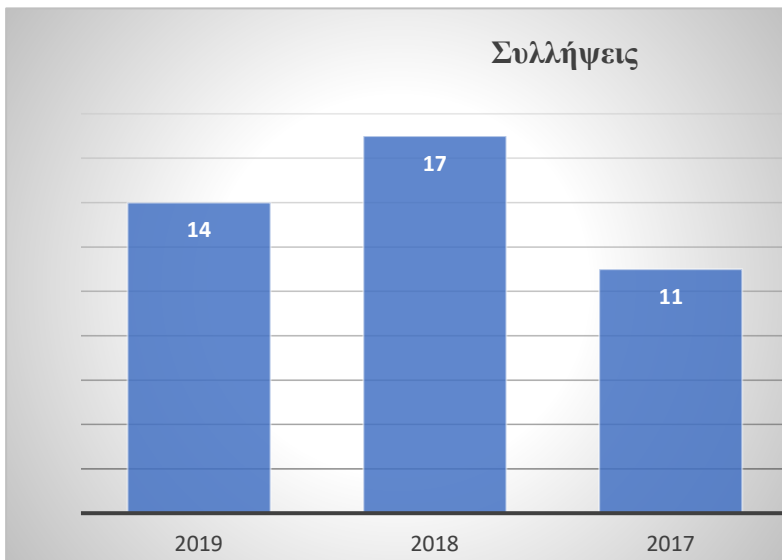

Σύμφωνα με τα στατιστικά της Δ.Ι.Δ.Η.Ε, όπως απεικονίζεται και στο διάγραμμα, οι υποθέσεις σεξουαλικών εγκλημάτων σε βάρος ανηλίκων παρουσιάζουν σημαντική αύξηση από το 2015 έως το 2018 και συγκεκριμένα ο αριθμός των υποθέσεων εμφανίζεται **να έχει τουλάχιστον διπλασιαστεί**.

9.2 Μελέτη δεδομένων από τα Δελτία Τύπου για συλληφθέντες τα έτη 2018 και 2019

Επιπρόσθετα, από ανάλυση των **δελτίων τύπου - ανακοινώσεις** που εκδόθηκαν από τη Διεύθυνση Δίωξης Ηλεκτρονικού Εγκλήματος, αναφορικά με τους **συλληφθέντες για υποθέσεις σεξουαλικών εγκλημάτων σε βάρος ανηλίκων**, με βάση τα στοιχεία που αναφέρονται σε αυτά, για τα έτη 2018 και 2019 προέκυψαν τα ακόλουθα, για τους δείκτες :

1. Φύλο δράστη,
2. Τόπος διαμονής,
3. Υπηκοότητα δράστη,
4. Τρόπος δράσης,
5. Σχέση δράστη- θύματος,
6. Τρόπος καταγγελίας

Συμπεράσματα

Από την επισκόπηση των ανωτέρω στοιχείων- δεδομένων και με την επιφύλαξη του σκοτεινού αριθμού εγκληματικότητας που όπως προαναφέρθηκε (παρ. 2.4) πιθανολογείται ιδιαίτερα μεγάλος, προέκυψαν τα ακόλουθα συμπεράσματα:

- ✓ Σχεδόν σε όλες τις υποθέσεις (πλην μίας) οι συλληφθέντες ανήκουν στο ανδρικό φύλο..
- ✓ Το σύνολο των συλλήψεων παρουσιάζει μικρή μείωση που δεν μπορεί να οδηγήσει σε ασφαλή συμπεράσματα.
- ✓ Οι περισσότερες συλλήψεις πραγματοποιήθηκαν εντός της Αττικής
- ✓ Οι περισσότεροι συλληφθέντες είναι ημεδαποί
- ✓ Οι περισσότερες υποθέσεις αφορούν κατοχή και διακίνηση υλικού σεξουαλικής εκμετάλλευσης ανηλίκων μέσω ειδικών πλατφορμών (platforms) δικτύων P2P και DARK WEB
- ✓ Η παραγωγή πρωτογενούς υλικού παιδικής πορνογραφίας αφορά λίγες περιπτώσεις
- ✓ Στις περισσότερες υποθέσεις το ανήλικο θύμα είναι άγνωστο προς τον δράστη
- ✓ Στις περισσότερες υποθέσεις η ΔΙΔΗΕ έλαβε γνώση μέσω πληροφοριακών δελτίων αλλοδαπών Αρχών και ιδίως από αξιοποίηση στοιχείων του οργανισμού NCMEC (National Center for Missing and Exploited Children) και όχι από καταγγελίες πολιτών και θυμάτων.

Επίλογος- Πορίσματα και συζήτηση

Στην παρούσα εργασία εξετάστηκε η σεξουαλική εγκληματικότητα σε διαδικτυακό περιβάλλον, με ανήλικα θύματα και οι μορφές εκδήλωσής της. Έτσι, δίνοντας έμφαση στις **σημαντικότερες προκλήσεις** αναφορικά με τη διαδικτυακή σεξουαλική εκμετάλλευση ανηλίκων, ήτοι α) στην **προσέλκυση παιδιών -άγρα παιδιών στο διαδίκτυο για γενετήσιους λόγους** (*Online Grooming-OnLine Solicitation Of Children For Sexual Purposes*), β) **σεξουαλική εκβίαση** (*Sexual Coercion and Extortion of Minors*) και γ) **παραγωγή, κατοχή και διάδοση υλικού παιδικής πορνογραφίας** (*Online distribution of Child Sexual Exploitation Material (CSEM), including Self-Generated Explicit Material (SGEM)*), διαπιστώθηκε ότι οι δράστες «περνούν πιο εύκολα» στην πράξη εντός του κυβερνοχώρου, καθώς αξιοποιούν τις τεχνολογίες και μεθόδους απόκρυψης και αποφυγής εντοπισμού τους (λ.χ. Dark Web και P2P δίκτυα). Επίσης, το διαδίκτυο αποτελεί εργαλείο προσέλκυσης ανηλίκων για σεξουαλική κακοποίηση σε φυσικό κόσμο ή τρόπος πειθούς και πιθανόν εκβίασης για απόκτηση πρωτότυπου υλικού παιδικής πορνογραφίας. Έτσι, προέκυψε ότι:

- ✓ Η σεξουαλική εγκληματικότητα μέσω διαδικτύου (αναφορικά με ανήλικα θύματα) συνδέεται και είναι το ίδιο επικίνδυνη με αυτή που αναπτύσσεται στο φυσικό κόσμο- *επιβεβαίωση υπόθεσης*- καθώς όπως παρουσιάστηκε μέσα από τους τύπους- μορφές των εγκληματικών συμπεριφορών, το διαδίκτυο ανοίγει τον δρόμο για νέα εγκλήματα (λ.χ grooming και αύξηση των παραδοσιακών μέσω αλλαγής του μέσου διάπραξής τους (λ.χ διακίνηση υλικού παιδικής πορνογραφίας). Οι δράστες χρησιμοποιούν το διαδίκτυο για να αποκτήσουν και να ανταλλάξουν πορνογραφικό υλικό, αλλά ταυτόχρονα και για τυχόν επικοινωνία με ανήλικους χτίζοντας σταδιακά μία σχέση εμπιστοσύνης με αυτούς. Μάλιστα, μεταφέρουν τη σχέση αυτή εκτός διαδικτύου, με συνέπεια να συνδέεται η εγκληματικότητα ψηφιακού και φυσικού κόσμου. Αν και, όπως αναφέρθηκε, η παιδική πορνογραφία δε συνδέεται άμεσα και αποκλειστικά με τη διάπραξη σεξουαλικών εγκλημάτων στον φυσικό κόσμο, συμβάλει όμως στην κάμψη των αντιστάσεων, τόσο από πλευράς δραστών και ανήλικων παραβατών, όσο και από πλευράς ανηλίκων θυμάτων.
- ✓ Ο ακριβής προσδιορισμός του αριθμού των εικόνων κατάχρησης και του αριθμού των παιδιών που κακοποιούνται είναι αδύνατος. Το παιδοπορνογραφικό υλικό που εντοπίζουν οι Αρχές επιβολής του Νόμου και ο αριθμός δραστών που συλλαμβάνονται, δεν ανταποκρίνονται στην ποσότητα που διακινείται στο διαδίκτυο. Ο εντοπισμός των δραστών και θυμάτων απαιτεί

διεθνή συνεργασία, διεθνείς βάσεις δεδομένων και κοινών επιχειρησιακών δράσεων (λ.χ. Operation PACIFIER). Ωστόσο, φαίνεται ότι οι νέες τεχνολογίες μέσω λχ της παραγωγής εικόνων -υλικού σε απευθείας σύνδεση θα αποτελούν τροχοπέδη στην καταπολέμηση αυτής της μάστιγας.

- ✓ Η εκδήλωση παραβατικής συμπεριφοράς ανηλίκων εντός διαδικτύου -σεξουαλική απεικόνιση που παράγεται από ανηλίκους δε φαίνεται να συνδέεται με την απουσία τυπικού κοινωνικού ελέγχου στο κυβερνοχώρο, αλλά κυρίως με την έλλειψη σωστής ενημέρωσης. Οι ανήλικοι επηρεασμένοι από την μόδα του sexting, στέλνουν γυμνές ή ημίγυμνες φωτογραφίες σε άλλους ανηλίκους, οι οποίοι τις αποθηκεύουν ή τις διαμοιράζουν χωρίς να γνωρίζουν ότι διαπράττουν ποινικό αδίκημα. Για τον λόγο αυτό, καμπάνιες ενημέρωσης του κοινού και ημερίδες σε σχολικές και λοιπές κοινότητες, από αρμόδιους Φορείς (όπως οι προαναφερόμενες – κεφ. 8.2- τις οποίες διοργανώνει η Διεύθυνση Δίωξης Ηλεκτρονικού Εγκλήματος της Ελληνικής Αστυνομίας) κρίνονται ουσιώδεις.
- ✓ Για την καταπολέμηση της σεξουαλικής εγκληματικότητας σε βάρος ανηλίκων απαιτείται η εγκληματοποίηση ευρέος φάσματος συμπεριφορών, τόσο εκτός διαδικτύου όσο και εντός διαδικτύου, καθώς και η λήψη προληπτικών μέτρων. Όπως παρουσιάστηκε, η σεξουαλική εκμετάλλευση παιδιών δε συνιστούσε πάντοτε έγκλημα. Πλέον, αποτελεί διεθνώς αναγνωρισμένη εγκληματική συμπεριφορά και πρέπει, αναμφίβολα, να καταπολεμηθεί. Ωστόσο, καθώς οι νομοθετικές ρυθμίσεις κατά κανόνα ακολουθούν τις καταστάσεις, ο Νομοθέτης οφείλει να εντοπίζει τις εξελίξεις και να προσαρμόζει την νομοθεσία. Έτσι, όπως παρουσιάστηκε, η παιδική πορνογραφία δε θα μπορούσε να διώκεται μόνον όταν τελείται για λόγους κερδοσκοπίας. Νέες ρυθμίσεις θα πρέπει να ανταποκρίνονται σε νέα εγκλήματα (λ.χ grooming, και πορνογραφικές παραστάσεις ανηλίκων). Κατά συνέπεια, θεωρείται απαραίτητη η εισαγωγή νέων ποινικών διατάξεων και η εγκληματοποίηση συμπεριφορών που δεν είχαν τυποποιηθεί.
- ✓ Αναφορικά με τον εάν η εικονική παιδική πορνογραφία μπορεί και πρέπει να ρυθμίζεται από τον Νόμο, παρουσιάστηκαν διαφορετικές απόψεις, οι οποίες, λόγω έλλειψης επαρκών ερευνητικών δεδομένων, δεν μπορούν να επιβεβαιώσουν την υπόθεση. Ωστόσο, κατά την άποψη της συγγράφουσας, με δεδομένο ότι η πορνογραφία ανηλίκων δεν προσβάλλει μόνον την προσωπικότητα του συγκεκριμένου ανηλίκου που κακοποιείται, αλλά αφορά εν γένει το σύνολο των ανηλίκων οι οποίοι ερχόμενοι σε επαφή (μέσω θέασης) με το υλικό αυτό στο διαδίκτυο θα

μπορούσαν να παρασυρθούν και να γίνουν στο μέλλον και οι ίδιοι θύματα ή δράστες σεξουαλικής εκμετάλλευσης, η εικονική πορνογραφία ανηλίκων είναι συνετό να τιμωρείται, προς όφελος του κοινωνικού συνόλου. Η απειλή της ποινής, ενδεχομένως να λειτουργεί αποτρεπτικά για την παραγωγή και κατοχή πορνογραφικού υλικού πραγματικών παιδιών.

- ✓ Από τα εθνικά δεδομένα, οι δράστες των εγκλημάτων της γενετήσιας εκμετάλλευσης ανηλίκων μέσω διαδικτύου είναι άγνωστοι προς το θύμα. Επίσης, η συντριπτική πλειοψηφία ανήκει στην ανδρική κοινότητα, επιβεβαιώνοντας τα υπάρχοντα εμπειρικά δεδομένα. Ωστόσο, καθώς τα δεδομένα ήταν περιορισμένα, για την εξαγωγή ασφαλών συμπερασμάτων, απαιτείται περαιτέρω έρευνα.

Εν κατακλείδι, το πρόβλημα της διαρκώς αυξανόμενης παιδικής σεξουαλικής κακοποίησης μέσω διαδικτύου, αποτελεί σημαντική πρόκληση λόγω της πολυπλοκότητας και του πολυμορφισμού που το διακρίνει και κρίνεται απαραίτητο να αποτελεί προτεραιότητα, τόσο της επιστημονικής κοινότητας όσο και των αρμοδίων Αρχών πρόληψης και καταστολής.

Άλλωστε,

«Στο μέλλον θα πρέπει να λογοδοτήσουμε στα παιδιά μας όχι τόσο για τις άσχημες πράξεις των κακών ανθρώπων, όσο για την αποτρόπαιη σιωπή των καλών.»

Μάρτιν Λούθερ Κίνγκ

Εικόνα 10 Στιγμιότυπο από www.vimeo.com/86895084

Βιβλιογραφία

Ελληνόγλωσση

Αγγελής Ι., «Η προς ψήφιση Σύμβαση του Συμβουλίου της Ευρώπης για το έγκλημα στον κυβερνοχώρο: η σχέση της με την ελληνική έννομη τάξη», Νομική Επιθεώρηση, Έτος ΙΕ, Τεύχος 30, 2001, σελ.75-104

Ανδρουλάκης Ν., «Ποινικό Δίκαιο, Γενικό Μέρος, Ι. Θεωρία για το έγκλημα», β' έκδ, Εκδόσεις Σάκκουλας, Αθήνα, 2006,

Ανδρουλάκης Ν., Μαγκάκης Γ.-Α., Μανωλεδάκης Ι., Σπινέλλης Δ., Σταμάτης Κ., Ψαρούδα-Μπενάκη Α., «Συστηματική Ερμηνεία του ποινικού κώδικα», Εκδόσεις Σάκκουλας, Αθήνα, 2005

Δημόπουλος Χ., «Εισαγωγή στη Θυματολογία», Εκδόσεις Νομική Βιβλιοθήκη, Αθήνα, 2006

Δημόπουλος Χ., «Εγκλήματα της γενετήσιας εκμετάλλευσης ανήλικων- Εμπορία - Πορνογραφία - Κατάχρηση σε ασέλγεια», Εκδόσεις Νομική Βιβλιοθήκη, Αθήνα, 2006

Δοκουμετζίδης Γ., «Προβλήματα Προστασίας των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου», Εκδόσεις Καστανιώτης, Αθήνα, 1997

Εθνική Σχολή Δικαστικών Λειτουργών, «Ποινικό Δίκαιο Σήμερα - Μέσο προστασίας ή μέτρο ελευθερίας;», Εκδόσεις Νομική Βιβλιοθήκη, Αθήνα, 2010

Εθνικό Κέντρο Κοινωνικών Ερευνών, κύριος ερευνητής Δεμερτζής Ν., τελική έκθεση του «World Internet Project 2015» με τίτλο «Το Διαδίκτυο στην Ελλάδα», Μάρτιος 2016, ηλεκτρονικά διαθέσιμο: https://www.ekke.gr/siemens/WIPreport_gr.pdf (προσπέλαση 19/9/2020)

Θεοδωρίδης Κ., «Πορνογραφία ανηλίκων στο διαδίκτυο- Το ΠΕΚ απορρίπτει έφεση της Microsoft, Νέος γερμανικός νόμος ενάντια στην ηλεκτρονική εγκληματικότητα», ΕΕΕυρΔ, Τεύχος 3, 2007, σελ. 671 -680.

Καϊάφα-Γκμπάντι Μ., «Διαδικτυακές προσβολές της ανηλικότητας», Ποιν. Χρ., Τεύχος Μαρτίου, 2012, σελ. 161-172

Κιούπης Δ., Ιωαννίδου Α, «Η παιδική πορνογραφία στο διαδίκτυο», Εκδόσεις Νομική Βιβλιοθήκη, Αθήνα, 2007

Κουράκης Ν., Σταθουλοπούλου Ε., Μηλιώνη Φ., «Νεαροί κρατούμενοι μετά την αποφυλάκισή τους: Τα προβλήματα που αντιμετωπίζουν, τα ποσοστά υποτροπής και η περαιτέρω πορεία τους μέσα στην κοινωνία», Ποινικός Λόγος, 6/2004, σελ. 2895-2912

Κουράκης Ν., «Δίκαιο παραβατικών ανηλίκων», Εκδόσεις Σάκκουλας, Αθήνα, 2004

- Λάζος Γ., «Πληροφορική & Έγκλημα», Εκδόσεις Νομική Βιβλιοθήκη, Αθήνα, 2001
- Μανωλεδάκης Ι., «Η παιδική ηλικία ως αυτοτελές έννομο αγαθό», Νομικό Βήμα, τεύχος 32, Δικηγορικός Σύλλογος Αθηνών, 1984, σελ. 1105-1114
- Μήτρου Α., «Σημειώσεις: Ηλεκτρονικό και διαδικτυακό έγκλημα- το Ποινικό δίκαιο της Πληροφορικής», Πανεπιστήμιο Αιγαίου ΜΠΕΣ- ΠΜΣ, ηλεκτρονικά διαθέσιμο: http://www.icsd.aegean.gr/website_files/metaptyxiako/410378398.doc(προσπέλαση 6/10/2020)
- Μητσέας Η., «Ηλεκτρονικό έγκλημα (cyber crime) και ασφάλεια στο διαδίκτυο (Internet safety)», 2015, ηλεκτρονικά διαθέσιμο www.farenews.gr/ηλεκτρονικό-έγκλημα-cyber-crime-και-ασφάλεια/
- Μυλωνόπουλος Χ., «Ηλεκτρονικοί Υπολογιστές και Ποινικό Δίκαιο», Εκδόσεις Σάκκουλας, Αθήνα, 1991
- Παπαθανασίου Α., Γέρμανος Γ., «Έγκλημα και ποινική καταστολή σε εποχή κρίσης», Τιμητικός Τόμος για τον καθηγητή Νέστωρα Κουράκη, Τόμος Α', Εκδόσεις Σάκκουλας, 2016, σελ. 1305-1319
- Παρασκευόπουλος Ν., Φυτράκης Ε., «Αξιοποινες Σεξουαλικές Πράξεις. Άρθρα 336-353 ΠΚ», Εκδόσεις Σάκκουλας, Αθήνα - Θεσσαλονίκη, 2011
- Περπέρης Α., «Το εγκληματικό πρότυπο του ηλεκτρονικο-οικονομικού εγκλήματος και ρόλος των εγκληματικών ευκαιριών δημιουργίας του», Εγκληματολογία, Τεύχος Ιανουάριος-Δεκέμβριος 2015, σελ. 89 -100
- Πιτσελά Α., «Η ποινική αντιμετώπιση της εγκληματικότητας των ανηλίκων», ζ' έκδοση Εκδόσεις Σάκκουλας, Αθήνα - Θεσσαλονίκη, 2013
- Πολυζωΐδου Β., «Το αξιοποινό της πορνογραφίας ανηλίκων», Εκδόσεις Νομική Βιβλιοθήκη, Αθήνα, 2016
- Σπινέλλη Κ., «Ελληνικό δίκαιο ανηλίκων δραστών και θυμάτων: ένας κλάδος υπό διαμόρφωση», Εκδόσεις Σάκκουλας, Αθήνα-Κομοτηνή, 1992
- Συνοδινού Τ., «Πνευματική Ιδιοκτησία & Νέες Τεχνολογίες : Η σχέση χρήστη δημιουργού», Εκδόσεις Σάκκουλας, Αθήνα, 2008
- Τσίγκανου Ι., «Η στατιστική αποτύπωση του εγκληματικού φαινομένου στη σύγχρονη Ελλάδα», 2016, ηλεκτρονικά διαθέσιμο: <https://theartofcrime.gr/η-στατιστική-αποτύπωση-του-εγκληματι/> (προσπέλαση 19/9/2020)
- Τσίγκανου Ι., Κουτσούκου Η., Λαμπράκη Ι., Λεμπέση Μ., «Το Εγκληματικό Φαινόμενο στη Σύγχρονη Ελλάδα: Δεδομένα και Αναγνώσεις», Εκδόσεις Παπαζήσης, Αθήνα, 2016

Τσίμπρη Π., «Παιδική κακοποίηση, A presentation / lecture about child abuse to a parents' & teachers' club», 2018, ηλεκτρονικά διαθέσιμο στο: https://www.researchgate.net/publication/325059423_Paidike_kakopoiese(προσπέλαση 2/10/2020)

Τσουραμάνης Χ., «Ψηφιακή εγκληματικότητα – Η (αν)ασφαλής όψη του διαδικτύου», Εκδόσεις Κατσαρού Β. Ν., Αθήνα, 2005

Φαρσεδάκης Ι., «Το έγκλημα στον κυβερνοχώρο και η αντιμετώπισή του», Π.Μ.Σ Εγκληματολογία- Πάντειο Πανεπιστήμιο, Αθήνα, 2009, ηλεκτρονικά διαθέσιμο: <https://criminology.panteion.gr/attachments/article/386/j%20farsedakis%20κυβερνοχώρος.pdf> (προσπέλαση 19/9/2020)

Φαρσεδάκης Ι., «Παραβατικότητα και κοινωνικός έλεγχος των ανηλίκων», Τόμος 1΄, Εκδόσεις Νομική Βιβλιοθήκη, Αθήνα, 2005

Φαρσεδάκης Ι., «Η Εγκληματολογική Σκέψη, Απ' την αρχαιότητα ως τις μέρες μας», Τόμος 1΄, Εκδόσεις Νομική Βιβλιοθήκη, Αθήνα, 1990

Χάιδου Α., «Εγκληματικότητα Ανηλίκων. Αιτιολογικές Προσεγγίσεις, πρόληψη και κοινωνικός έλεγχος», 2η έκδοση, Εκδόσεις Νομική Βιβλιοθήκη, Αθήνα, 2019

Χάιδου Α., «Το σωφρονιστικό σύστημα: Ζητήματα θεωρίας και πρακτικής» Εκδόσεις Νομική Βιβλιοθήκη, Αθήνα, 2002

Χάιδου Α., «Η ιδρυματική και εξωιδρυματική μεταχείριση των ανηλίκων στην Ελλάδα και στο εξωτερικό», εκδόσεις Νομική Βιβλιοθήκη, Αθήνα, 1990

Χρυσόγονος Κ., «Ατομικά και Κοινωνικά Δικαιώματα», 3η έκδοση, Εκδόσεις Νομική Βιβλιοθήκη, Αθήνα, 2006

Ξενόγλωσση

Acar K., «Webcam Child Prostitution: An Exploration of Current and Futuristic Methods of Detection», International Journal of Cyber Criminology, 11(1), 2017, σελ. 98–109

Alkaabi A., Mohay G., McCullagh A., Chantler N., «Dealing with the problem of cybercrime», Lecture Notes of the Institute for Computer Sciences, Social-Informatics and Telecommunications Engineering, LNICST. 53, 2010, σελ. 1-18

Anderson W., «Criminalizing "Virtual" Child Pornography Under the Child Pornography Prevention Act: Is it Really What it "Appears to Be?"», 35 U. Rich. L. Rev.393, 2001, σελ. 393-421, ηλεκτρονικά διαθέσιμο <https://scholarship.richmond.edu/lawreview/vol35/iss2/6>

Bandura A., «Social foundation of thought and action: A social cognitive theory», Engelwood Cliffs, NJ: Prentice-Hall, 1986

Bandura A., «Social learning theory», New York: General Learning Press, 1977, ηλεκτρονικά διαθέσιμο: http://www.asecib.ase.ro/mps/Bandura_SocialLearningTheory.pdf

Bandura A., Ross D., Ross S.A., «Transmission of aggression through imitation of aggressive models», The Journal of Abnormal and Social Psychology, 63(3), 1961, σελ.575-582

Barak A., Fisher W. A., «Toward an Internet-driven, theoretically-based, innovative approach to sex education», Journal of Sex Research, Vol.38 (4), 2002, σελ. 38(4), 324-332

Barzilai -Nahon K., Neumann S., «Bounded in Cyberspace: An Empirical Model of Self-Regulation in Virtual Communities», Proceedings of the 38th Annual Hawaii International Conference on System Sciences - Volume 07, Institute of Electrical and Electronics Engineers (IEEE) Computer Society, USA, 2005

Berenblum T., Weulen Kranenbarg M. & Maimon D., «Out of control online? A combined examination of peer-offending and perceived formal and informal social control in relation to system-trespassing», Journal of Crime and Justice, 42 (5), 2019, σελ. 616-631

Briggs P., Simon W. T., Simonsen S., «An exploratory study of Internet-initiated sexual offenses and the chat room sex offender: has the Internet enabled a new typology of sex offender?», Sexual Abuse: a Journal of Research and Treatment, 23(1), 2011, σελ.72-91

Burton D., Miller D., Shill C., «A social learning theory comparison of the sexual victimization of adolescent sexual offenders and nonsexual offending male delinquents», Child abuse & neglect. 26 (9), 2002, σελ. 893-907

Buzzell T., Foss D., Middleton Z., «Explaining Use of Online Pornography: A Test of Self-Control Theory and Opportunities for Deviance», Journal of Criminal Justice and Popular Culture, 13(2), 2006, σελ. 96-116

Chebyshev V., Sinitsyn F., Parinov D., Liskin A., Kupreev O., «Kaspersky, IT threat evolution Q1 2018- Statistics», 2018, ηλεκτρονικά διαθέσιμο <https://securelist.com/it-threat-evolution-q1-2018-statistics/85541/>

Coleman C., Moynihan J., «Understanding Crime Data. Haunted by the dark figure», Open University Press, United Kingdom, 1996

Cooper A., Dowling S., «Understanding the costs of cybercrime, A report of key findings from the Costs of Cyber Crime Working Group», Home Office Research Report, 96, 2018, ηλεκτρονικά διαθέσιμο: https://assets.publishing.service.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/674046/understanding-costs-of-cyber-crime-horr96.pdf

Cornish D. B, Clarke R. V. G., «The reasoning criminal: rational choice perspectives on offending», New York, Springer-Verlag, 1986

Cornwell B., Lundgren D. C., «Love on the Internet: Involvement and misrepresentation in romantic relationships in cyberspace vs. real space», *Computers in Human Behavior*, 17(2), 2001, σελ.197–211

Creighton S. J., «Child pornography: Images of the abuse of children» [Information briefing]. London: National Society for the Prevention of Cruelty to Children, 2003 , ηλεκτρονικά διαθέσιμο
<http://citeseerx.ist.psu.edu/viewdoc/download?doi=10.1.1.621.8903&rep=rep1&type=pdf>

Dalla Pozza V., Di Pietro A., Morel S., Psaila E., «Cyber bullying among young people», European Parliament, Directorate - General for Internal Policies, Policy Department C on Citizens Rights and Constitutional Affairs, LIBE Committee, 2016, ηλεκτρονικά διαθέσιμο:
[http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2016/571367/IPOL_STU\(2016\)571367_EN.pdf](http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2016/571367/IPOL_STU(2016)571367_EN.pdf)

Durham A., «Young men surviving child sexual abuse: Research stories and lessons for therapeutic practice», Chichester, John Wiley & Sons Inc, New York, 2003

Durkin K. F., «Misuse of the Internet by pedophiles: Implications for law enforcement and probation practice», *Federal Probation*, 61(3), 1997, σελ.14–18

Durkin K.F, «Accounts and sexual deviance in cyberspace: The case of pedophilia», Unpublished doctoral dissertation, Virginia Polytechnic Institute and State University, Blacksburg, VA, 1996, ηλεκτρονικά διαθέσιμο:
https://vtechworks.lib.vt.edu/bitstream/handle/10919/38001/LD5655.V856_1996.D875.pdf?sequence=1

Eneman M., Gillespie A.A, Bernd C.S., «Technology and sexual abuse: a critical review of an Internet grooming case», paper 144 (Paper presented at the 31st international conference on information systems), St. Louis, 2010, ηλεκτρονικά διαθέσιμο
http://aisel.aisnet.org/icis2010_submissions/144

Fergusson D.M, Horwood L.J, Lynskey M.T, « Childhood sexual abuse and psychiatric disorder in young adulthood: II. Psychiatric outcomes of childhood sexual abuse», *Journal of the American Academy of Child and Adolescent Psychiatry*, vol. 35 (10), 1996, σελ.1365-1374

Finkelhor D., «The international epidemiology of child sexual abuse», *Child Abuse and Neglect*, 18 (5), 1994, σελ. 409-417

Finkelhor D., Hammer H., Sedla A.J., «Sexually Assaulted Children: National Estimates and Characteristics», *Juvenile Justice Bulletin – NCJ214383*, Washington, DC: US Government Printing Office, 2008, σελ. 1-12, ηλεκτρονικά διαθέσιμο
<https://www.ncjrs.gov/pdffiles1/ojdp/214383.pdf>

Freund K., Kuban M., «Toward a testable developmental model of pedophilia: the development of erotic age preference», *Child Abuse & Neglect*, Volume 17, Issue 2, 1993, σελ. 315-324.

Greenfield P., «Inadvertent Exposure to Pornography on the Internet: Implications of Peer-to-Peer File-Sharing Networks for Child Development and Families» *Journal of Applied Developmental Psychology*, Volume 25, Issue 6, 2004, σελ. 741-750

Grubin D., «Sex offending against children: Understanding the risk», *Police Research Series Paper 99*, London: Home Office, 1998

Guze S., «Diagnostic and Statistical Manual of Mental Disorders», 4th ed. (DSM-IV), *American Journal of Psychiatry*, 1995, 152 (8), σελ. 1228-1228

Halloran- McLaughlin J., «Crime and punishment: Teen sexting in context», *Penn State Law Review* 115(1), σελ. 135–181, ηλεκτρονικά διαθέσιμο:
<http://www.pennstatelawreview.org/115/1/115%20Penn%20St.%20L.%20Rev.%20135.pdf>

Harrison C., «Cyberspace and Child Abuse Images: A Feminist Perspective», *Affilia: Journal of Women and Social Work*, 21(4), 2006, σελ. 365–379

Hirschi T., «Causes of delinquency», Berkeley: University of California Press, 1969

Holt T. J., Bossler, A. M., Seigfried-Spellar, K. C. «Cybercrime and Digital Forensics -An Introduction», London: Routledge, 1st Edition, 2015

Howitt D., «Pornography and the paedophile: Is it criminogenic?», *British Journal of Medical Psychology*, 68(Pt 1), 1995, σελ.15-27

Internet Watch Foundation (IWF), «Trends in Online Child Sexual Exploitation: Examining the Distribution of Captures of Live-streamed Child Sexual Abuse», 2018, ηλεκτρονικά διαθέσιμο
<https://www.iwf.org.uk/sites/default/files/inline-files/Distribution%20of%20Captures%20of%20Live-streamed%20Child%20Sexual%20Abuse%20FINAL.pdf>

Jung S., Ennis L., Malesky L.A, «Child Pornography Offending Seen Through Three Theoretical Lenses», *Deviant Behavior*, 33 (8), 2012, σελ. 655- 673

Knudsen D., «Child Protective Services discretion, decisions, dilemmas», Charles C. Thomas Publisher, Springfield, IL, United States of America, 1988

Lanning K.V., «Child molesters: A behavioral analysis, 4th ed., National Center for Missing & Exploited Children, Arlington, 2001, ηλεκτρονικά διαθέσιμο:
www.missingkids.org/content/dam/missingkids/pdfs/publications/nc70.pdf

- Leander L., Christianson S. A., Granhag P. A., «Internet-initiated sexual abuse: Adolescent victims' reports about on- and off-line sexual activities. *Applied Cognitive Psychology*, 22, 2008, σελ. 1260-1274
- Marshall W.L., «Revisiting the use of pornography by sexual offenders: Implications for theory and practice», *Journal of Sexual Aggression*, 6:1-2, 2000, σελ.67-77
- Marshall W.L., «The use of sexually explicit stimuli by rapists, child molesters, and non-offenders», *The Journal of Sex Research*, 25(2), 1988, σελ. 267-288
- Martinez-Prather K., Vandiver D. M., «Sexting among teenagers in the United States: A retrospective analysis of identifying motivating factors, potential targets, and the role of a capable guardian», *International Journal of Cyber Criminology*, 8(1), 2014, σελ. 21-35
- McCabe K., Gregory S., «Recognizing the illegal activities of computer users», *Social Science Computer Review*, 16 (4), 1998, σελ. 419–422
- McCarthy J., Gaunt N., « But I was only looking...», Paper presented at the Responding effectively to on- line child pornography offenders, Oxford University, 2005, διαθέσιμο https://www.oii.ox.ac.uk/archive/downloads/research/cybersafety/papers/john_mccarthy.pdf
- Mitchell K.J., Finkelhor D., Wolak J., «Risk factors and impact of online sexual solicitation of youth», *JAMA: Journal of the American Medical Association*, 285(23), 2001, σελ. 3011–3014
- Mitchell K.J., Finkelhor D., Jones L. M., Wolak J., «Prevalence and characteristics of youth sexting: A national study», *Pediatrics* 129(1), 2012, σελ. 13-20
- Murray J.B., «Psychological Profile of Pedophiles and Child Molesters», *The Journal of Psychology*, 134(2), 2000, σελ. 211–224
- Ost S., «Child Pornography and Sexual Grooming: Legal and Societal Responses», *Cambridge Studies in Law and Society*, Cambridge University Press, 2009
- Owen G.H., Savage N. J., «The tor dark net», *Global Commission on Internet Governance*; No. 20, Centre for International Governance Innovation, 2015, ηλεκτρονικά διαθέσιμο <https://www.cigionline.org/publications/tor-dark-net>
- Quayle E., Taylor M., «Child seduction and self-representation on the Internet», *Cyber Psychology & Behavior*, 4(5), 2001, σελ. 597–608
- Quinn J., Forsyth G., «Describing sexual behavior in the era of the Internet: A typology for empirical research», *Deviant Behavior*, 26(3), 2005, σελ. 191-207
- Savona E.U., Mignone M., «The Fox and the Hunters: How IC Technologies Change the Crime Race», *European Journal on Criminal Policy and Research*, 10, 2004, σελ. 3-26

Seto M. C., Cantor J. M., Blanchard R., «Child pornography offenses are a valid diagnostic indicator of pedophilia», *Journal of Abnormal Psychology*, 115(3), 2006, σελ. 610–615

Steel C. M. S., «Child pornography in peer-to-peer networks», *Child Abuse & Neglect*, 33(8), 2009, σελ. 560–568, ηλεκτρονικά διαθέσιμο:

http://www.chadsteel.com/pubs/Child_Pornography_in_peer_to_peer_networks.pdf

Strohmaier H., Murphy M., DeMatteo D., «Youth sexting: Prevalence rates, driving motivations, and the deterrent effect of legal consequences», *Sexuality Research and Social Policy*, 11 (3), 2014, σελ. 245-255

Suler J., «The Online Disinhibition Effect», *Cyberpsychology & behavior: the impact of the Internet, multimedia and virtual reality on behavior and society*, Vol. 7, No.3, 2004, σελ. 321-326

Sykas S., «Digital crime and crime within a digital environment: The child pornography case», *Homo Virtualis* 2(1), 2019, σελ. 57-62

Sykes G.M., Matza D., «Techniques of Neutralization: a theory of delinquency», *American Sociological Review*, 22, 1957, σελ. 664 – 670

Telefono Azzurro, «Time of web: children and parents online (Il tempo del web: adolescenti e genitori online)», 2016, όπως αναφέρεται στην Ευρωπαϊκή Έρευνα του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου Cyber bullying among young people, European Parliament, Directorate - General for Internal Policies, Policy Department C on Citizens Rights and Constitutional Affairs, LIBE Committee, 2016, ηλεκτρονικά διαθέσιμο [http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2016/571367/IPOL_STU\(2016\)571367_EN.pdf](http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2016/571367/IPOL_STU(2016)571367_EN.pdf)

Topping A., «Parasite porn websites stealing images and videos posted by young people», *The Guardian*. London: Guardian Media Group, 2012, ηλεκτρονικά διαθέσιμο <https://www.theguardian.com/technology/2012/oct/22/parasite-porn-websites-images-videos>

Whittle H., Hamilton- Giachritsis, C., Beech, A., & Collings, G, «A review of online grooming: characteristics and concerns», *Aggression and Violent Behavior*, 18(1) 2013, σελ. 62-70

Wolak J., Finkelhor D., Mitchell K.J., Ybarra M.L., «Online “predators” and their victims: myths, realities, and implications for prevention and treatment», *The American psychologist*, Vol. 63 (2), 2010, σελ. 111-128

Wolak J., Finkelhor D., Mitchel K, «Internet-initiated sex crimes against minors: Implications for prevention based on findings from a national study», *Journal of Adolescent Health*, 2004 *Journal of Adolescent Health*, 35, Issue 5, 2004, σελ. 424.e11- 424.e20, ηλεκτρονικά διαθέσιμο: [https://www.jahonline.org/article/S1054-139X\(04\)00171-5/fulltext](https://www.jahonline.org/article/S1054-139X(04)00171-5/fulltext)

Wurtele S.K., «Preventing cyber sexual solicitation of adolescents», Alexander, R. (Ed.), Research and Practices in Child Maltreatment Prevention, vol. 1., St. Louis, MO: STM Learning, Inc., 2017, σελ. 361- 393

Wurtele S.K., Miller-Perrin C., «Preventing technology-initiated sexual victimization of youth: a developmental perspective», Kenny, M.C. (Ed.), Sex Education: Attitude of Adolescents, Cultural Differences and Schools Challenges, Nova, New York, 2014, σελ. 147–175

Wurtele S.K., «Preventing the sexual exploitation of minors in youth-serving organizations», Children and Youth Services Review, Elsevier, 34(12), 2012, σελ. 2442-2453

Zanghellini A., «Underage Sex and Romance in Japanese Homoerotic Manga and Anime», Social & Legal Studies, 18(2), 2009, σελ. 159 - 177

Διαδικτυακές Πηγές - Τελευταία Προσπέλαση 19/9/2020

Επίσημος ιστότοπος της Ευρωπαϊκής Ένωσης

[https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2016/571367/IPOL_STU\(2016\)571367_EN.pdf](https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2016/571367/IPOL_STU(2016)571367_EN.pdf)

https://europa.eu/european-union/about-eu/agencies/europol_el

<https://op.europa.eu/el/publication-detail/-/publication/d20901a4-66cd-439e-b15e-faeb92811424/language-el>

<http://www.europarl.europa.eu/factsheets/el/sheet/156/police-cooperation>

<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/PDF/?uri=CELEX:52000DC0890&from=EL>

<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/?uri=celex:32004F0068>

<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/?uri=CELEX:32011L0093>

<https://www.consilium.europa.eu/el/policies/eu-fight-against-organised-crime-2018-2021/>

<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/PDF/?uri=CELEX:32011L0093&from=EL>

<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/?uri=CELEX%3A52007DC0267>

Επίσημος ιστότοπος της EUROPOL

<https://www.europol.europa.eu/activities-services/main-reports/internet-organised-crime-threat-assessment-iocta-2019>

<https://www.europol.europa.eu/newsroom/news/major-online-child-sexual-abuse-operation-leads-to-368-arrests-in-europe>

<https://www.europol.europa.eu/crime-areas-and-trends/crime-areas/child-sexual-exploitation/online-sexual-coercion-and-extortion-of-children>

<https://www.europol.europa.eu/sayno>

<https://www.europol.europa.eu/socta-report>

<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/HTML/?uri=CELEX:32011L0093&from=el>

https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Archive:Crime_statistics/el&oldid=260072#cite_note-1

<https://op.europa.eu/el/publication-detail/-/publication/d20901a4-66cd-439e-b15e-faeb92811424/language-el>

<https://www.europol.europa.eu/crime-areas-and-trends/crime-areas/child-sexual-exploitation>

<https://www.europol.europa.eu/newsroom/news/90-suspects-identified-in-major-online-child-sexual-abuse-operation>

Επίσημος ιστότοπος του FBI

<https://www.fbi.gov/news/stories/stop-sextortion-youth-face-risk-online-090319>

<https://www.fbi.gov/news/stories/playpen-creator-sentenced-to-30-years>

https://pdf.ic3.gov/2016_IC3Report.pdf

Επίσημος ιστότοπος της INTERPOL

<https://www.interpol.int/Crimes/Crimes-against-children/Appropriate-terminology>

<https://www.interpol.int/Who-we-are/What-is-INTERPOL>

<https://www.interpol.int/Crimes/Crimes-against-children/International-Child-Sexual-Exploitation-database>

Επίσημος ιστότοπος της Ελληνικής Αστυνομίας

http://www.hellenicpolice.gr/index.php?option=ozo_content&lang=%27..%27&perform=view&id=77997&Itemid=2052&lang=

http://www.astynomia.gr/index.php?option=ozo_content&lang=%27..%27&perform=view&id=53828&Itemid=1520&lang=

http://www.astynomia.gr/index.php?option=ozo_content&lang=%27..%27&perform=view&id=87216&Itemid=2288&lang=

http://www.astynomia.gr/index.php?option=ozo_content&perform=view&id=8194

Επίσημος ιστότοπος του National Center for Missing and Exploited Children (NCMEC)

<https://www.missingkids.org/theissues/onlineenticement>

<https://www.missingkids.org/theissues/sexortion>

<http://www.missingkids.com/theissues/sexualabuseimagery>

www.missingkids.org/theissues/sexortion

http://www.missingkids.com/content/dam/missingkids/pdfs/ncmec-analysis/Production%20and%20Active%20Trading%20of%20CSAM_ExecutiveSummary.pdf

Επίσημος ιστότοπος της Εισαγγελίας του Αρείου Πάγου

<http://eisap.gr/?q=thesmos>

<https://www.eisap.gr/?q=node/1359>

Επίσημος ιστότοπος της UNICEF

<https://www.unicef-irc.org/research/sexual-abuse-and-exploitation-of-children-through-the-internet-and-other-information/>

Ψηφιακή Πλατφόρμα Ελληνικής Νομοθεσίας e-nomothesia.gr

<https://www.e-nomothesia.gr/kat-dikasteria-dikaiosune/n-1805-1988.html>

<https://www.e-nomothesia.gr/kat-egklema-organomeno/n-3064-2002.htm>

<https://www.e-nomothesia.gr/kat-anilikoi/n-4267-2014.htm>

<https://www.e-nomothesia.gr/inner.php/kat-anilikoi/nomos-2101-1992-phek-192-a-2-12-1992.html?print=1>

<https://e-nomothesia.gr/kat-anilikoi/n-3625-2007.html>

Λοιποί ιστότοποι

<https://caselaw.findlaw.com/us-supreme-court/535/234.html>

www.bbc.com/news/uk-25749326

<https://www.terredeshommes.nl/nl/>

<http://www.bbc.com/news/uk-24818769>

<https://vimeo.com/8689508>

<https://www.refworld.org/cgi-bin/telex/vtx/rwmain/opendocpdf.pdf?reldoc=y&docid=4bcbf83a2>

<https://securelist.com/analysis/kaspersky-security-bulletin/73038/kaspersky-security-bulletin-2015-overallstatistics-for-2015/>

<http://scienceblogs.de/klausis-krypto-kolumne/when-encryption-baffles-the-police-a-collection-of-cases>

<https://www.saferinternet.gr/index.php?action=download&objId=File903>

<https://saferinternet4kids.gr/nea/apotelesmata-ereynas-19-20/>

<https://www.safer-internet.gr/upothesi-paidikis-pornografias-se-varos-14xronis/>

<http://enimerosi.moec.gov.cy/archeia/1/ypp6797b>

http://www.dsnet.gr/Epikairothta/Nomothesia/n3727_08.htm

<https://www.pbc2019.org/protection-of-minors/child-abuse-on-the-global-level>

<http://www.ecpat.org/wp-content/uploads/2018/03/TOWARDS-A-GLOBAL-INDICATOR-ON-UNIDENTIFIED-VICTIMS-IN-CHILD-SEXUAL-EXPLOITATION-MATERIAL-Summary-Report.pdf>

<https://www.youtube.com/watch?v=cZAiW61p9DQ> (κανάλι της Europol EUROPOtube)

<https://www.inhope.org/EN/our-story>

<https://securelist.com/it-threat-evolution-q1-2018-statistics/85541/>

<https://www.statistics.gr/documents/20181/adbe1a27-e2d2-5529-2f50-6872239bbff7>

www.refworld.org/cgi-bin/txis/vtx/rwmain/opendocpdf.pdf?reldoc=y&docid=4bcbf83a2 (Διεθνής Σύμβαση για τα Δικαιώματα του Παιδιού)

https://pdf.ic3.gov/2016_IC3Report.pdf

<http://luxembourgguidelines.org/english-version/> ECPAT International Terminology Guidelines for the Protection of Children from Sexual Exploitation and Sexual Abuse

http://egklimatologia.blogspot.com/2015/10/blog-post_40.html

<http://www.techrepublic.com/blog/security/what-makes-cybercrime-laws-so-difficult-to-enforce/4997>

<http://nationalpost.com/news/canada/photos-shared-on-pedophile-sites-taken-from-parents-social-media-accounts>

Παράρτημα Ι

ΠΟΙΝΙΚΟΣ ΚΩΔΙΚΑΣ ΔΕΚΑΤΟ ΕΝΑΤΟ ΚΕΦΑΛΑΙΟ

ΕΓΚΛΗΜΑΤΑ ΚΑΤΑ ΤΗΣ ΓΕΝΕΤΗΣΙΑΣ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΣ ΚΑΙ ΕΓΚΛΗΜΑΤΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΕΚΜΕΤΑΛΛΕΥΣΗΣ ΤΗΣ ΓΕΝΕΤΗΣΙΑΣ ΖΩΗΣ

Άρθρο 336

Βιασμός

1. Οποιος με σωματική βία ή με απειλή σοβαρού και άμεσου κινδύνου ζωής ή σωματικής ακεραιότητας εξαναγκάζει άλλον σε επιχείρηση ή ανοχή γενετήσιας πράξης τιμωρείται με κάθειρξη.
2. Γενετήσια πράξη είναι η συνουσία και οι ίσης βαρύτητας με αυτήν πράξεις.

3. Αν η γενετήσια πράξη έγινε από δύο ή περισσότερους δράστες που ενεργούσαν από κοινού, επιβάλλεται κάθειρξη τουλάχιστον δέκα ετών.

4. Αν κάποια από τις πράξεις των προηγούμενων παραγράφων είχε ως συνέπεια τον θάνατο του παθόντος, επιβάλλεται κάθειρξη ισόβια ή πρόσκαιρη τουλάχιστον δέκα ετών.

5. Όποιος, εκτός από την περίπτωση της παραγράφου 1, επιχειρεί γενετήσια πράξη χωρίς τη συναίνεση του παθόντος, τιμωρείται με κάθειρξη έως δέκα έτη.

Άρθρο 337

Προβολή της γενετήσιας αξιοπρέπειας

1. Όποιος με χειρονομίες γενετήσιου χαρακτήρα, με προτάσεις που αφορούν γενετήσιες πράξεις, με γενετήσιες πράξεις που τελούνται ενώπιον άλλου ή με επίδειξη των γεννητικών του οργάνων, προσβάλλει βάνουσα την τιμή άλλου, τιμωρείται με φυλάκιση έως ένα

έτος ή χρηματική ποινή. Για την ποινική δίωξη απαιτείται έγκληση.

2. Με φυλάκιση έως δύο έτη ή χρηματική ποινή τιμωρείται η πράξη της προηγούμενης παραγράφου, αν ο παθών είναι νεότερος των δώδεκα ετών.

3. Ενήλικος, ο οποίος μέσω διαδικτύου ή άλλων μέσων ή τεχνολογιών πληροφορικής αποκτά επαφή με πρόσωπο που δεν συμπλήρωσε τα δέκα πέντε έτη και με χειρονομίες ή προτάσεις, προσβάλλει την τιμή του ανηλίκου στο πεδίο της γενετήσιας ζωής του, τιμωρείται με φυλάκιση τουλάχιστον δύο ετών. Αν επακολούθησε συνάντηση ο ενήλικος τιμωρείται με φυλάκιση τουλάχιστον τριών ετών.

4. Όποιος προβαίνει σε χειρονομίες γενετήσιου χαρακτήρα ή διατυπώνει προτάσεις για τέλεση γενετήσιων πράξεων σε πρόσωπο που εξαρτάται εργασιακά από αυτόν ή εκμεταλλευόμενος την ανάγκη ενός προσώπου να εργαστεί, τιμωρείται με φυλάκιση έως τρία έτη ή χρηματική ποινή. Για την ποινική δίωξη απαιτείται έγκληση.

Άρθρο 338

Κατάχρηση ανικάνου προς αντίσταση σε γενετήσια πράξη

1. Όποιος με κατάχρηση της διανοητικής ή σωματικής αναπηρίας άλλου ή της από οποιαδήποτε αιτία ανικανότητάς του να αντισταθεί ενεργεί με αυτόν γενετήσια πράξη τιμωρείται με κάθειρξη έως δέκα έτη.

2. Αν η πράξη της προηγούμενης παραγράφου έγινε από δύο ή περισσότερους που ενεργούσαν από κοινού, επιβάλλεται κάθειρξη.

Άρθρο 339

Γενετήσιες πράξεις με ανηλίκους ή ενώπιόν τους

1. Όποιος ενεργεί γενετήσια πράξη με πρόσωπο νεότερο των δεκαπέντε ετών ή το παραπλανά με αποτέλεσμα να ενεργήσει ή να υποστεί τέτοια πράξη τιμωρείται, αν δεν υπάρχει περίπτωση να τιμωρηθεί βαρύτερα με το άρθρο 351Α, ως εξής: α) αν ο παθών δεν συμπλήρωσε τα δώδεκα έτη, με κάθειρξη, β) αν ο παθών συμπλήρωσε τα δώδεκα αλλά όχι τα δεκατέσσερα έτη, με κάθειρξη έως δέκα έτη και γ) αν συμπλήρωσε τα δεκατέσσερα έτη, με φυλάκιση τουλάχιστον δύο ετών.

2. Οι γενετήσιες πράξεις μεταξύ ανηλίκων κάτω των δεκαπέντε ετών δεν τιμωρούνται, εκτός αν η μεταξύ τους διαφορά ηλικίας είναι μεγαλύτερη των τριών ετών, οπότε μπορούν να επιβληθούν μόνο αναμορφωτικά ή θεραπευτικά μέτρα.

3. Όποιος εξωθεί ή παρασύρει ανήλικο, που δεν συμπλήρωσε τα δεκαπέντε έτη, να παρίσταται σε γενετήσια πράξη μεταξύ άλλων, χωρίς να συμμετέχει σε αυτήν, τιμωρείται με φυλάκιση τουλάχιστον δύο ετών και χρηματική ποινή αν ο ανήλικος είναι μικρότερος των δεκατεσσάρων ετών και με φυλάκιση έως τρία έτη ή χρηματική ποινή αν έχει συμπληρώσει το δέκατο τέταρτο έτος της ηλικίας του.

Άρθρα 340 - 341

(Καταργούνται)

Άρθρο 342

Κατάχρηση ανηλίκων

1. Ο ενήλικος ο οποίος ενεργεί γενετήσιες πράξεις με ανήλικο, τον οποίον του έχουν εμπιστευθεί για να τον επιβλέπει ή να τον φυλάσσει, έστω και προσωρινά, τιμωρείται ως εξής:

- α) αν ο παθών δεν συμπλήρωσε τα δώδεκα έτη, με κάθειρξη τουλάχιστον δέκα ετών,
- β) αν ο παθών συμπλήρωσε τα δώδεκα αλλά όχι τα δεκατέσσερα έτη, με κάθειρξη,
- γ) αν ο παθών συμπλήρωσε τα δεκατέσσερα έτη, με κάθειρξη ως δέκα έτη.

2. Ο ενήλικος ο οποίος απευθύνει χειρονομίες, προτάσεις ή εξιστορεί ή απεικονίζει ή παρουσιάζει πράξεις γενετήσιου χαρακτήρα σε ανήλικο, τον οποίον του έχουν εμπιστευθεί για να τον επιβλέπει ή να τον φυλάσσει, έστω και προσωρινά, τιμωρείται με φυλάκιση τουλάχιστον έξι μηνών.

Άρθρο 343

Κατάχρηση σε γενετήσια πράξη

Με φυλάκιση τουλάχιστον δύο ετών και χρηματική ποινή τιμωρούνται: α) όποιος υποχρεώνει άλλον σε επιχείρηση ή ανοχή γενετήσιας πράξης, με κατάχρηση σχέσης εργασιακής εξάρτησης οποιασδήποτε φύσης, β) όποιος υποχρεώνει άλλον σε επιχείρηση ή ανοχή γενετήσιας πράξης, εκμεταλλευόμενος την άμεση ανάγκη του να εργασθεί, γ) οι διορισμένοι ή οπωσδήποτε εργαζόμενοι σε φυλακές ή άλλα κρατητήρια, σε αστυνομικές υπηρεσίες, σε σχολές, παιδαγωγικά ιδρύματα, νοσοκομεία, κλινικές ή κάθε είδους θεραπευτικά καταστήματα ή σε άλλα ιδρύματα προορισμένα να περιθάλπουν πρόσωπα που έχουν ανάγκη από βοήθεια αν, με κατάχρηση της θέσης τους, υποχρεώσουν σε γενετήσια πράξη πρόσωπο που έχει εισαχθεί σε αυτά τα ιδρύματα.

Άρθρο 344

Έγκληση

Στις περιπτώσεις του άρθρου 343 στοιχεία α' και β' για την ποινική δίωξη απαιτείται έγκληση του παθόντος. Στις περιπτώσεις των άρθρων 336 και 343 στοιχείο γ' η ποινική δίωξη ασκείται αυτεπαγγέλτως, αλλά αν ο παθών δηλώσει ότι δεν επιθυμεί την ποινική δίωξη, ο εισαγγελέας μπορεί να απόσχει οριστικά από την ποινική δίωξη ή, αν αυτή έχει ασκηθεί, να εισαγάγει την υπόθεση στο αρμόδιο δικαστικό συμβούλιο, το οποίο μπορεί να παύσει οριστικά την ποινική δίωξη.

Άρθρο 345

Γενετήσια πράξη μεταξύ συγγενών

1. Η γενετήσια πράξη μεταξύ συγγενών εξ αίματος ή από υιοθεσία, ανιούσας και κατιούσας γραμμής και μεταξύ αμφιθαλών ή ετεροθαλών αδελφών τιμωρείται: α) ως προς τους ανιόντες με φυλάκιση τουλάχιστον τριών ετών, β) ως προς τους κατιόντες με φυλάκιση έως δύο έτη ή χρηματική ποινή και γ) μεταξύ αδελφών με φυλάκιση έως δύο έτη ή χρηματική ποινή.

2. Συγγενείς κατιούσας γραμμής ή αδελφοί μπορούν να απαλλαγούν από κάθε ποινή, αν κατά τον χρόνο της πράξης δεν είχαν συμπληρώσει το δέκατο όγδοο έτος.

Άρθρα 346 - 347

(Καταργούνται)

Άρθρο 348

Διευκόλυνση προσβολών της ανηλικότητας

1. Όποιος κατ' επάγγελμα ή από κερδοσκοπία επιχειρεί να διευκολύνει, έστω και συγκαλυμμένα, με τη δημοσίευση αγγελίας ή εικόνας ή αριθμού τηλεφωνικής σύνδεσης ή με τη μετάδοση ηλεκτρονικών μηνυμάτων ή με οποιονδήποτε άλλο τρόπο τη γενετήσια πράξη με ανήλικο τιμωρείται με φυλάκιση τουλάχιστον τριών ετών και χρηματική ποινή.

2. Όποιος οργανώνει, χρηματοδοτεί, κατευθύνει, εποπτεύει, διαφημίζει ή μεσολαβεί με οποιονδήποτε τρόπο ή μέσο σε διενέργεια ταξιδιών με σκοπό από τους μετέχοντες σε αυτά την τέλεση γενετήσιων πράξεων σε βάρος ανηλίκου, τιμωρείται με κάθειρξη έως δέκα έτη. Όποιος με τον παραπάνω σκοπό μετέχει σε ταξίδια του προηγούμενου εδαφίου τιμωρείται με φυλάκιση τουλάχιστον ενός έτους, ανεξάρτητα από την ευθύνη του για την τέλεση άλλων αξιόποινων πράξεων.

Άρθρο 348Α

Πορνογραφία ανηλίκων

1. *Όποιος με πρόθεση παράγει, διανέμει, δημοσιεύει, επιδεικνύει, εισάγει στην Επικράτεια ή εξάγει από αυτήν, μεταφέρει, προσφέρει, πωλεί ή με άλλον τρόπο διαθέτει, αγοράζει, προμηθεύεται, αποκτά ή κατέχει υλικό παιδικής πορνογραφίας ή διαδίδει ή μεταδίδει πληροφορίες σχετικά με την τέλεση των παραπάνω πράξεων, τιμωρείται με φυλάκιση τουλάχιστον ενός έτους και χρηματική ποινή.*

2. *Όποιος με πρόθεση παράγει, προσφέρει, πωλεί ή με οποιονδήποτε τρόπο διαθέτει, διανέμει, διαβιβάζει, αγοράζει, προμηθεύεται ή κατέχει υλικό παιδικής πορνογραφίας ή διαδίδει πληροφορίες σχετικά με την τέλεση των παραπάνω πράξεων, μέσω πληροφοριακών συστημάτων, τιμωρείται με φυλάκιση τουλάχιστον δύο ετών και χρηματική ποινή.*

3. *Υλικό παιδικής πορνογραφίας, κατά την έννοια των προηγούμενων παραγράφων συνιστά η αναπαράσταση ή η πραγματική ή η εικονική αποτύπωση σε ηλεκτρονικό ή άλλο υλικό φορέα των γεννητικών οργάνων ή του σώματος εν γένει του ανηλίκου, κατά τρόπο που προδήλως προκαλεί γενετήσια διέγερση, καθώς και της πραγματικής ή εικονικής γενετήσιας πράξης που διενεργείται από ή με ανήλικο.*

4. *Οι πράξεις των παραγράφων 1 και 2 τιμωρούνται με κάθειρξη έως δέκα έτη και χρηματική ποινή:*

α. *αν τελέσθηκαν κατ' επάγγελμα,*

β. *αν η παραγωγή του υλικού της παιδικής πορνογραφίας συνδέεται με την εκμετάλλευση της ανάγκης, της ψυχικής ή της διανοητικής ασθένειας ή της σωματικής δυσλειτουργίας, λόγω οργανικής νόσου ανηλίκου ή με την άσκηση ή απειλή χρήσης βίας ανηλίκου ή με τη χρησιμοποίηση ανηλίκου που δεν έχει συμπληρώσει το δέκατο πέμπτο έτος ή αν η παραγωγή του υλικού της παιδικής πορνογραφίας εξέθεσε τη ζωή του ανηλίκου σε σοβαρό κίνδυνο και*

γ. *αν δράστης της παραγωγής του υλικού παιδικής πορνογραφίας είναι πρόσωπο στο οποίο έχουν εμπιστευθεί ανήλικο για να τον επιβλέπει ή να τον φυλάσσει, έστω και προσωρινά.*

5. *Αν η παραγωγή του υλικού της παιδικής πορνογραφίας συνδέεται με τη χρησιμοποίηση ανηλίκου που δεν έχει συμπληρώσει το δωδέκατο έτος της ηλικίας του, επιβάλλεται κάθειρξη τουλάχιστον δέκα ετών και χρηματική ποινή. Η ίδια ποινή επιβάλλεται αν η πράξη των περιπτώσεων β' και γ' της προηγούμενης παραγράφου είχε ως αποτέλεσμα τη βαριά σωματική βλάβη του παθόντος, αν δε αυτή είχε ως αποτέλεσμα το θάνατο, επιβάλλεται κάθειρξη ισόβια ή πρόσκαιρη τουλάχιστον δέκα ετών και χρηματική ποινή.*

6. *Όποιος εν γνώσει αποκτά πρόσβαση σε υλικό παιδικής πορνογραφίας μέσω πληροφοριακών συστημάτων, τιμωρείται με φυλάκιση έως τρία έτη ή χρηματική ποινή.*

Άρθρο 348Β

Προσέλκυση παιδιών για γενετήσιους λόγους

Όποιος με πρόθεση, μέσω πληροφοριακών συστημάτων, προτείνει σε ανήλικο που δεν συμπλήρωσε τα δεκαπέντε έτη, να συναντήσει τον ίδιο ή τρίτο, με σκοπό τη διάπραξη σε βάρος του ανηλίκου των αδικημάτων των άρθρων 339 παρ. 1 και 2 ή 348Α, όταν η πρόταση αυτή ακολουθείται από περαιτέρω πράξεις που οδηγούν σε μία τέτοια συνάντηση, τιμωρείται με φυλάκιση τουλάχιστον δύο ετών και χρηματική ποινή.

Άρθρο 348Γ

Πορνογραφικές παραστάσεις ανηλίκων

1. Όποιος εξωθεί ή παρασύρει ανήλικο προκειμένου να συμμετάσχει σε πορνογραφικές παραστάσεις ή διοργανώνει αυτές, τιμωρείται ως εξής:

α) αν ο παθών δεν συμπλήρωσε τα δώδεκα έτη, με κάθειρξη, β) αν ο παθών συμπλήρωσε τα δώδεκα αλλά όχι τα δεκατέσσερα έτη, με κάθειρξη έως δέκα έτη, γ) αν ο παθών συμπλήρωσε τα δεκατέσσερα έτη, με φυλάκιση τουλάχιστον δύο ετών. Όποιος εν γνώσει, έχοντας καταβάλει σχετικό αντίτιμο, παρακολουθεί πορνογραφική παράσταση στην οποία συμμετέχουν ανήλικοι τιμωρείται στις περιπτώσεις α' και β' του προηγούμενου εδαφίου με φυλάκιση τουλάχιστον δύο ετών και στην περίπτωση γ' με φυλάκιση τουλάχιστον ενός έτους.

2. Εφόσον οι πράξεις της προηγούμενης παραγράφου τελέστηκαν με τη χρήση βίας ή απειλής, προκειμένου να συμμετάσχει ανήλικος σε πορνογραφικές παραστάσεις ή με σκοπό την επιδίωξη οικονομικού οφέλους από αυτές, επιβάλλεται: α) στην περίπτωση α' της προηγούμενης παραγράφου κάθειρξη τουλάχιστον δέκα ετών, β) στην περίπτωση β' κάθειρξη, γ) στην περίπτωση γ' κάθειρξη έως δέκα έτη.

3. Πορνογραφική παράσταση, κατά την έννοια των προηγούμενων παραγράφων, συνιστά η οργανωμένη απευθείας έκθεση, που προορίζεται για θέαση ή ακρόαση, μεταξύ άλλων και με χρήση της τεχνολογίας των πληροφοριών και επικοινωνιών:

α) ανηλίκου που επιδίδεται σε πραγματική ή εικονική πράξη γενετήσιου χαρακτήρα ή

β) των γεννητικών οργάνων ή του σώματος εν γένει του ανηλίκου κατά τρόπο που προδήλως προκαλεί γενετήσια διέγερση.

Άρθρο 348Δ

Γενική διάταξη

Οι διατάξεις των άρθρων 339, 342, 348, 348Α, 348Β, 348Γ, 349 και 351Α εφαρμόζονται και για πράξεις που τέλεσε ημεδαπός στην αλλοδαπή, ανεξάρτητα αν ήταν αξιόποινες και κατά τους νόμους της χώρας που τελέστηκαν.

Άρθρο 349

Μαστροπεία

1. Όποιος, για να εξυπηρετήσει την ακολασία άλλων, προάγει ή εξωθεί στην πορνεία ανήλικο ή υποθάλπει ή εξαναγκάζει ή διευκολύνει ή συμμετέχει στην πορνεία ανηλίκων, τιμωρείται με κάθειρξη έως δέκα έτη και χρηματική ποινή.

2. Με κάθειρξη και χρηματική ποινή τιμωρείται ο υπαίτιος αν το έγκλημα τελέστηκε: α) εναντίον προσώπου νεότερου των δεκαπέντε ετών, β) με απατηλά μέσα,

γ) από τον ανιόντα συγγενή εξ αίματος ή εξ αγχιστείας ή από θετό γονέα, σύζυγο, επίτροπο ή από άλλον στον οποίο έχουν εμπιστευθεί τον ανήλικο για ανατροφή, διδασκαλία επίβλεψη ή φύλαξη, έστω και προσωρινή, δ) από υπάλληλο ο οποίος κατά την άσκηση της υπηρεσίας του ή επωφελούμενος από την ιδιότητά του αυτή διαπράττει ή συμμετέχει με οποιονδήποτε τρόπο στην πράξη, ε) με τη χρήση ηλεκτρονικών μέσων επικοινωνίας, στ) με προσφορά ή υπόσχεση πληρωμής χρημάτων ή οποιουδήποτε άλλου ανταλλάγματος.

Άρθρο 350

(καταργείται)

Άρθρο 350Α

Ειδικά ευνοϊκά μέτρα

Στις περιπτώσεις των άρθρων 348Α, 348Β, 348Γ, 349 εφαρμόζεται αναλογικά η πρόβλεψη της παραγράφου 8 του άρθρου 323Α.

Άρθρο 351

(καταργείται)

Άρθρο 351Α

Γενετήσια πράξη με ανήλικο έναντι αμοιβής

1. Η γενετήσια πράξη με ανήλικο που τελείται από ενήλικο με αμοιβή ή με άλλα υλικά ανταλλάγματα ή η γενετήσια πράξη μεταξύ ανηλίκων που προκαλείται από ενήλικο με τον ίδιο τρόπο και τελείται ενώπιον αυτού ή άλλου ενηλίκου τιμωρείται:

α) αν ο παθών δεν συμπλήρωσε τα δώδεκα έτη, με κάθειρξη τουλάχιστον δέκα ετών και χρηματική ποινή,
β) αν ο παθών συμπλήρωσε τα δώδεκα, όχι όμως και τα δεκατέσσερα έτη, με κάθειρξη και χρηματική ποινή και

γ) αν συμπλήρωσε τα δεκατέσσερα έτη, με φυλάκιση τουλάχιστον τριών ετών και χρηματική ποινή.

2. Αν η πράξη της πρώτης παραγράφου είχε ως αποτέλεσμα τον θάνατο του παθόντος επιβάλλεται κάθειρξη ισόβια ή πρόσκαιρη τουλάχιστον δέκα ετών και χρηματική ποινή.

Άρθρο 352

(καταργείται)

Άρθρο 352Α

Ψυχοδιαγνωστική εξέταση και θεραπεία του δράστη και του θύματος εγκλημάτων κατά της γενετήσιας ελευθερίας και της οικονομικής εκμετάλλευσης της γενετήσιας ζωής

Άρθρο 352Β

Προστασία της ιδιωτικής ζωής του ανήλικου θύματος

Όποιος, από την καταγγελία πράξης που υπάγεται στα εγκλήματα κατά της γενετήσιας ελευθερίας και οικονομικής εκμετάλλευσης της γενετήσιας ζωής έως την έκδοση αμετάκλητης απόφασης, δημοσιοποιεί με οποιονδήποτε τρόπο περιστατικά που θα μπορούσαν να οδηγήσουν στην αποκάλυψη της ταυτότητας του ανήλικου θύματος, τιμωρείται με φυλάκιση έως δύο έτη.

Άρθρο 353

Προβολή γενετήσιας ευπρέπειας

1. Όποιος εν γνώσει προσβάλλει βάνανυσα τη γενετήσια ευπρέπεια άλλου με πράξη γενετήσιου χαρακτήρα που ενεργείται ενώπιόν του τιμωρείται με χρηματική ποινή ή παροχή κοινωφελούς εργασίας. Αν η πράξη του προηγούμενου εδαφίου ενεργείται ενώπιον προσώπου νεότερου των δεκαπέντε ετών τιμωρείται με φυλάκιση έως τρία έτη ή χρηματική ποινή.

2. Για την ποινική δίωξη της πράξης της προηγούμενης παραγράφου απαιτείται έγκληση.

Παράρτημα II

<https://www.internetworldstats.com/stats.htm>

WORLD INTERNET USAGE AND POPULATION STATISTICS 2019 Year-End Estimates						
World Regions	Population (2020 Est.)	Population % of World	Internet Users 31 Dec 2019	Penetration Rate (% Pop.)	Growth 2000-2020	Internet World %
Africa	1,340,598,447	17.2 %	526,374,930	39.3 %	11,559 %	11.5 %
Asia	4,294,516,659	55.1 %	2,300,469,859	53.6 %	1,913 %	50.3 %
Europe	834,995,197	10.7 %	727,814,272	87.2 %	592 %	15.9 %
Latin America / Caribbean	658,345,826	8.5 %	453,702,292	68.9 %	2,411 %	10.0 %
Middle East	260,991,690	3.9 %	180,498,292	69.2 %	5,395 %	3.9 %
North America	368,869,647	4.7 %	348,908,868	94.6 %	222 %	7.6 %
Oceania / Australia	42,690,838	0.5 %	28,775,373	67.4 %	277 %	0.6 %
WORLD TOTAL	7,796,615,710	100.0 %	4,574,150,134	58.7 %	1,167 %	100.0 %

NOTES: (1) Internet Usage and World Population Statistics estimates are for Dec 31, 2019, as of March 3, 2020. (2) CLICK on each world region name for detailed regional usage information. (3) Demographic (Population) numbers are based on data from the [United Nations Population Division](#). (4) Internet usage information comes from data published by [Nielsen Online](#), by the [International Telecommunications Union](#), by [GfK](#), by local ICT Regulators and other reliable sources. (5) For definitions, navigation help and disclaimers, please refer to the [Website Surfing Guide](#). (6) The information from this website may be cited, giving the due credit and placing a link back to www.internetworldstats.com. Copyright © 2020, Miniwatts Marketing Group. All rights reserved worldwide.

Παράρτημα III

Εικόνα 11 <https://www.inhope.org/EN/the-facts>

Εικόνα 12 https://www.inhope.org/media/pages/the-facts/download-our-whitepapers/3976156299-1576235919/2019.12.13_ih_annual_report_digital.pdf σελ.25

Εικόνα 13 https://www.inhope.org/media/pages/the-facts/download-our-whitepapers/3976156299-1576235919/2019.12.13_ih_annual_report_digital.pdf σελ.24

Παράρτημα VI

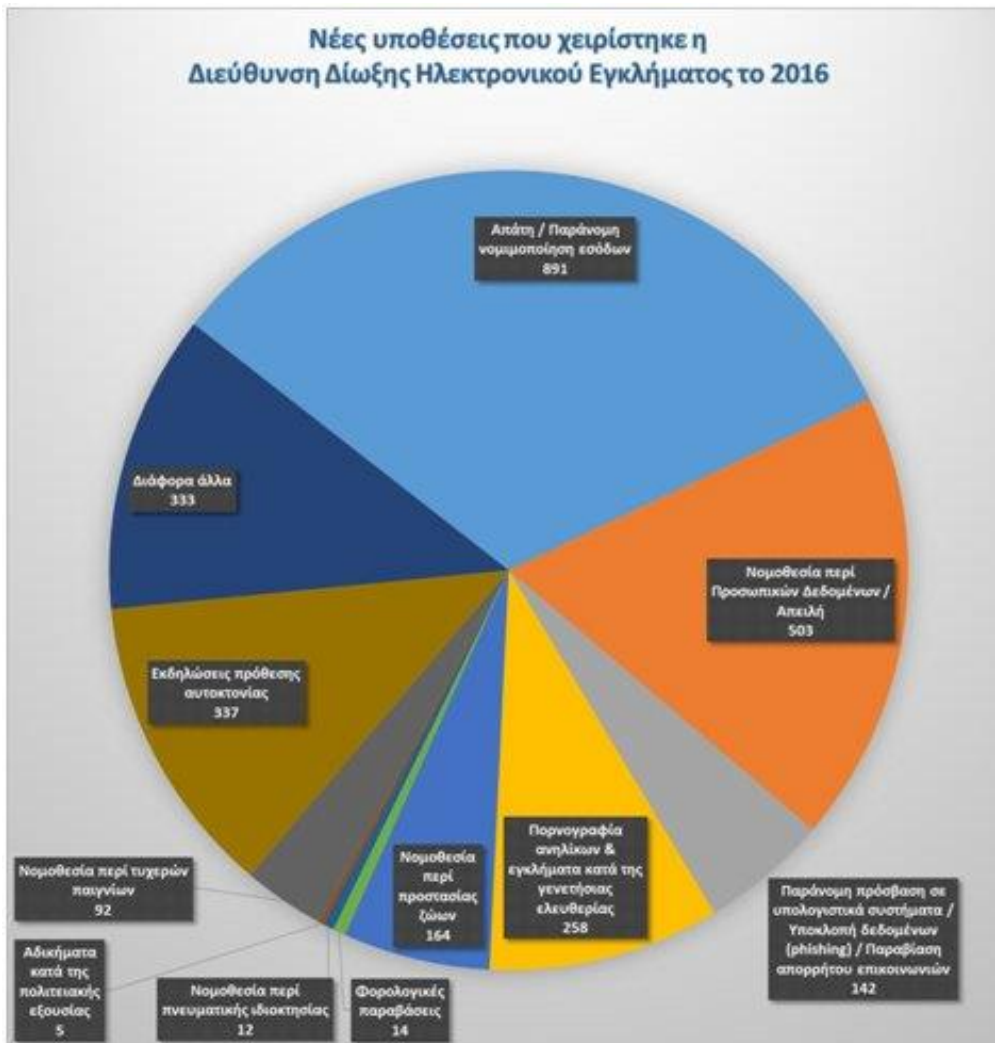
Το σύνολο υποθέσεων²¹⁷ που χειρίστηκε η Διεύθυνση Δίωξης Ηλεκτρονικού Εγκλήματος το έτος 2015 ανήλθε σε **1.822**.

Εικόνα 14 <http://www.hellenicpolice.gr>

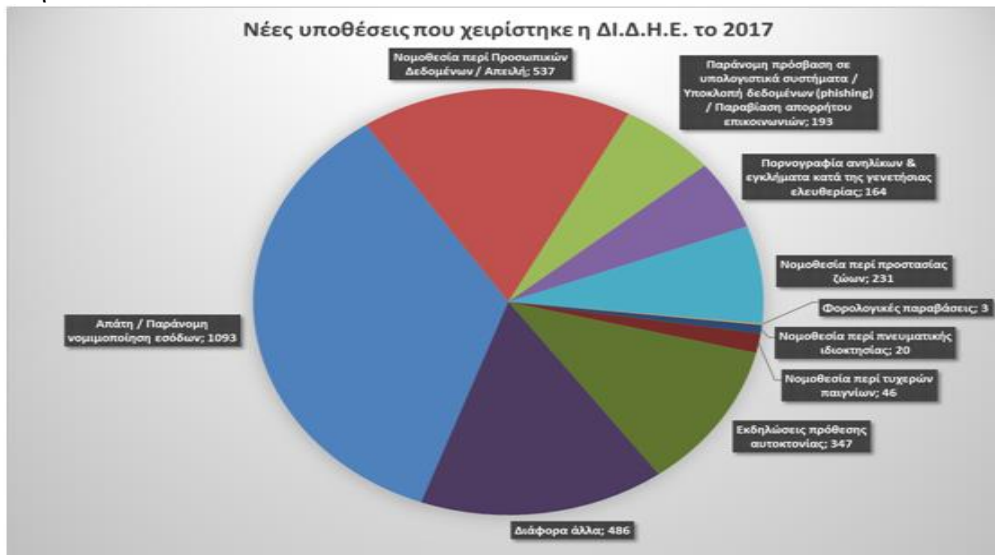
²¹⁷ Ο αριθμός αυτός αναφέρεται σε σχετικές εισαγγελικές παραγγελίες, ξεχωριστό προανακριτικό υλικό, εγκλήσεις πολιτών κ.λπ.

Το σύνολο υποθέσεων που χειρίστηκε η Διεύθυνση Δίωξης Ηλεκτρονικού Εγκλήματος το έτος **2016** ανήλθε σε **2.751**.

Εικόνα 15 <http://www.hellenicpolice.gr>

Το σύνολο υποθέσεων που χειρίστηκε η Διεύθυνση Δίωξης Ηλεκτρονικού Εγκλήματος το έτος 2017 ανήλθε σε **3.120**.

Εικόνα 16 <http://www.hellenicpolice.gr>

Σύνολο υποθέσεων που χειρίστηκε η Διεύθυνση Δίωξης Ηλεκτρονικού Εγκλήματος το έτος 2018 ανήλθε σε **4.857**

Εικόνα 17 <http://www.hellenicpolice.gr>